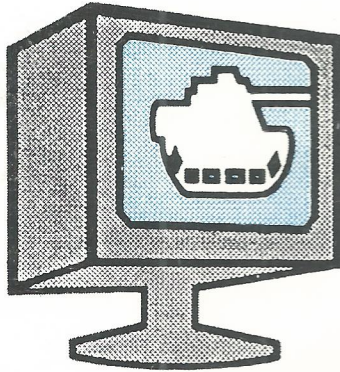

Nyt.szám: 5/123

372

KATONAI LOGISZTIKA

Anyagi-Technikai Biztosítás

Érkezett:
a HM GTH-hoz 2002 ÁPR 5.
20..... év hó nap

9. ÉVFOLYAM
2001. 4. SZÁM

MH ÖSSZHADERŐNEMI LOGISZTIKAI ÉS TÁMOGATÓ
PARANCSNOKSÁG KIADVÁNYA

151/46

„Tactics is the art of the logistically possible”
„Harcászat a logisztikai lehetőségek művészete”

KATONAI LOGISZTIKA

(Anyagi-Technikai Biztosítás)

2001

4

TARTALOMBÓL

- Világrend
- A légielő logisztikai biztosításának rendje és a korszerűsítés, fejlesztés lehetséges irányai II. RÉSZ.
- A technikai biztosítási rendszer korszerűsítése.
- A hadfelszerelési anyagok kockázatkezelésének kérdései I. RÉSZ.
- *MH LOGISZTIKAI KONFERENCIA*
2001. október 27. Budapest.
(A teljes szerkesztett anyag).

AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI LOGISZTIKAI ÉS TÁMOGATÓ
PARANCSNOKSÁG KIADVÁNYA

Szerkesztőség:

Főszerkesztő Keszthelyi Gyula

Felelős szerkesztő Tóth József

Felelős kiadó MH Összhaderőnemi Logisztikai és
Támogató Parancsnokság

Készült: 285 példányban

Egy példány: 124 lap

ELMÉLET

VILÁGREND

Csabai György¹

Motto: "A világrend vagy tervszerű, vagy pedig keverék összevisszaság, amit mégis világrendnek hívnak.

Hogyan? Benned lehet rend, és a mindenségbe csupa tervszerűtlenség volna? Különben akkor, mikor minden, bár elválasztva és szétszórva mégis egybe-vág?"

Marcus Aurelius: Elmélkedések.

A szerző a jelenlegi világrend jegyei mellett külön kitér a megelőző *öt nemzetközi rendszer* nem elhanyagolható jegyeire. A témában elvégzett kutatás eredményei az olvasó érdeklődésére tarthatnak számot, miközben újabb és újabb kérdések vetődnek fel az új fogalmak, irányzatok és csoportosítások kapcsán.

A Berliini Fal ledöntése után már egy évtizeddel megszületett az új nemzetközi rendszer, köznapi nevén az **új világrend**. Azonban ennek az új nemzetközi rendszernek a természete még nem eléggé világos. Az új nemzetközi rendszer pedig nem más, mint egy fejlődésben lévő képlékeny és komplex rendszer. Feltehetjük azt a kérdést, hogy de mi felé haladó fejlődésről van szó? A választ a történelemben kereshetjük. A történelem azt tanúsítja, hogy a mai világban meglévő változékonyságnak megvannak a maga előzményei az elmúlt öt nemzetközi rendszer kezdeti szakaszainak mindegyikében. Ezeknek a korábbi ciklusokban volt egy tendencia, egy olyan változékonyságra és többpólusú (multipoláris) jellegre, amely a me-revség és a bipolaritás irányába sajátos és nagy méretű konfliktust, illetve hidegháborút eredményezett és elvezetett a nemzetközi rendszer végéhez. Arra is vannak jelek és utalások, hogy a történelem megismételheti

1. Dr. Csabai György nyá. alezredes, a hadtudomány kandidátusa, a Stratégiai Védelmi Kutató Intézet volt kutatója.

önmagát és a *ma fennálló nemzetközi rendszerünk elmozdulhat egy ún. bipolárisabb és veszélyesebb szakasz irányába*. Ezért korunk államférfijeinek egyik szerepét, talán a legfontosabbat az képezi, hogy felismerje a lehetséges fenyegetettséget és idejekorán tudja azt kezelni.

Ezek után rátérek a korábban említett öt korábbi nemzetközi rendszer legfontosabb jegyeinek számbavételére, majd a mai világtrend kerül terítékre.

Az öt megelőző nemzetközi rendszer

- **Az 1776-os nemzetközi rendszer** a maga valóságában véve évtizedekig bipoláris volt, azonban az Amerikai Forradalom egy szélesebb folyamatnak képezte a részét, amely elvezetett a lazább bipoláris megállapodások és rendezések megkötéséhez, azokhoz, amelyek Nagy-Britanniára és Franciaországra összpontosultak. Amikor Napóleon hatalma a századfordulón megnövekedett, akkor még képes arra, hogy képlékeny szövetségeket kössön a kontinensen, mégpedig azzal a céllal, hogy elszigetelje és vereségre kárhóztassa az ellenségeit. Ez a nemzetközi rendszer csak tágabb értelemben volt bipoláris, amikor is Nagy-Britannia, Oroszország és szövetségeseik egyesített erejüket az agresszív és köztársasági Franciaország ellen. Ez az érdekütközés kicsúcsosodott a borogyinói, lipcei és waterlooi csatákban, ami véget vetett a rendszernek.

- **Egy Új Európai Koncert** született 1815-ben Bécsben, amely kialakította a második nemzetközi rendszert. A második nemzetközi rendszer igazában a hatalmi egyensúlyon alapult és azzal a céllal hozták létre, hogy megakadályozzák újabb egyeduralgó színre lépését a kontinensen. Egyedül és függetlenül Nagy-Britannia cselekedett és tevékenykedett egyensúlyozóként, amellyel nagymértékben hozzájárult a második nemzetközi, más néven Koncertrendszer változékonyságához. Ez a Koncertrendszer eredményesen tartotta fenn a békét a 19. századnak valamivel több, mint az első feléig, amelynek során a konfliktusok többsége Oroszország és Törökország között zajlott le az ún. periférián. Az 1848-as forradalmak azonban kikezdték a rendszer működését biztosító legitimitást és hegemoniai összetartást. A konzervatív Oroszország beavatkozása a balkáni államok belső ügyeibe és az eseményekbe elfogadhatatlannak tűnt a liberális Anglia és Franciaország számára ennél fogva a második rendszer a krími háborúval véget is ért.

• **A krími háború és az első világháború között eltelt időszak igen jól szemlélteti a bipolaritás irányába történt fordulást** egy kialakulóban lévő nemzetközi rendszerben. **Ez a harmadik nemzetközi rendszer** is bipoláris és képlékeny módon kezdődött el. A valóságban Poroszországban Bismarck Ottó mestere (ha úgy tetszik nemzetközi nagymestere) volt a manipulációnak és tetszőlegesen kihasználta az új rendszer által nyújtott diplomáciai szabadságot Németország egyesítésére, miközben háborúra készült Dánia ellen Schleswig és Holstein kapcsán; Bismarck először háborúra készült Ausztria ellen, miközben biztosította Ausztriát a támogatásáról; segítette Franciaországot a semlegessége megőrzésében, ugyanakkor háborúra készült Franciaország ellen; meggyőzte Oroszországot arról, hogy csapatait oly módon bontakoztassa szét, amellyel Ausztria semlegességét biztosítja. Bismarck nagyon sikeres **"réalpolitikája"** 1890-ig tartott, amikor is II. Vilmos császár felváltotta.

Bismarck nélküli Németország nem volt képes menedzselni a nem formális és komplex szövetségi rendszert. A Hármas Entente (Antant) megalakulása és a Központi Hatalmak szövetségének létrejötte az 1900-as évek elején egy merevebb bipoláris rendszert teremtett, amelyben a szövetségek egyes csoportjai közelebb igyekeztek kerülni egymáshoz az elszigetelődéstől való félelmükben. Az elkötelezettségeket erősítették, a haderőket megnövelték, a háborús tervek kidolgozásait felgyorsították és ennél fogva a háború szinte elkerülhetlenné vált.

• **Az első világháború és a monarchiáknak az összeomlása** Európa nagy részén ahhoz vezetett, hogy a Szövetségek 1919-ben egy formálisabb (ha úgy tetszik formászerűbb) globális változatát teremtették meg a kollektív biztonsági struktúrának, ami bizonyos mértékű békét hozott és teremtett Európa számára a 19. század elején. Egy informálisabb és kevésbé formászerű Koncertrendszer helyett egy félig független egyensúlyozóval létrehozták a **Nemzetek Szövetségét**. A létrehozó államok megállapodtak abban, hogy a Nemzetek Szövetsége keretében szövetségre lépnek és kollektív biztonságot nyújtanak az esetlegesen potenciális agresszorral szemben. A lényegét illetően egy képlékeny megállapodást kötöttek, amely arról szólt, hogy biztonságot nyújtanak merev szövetségek nélkül. Ez a Szövetség kísérlet a kollektív biztonság nyújtására nyilvános kudarcot vallott, mivel olyan országok, mint az Amerikai Egyesült Államok, a Szovjet-

unió és 1926-ig Németország nem voltak tagok és a határozott megerősítő intézkedéseket, amelyeket a franciák javasoltak, nem fogadták el. Az 1930-as évek során a világ két merev táborra oszlott, a tengelyhatalmi diktatúrákra és a szövetséges demokráciákra. Gyengeség jelei mutatkoztak a szövetséges táborban, és ez hozzájárult a bipoláris egyensúlyban való eltolódáshoz, különösen azzal, hogy létrejött és aláírták a náci német és szovjet meg nem támadási paktumot. Ez a Paktum elégséges volt ahhoz, hogy meggyőzze Adolf Hitlert abban, hogy a győzelem agresszivitással elérhető. **A negyedik rendszernek a II. világháború véget vetett.**

• **A II. világháború utáni (sorrendünkben az ötödik) biztonsági rendszert** részben a Dumbarton Oaks-i, részben a San Francisco-i konferenciákon alakították meg, s ez által megteremtette az Egyesült Államok és Szövetségesei újszerű összefogását. A résztvevők elhatározták, hogy **"második"** esélyüket felhasználják az új nemzetközi rendszer működtetésére. Tehát létrehoztak egy új globális kollektív biztonsági rendszert, amely gyakorlatilag az **Egyesült Nemzetek** keretében összefogja a résztvevőket, amelyek újra felsorakoztak a biztonság fenntartására. Mindezt tették nem a merev és rugalmatlan szövetségekkel, hanem a nemzeteknek a **Biztonsági Tanácsban** történő lazább, rugalmasabb és képlékenyebb tömörülésével. Ennek gyenge oldalát abban látom, hogy a katonai akciókhoz mind az öt nagyhatalom egyhangú döntése kellett, ugyanakkor ugyanabban a helyzetben ott volt a Charta 51. cikkelye, amely feljogosít és természetesen feljogosított úgy az egyéni, mint a kollektív önvédelemre. Ennek az ötödik nemzetközi rendszernek a korábbi multipoláris jellege csupán néhány évig tartott. Vagyis csak addig tartott, amíg az Amerikai Egyesült Államok elhatározta és eldöntötte, hogy szembefordul az egyre fenyegetőbb szovjet agresszióval. Az **"atlantisták"** 1949. április 04-én létrehozták az **Észak-atlanti Szerződés Szervezetét** (angol betűszóval a NATO-t), amit a korábban említett 51. cikkely tett lehetővé. A meglévő bipolaritást formailag is érzékeltette Nyugat-Németországnak 1955-ben a NATO-ba való bevonása nyugati oldalról, míg a volt Varsói Szerződés megalakítása keleti oldalról. Ez a nemzetközi rendszer 1989-ig tartott. Az 1989-1990-es **"tektonikus mozgások"** kialakították az új világrendet, amely 2001. szeptember 11-ig működött.

A történelem tanulságai

A megelőző történelem számos tanulsággal szolgál számunkra. Bizonyos tanulságok a korábbi történelemből iránymutatást nyújthatnak napjainkban a világrendet tanulmányozó szakembereknek, államférfiaknak, katonáknak, diplomatáknak és hallgatóknak.

Úgy tűnik, hogy a nemzetközi rendszerek két-három generáción át tartanak. Általában a világrendet, rendszert nagy méretű konfliktusok hívják életre és rombolják szét. Az általam felvázolt megelőző nemzetközi rendszerek a nagyon bonyolult biológiai rendszerekhez hasonlóan láthatóan és mérhetően életciklusok szerint léteznek, vagyis megszületnek, kezdetben rugalmasan működnek, majd a nemzetközi rendszer érettebbé válásával először merevebbekké válnak és azután kimúlnak. Az általam analizált öt rendszer mindegyike kezdetben inkább multipoláris volt, mintsem bipoláris. A nemzetközi rendszerek multipolaritása összetettebbé tette azokat, a rendszer működését tekintve viszonylag változékony és képlékeny volt, ennél fogva pedig az állami rendszer öregedett, úgy vált bizonyos mértékig bipolárisá, - az érettségének adekvátan. Ez leginkább a 20. században lett nyilvánvaló, ami minden bizonnyal az I. és a II. világháborút, majd ezután a hidegháború bipolárisá válását idézte elő. Hasonló jelenség játszódott le akkor is, amikor a nagyhatalmak szövetkeztek Franciaország ellen a 19. század elején, majd Oroszország ellen a század közepén.

A taglalt öt nemzetközi rendszer közül legalább négyben az ideológia támasztotta alá a bipolaritást. A feleket valamennyi esetben a közös érdekek és félelmek kapcsolták össze. A nemzetközi rendszerek vagy a politikai zavarok, vagy a szövetség részéről történő katonai erő alkalmazása miatt váltak kissé merevebbekké.

Bizonyos esetekben a merev vagy merevebb bipoláris fázis kialakulása a nemzetközi rendszer létezésének vége felé történt. Ez különösen igaz az első két történelmi nemzetközi rendszer esetében. A hidegháború idején ez igen hamar megtörtént és még négy évtizedig tartott. Ez mindegyik esetben összeütközésekhez vezetett és végső soron rendszerváltó háborút idézett elő.

A bipolaritás nem az egyedüli tényező volt, ami a nagyobb konfliktushoz vezetett (el), azonban struktúráját nyújtott ahhoz és úgy tűnik, hogy a konfliktus kirobbanásának valószínűségét jelentősen megnövelte.

Vissza a bipolaritáshoz? Kategóriák és trendek

A hatodik rendszer az első évtizedében megismétli a korábbi mintát, amelyben a nagyobb cselekvő játékosok közötti kapcsolatok újra cseppfolyósabbak és képlékenyebbek. Ezért ennek a nemzetközi rendszernek a jellemzőit meglehetősen nehéz körülírni és egyelőre a **"hidegháború utáni korszak"** elnevezést viseli. A valóság pedig az, hogy igen nehéz a jelenlegi rendszernek megfelelő elnevezést adni addig, amíg a rendszer érettebbé nem válik és a hosszabb ideig tartó jellemzői nyilvánvalókká lesznek. Ezért is a kutatást folytatni kell. Mégis mi jellemzi a hatodik rendszert? - tehető fel a kérdés.

A 21. századi, azaz a hatodik nemzetközi rendszernek a cselekvői öt kategóriába sorolhatók és legalább négy trendje (azaz uralkodó irányzata) van, amelyek a cselekvőkre különböző módon hatnak. Ez a tény erőteljesen jelzi, sőt kimutatja azt az összetettséget, ami az új rendszerben jelen található és feltárható. A legdominánsabb befolyást gyakorló cselekvők a **piaci demokráciák** (angol szóval market democracies). Ideológiájuk globális modellt vált és a 20. század végére a világ nemzeteinek több mint fele demokráciaként volt jellemezhető. Ez volt az első kategória. A második kategóriát azok az **átmeneti állapotban** lévő államok (states in transition) képezik, amelyekben még arra van remény, hogy a piaci demokráciák irányába haladnak majd. A legjelentősebb átmeneti állapotban lévő országokhoz sorolom Kínát, Oroszországot és Indiát. Végleges orientációjuk után leszünk csak képesek leírni az érettebbé vált rendszert. Az államok harmadik kategóriájába soroljuk az ún. **gazságokat elkövető lator-, vagy haramiaállamokat**, illetve ezeket nem visszautasítókat, nevezetesen Irakot, Iránt, Líbiát, Észak-Koreát, Kubát és - Szlobodán Milosevics kiadásáig a hágai Nemzetközi Törvényszéknek, 2001-ig - Szerbiát és a ma még nem ismerteket. Tekintettel a latorállamok belső és külső tevékenységére ez a kérdés a George W. Bush elnök vezette új amerikai adminisztráció védelempolitikájának fókuszába került. Ami megmutatkozik az új katonai stratégia kidolgozásában, a fegyveres erők reformjában, a globális és hadszín-

téri rakétavédelem kiépítésének tervében és másokban. Irakra vereséget az USA katonai erői, Jugoszláviára pedig a NATO katonai erői mértek a hatodik nemzetközi rendszer első évtizedében.

A negyedik kategóriába sorolom a *kudarcos és hanyatló államokat* (failing states), nevezetesen a következőket: Ruanda, Kambodzsa, Bosznia és Hercegovina, Algéria, Szomália, Haiti - hogy néhányat említsek közülük.

Az előző államok körébe tartozó országok esetében a nemzetközi közösség a kudarcok enyhítése mellett kiemelt figyelmet fordított a humanitárius katasztrófák felszámolására, azok felszámolásában való részvételre. És végezetül a sort, az ötödiket, a *nem állami cselekvők* képezik. Ezek közül némelyek támogatják a piaci demokráciákat, olyanok mint a globális társaságok és vállaltok, némelyek élösködnek rajtuk, miként az a nemzetközi bűnöző szindikátusok teszik. Ugyanakkor mások azon fáradoznak, hogy tönkretegyék a piaci demokráciákat, ilyenek például a terrorista szervezetek. A két utóbbit transznacionális, nemzetek feletti és törvényen kívülieknek (transnational outlaws) lehetne nevezni.

Az általam öt kategóriába sorolt cselekvőkre **négy világméretű trend** (ha úgy tetszik irányzat) gyakorol úgy pozitív, mint negatív hatásokat. Ezek a hatások főként abban nyilvánulnak meg, hogy egyeseket összehozzon, míg másokat pedig eltávolítson egymástól. Az eredmény pedig az lett, hogy megnövekedett a polarizáció a nemzetközi politikában, ami gyakorlatilag a szisztematikus bipolaritás bizonyos szintjéig vezetett el.

A világméretű trendek közül az első a gyors globalizáció. Ez a gyors globalizáció az új információs technológián alapszik és rendkívül felgyorsította az események menetét a gazdaságban, a politikában, a katonai ügyekben és a kommunikációban. Komplexen jelennek meg és hatnak az információs-, az üzleti élet- és a hadügyi forradalmak.

A legtöbb piaci demokráciában a gazdasági globalizáció soha nem látott gazdagságot teremtett, még az ázsiai hanyatlás ellenére is. A globalizáció, mint mágnes a vasat, úgy vonzza az átmeneti állapotban lévő államokat és erősítheti a nemzetek feletti törvényen kívüliek képességeit. Egyelőre úgy látszik, hogy a *"gaztetteket"* végrehajtó államok egyre inkább elutasítják a globalizáció politikai, kulturális és bizonyos gazdasági

aspektusait. A kudarcos államok pedig egyáltalán nem képesek kihasználni a globalizáció által nyújtott előnyöket és egyre inkább lemaradnak.

A demokratizálás, mint a második trend is hasonló hatást gyakorolt. A demokratizálás ugyanis elősegítheti a hatalom békés átadását és vonzza az átmeneti állapotban lévő államokat, különösen az olyanokat, mint például Dél-Afrika, India és Oroszország. Mindazonáltal látnunk kell azt is, hogy a demokratizálás a kudarcos, hanyatló államok egy részében egyre mélyülő réseket nyitott és okozott a társadalomban, mivel az etnikai, törzsi és vallási csoportok a saját csoportjaikra szavaztak.

A harmadik trend a fragmentáció, avagy a darabokra töredezés. Érdekes módon a fragmentációt ösztönözte a globalizáció, mivel az egyes társadalmi csoportok igyekeztek önazonosságukat megmutatni a globalizálódó világban, miközben növelték hatalmukat és befolyásukat a helyi, lokális szférában. A hatalomnak ez az új társadalmi-politikai jelensége csaknem mindenütt megtalálható a 21. század eleji világban, de ennek igen eltérő hatása van és lesz a különböző cselekvőkre a piaci demokráciában. Bár ez általában véve pozitív következményekkel járt. Például olyan kimenettel, mint a hatalom nagyobb megosztása. Így volt ez az Amerikai Egyesült Államokban is, amikor megosztásra kerül a hatalom a szövetségi szint és az államok kormányzatai között. Ide sorolom a *"szubszidiaritás"* koncepció kialakulását az Európai Unióban. Ezen elv figyelembevételével a döntéseket a lehető legalacsonyabb szinten kerülnek meghatározásra. Néhány piaci demokráciában, főleg azokban, amelyekben meglehetősen bonyolult etnikai egyensúly áll fenn, vegyük például Belgiumot, Kanadát és Spanyolországot, a demokratikus folyamat menedéket nyújtott a kisebbségek részére, továbbá olyan intézkedéseket és eszközöket, amelyek segítettek a vitás kérdések méltó megoldásában. Sajnálatos, de tény, hogy a fragmentáció a legjelentősebbnek tartott átmeneti államokban, így Oroszországban, Indiában és Kínában a fegyveres konfliktusokhoz vezetett. Így történt Csecsenföldön, Sinking tartományban és Kasmirban. A felsorolt konfliktusok az átmeneti államokban további konfliktusokhoz vezettek és vezetnek ma is, de kihatnak az egyes piaci demokráciákra is. Az etnikai vonalak mentén történő fragmentáció, avagy széttöredezés az állami kudarcok fő okozója. A széttöredezés új és bőséges lehetőségeket nyújt a nemzetek felett és kívül álló bűnöző és terrorista szervezeteknek.

téri rakétavédelem kiépítésének tervében és másokban. Irakra vereséget az USA katonai erői, Jugoszláviára pedig a NATO katonai erői mértek a hatodik nemzetközi rendszer első évtizedében.

A negyedik kategóriába sorolom a *kudarcos és hanyatló államokat* (failing states), nevezetesen a következőket: Ruanda, Kambodzsa, Bosznia és Hercegovina, Algéria, Szomália, Haiti - hogy néhányat említsek közülük.

Az előző államok körébe tartozó országok esetében a nemzetközi közösség a kudarcok enyhítése mellett kiemelt figyelmet fordított a humanitárius katasztrófák felszámolására, azok felszámolásában való részvételre. És végezetül a sort, az ötödiket, a *nem állami cselekvők* képezik. Ezek közül némelyek támogatják a piaci demokráciákat, olyanok mint a globális társaságok és vállaltok, némelyek élösködnek rajtuk, miként az a nemzetközi bűnöző szindikátusok teszik. Ugyanakkor mások azon fáradoznak, hogy tönkretegyék a piaci demokráciákat, ilyenek például a terrorista szervezetek. A két utóbbit transznacionális, nemzetek feletti és törvényen kívülieknek (transnational outlaws) lehetne nevezni.

Az általam öt kategóriába sorolt cselekvőkre **négy világméretű trend** (ha úgy tetszik irányzat) gyakorol úgy pozitív, mint negatív hatásokat. Ezek a hatások főként abban nyilvánulnak meg, hogy egyeseket összehozzon, míg másokat pedig eltávolítson egymástól. Az eredmény pedig az lett, hogy megnövekedett a polarizáció a nemzetközi politikában, ami gyakorlatilag a szisztematikus bipolaritás bizonyos szintjéig vezetett el.

A világméretű trendek közül az első a gyors globalizáció. Ez a gyors globalizáció az új információs technológián alapszik és rendkívül felgyorsította az események menetét a gazdaságban, a politikában, a katonai ügyekben és a kommunikációban. Komplexen jelennek meg és hatnak az információs-, az üzleti élet- és a hadügyi forradalmak.

A legtöbb piaci demokráciában a gazdasági globalizáció soha nem látott gazdagságot teremtett, még az ázsiai hanyatlás ellenére is. A globalizáció, mint mágnes a vasat, úgy vonzza az átmeneti állapotban lévő államokat és erősítheti a nemzetek feletti törvényen kívüliek képességeit. Egyelőre úgy látszik, hogy a *"gaztetteket"* végrehajtó államok egyre inkább elutasítják a globalizáció politikai, kulturális és bizonyos gazdasági

aspektusait. A kudarcos államok pedig egyáltalán nem képesek kihasználni a globalizáció által nyújtott előnyöket és egyre inkább lemaradnak.

A demokratizálás, mint a második trend is hasonló hatást gyakorolt. A demokratizálás ugyanis elősegítheti a hatalom békés átadását és vonzza az átmeneti állapotban lévő államokat, különösen az olyanokat, mint például Dél-Afrika, India és Oroszország. Mindazonáltal látnunk kell azt is, hogy a demokratizálás a kudarcos, hanyatló államok egy részében egyre mélyülő réseket nyitott és okozott a társadalomban, mivel az etnikai, törzsi és vallási csoportok a saját csoportjaikra szavaztak.

A harmadik trend a fragmentáció, avagy a darabokra töredezés. Érdekes módon a fragmentációt ösztönözte a globalizáció, mivel az egyes társadalmi csoportok igyekeztek önazonosságukat megmutatni a globalizálódó világban, miközben növelték hatalmukat és befolyásukat a helyi, lokális szférában. A hatalomnak ez az új társadalmi-politikai jelensége csaknem mindenütt megtalálható a 21. század eleji világban, de ennek igen eltérő hatása van és lesz a különböző cselekvőkre a piaci demokráciában. Bár ez általában véve pozitív következményekkel járt. Például olyan kimenettel, mint a hatalom nagyobb megosztása. Így volt ez az Amerikai Egyesült Államokban is, amikor megosztásra kerül a hatalom a szövetségi szint és az államok kormányzatai között. Ide sorolom a *"szubszidiaritás"* koncepció kialakulását az Európai Unióban. Ezen elv figyelembevételével a döntéseket a lehető legalacsonyabb szinten kerülnek meghatározásra. Néhány piaci demokráciában, főleg azokban, amelyekben meglehetősen bonyolult etnikai egyensúly áll fenn, vegyük például Belgiumot, Kanadát és Spanyolországot, a demokratikus folyamat menedéket nyújtott a kisebbségek részére, továbbá olyan intézkedéseket és eszközöket, amelyek segítettek a vitás kérdések méltó megoldásában. Sajnálatos, de tény, hogy a fragmentáció a legjelentősebbnek tartott átmeneti államokban, így Oroszországban, Indiában és Kínában a fegyveres konfliktusokhoz vezetett. Így történt Csecsenföldön, Sinking tartományban és Kasmirban. A felsorolt konfliktusok az átmeneti államokban további konfliktusokhoz vezettek és vezetnek ma is, de kihatnak az egyes piaci demokráciákra is. Az etnikai vonalak mentén történő fragmentáció, avagy széttöredezés az állami kudarcok fő okozója. A széttöredezés új és bőséges lehetőségeket nyújt a nemzetek felett és kívül álló bűnöző és terrorista szervezeteknek.

Negyediket a tömegpusztító fegyverek elterjedésének (prolifációjának) megelőzése és megakadályozása képezi. Ezen irányzat jelentőségét az is fémjelzi, hogy prioritásra tett szert az Amerikai Egyesült Államokban. Kiderült, hogy számos demokrácia csak mostanában ébredt ennek a komoly veszélynek a tudatára. Ugyanis a tömegpusztító fegyverek elterjedése a lator vagy gázságtevő államok számára és néhány nem kormányzati csoport részére lehetőséget kínál arra, hogy fenyegezzék és aláássák a nemzetközi közösség politikai gyakorlatát. Ez a probléma befolyást gyakorol az Amerikai Egyesült Államok nemzetközi kapcsolataira, különösen Észak-Koreával és Irakkal. A tömegpusztító fegyverek proliferációjának esetében jelentkezik, konkrétan Oroszország és Kína esetében a fegyverekkel és a katonai technológiával való kereskedés kétirányúnak tekinthető. Hiszen a politikai haszon, a pénzügyi hozadék és más előnyök mellett számukra is új fenyegetések jelennek meg, amelyekre számítaniuk szükséges.

A 21. század elején a nagyobb hatalmak közötti viszonyokat vizsgálva arra következtethetünk, hogy a fejlődés iránya, azaz trendje a bipolaritás felé mutat.

George W. Bush amerikai elnök 2001-es európai körútja után sikeresen folytatja és erősíti biztonsági együttműködését szövetségeseivel Európában és Japánnal. Ugyanakkor az Egyesült Államok biztonsági kapcsolatainak alakulása Kínával és Oroszországgal az elmúlt években kedvezőtlenül változott. Itt nem csak Koszovó miatti eltérésekre és a repülőgép incidensre gondolok. Az USA és Oroszország között komoly nézetkülönbségek mutatkoznak a következő kérdésekben: a NATO bővítésében, a rakétavédelemben, a tömegpusztító és hagyományos fegyverek elterjedésében és a Kaspi-tengeri olajjal kapcsolatban, valamint a békekikényszerítő műveletek megítélésében.

Ugyanakkor az USA és Kína között komoly nézeteltérések mutatkoznak Tajvan és Tibet kérdésében, az emberi jogokkal, a globális és hadszíntéri rakétavédelemmel, hírszerzési ügyekben és a gazdaságpolitikai kérdésekben. Ezekhez sorolom a belgrádi kínai nagykövetség tévedésből adódó bombázását és a **"humanitárius intervenció"** felfogásbeli különbségét. Az általam felsorolt tényezők oda vezettek, hogy Oroszország és Kína erősítette biztonsági kapcsolatát, annak ellenére is, hogy bizonyos,

ezekkel szemben ható tényezők egyébként akadályai lehetnek a szorosabb együttműködésnek. Elemzéseim azt látszanak igazolni, hogy a globalizáció úgy Oroszországot, mint Kínát a Nyugat felé tereli. A politikai nézetkülönbségek egyre kisebbedése miatt a vetélkedések a nagyon távoli jövőben akár meg is szűnhetnek. De a ma és a közeli jövő azt mutatja, hogy az erősödő orosz-kínai kapcsolatok a Nyugat iránti bizalmatlanságon, a fokozódó közös érdekeken, a természeténél fogva erősödő fegyverkereskedelmi kapcsolatokon, továbbá a hidegháborúban működött ideológiai és határproblémáik többségének megoldásán alapulnak. Egyik korábbi orosz miniszterelnök, **Jevgenyij Primakov** egy bizonyos mértékig furcsa, "*fantázia szülte*" elképzelést is felvázolt egy esetleges "*orosz-kínai-indiai szövetségről*". Ennek a szövetségnek a nyíltan kimondott célját a nyugati fölény és uralkodó szerep megtörése képezi. Hozzátehető az, hogy ezzel egyidejűleg a gazságtévő államokkal együttműködnek a technológiai transzferek és olyan taktikák végrehajtásában, amelyekkel károkat okozhatnak a piaci demokráciáknak.

Aggodalomra adhat okot az is, hogy azok az államok, amelyeknek politikai nézetkülönbségei vannak a Nyugattal, formaszzerű együttműködést alakíthatnak ki egymással, ami új és veszélyes bipolaritáshoz vezethet, így tovább bonyolódik az Észa-Dél és Kelet-Nyugat kapcsolatrendszer.

Fenyegető kapcsolatrendszerek

Úgy gondolom, hogy a világrendet tanulmányozó kutatásaimat célszerű lezárnom, pontosabban abbahagynom a jelenlegi, avagy a hatodik világrendet fenyegető veszélyek közreadásával. Tehát *a 21. század elején a világrendet kihívó és lehetséges fenyegetések és veszélyek a következők:*

- Gaztettek révén terroragressziók elkövetése és újabb gasztettek megjelenése;
- A kudarcos és ellehetetlenülő államok részéről növekszik az etnikai hadviselésre és az erőszak alkalmazására való hajlandóság és készség;

- Felgyorsulóban van a tömegpusztító fegyverek és hordozóik, főképpen a rakéták elterjedése;
- Folyamatosan továbbterjed a terrorizmus, a szervezett bűnözés és a kábítószer fogyasztás;
- Katonai téren ösztönzésre kerül a regionális agresszió és elkezdődik az Amerikai Egyesült Államok katonai fölényének kikezdése és aláásása;
- Oroszországban és (hozzá hasonló) más nagyobb országokban a tekintélyuralmi kormányzás össze fog kapcsolódni a militarizmussal és az imperializmussal;
- A nyugat-ellenes gaztettekre és elégedetlenségre alapozva kialakul a globális koalíció;
- A nyersanyagforrások kapcsán, vagy egy globális gazdasági összeomlás révén összeapások várhatók, amelyek széles körű frusztráltságot válthatnak ki és gyengíthetik a politikai együttműködések;
- Az Amerikai Egyesült Államok geopolitikailag rivalizál Oroszországgal és Kínával;
- Megjelenik egy erős iszlám szövetség a Közel- és Közép-Keleten, amely súlyosan sértheti a nyugati érdekeket;
- Ha felbomlana a nyugati szövetségi rendszer, akkor felerősödnének a nacionalizmusok.

A kutatásaim alapján kijelenthetem, hogy az első ötre utaló jegyek és következmények megtalálhatók. Ezért továbbra is a nyugat érdekét képezi a globális háború elkerülése, a béke és a demokrácia felvirágoztatása. Ezért fontos az integráló és dezintegráló irányzatok megkülönböztetése, a katonai és nem katonai, transznacionális és aszimmetrikus veszélyek felismerése, ellenőrzés és kezelés alatt történő tartása. Mindezek pedig az egész emberiség érdekeit képezik.

Felhasznált irodalom:

1. **Szegfű Gyula:** Történetpolitikai Tanulmányok. Magyar Irodalmi Társaság, Budapest, 1924.

2. **Füzes Oszkár:** A világrend változása és a NATO. Ezredforduló, 1994/4.

3. **Marcus Aurelius:** Elmélkedések. Kossuth Könyvkiadó, 1996.

4. A magyarok krónikája. Magyar Könyvklub. Officina Nova, 2000.

5. **Stephen M. Walt:** International Relations: One World, Many Theories. Foreign Policy, Spring 1998.

6. **Dr. Csabai György:** Közös stratégia a XXI. századra. Kapu, 2000. 01.

- Az új nemzetközi rend lehetséges modelljei. Hadtudomány 1995/3.

- A biztonság alapvető problémái az ezredfordulón. Hadtudomány, 1998/3.

7. **Joseph E. Stiglitz és Lyn Aquire:** International Development: Is It Possible? Foreign Policy, Spring 1998.

8. **Peter J. Taylor:** Political Geography Of The Twentieth Century. A Global Analysis. London, 1993.

9. **Richard K. Betts:** Soldiers, Statesmen, and Cold War Crises. Harvard University Press Cambridge, Massachusetts and London, 1977.

10. **Samuel P. Huntington:** A katona és az állam Zrínyi-Atlani, 1994.

11. **Zbigniew Brzezinski:** A nagy sakktabla. Európa könyvkiadó, 1999.

12. **Ignác Romsics and Béla K. Király:** Geopolitics in the Danube Region. CEU Press, Budapest, 1999.

13. **Samuel P. Huntington:** A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása. Európa könyvkiadó, Budapest, 1998.

14. **Stephen Seatanovich:** Where does Russia belong? The National Interest, Washington, Winter 2000/2001.

15. **Erdős André:** Az ENSZ a 21. század küszöbén. Külpolitika 1996 Nyár.

16. **Kővári László:** Az orosz védelempolitika egy évtizede. UHSZ 2001/7.

17. **Dr. Csabai György-Dr. Szántó Mihály:** Rendszerváltástól a NATO tagságig. Honvéd Kiadó, 2001.

18. Joint Vision 2020. Pentagon, Washington D. C.

A LÉGIERŐ LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁSÁNAK RENDJE ÉS A KORSZERŰSÍTÉS, FEJLESZTÉS LEHETSÉGES IRÁNYAI

II. RÉSZ

(A logisztikai biztosítás megszervezése és vezetésének néhány kérdése)

Vasvári Tibor ¹

A tanulmány I. részében a logisztikai biztosítás jelenlegi helyzetével, megszervezésének, vezetésének kérdéseivel, a támogatás kapcsolatrendszerével foglalkozik, amely a folyóirat előző (2001/3.) számában jelent meg.

Szerkesztőség

1. Új helyzet szerint

Mindenekelőtt szükséges leszögezni, hogy az új szervezet új típusú gazdálkodást feltételez. Az eddigi mindent, mindenre, részletre menően ismételten leszabályozni, "intézkedni rá" gyakorlattal szakítani szükséges. Helyette a szinteknek megfelelő keretszabályozás, a fő és meghatározó adatközlés, az általánosságokat mellőző tényszerűséget meghatározó intézkedés, utasítási alrendszer szükségeltetik. A szabályzatok, szakutasítások, szakmai és gyári előírások, előljárói rendeletek, kidolgozott eljárások szabályozását nem szükséges megerősíteni, ismételni. Ennek megfelelően szükséges szintenként is a feladatokat megfelelő módon elkülöníteni. Így, akik terveznek, azok csak azzal foglalkozzanak, de teljes terjedelemben és felelősséggel, akik a végrehajtók, azok pedig a konkrét megvalósítással.

1. Dr. Vasvári Tibor alezredes, MH Légierő Parancsnokság, kiemelt koordinációs főtiszt, logisztikai főnökhelyettes.

(Vizsgáljuk meg egy kicsit konkrétan).

1.1. Haderónemi szinten

Az A-4 szervezet a légierő szintű, légierő parancsnok kompetenciájába tartozó kérdésköröket koordinálja, a műveletek (ebbe értve a komplex tevékenységet) lehető leghatékonyabb biztosítási formáját vizsgálva készíti elő a parancsnoki intézkedést, abban a csapatparancsnokokra tartozó tájékoztatás mellett, a Támogató Parancsnok - LHK vezető - részére a műveleti cél érdekében prioritásokat, időrendi támogatási követelményeket és elvárásokat, felhasználási kereteket és egyéb szükséges eljárásokat határoz meg.

Jelenleg - elvben - a csapatok saját hatáskörű teljes biztosítást kell, hogy megvalósítsanak, elvben a Támogató Parancsnokság - LHK - kiegészítő segítséget - támogatást - nem vagy csak csekély mértékben tud adni, így valószínűnek látszik - bizonyos esetek kivételével -, hogy részére csak tudomásul vétel, illetve a pótlásra vonatkozó összesítő - elosztó szerepkör, valamint a végrehajtás ellenőrzés lesz a mérvadó.

Mindemellett - különös tekintettel a költségtényezőkre - a csapatok logisztikai szervezetei felé a Légierő Logisztikai Támogató Parancsnok a szükséges mértékben, a tevékenység és a logisztikai biztosítás minden időszakában szakmai szabályozást ad ki. Valószínűleg újszerűen jelentkezik a logisztikai jellegű költségvetési keretek rendelkezésre állítása. Amennyiben elfogadjuk azt az elképzelést, mely szerint ilyen jellegű gazdálkodás csapatszinten nem folyik, úgy a Támogató Parancsnokság (Logisztikai Hadműveleti Központ) szakmai beosztottjai és az A-4-nél található gazdálkodási blokk között az eddigieknél is szorosabbra kell fűzni az együttműködést. A Támogató Parancsnokság (LH) szakmai szervezetei összesítő-elosztó funkciója kibővül a költségvetés felé való "*átfordító*" tevékenységgel is.

A Támogató Parancsnok (Légierő logisztikai Hadműveleti Központ főnök) szakmai szabályozó hatáskörébe tartozhat:

- Anyagigénylések, vételezések, kiszállítások, tárolások mennyisége és időrendje;

- Minőségbiztosítás és kalibrációs ügyek;
- Mozgáskoordináció;
- Szakmai erő-eszköz átcsoportosítás, megerősítések;
- Utalások rendje és tartalma;
- Ellátás mérve és költségvetés ágazati biztosítottasága;
- Elszámolások, selejtítések, inkurencia, eszközellátás;
- Szerződésügyek, polgári kapcsolatok;
- Munkaerő és bérlemény ügyek;
- Haderőnemi és felső szintű együttműködés szervezése;
- Elszámoltatás, ellenőrzés;
- Szövetséges erők Befogadó Nemzeti Támogatás katonai feladatai, szervezése;
- NTE alkalmazás szakmai vezetése;
- Légierő műveletek támogatása.

1.2. Csapatszinten

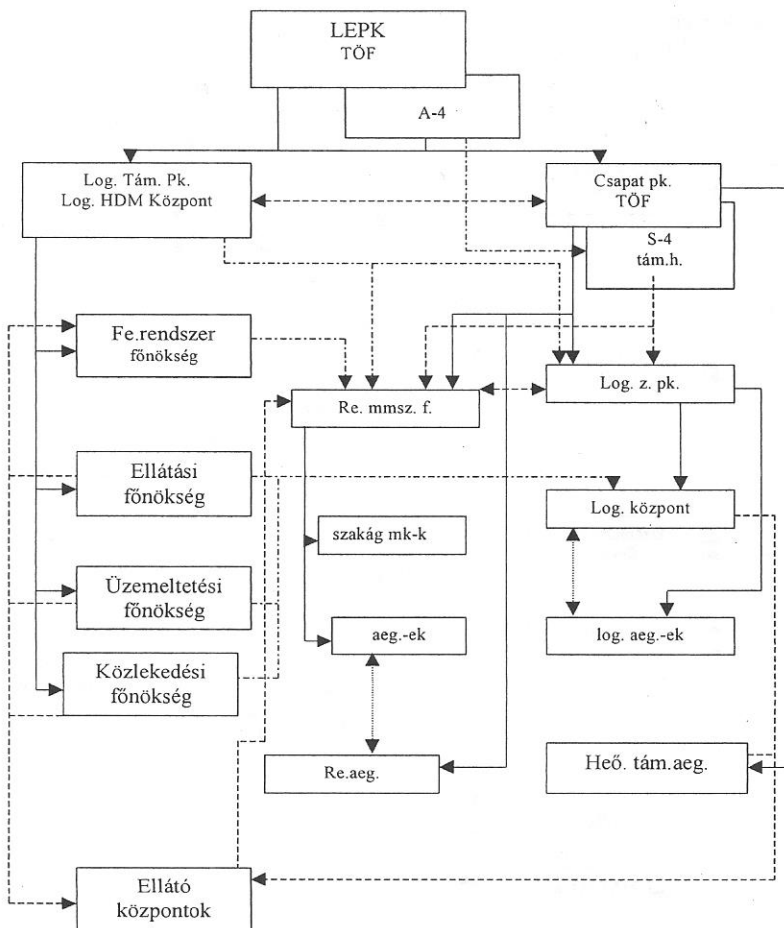
A Légierő Parancsnok elvárásainak megfelelően a törzs - így az S-4 is - kidolgozza a csapatparancsnok elhatározását, intézkedéseit, utasításait, amiben a megfelelő egyeztetés és koordináció már megvalósult.

Ennek megfelelően az S-4 a logisztikai biztosításra vonatkozóan a *"harcolókhöz"* igazodóan és a *"képességek"* figyelembevételével kidolgozott és a parancsnok által jóváhagyott tervek a végrehajtó alegységekhez kerülnek, mint parancsnoki utasítás és megkezdődhet a végrehajtás. A szakfeladatok megvalósítása között az alternatív lehetőségek közül a vá-

lasztást, illetve a megvalósítás módszerét illetően a Támogató Parancsnok intézkedése támpontokat ad.

A logisztikai zászlóaljparancsnok, repülő mmsz. főnök és a Helyőrségi Támogató alegység vezetője a csapatparancsnok utasításai és a részére az S-4 által lejtuttatott tervek alapján szab feladatot az alárendeltjeinek.

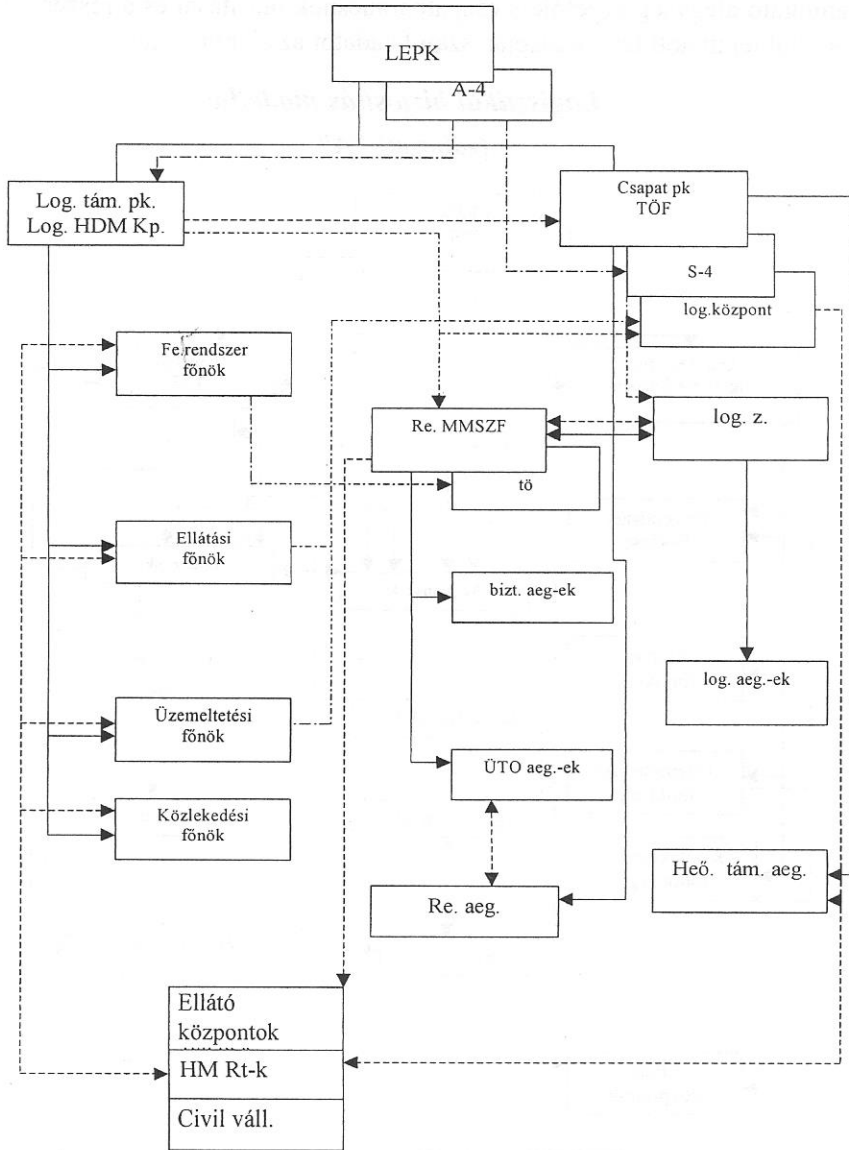
Logisztikai biztosítás modellje
(változat) "A"

- alárendeltség, utasítás
- - - - - együttműködés
- · · · · szakirányítás

A Logisztikai biztosítás modellje

(változat) "B"

Alapvető elvként kell kezelni, hogy a tradicionális logisztikai biztosítás végrehajtása vonatkozásában a logisztikai zászlóaljparancsnok a logisztikai központ (amennyiben ilyen változat van) és a logisztikai alegységeken keresztül, a repülőtevékenység biztosítása vonatkozásában pedig a repülő mmsz. főnök a meghatározó személyiség a "**főnök**", ők a logisztikai biztosítás legfőbb vezetői és felelősei. Amennyiben a logisztikai központ a törzsben marad, úgy az S-4 főnök veszi át ezt a feladatot.

Az anyagi-technikai folyamatokat (utasítás, adatszolgáltatás, anyagáramlás, okmányút, visszacsatolás) rendszerszervezésig szükséges lemodellezni.

1.3. Másik változat szerint

Haderőnemi szinten

- Az A-4 törzset változatlan feladatrendszerrel és blokkmegosztással - bizonyos kiegészítésekkel - működtetni.
- Szervezési végrehajthatatlanság miatt - pl.: kötött struktúra - a légiériő ágazati főnökségeket átalakítani:
 - a gazdálkodás és a fegyverrendszer főnökség továbbra is A-4 közvetlen irányításával oldja meg a feladatát (vagy csak a fegyverrendszer),
 - a többi főnökség megfelelő alrendszerrel, úgymint a már előzőekben tárgyalt ellátási, üzemeltetési, valamint közlekedési megosztásban állna fel.

Ez esetben már egyszerűsödne a parancsnoki irányítás, azonban szembe kell nézni egzisztenciális problémával. Nevezetesen azzal, hogy az eddigi főnökségi rendfokozatok alacsonyabbak lesznek.

A katonai struktúra logisztikai és támogató ezred megnevezéssel működhet, azonban megszűnhet a parancsnok saját alárendelt alegységen kívüli 12 egyenértékesített ágazat irányítási kényszere. A szakmai fele-

lősség az ezreden belüli logisztikai központ vezető kezében összpontosul, aki csak a légierő szintű logisztikai kérdéskörökkel foglalkozik. Gyakorlatilag az A-4 kihelyezett szakmai szervezeteként funkcionálhat, az ezredparancsnok alapvetően csak katonai vezetéssel, a helyőrség támogató szervezetekkel, NTE vezetéssel és tevékenysége koordinációjával foglalkozik.

Megnövekszik a szerepe a NTE alegységnek, amit jelen körülmények között szerepét és erőit-eszközeit, szervezetét tekintve úgy tűnik át kell értékelni.

Az eddigi felfogás, mely szerint modellrendszerben be kell csatolni a "fő" NTE-hez fenntartva olyan számvetéssel kell átalakítani, hogy alkalmas legyen alaphelyzetben, nem csak törzsfeladatra, hanem a légierő reagáló erői őrzésére "M" nélkül, már "B" időszakban is meghatározott készletek tárolására (felvételezésére), málházására, átadására és utánpótlására.

Szakirányítását A-4 szintről a légierő logisztikai központ vezetőjének a kezébe kell átadni.

Az előzőeknek megfelelően ezen elvek alapján vizsgáljuk meg a szervezeti megvalósulás lehetőségeit.

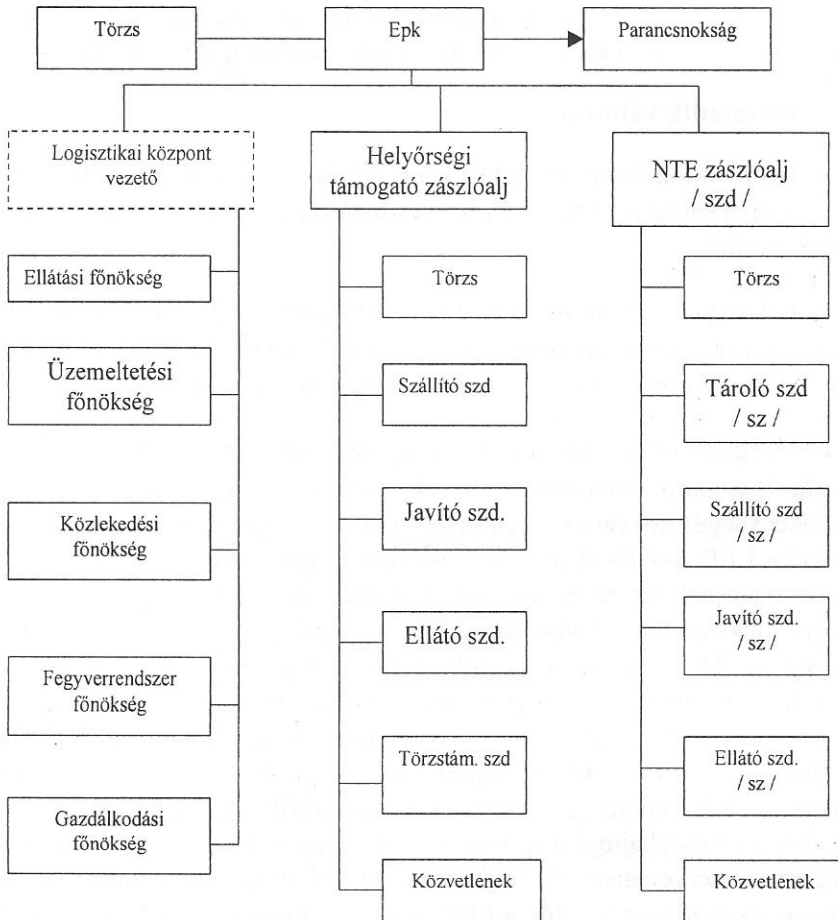
Amennyiben állománytábla szerkesztési problémák miatt alacsony rendfokozati megjelenítések kerülnének rendszerbe, úgy a Logisztikai központ vezető - mint olyan közbeeső vezető - eltűnik, feladatkörét, mint közvetlen katonai vezető vezetésileg az ezredparancsnok veszi át.

Ezzel együtt szakintézkedési jogkör csak az illetékes főnökségeket illetné meg, ugyanakkor az ezredparancsnok feladatot szab és beszámoltat. Ez egy nagyon furcsa speciális megjelenítést eredményez.

Ebben az esetben is a Fegyverrendszer Főnökség, valamint ellátási és üzemeltetési "összekötő" az A-4-nél és közvetlen irányításával fejt ki tevékenységét.

A főnökségek összesítő, elosztó, értékelő, ellenőrző, megszervező szerepköre alapvetően nem változik az előző változathoz képest.

A szervezeti magvalósulás lehetőségei

Csapat szinten

Alapvető változtatást az első változathoz képest nem célszerű véghezvinni. A kapcsolódási pontok az egyes szinteken megvannak, azt nem célszerű megváltoztatni.

A repülő-műszaki szolgálatot a tradicionális logisztikai biztosítást megvalósító szervezetektől, valamint a logisztikai központtól önállóítani szükséges - amit az egyedi elkülönítés indokolt. Ugyanakkor az S-4 koordinációjában és logisztikai központ tervezésében-szervezésében az anyagutánpótlást és szállítást a speciális anyag vonatkozásában szükséges meghagyni.

Harmadik változat

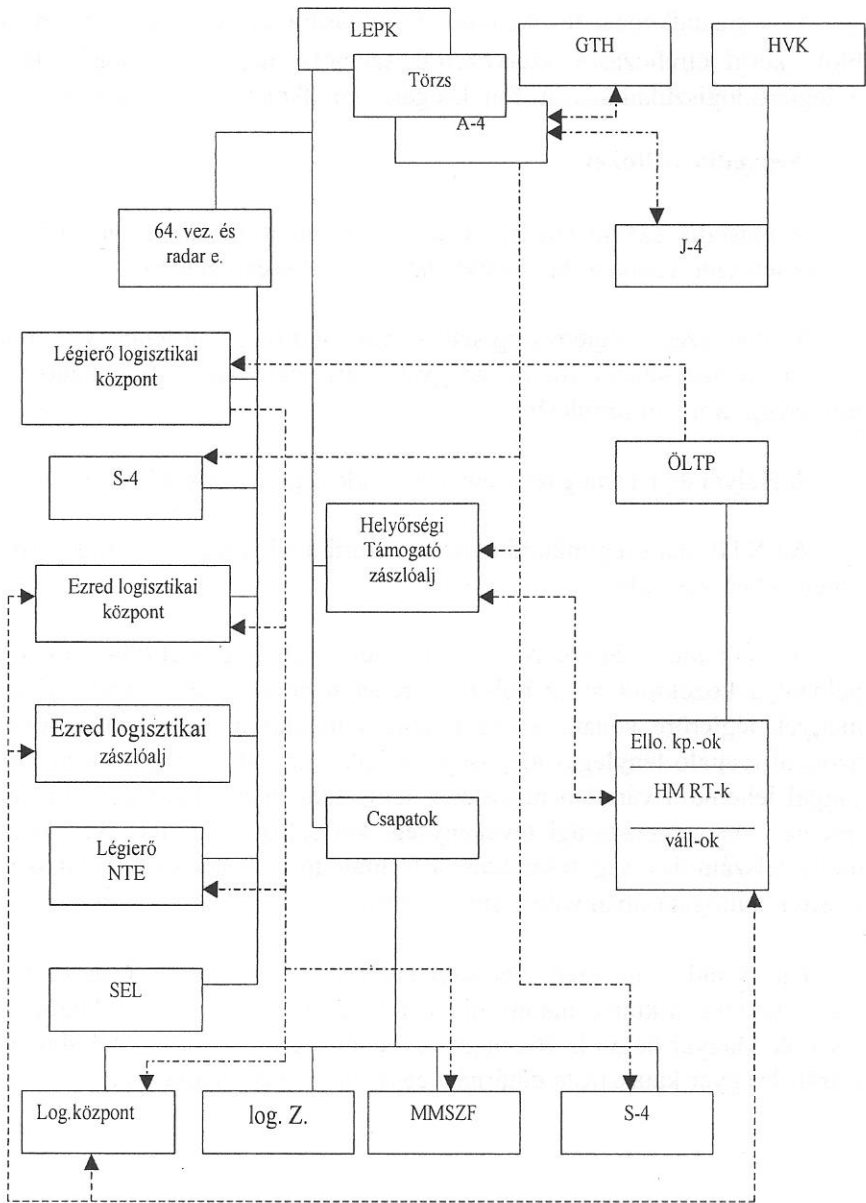
Ezen változatként a tartalmi kérdéskörök az előző változatokhoz képest nem változnak, szervezeti hovatartozásuk viszont elkülönül az *alábbiak szerint*:

- A légierő parancsnoki és a 64. Vezetési és Radar Ezred logisztikai támogatására, valamint helyőrségi kommandáns feladatok ellátására önálló LEPK-i alárendelteként Helyőrségi Támogató zászlóalj létrehozására.
- Légierő logisztikai műveleti központ létrehozására, a 64. Vezetési és Radar Ezred törzsében, parancsnoki közvetlen katonai vezetéssel. Szakmai tevékenységét közvetlen együttműködésben, illetve szakmai irányítással végzi a LEP A-4 főnökséggel. A műveleti logisztikai biztosítás komplex kérdésköreinek tervezésében, szervezésében az A-4 által irányított kidolgozó, előkészítő tevékenységet végez, a végrehajtást az ezredparancsnok vezeti az AOC-i tevékenységgel együtt. A logisztikai szakmai vezetők (ellátási, üzemeltetési, közlekedési, fegyverrendszer) a végrehajtásra vonatkozóan önálló tevékenységi kört kapnak saját szakterületükre vonatkozóan. Ez esetben az együttműködés szervezője és vezetője - mivel azonos mellérendeltségű katonai szervezetekről van szó - a LEP A-4, gyakorlati végrehajtója a műveletek irányítására hivatott AOC-ban levő logisztikai tervezőtiszt. A Logisztikai Műveleti Központ szakmai vezetőjét és szűk törzsét S-4-től, a LEP-en az A-4 főnökségen különálló blokk vezetőként szükséges létrehozni.

A LMK vezető feladatrendszerét a Támogató Parancsnokság fejezetnél leírtak képezik:

- Az NTE alegység változatlan feltételrendszerrel a vezetési és radar ezred közvetlen alárendeltségébe kerül.
- A vezetési és radarezred logisztikai zászlóalj funkciói felülvizsgálatra és kiegészítésre kerülnek.

*A Logisztikai biztosítás modellje
(változat) "C"*

(Megjegyzendő, hogy ezen változat a körvonalazandó légierő vezetési rendszerhez igazodik, azonban részletes kidolgozása, modellezése még nem igazán történt meg).

- A gazdálkodási tevékenység irányítására az A-4 törzsben önálló blokk kerül létrehozásra. Szervezeti és személyi alapját az 1. log. és tám. e. légierő logisztikai ágazati főnökségek gazdálkodási főnökség képezi.

Negyedik változat

A második számú tartalmi változat szerint mint parancsnok (TÖF) közvetlen szervezatként becsatlakoztatni a LEP szervezetébe.

Megnevezése Légierő Logisztikai Műveleti Központ lehet. Vezetőjét célszerű a biztosításra vonatkozó gyakorlati végrehajtás, jog-, hatás- és felelősségi körével felruházni.

A Helyőrségi Támogató alegység önállósága megmarad.

Az NTE alegység működtetését célszerű a 64. vezetési és radarezred kötelékében vizsgálni.

Az NTE alegység szervezeti kereteinek felülvizsgálatát több tény, így például a közelmúlt árvíz helyzete, K-M feladatok nemzetközi egyezmények légierőre vonatkozó végrehajtása indokolja. Amennyiben ilyen azonnal reagáló tényleges alegység rendelkezésre állna, nagyobb biztonsággal lehetne a váratlan műveletek logisztikai biztosítását végrehajtani (mentés, nemzetgazdasági tevékenység, katasztrófa elhárítás, következmény felszámolás, segélyszállítás, a formálódó nemzetközi katonai szervezetek támogatásában való részvétel stb).

Külön indokolja ezen szervezet működtetési és feltételrendszerének megteremtését a kutató-mentő állami feladat, valamint többek között az Osztrák-Magyar hegyi közös mentőtevékenységre vonatkozó, továbbá az Ukrán-Magyar katasztrófa elhárítási egyezmény végrehajtása is.

A légi műveletek irányítására hivatott AOC intézkedő-képessége, valamint a bevetési biztonság tényleges megvalósulása emeltebb szinten biztosítható.

Ez nem elodázható feladat-véleményem szerint.

Csapatszinten

- az S-4 blokkok a TÖF alárendeltségében - a műveleti támogatás, törzsmunka, a koordináció, valamint a döntéselőkészítés, a parancsnok vezetéselősegítő és törzstámogató tevékenység végzésére - működnek. Munkájuk elsősorban a törzs - S-1 - S-6 - más hasonló főnökségeihez kötődik, végtermékük a parancsnok intézkedésében, utasításaiban realizálódnak.
- A parancsnok közvetlen alárendeltségében a logisztikai funkcionális tevékenység végzésére egységszintű Logisztikai Műveleti Központ létrehozása szükséges. Összetétele, feladatrendszere az előző, alapváltozatban meghatározottaknak megfelelő. Vezetőjét parancsnokhelyettesi, vagy annak megfelelő jog- és hatáskörrel szükséges ellátni és felruházni.
- A végrehajtó szervezetek - így a logisztikai zászlóalj, valamint a repülő-műszaki szolgálatfőnökség (zászlóalj) - végrehajtó katonai és szakmai szervezatként tevékenykednek.

2. A vezetés rendje

Haderőnemi szinten a műveletek logisztikai biztosítására vonatkozóan a légierő parancsnok intézkedik.

Megjelenési formája a feladattól függően a Harcparancs 4. pontja vagy önálló melléklet lehet.

A kidolgozást az A-4 végzi a légierő szintű főnökségek bevonásával. Ennek megfelelően a logisztikai ezredparancsnok a saját alárendeltjei számára szab feladatot, a légierő szintű főnökségek a haderőnemi szintű végrehajtás tényleges koordinálói és szakmai vezetői lesznek.

Ennek biztosítására az alábbi csoportokat célszerű létrehozni:

Tervező csoport (alapvetően az első 72 órában tevékenykedik)

Feladata: a feladat értelmezése, egyeztetése, azonnal foganatosítandó rendszabályok és javaslatok kidolgozása, a biztosításra vonatkozó alapelgondolás kidolgozása, prioritások és fő mutatók meghatározása.

Beosztva: kiemelt tervező főtiszt, logisztikai beosztott, ágazati szakreferensek és értékelők.

Kidolgozó csoport

Feladata: a logisztikai biztosításra vonatkozó intézkedés, valamint a logisztikai támogatási terv (grafikus és szöveges) kidolgozása.

Beosztva: 3-4 tervező főtiszt, logisztikai beosztottak, ágazati szakbeosztottak.

Ágazati csoport

Feladata: részletes szakmai ellátási számvetések kidolgozása, a kidolgozott tervek végrehajtásának irányítása, a szükséges operatív tevékenységek végzése. A vezetéshez szükséges adatbázis feltöltése és folyamatos karbantartása.

Beosztva: 1-2 A-4 tervező főtiszt, ágazatok szakállománya.

Egyéb csoportok: - MIOCS

- összekötők

- stb.

A csoportok közül a tervezőcsoport várhatóan a parancsnok közvetlen környezetében a harcállásponton, a logisztikai támogatás szakreferensi kérdéskörét képviseli, biztosítja az adatok naprakészségét és az együttműködést a többi főnökséggel, elöljáróval, valamint a társ haderőnemmel. A többi csoportok külön meghatározott helyen alapvetően a háttérben végzik a tevékenységüket, folyamatosan biztosítva a tervezőcsoport (vezetési logisztikai beosztott) részére a szükséges információkat és készen a helyzet változásaiból adódó feladatok operatív végrehajtására.

Összességében: A haderőreform kapcsán a MH PK, HVKF Úr, valamint az MH LCSF és ÖLTPK a logisztikai támogatói rend átalakítására meghatározott irányelvei, a sajátosságok, valamint a szerzett tapasztalatok alapján a legcélszerűbb változat az **"A"** és **"D"**, illetve a támogató szervezetet illetően a 64. Vezetési és Radar Ezred kötelékében való működtetés célszerűségét lehet vizsgálni, mindamellett a kommandáns feladatok biztosítottóságát nem szabad figyelmen kívül hagyni.

A) Az új anyagosztályok létrehozása vonatkozásában véleményem szerint a **"B"** változat a célszerű. Egyrészt a hazai tradicionális elkülönültség és **"bejártottság"**, másrészt a megfelelő elkülönültség miatt. A repülő-műszaki szakanyagok elkülönült megjelenítését az egyedi specialitások nagy száma, valamint az előírások általánostól eltérő, fokozottabb és kiemeltebb szükségszerű és nem helyettesíthető betartása és alkalmazása is indokolja. Feltétlenül figyelembe kell venni, hogy a repülő mérnök-műszaki főnökség csapatszinten a **"harcológ"**-kal egyazon kategóriában való megjelenítésben szerepel, így e téren való komplex önállósítása is indokolt. Ennek szervezeti feltételei teljes mértékben adottak.

Amennyiben figyelembe vesszük azon tényt, mely elgondolás szerint az összes anyagi és szolgáltatás-biztosítási kérdéskör az ellátó főnökség hatáskörébe kerül, úgy lehetséges és célszerű a meglévő raktárak számának viszonylagos csökkentése, racionalizálása, lehetőség nyílik a javasolt anyagosztályok és alosztályok szerinti raktárak megjelenítésére.

Mindezek a jelenben levő anyagnemfelelősi rend újragondolását és szabályozását is jelenti. Mindamelllett a végrehajtás szintjén a szükséges anyagtárolási és közvetlen anyagellátási feltételrendszerek, raktározási belső átcsoportosítások és kialakítások megfelelő átmeneti idővel megoldhatók.

B) A felvázolt változatok mellett kompromisszumos megoldásként egy **"ötödik"** is vizsgálható, amely az előzőeket egyesíti magába. Ilyen lehet az alapváltozatnak a megjegyzésekkel való megjelenítése. Alternatív megoldás a Logisztikai Támogató Parancsnokság és közvetlen parancsnoki alárendeltségébe vonni a helyőrségi támogató zászlóaljat és önálló elemként az előzőekben kifejtett légierő támogató századot.

C) Csapatszinten az átalakítás szervezeti feltételei és keretei alapvetően kialakultak, új helyzethez való igazításuk problémamentesen oldható meg. Az NTE alegység - vagy annak megfelelő szervezet megtartása, különösen a repülőerők támogatása érdekében mindenképpen szükséges. (Részleteiben a negyedik változatnál kifejtetteknek megfelelően.)

D) Haderónemi szinten az ágazati főnökségek beosztásainak belső átcsoportosításával és átalárendeltségével a légierő szintű szakmai vezetés folyamatossága fenntartható. Az ágazatoknál a felső szintnek megfelelően önállósítani szükséges a vegyivédelmi, technikai, valamint az állami szabályozás szerint a mérésügy területét, kvázi ki kell emelni.

E) A LEVK (LEPK) közvetlen hatáskörében a bevethetőségi biztonság, a fogadókészség megteremtés és fenntarthatóság (földi lépcső) biztosítása a központi szervek támogatási lehetőségének megléte megteremtéséig - különös tekintettel a légierő több szervezetét érintő erők egyidejű műveleteivel - javasolt szervezet saját kézben tartása szükségszerű.

Következtetések:

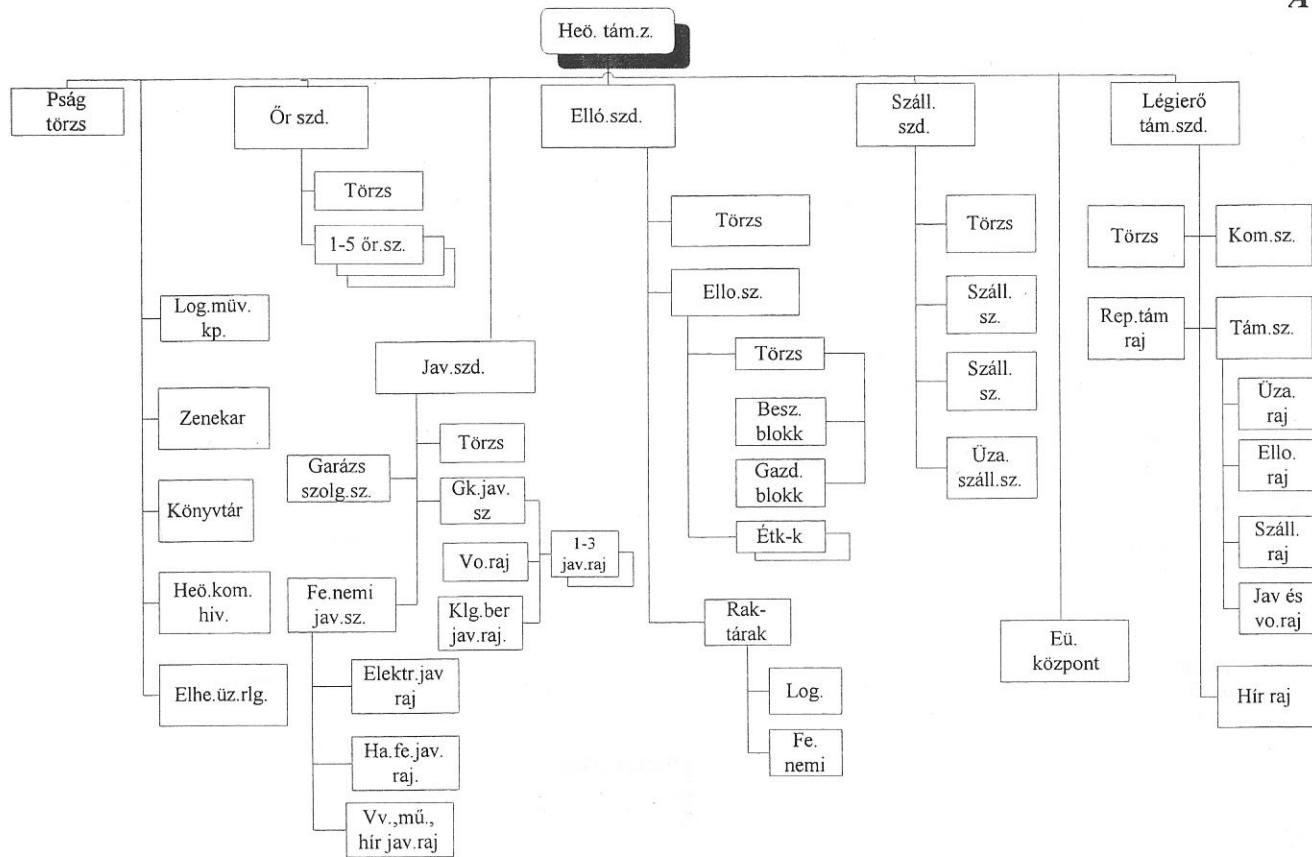
Az elemzések alapján az összes változat közül az előnyök és hátrányok összevetése, a fennálló lehetőségek és eshetőségek reális számvetése során a szerző az alábbiakat javasolja:

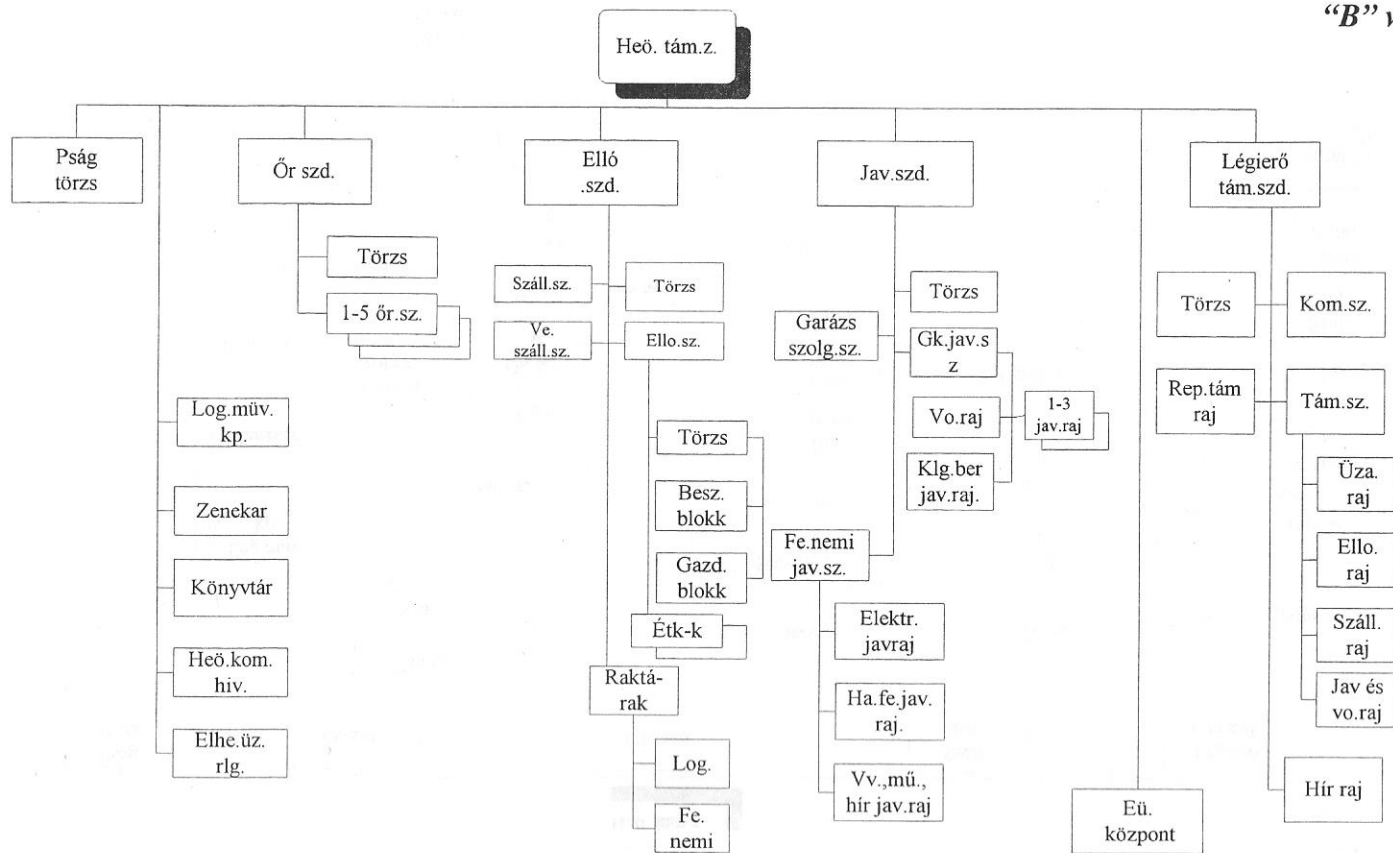
1. Csapatszinten a támogató főnök (S-4 főnök) helyettesi hatáskörrel való felruházásával, irányítási alárendeltségében a logisztikai zászlóalj és a repülő-műszaki főnökség (zászlóalj) (rakéta szerelő és biztosító alegység), mint végrehajtó szervezetek, valamint a fegyvernemi irányultságnak megfelelő erőkkel kiegészített típus logisztikai törzs szervezet és a funkcionális tagozódásnak megfelelő szakmai főnökségek létrehozásával a végrehajtási biztonság megteremtése.

A csapatok az Ellátó Központokkal az anyagbiztosítást és a szolgáltatást illetően az illetékes HM RT és polgári szervekkel közvetlen kapcsolatban állnak.

2. A haderónemi vezetést a LEVKF (LEPK) parancsnoki, az A-4 szakmai felügyelete szerint az 1. log. és tám. e. bázisán létrehozott légierő logisztikai támogató parancsnokság végzi.

3. A szervezetek felépítése A-D vázlatok szerint.

feladata, ezért a LEP-ság elvben kénytelen megosztani figyelmét, és a műveleti logisztikai feladatokat az A-4 főnökkel, a gyakorlati, végrehajtoi feladatokat pedig a logisztikai támogató ezred parancsnokával tervezettni, végrehajtatni. Az A-4 főnök a műveleti logisztikai feladatok tervezéséhez elviekben csak a LEP-ság útján tud C3 kapcsolatot kiépíteni a logisztikai támogató ezred állományában lévő ágazati főnökségekkel.

1.2. A költségvetési gazdálkodásra vonatkozó 9/1198.(HK.4.)HM sz. Utasítás a haderőnemi parancsnokságok főnökeire, logisztikai főnökségeire szab feladatokat, illetve biztosít hatás- és jogköröket, továbbá meghatározza a gazdasági vezető funkcióit.

A fentiekén túl a szervezeti átalakítás végrehajtása után a LEP-ság szervezetében maradnak a gazdálkodási tevékenységet jelentősen meghatározó főnökségek: (A1, A3, A4, A6, A7, eü.) és új pénzügyi szervezet, amelyekkel elengedhetetlen a napi operatív és közvetlen együttműködés.

A GB vezérkar szintű összetétele és a LEP-ság szintű gazdálkodási feladatkör indokoltá teszi a költségvetési gazdálkodási főnökség LEP-ságba való integrált működését.

1.3. A logisztikai támogató ezred parancsnoka - alaprendeltetéséből adódó kötelezettségei mellett - valószínűleg nem lesz képes vezetni és koordinálni a 12 - közvetlenül az ezred szervezetébe delegált-légierő logisztikai ágazati főnökséget, viszont közbenső vezetési elem a nomenklatúrás meghatározások miatt nem hozható létre (12 ágazat közös főnöke vagy ellátási, üzemeltetési főnökségi összevonás).

A logisztikai támogató ezred állományában lévő ágazati főnökségek az alárendelt alakulatok logisztikai szaktisztjeinek szakirányítását csak az ezredparancsnok útján tudják végezni. Az alakulatok részéről történő kommunikáció hasonló körön kell, hogy fusson és ebbe a folyamatba az A4 és S4 főnökségek bekapcsolódása nehézkes és a szakmai felső vezetés részéről leszabályozatlan.

A légierő ágazati főnökségek és a csapatok logisztikai szakállományában az új rendszer szerint nincsenek haditechnikai és hadtápfőnöki vagy ennek megfelelő beosztások, míg a felső szinten ezek üzemeltetési és

ellátási főnökségekkel rendszeresítésre kerültek. Ugyanakkor a Szolgálati Szabályzat és a végrehajtásra vonatkozó szakutasítások jog- és hatáskör, valamint kötelesség részek továbbra is érvényben vannak (Szolgálati Szabályzat 100-105. pontja).

1.4. Logisztikai területek elhelyezkedésének összehasonlítása

Megnevezés	Felső szint	Hadműveleti szint		Csapatszint	Megjegyzés
		A-4	log.és tám.e.		
Ellátási főnök	+	-	-	-	
Élelmezési	+	-	+	+	
Ruházat	+	-	+	+	
Üzemananyag	+	-	+	+	
Kik. és humán anyag	+	-	-	-	
térképanyag	+	-	-	-	
Üzemeltetési főnök	+	-	-	-	
Fegyverzeti (összetett)	+	+(lérak, radar)	+(összetett)	+	lérak, fed. rak radar hafe
Repülő, műszaki	+	+	+	+	
Pc. és gimű	+	-	+	+	
Vegyivéd. techn..	+	-	+	+	
Műszaki techn.	+	-	+(vegyes)	+(vegyes)	
Mérésügy	+	-	+	részben	
Elektronika	+	-	+	+	FRISZ
Közlekedés	+	-	+	+	
Katonai elhelyezés	+	-	+	+	
Költségvetési-gazdálkodás	-	+	-	+	
Műveleti támogatás	+	+	-	+	
Koordináció	+	+	-	-	
Anyag és infrastruktúra	-	+	-	-	
Nemzetközi tevékenység	+	+	-	-	

Szervezete:

- parancsnokság,
- törzs A-1, A-6 (törzsszotály),
- Ellátási főnökség:
 - összes anyagi ágazat,
 - szolgáltatások,
 - kat. elhelyezés.
- Üzemfenntartási Főnökség:
 - tradicionális fenntartási tevékenység,
 - Fegyverrendszer főnökség,
(*vagyilagosan az A-4-hez való integrálása célszerű, a szerző e felé hajlik*),
 - repülő-műszaki,
 - légvédelmi-rakéta,
 - radar és vezetéstechnikai ágazat.
- Közlekedési főnökség,
- Helyőrségi Támogató zászlóalj Veszprém,
- Légierő Támogató század,
- Légijármű Javítóüzem.

Szakmai előjárói jogokat valósít meg a végrehajtásban közvetlenül résztvevő logisztikai ágazatok, zászlóalj, re. mű. főnökségek felé, szakmai alárendeltségben végzi a légierő katonai szervezetei helyőrségi támogató alegységei irányítását.

4. A haderónemi döntéselőkészítést, nemzetközi ügyeket, az AOC-i tevékenységet, a LEVKF(LEPK) gazdálkodási tevékenységet az A-4 végzi. Jelenlegi struktúráját ki kell egészíteni az SZVK-nál már megtalálható un. ellátó blokkal - amely az ágazati koordinációra hivatott - valamint - a TPSZI-vel egyeztetetteknek, továbbá az elmúlt időszaki történések, a gazdasági alapú irányultságnak megfelelő szakmai ellenőrzési blokkal. Ez az A-4 mintegy 9-10 fővel való kiegészítését jelenti (az SZVK-nál ez jelenleg 11 fő).

5. A légierő támogató század szervezetet szükséges kialakítani - a jelenleg meglévőn kívül kiegészíteni ("*M*"-re szervezett részeit az MC 55/3 dokumentumban meghatározottaknak megfelelően feloldani) **a következő alegységekkel:**

- szállítószakasz,
- biztosítószakasz,
- javítószakasz,
- ellátó szakasz.

Ez mintegy 30-35 fő kiegészítést jelent különböző állománykategóriákban. Ennek létrehozása a légierő biztonságos működésének lételeme. Az indoklás az anyagban úgy vélem megfelelően részletezett és alátámasztott. Megvalósítása - amit az 1. log. és tám.e. MHPK-i ellenőrzés megállapításai is alátámasztottak - első ütemű feladat.

6. Az 1. log. és tám. e. átalakítását a CUBIC APPLICATION tanulmánya is előtérbe helyezi. A 64. radar és vezetési ezred helyőrségi ügyekkel való terhelését nem tartom célszerűnek, viszont vezetésbiztosításra vonatkozó önállósítása, az 1. log. és tám. ezredtől néhány szakterület (pl. elektronika) akár átcsoportosítás szerinti kiegészítése feltétlenül indokolt.

7. A jövőben - úgy vélem a NATO szervek aktivitása, valamint az integrációs terv céljai erre adnak alapot - a nemzetközi alkalmazás, a műveletekben való részvétel részünkre is komoly elvárásként jelentkezik, erre való felkészülés és felkészítés, a kapcsolódási pontok fenntartása szövetségi kötelezettségekből fakadó teljesítési elvárás, melyre való megfelelés logisztikai alapok nélkül nem képzelhető el.

Felhasznált irodalom:

1. Az MHPK. VKF. 28/2001. sz. parancsa, Budapest HVK 2001.
2. HVK Logisztikai Csoportfőnök 68/3/2001 intézkedése LOMIB logisztikai munkacsoport kutatási feladatai. Budapest 2001.
3. A HVK Logisztikai Csoportfőnök és MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnok 30/2001. sz. intézkedése, Budapest 2001.
4. A AJP-4 NATO Összhaderőnemi Logisztikai Doktrina 0309 177-178 oldal, Budapest 1999. J-4.
5. NATO Logisztikai Kézikönyv, MH Logisztikai Főcsoportfőnökség Budapest 1998.
6. HVK Logisztikai Csoportfőnök, Vitaindító előadás, Logisztikai konferencia Budapest 2001. 04. 05. Nytsz.: 102/3/2001.

LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁS

A TECHNIKAI BIZTOSÍTÁSI RENDSZER KORSZERŰSÍTÉSE

Gáspár Tibor ¹

Előszó

Az elmúlt években végrehajtott átszervezések, létszámcsökkentések, javítószervezetek megszüntetése, átalakítása, valamint a költségvetési források hiánya a jelenleg érvényben lévő technikai biztosítási előírások végrehajtását csak részben teszik lehetővé. A rendszerben maradó haditechnikai eszközök hadrafoghatóságának biztosítása érdekében a jelenlegi biztosítási rendszer módosítása szükséges. Csak így biztosítható a rendelkezésre álló szűkös költségvetési források hatékony felhasználása, az alkalmazási prioritásoknak megfelelően a haditechnikai eszközök hadrafoghatósága és a központi javítások tervezhetősége.

Folyamatban van a logisztikai biztosítási rendszer korszerűsítése, amit a Vezérkari Főnök által parancsban kijelölt bizottság végez. A logisztikai modernizáció jelenlegi szakaszában viszonylagos konszenzus van a logisztikai biztosítási szintekről. Ez már egy sarokpont a technikai biztosítási rendszer korszerűsítéséhez is.

A NATO-ban nincs egységes technikai biztosítási rendszer. Minden tagország rendelkezik saját, jól működő rendszerrel, ahol az elvek többnyire közösek, de a szintek meghatározása, a feladatok tartalma nagyfokú nemzeti önállóságot mutat.

Tanulmányom célja, hogy a logisztikai rendszer modernizációjának részeként bemutassak egy elgondolást a technikai biztosítási rendszer korszerűsítésére vonatkozóan. A tanulmány elkészítésénél támaszkodom a Logisztikai Modernizációs Bizottság által kidolgozott dokumentumokra, a NATO által megfogalmazott elvekre, a NATO tagországok gyakorlatára, valamint Kanadában, ez évben szerzett személyes tapasztalataimra.

1. Dr. Gáspár Tibor mk. ezredes, MH Üzemben tartási főnök.

I. Előzmények

Az elmúlt években sok szakember foglalkozott az anyagi-technikai biztosítás, a logisztikai biztosítás és ezen belül a technikai biztosítás kutatásával. A teljesség igénye nélkül megpróbálom összefoglalni a kutatási eredményeket, olyan megfontolásból, hogy elméleti alapot adjon az új technikai biztosítási rendszer kidolgozásához. (1)

A kutatások főbb megállapításai a következők:

- A haditechnikai eszközök váltása egy hosszú folyamat. A fejlesztés elhúzódása továbbra is fenntartja a tervezettnél hosszabb ideje rendszerben lévő eszközök üzemben tartási gondjait, sőt a problémák az idő múlásával fokozódnak. Az új technikai eszközökkel kettős feladat elé kerülnek a technikai szolgálatok, párhuzamosan kell rendszerben tartani a régi és az új eszközöket;
- Megállapítható, hogy összességében a technikai eszközök fejlettebb, bonyolultabb típusainak rendszerbe állása ellenére a szakjavító állomány létszáma folyamatosan csökken, sőt a bekövetkezett változások hatására még a szakmai ismeret szintje és a rutin csökkenése is bekövetkezett;
- Az eszközváltás időszakában a technikai biztosítási rendszer csak akkor működhet eredményesen, ha átfogja az eszköz teljes életciklusát, az eszköz rendszerbe állításától a rendszerből történő kivonásig terjedő teljes folyamatot;
- A haditechnikai biztosítás folyamatát **hátrányosan befolyásolja:**
 - A rendszerben lévő eszközök korszerűtlensége;
 - Az eszközök technikai állapota;
 - Az üzemeltetés és fenntartás körülményei, feltételei;

- A személyi állomány felkészületlensége;
 - Az üzemeltető alegységparancsnokok, kezelők alacsony technikai ismeretszintje;
 - Az alegységszinten végrehajtott technikai kiszolgálások alacsony minősége;
 - A végrehajtó szervezetek kapacitáshiánya, a lecsökkent központi javítási lehetőségek;
 - A szakjavító állomány nem szakirányú foglalkoztatása.
- Az utóbbi húsz évben az üzemeltetés elmélet jelentős változáson ment keresztül. Ezt a változást világszerte a karbantartásra szoruló technikai eszközök számának és változatosságának jelentős mértékű növekedése, az egyre komplexebb tervezések, új technológiák és eljárások, valamint a karbantartó szervezetekkel és azok felelősségével kapcsolatos nézetek változásai okozták. Ez a folyamat érződik a korszerű - a Magyar Honvédség számára beszerzésre váró - haditechnikai eszközök rendszerben tartásában, illetve annak irányításában, menedzselésében is;(2)
 - A jelenlegi helyzetben az eszközök igen jelentős körét vagyunk kénytelenek szükség szerint javítani, mivel az eszközök előregedtek, harci lehetőségeik a kor színvonalától elmaradtak, de az alkalmazás szempontjából az alapvető harci tulajdonságok biztosításával még fontos szerepet játszanak védelmi képességek fenntartásában. (3)

A felhasznált kutatási eredmények összefoglalása alapján a következő magállapítások tehetők:

- Az elmúlt évek kutatási eredményei még ha egyes rész kérdésben ellentmondásban is vannak a változtatás szükségességét igazolják;
- Általános az a vélemény, hogy a technikai biztosítás feltételei, lehetőségei romlottak, ami a technikai kiszolgáló rendszer működésképtelenségéhez vezetett;

- A jelenlegi technikai kiszolgálási rendszer kisebb módosításokkal nem alakítható át működőképessé;
- Reális lehetőség van arra, hogy a logisztikai modernizáció részeként, egy működőképes technikai biztosítási rendszer váltsa fel a régit.

II. A haditechnikai biztosításra vonatkozó NATO ajánlások

A kutatási eredmények elemzése után vizsgáljuk meg a NATO előírásokat. Ezt a kérdéskört Dr. Turcsányi Károly és Lengyel János alaposan feldolgozta "A haditechnikai biztosítás néhány kérdéséről a NATO ajánlásokban alkalmazott meghatározások, elvek és eljárások alapján" című tanulmányban, amiből én átveszem a legfontosabb megállapításokat. (4)

A NATO hadműveleti célkitűzései között fontos helyen szerepel az anyagi és technikai eszközök készenlétének magas foka. Ez tulajdonképpen nem jelent mást, mint az anyagi készletek feladatnak megfelelő mennyiségi és minőségi felhalmozását, illetve a beszerzési forrásainak előzetes biztosítását, valamint a haditechnikai eszközök folyamatos magas szintű technikai állapotban tartását, a szünet nélküli fenntartó tevékenységet.

A haditechnikai biztosítás szakmai tartalma a haditechnikai eszközök előzetesen meghatározott úgynevezett hadra fogható állapotban tartása, vagy abba történő visszaállítása érdekében végzett tevékenységek összessége. Magában foglalja a technikai kiszolgálást, műszaki szemléket, működési próbákat, szervizelést, üzemképességi osztályozást, technikai felderítést, vontatást (műszaki mentést), javítást, alkatrész kinyerést és visszatérítést, továbbá a harc- és fenntartási anyagellátást, valamint a gazdálkodást.

A haditechnikai biztosítás alapkövetelményének és felépítésének meghatározásakor a következő tényezőket veszik figyelembe:

1. A haditechnikai biztosítás szabványosítási kritériumait (amely a haditechnikai eszközökön kívül magában foglalja a biztosítási elemek és biztosítási módszerek lehetséges szabványosítását);

2. A technikai biztosítási normákat és üzemképességi kritériumokat, mint például a javításhoz, szervizeléshez, karbantartáshoz szükséges időtartamok és azok gyakorisága, tartalma;

3. A különböző biztosítási lépcsőben a javítóanyag és karbantartóanyag készletek mennyiségi és minőségi összetételét;

4. A katonai és polgári kapacitásokkal elvégezhető technikai biztosítási tevékenységek terjedelmét és rendelkezésre állását;

5. Speciális szerszámzat, diagnosztikai és ellenőrző műszerek és műszaki, technológiai kiadványok biztosítását;

6. A szakképzett humán erőforrás mennyiségi és minőségi összetételét.

Ezen tényezők figyelembevételével határozzák meg a haditechnikai biztosítás feladatait. Célszerűnek tűnhet minél több tényező és körülmény figyelembe vétele, de a túl sok tényező megnehezítheti és túlságosan költségessé teheti a kialakításra kerülő haditechnikai biztosítási rendszert. A feladat az optimumkeresés. Olyan nagyságú, kapacitású és felszereltségű biztosítási elemek kialakítása, amelyek a feladatvégrehajtás technikai felteteleit biztosítani tudják.

A haditechnikai biztosítás célját, felépítését, belső tartalmát különösen a következő tényezők befolyásolják:

1. A fenyegetettségi fok, a kül- és belbiztonsági érzet a szövetségi rendszeren belül. Ezt a világpolitikai események határozzák meg. Ha nő a fenyegetettségi érzet, akkor a technikai biztosítási tevékenység intenzitását fokozni kell;

2. Hadműveletek kiterjedése. Nem mindegy, hogy mely földrészt, illetve földrészeket érinti a hadművelet, mert igen eltérőek a társadalmi, technikai, terep, időjárási körülmények, amelyek alapvetően meghatározzák a haditechnikai eszközök igénybevételét, a nemzeti erőforrások igénybevételei lehetőségét, azaz a kialakítandó technikai biztosítási rendszert;

3. A haderő összetétele. Meghatározza a haditechnikai eszköz mennyiségét és minőséget, amely alapja a fenntartói rendszer kialakításának;

4. A fegyverrendszerek bonyolultsága. A bonyolultabb, több elektronikai és precíziós szerkezeti elemeket tartalmazó technikai eszköz más típusú felszereltséggel és szakismerettel rendelkező szakembereket követel meg, mint a hagyományos eszközök;

5. A költségek és más erőforrások igénye. Ez nagyon fontos a jelenlegi gazdasági környezetben, mert csak a hadsereg költségvetésében szereplő eszközök használhatók fel, plusz források bevonása szinte lehetetlen;

6. Az ipari kapacitás igénybe vehetősége. Ez ugyancsak az alkalmazási terület adottságaitól, koalíciós feladat teljesítése esetén a befogadó nemzet lehetőségeitől függ;

7. Az idő és tér tényezők. Egyszerűen mennyi a rendelkezésre álló idő a feladatra történő felkészülésre és mekkora távolságra kell felvonulni az erőket és eszközöket, milyen időintervallumban. Ez a technikai biztosítás intenzitásának alapját képező tényezők.

8. A tartalékeszközök igénybe vehetősége. Ez a rendelkezésre álló eszközpark és szállítókapacitás függvénye. A jól szervezett technikai biztosítás képes kell, hogy legyen a tartalékok folyamatos változó intenzitású pótlására.

A javítási eljárások kialakításánál a NATO ajánlás a következő szempontokat veszi figyelembe. Ettől a tagországok tradíciójuk alapján és lehetőségeiket figyelembe véve eltérhetnek:

1. A szabványos javítási módszerek lehetséges alkalmazását. A gyártók által javasolt technológiai módszerek, eljárások következetes alkalmazását, polgári kapacitásoknak való megfeleltetését;

2. Meghibásodott, harcban megsérült haditechnikai eszközök értékelésének és elemzésének tapasztalatait. A technikai meghibásodások, harci sérülések ok-okozati összefüggéseinek vizsgálata, a javítóállománynak

kiszolgálói tapasztalatokat jelent, másrészt a vizsgálatok eredménye rámutathat egy termék konstrukciós, gyártástechnológiai hiányosságaira, amelyek ismeretében a gyártók a szükséges módosításokat végre tudják hajtani;

3. Javítási sürgősségi sorrend meghatározását. Az alkalmazott technikai eszközök szűk keresztmetszetének és a feladat sajátosságainak figyelembevétele fontos tényező a sikeres végrehajtás szempontjából;

4. A javítási helyszín eldöntését. Alapelv, hogy a lehetőségekhez mérten igyekezni kell a meghibásodás helyszínéhez minél közelebb és a lehető legalacsonyabb szinten végrehajtani a javítást a haditechnikai eszköz minél gyorsabb visszatérítése érdekében. A meghibásodás felmérését követően osztályozható javítási szint szempontjából a haditechnikai eszköz. A szükséges javítás mértékének ismeretében a haditechnikai eszközt arra a fenntartói szintre fogják utalni, ahol a leggyorsabban helyreállítható;

5. A szükséges tartalékalkatrészek biztosítását. A javítási tapasztalatok, a végrehajtandó feladat modellezésének és a gyári ajánlások figyelembevételével a biztosítandó fenntartási anyagok mennyiségi és minőségi összetétele optimálisan meghatározható;

6. Azt a követelményt, hogy a javítási tevékenységek megszervezésének, menetének kapcsolódnia kell a hadműveleti feladathoz.

A javítási szintek meghatározásánál az általános helyzetet figyelembe véve a következő tényezőket veszik alapul:

1. a hadműveleti feladatot;
2. a javítás összetettségi fokát, a helyreállítás munka és időigényét, a megbontás nagyságát;
3. a javításhoz rendelkezésre álló időt;
4. meghibásodások és harci sérülések várható mennyiségét és összetételét;

5. a fenntartó állomány kapacitását és terhelhetőségét;
6. az adott területen lévő infrastruktúrák igénybevevő képességét;
7. fenntartási anyagok igénybe vehetőségét, azt hogy az adott biztosítási szinten milyen összetételű és nagyságrendű javítóanyag áll rendelkezésre;
8. javítások végrehajtásának sürgősségét és sorrendjét.

A haditechnikai biztosítás középpontjában a feladathoz szükséges mennyiségű és összetételű haditechnikai eszköz harcoló csapatoknak történő biztosítása áll. Ez történhet pótlással vagy a megjavított eszköz alakulathoz való visszajuttatásával.

Összességében a NATO haditechnikai biztosítási elvek adaptálhatók a Magyar Honvédség technikai biztosítási rendszerébe. Az adaptációnál maximálisan figyelembe kell venni a nemzeti sajátosságokat és a hadseregünk lehetőségeit. A lényeg nem egy NATO ország technikai biztosítási rendszerének a lemásolása, hanem egy, a magyar viszonyoknak megfelelő, más NATO országok rendszereihez a szükséges mértékben kapcsolódni képes rendszer kialakítás.

III. A külföldi hadseregekben alkalmazott technikai biztosítási rendszerek

A Holland Királyi Hadsereg technikai kiszolgálási és javítási rendszere különbözik békeidőben és háborús időszakban. (5)

Békeidőszakban a technikai kiszolgálási rendszer három szintre osztható:

1. szint - a felhasználói szintű technikai kiszolgálás és javítás;
2. szint - dandártechnikai kiszolgáló és javítószázad szintű;
3. szint - nemzeti bázis szintű.

Századszinten úgynevezett könnyű segítségnyújtó csoport (light aid detachment) működik, amely fő feladata a diagnosztizálás és a kisjavítások elvégzése.

Zászlóaljszinten technikai kiszolgáló és javítószakasz működik, amely egyben a dandárszintű technikai kiszolgáló és javítószázad részét képezi és irányítását is arról a szintről végzik.

Dandárszinten közvetlen támogató (Direct Support) technikai kiszolgáló és javítószázad működik, amely alapvetően az alárendelt zászlóaljak technikai kiszolgáló és javítószakaszaiból áll. A század parancsnoka alezredes.

Háborús időszakban a technikai kiszolgálási és javítási rendszer **öt szintűvé** válik, a hadműveleti felépítésnek megfelelően.

Század szinten a két óránál, **zászlóaljszinten** a hat óránál kevesebb időt igénybe vevő javításokat végzik el. **Dandárszinten** a kettőnél több, de 12 óránál kevesebb, míg a **hadosztályszinten** a 12 óránál több időt igénybe vevő javításokat hajtják végre, amelyek egy része átkerülhet a Nemzeti Támogató Parancsnokság (NSC) hatáskörébe, ahol ezen kívül elvégeznek minden nagyjavítást is.

A hadosztályszinten a feladatokat egy technikai kiszolgáló és javító zászlóalj hajtja végre.

A békefenntartó feladatokat ellátó zászlóalj technikai kiszolgáló és javítószakaszát megerősítik egy technikai kiszolgáló csoporttal, valamint 3 nehéz és 4 könnyű vontatóból álló vontatócsoporttal.

Összességében megállapítható, hogy a Holland Királyi Hadsereg eszközeinek technikai kiszolgálását és javítását végző szervezet a legkisebb bevethető alegységnél (zászlóalj) lévő technikai kiszolgáló és javítószakaszokra épül, amelyek megfelelő erővel és eszközökkel rendelkeznek a zászlóalj önálló bevetésének biztosításához. Nem elhanyagolható, hogy századszinten is rendelkeznek olyan erőkkel (7 fő szakjavító), amelyek képesek a hibabehatárolásra, valamint a kisjavítások elvégzésére.

A Norvég Hadsereg technikai biztosítási rendszerében a technikai kiszolgálás és javítás öt szinten történik. (6) A rendszer békeidőben és háborús időben egyformán épül fel. *A rendszer a következő szintekből áll:*

1. szint: a felhasználói szintű technikai kiszolgálás és javítás. A feladatokat a kezelőállomány hajtja végre az eszközhöz rendszeresített (az eszközbe épített) ellenőrző berendezések és tartalék alkatrészek segítségével;

2. szint: alegység szint. Ez általában század vagy zászlóaljszint, a feladatokat az alegység állományába tartozó szakjavító szervezet (raj vagy szakasz) hajtja végre;

3. szint: tábori technikai kiszolgálás és javítás szint. A feladatokat a magasabb szintű javítószervezet hajtja végre a technikai eszköz rendeltetési helyén, tehát a magasabb szintű javítószervezet minden esetben helyszíni javítást végez. A technikai kiszolgálási és javítási feladatokhoz szükséges javítóanyagok a csapatoknál vannak készletezve. A magasabb szintű javítószervezet a speciális felszerelést és a szakértelmet viszi a helyszínre;

4. szint: komplex technikai kiszolgálás és javítás szint. A feladatokat a magasabb szintű javító szervezet a saját javító objektumában, a leghatékonyabb felszerelések alkalmazásával hajtja végre;

5. szint: ipari javítási szint. A feladatokat a technikai eszközt gyártó, illetve a javításra szakosodott ipari vállalatnál hajtják végre.

A Norvég Hadseregben a technikai kiszolgálási és javítási feladatokhoz szükséges létszámok pontosan számvetve vannak és biztosítják a feladatok eredményes végrehajtását. A létszámok folyamatosan változnak a feladatok változásának függvényében (új technikai eszköz rendszerbe állítása).

A Kanadai Hadseregben a haditechnikai eszközök biztosítási rendszere háromszintű és ötfokozatú. (7) Ezek a következők:

Stratégiai szint - ezen a szinten végzik az új eszközök rendszerbe állítását. A feladatokat a kanadai hadiipar szervezetei és a 202. Javító-

műhely hajtja végre. Békeidőszakban a végrehajtásra kerülő nagyjavításokat általában összekapcsolják a haditechnikai eszközök modernizációjával.

Ezen a szinten a fő figyelmet az alábbiakra fordítják:

- Kutatás - fejlesztés;
- Eszköz Program Menedzser rendszer működtetése;
- Életciklus tervezés és menedzselés;
- Technikai kiképzés és felkészítés;
- A technikai biztosítási rendszer doktrinális kérdéseinek kidolgozása;
- Az informatikai rendszer működtetése.

Hadműveleti szint - ezen a szinten történik a csapatok hadszíntérré történő telepítése, ezen tevékenység támogatása. A feladatokat a Kanadai Ellátó Csoport (Canadian Support Group) végzi. ***Ezen a szinten a fő figyelmet a következő feladatokra fordítják:***

- A hadszíntéren szükséges felszerelés számontartása;
- A felszerelés előkészítése, felkészítése a csapatok részére;
- Helyszíni beszerzések végrehajtása;
- A hadszíntéri ellátó rendszer támogatása;
- Technikai kiképzés végrehajtása;
- Felesleges, elhasználódott felszerelés kivonása;
- Feleslegek értékesítése, megsemmisítése.

Harcászati szint - ezen a szinten valósul meg a haditechnikai eszközök hadrafoghatóságának maximális biztosítása a parancsnok mozgásterének akadályoztatása nélkül. *A szinten belül három fokozatot különböztetnek meg, ezek a következők:*

- **Szervezetszerű támogatás** - a támogatást az alegység saját erővel végzi. A fő hangsúly a technikai kiszolgáláson van (Preventative Maintenance). A négy óránál rövidebb kisjavításokat hajtják végre. A tevékenység fő területe a hibabehatárolás, a meghibásodott, sérült eszközök osztályozása. A szükséges javításokat, amennyire csak lehet elől (a legalacsonyabb szinten) kell elvégezni;
- **Közvetlen támogatás** - a támogatást az egység szervezetébe tartozó logisztikai alegység végzi (Közvetlen Támogató Zászlóalj javítószázad). A feladatvégrehajtás általában helyszíni javítás, illetve technikai kiszolgálás formájában valósul meg. Ez a szervezetszerű támogatással megegyező, illetve attól magasabb szintű beavatkozást jelent. A javítások időtartama kevesebb mint 24 óra. A javítószázad létszáma: 6 tisz, 16 tiszthelyettes, 174 tisztes.
- **Általános támogatás** - a támogatást a haderőnem közvetlen logisztikai szervezetek végzik (General Support Battalion - Általános Támogató Zászlóalj). A technikai biztosítás kiterjed minden eszközre. A feladat végrehajtása általában a zászlóalj települési helyén történik. A haditechnikai eszközök ki- és beszállítását a zászlóalj hajtja végre.

Összességében a külföldi hadseregek technikai biztosítási rendszereinek elemzése alapján a következő megállapítások tehetők:

1. A hadseregek technikai biztosítási rendszerei különböznek egymástól, tehát egységes *"NATO technikai biztosítási rendszer"* nincs.
2. Minden általam ismertett rendszer figyelembe veszi az adott ország sajátosságait, tradícióit és a hadsereg, valamint a hadiipar helyzetét.

3. Mindegyik rendszer igazodik a csapatok harcászati - hadműveleti csoportosításához.

4. A rendszerek átfogják az összes haditechnikai eszközt.

5. A legtöbb országban a katonai és polgári kapacitások összekapcsolódása figyelhető meg.

IV. Az új technikai biztosítási rendszer

Az új technikai biztosítási rendszer - az üzemeltető alegységek, a logisztikai szakalegységek, a nemzetgazdasági javítószervezetek által meghatározott rendszerben és mélységben, tervszerű, megelőző jelleggel, vagy szükség szerint végzendő - a technikai kiszolgálási és javítási feladatok összességét foglalja magában.

Mind a tervszerű, megelőző jellegű technikai kiszolgálások, mind a szükségszerűen elvégzett javítások célja: *biztosítani az eszközök (anyagok) folyamatos, megbízható üzemképességét, készletteljességét, előírt technikai állapotát, üzemeltetési tartalékát.*

A javasolt fenntartási rendszer lehetséges fokozatai:

I. Századszint: század, üteg szinten végrehajtandó feladatok a kezelő (gép- és harcjármű vezető, személyzet) állomány által a század (üteg) technikus szakmai felügyeletével, az alegységparancsnokok irányításával.

II. Zászlóaljszint: zászlóalj javítóraj által végrehajtandó feladatok.

III. Dandár (ezred) szint: dandár (ezred) javítószázad által végrehajtandó feladatok.

IV. Támogató szint: központi javítószervezet által végrehajtandó feladatok.

V. Ipari szint: nemzetgazdasági szervezetek által végrehajtandó feladatok.

A szintek tartalma:

Minden technikai kiszolgálási szint részét kell, hogy képezze a karbantartás, amely az eszközök (anyagok) egészének és részeinek külső és belső tisztítását, a működőképességet biztosító (hajtó-, kenő-, korrózióvédő) anyagok feltöltését, kiegészítését, cseréjét foglalja magában.

1. szint:

- működőképesség ellenőrzése;
- alkalmazáshoz történő előkészítés - alkalmazás utáni működőképesség ellenőrzése;
- az észlelt hiányosságok elhárítása (kiszavítás az egyedi készletekből, illetve a feladat elvégzéséhez vételezett készletből);
- a felhasznált anyagok igénylése, pótlása;
- a szint feladatait meghaladó hiba esetén, jelentés összeállítása.

2. szint:

- az 1. szint feladatai;
- a javítóraj felszerelésével és szakértelmével végrehajtható beszaabályozások és kiszavítások.

3. szint:

- a 2. szint feladatai;
- tervszerű, megelőző jellegű beszaabályozások, ellenőrzések;
- előírt alkalmazás előtti ellenőrzések (pl.: lövészet előtti ellenőrzés, gyakorlatra való felkészítés, stb.);
- kiszavítások elvégzése.

Megjegyzés: Eszközcsoportonként mérlegelni szükséges a javítás szükségességét és lehetőségeit. *Szükséges figyelembe venni a következőket:*

1. Kis darabszámú eszköz esetén nem célszerű megteremteni a feltételeket minden szinten.

2. A túl drága és egyedi berendezéseket igénylő javítási (javítás utáni ellenőrzés és beszabályozás) feladatokat nem célszerű dandárszinten tervezni.

3. Alacsonyabb szinten a magas szakértelmet igénylő műveletekhez a megfelelő szakállomány biztosítása gondot okoz.

4. szint:

- az előző szintek feladatai a meghatározott eszközöknél;
- központosított feladatok (lásd az előző pont megjegyzését);
- helyszíni javító, technikai kiszolgáló csoportok működtetése;
- középjavítás és egyes eszköztípusok központi javítása (amennyiben nemzetgazdasági szervezet nincs, vagy nem gazdaságos a nemzetgazdasági javítás);
- fejlesztési feladatok végrehajtása (kisebb korszerűsítés, modernizáció stb.);
- alkatrészgyártási feladatok.

V. szint:

Az ipari javítás a jelenlegi rendszerben (vagy hasonlóan).

A fenti technikai biztosítási rendszer egyaránt alkalmazható a szárazföldi és a légi erő eszközeinél, természetesen figyelembe véve a sajátosságokat. Az új technikai rendszer részleteinek kidolgozásánál

(egyes fokozatok pontos tartalma eszközönként, technikai kiszolgálási és javítási technológiák, stb.) a jelenleg meglévő dokumentumok felhasználhatók. Új feladatként jelentkeznek a feladatok szintenkénti elosztása, a szükséges létszámok és felszerelések pontosítása, a nemzetgazdaság (hadiipar) és hadsereg közötti feladatelosztás meghatározása, valamint a IV. szint feladatainak részletes kidolgozása, mivel a haderőnek logisztikai ezredeinél jelenleg ezen feladatok végrehajtása akadozik.

5. Összegzés

A technikai biztosítási rendszer kutatási eredményei elemzése azt mutatja, hogy szükséges a fenntartási rendszer változtatása, mivel megváltoztak a működési feltételek. A jelenlegi rendszer kidolgozása óta a Magyar Honvédség olyan nagy szervezeti változáson ment keresztül, ami megkérdőjelezi a haditechnikai eszközök megfelelő fenntartását a jelen viszonyok között. Minden körülmények között szükséges a követelmények és a feltételek összehangolása, egy működőképes rendszer kialakítása.

A változtatások tervezésénél és végrehajtásánál feltétlenül figyelembe kell venni a NATO ajánlásokat, de ez nem jelentheti bármelyik NATO ország rendszerének a másolását. A NATO tagországok mindegyike saját, működő fenntartási rendszerrel rendelkezik, amelyek közös elv alapján, de az országok sajátosságainak figyelembevételével épülnek fel. A Magyar Honvédségnek is ilyen rendszerre van szüksége.

A javasolt technikai biztosítási rendszer elgondolásának kialakításakor figyelembe vettem a fenti elveket. Úgy gondolom, a logisztikai modernizáció részeként kialakítható egy működőképes, a NATO ajánlásokat is figyelembe vevő, a kor színvonalán álló, az új haditechnikai eszközök technikai biztosítási feladatait is befogadni képes fenntartási rendszer.

Jegyzetek

1. Dr. Gáspár Tibor, Rácz János: Az új technikai biztosítási rendszer elvei. Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 2000/1.szám - 218-221. oldal.

2. Dr. Pokorádi László: Haditechnikai eszközök megbízhatóság - központú karbantartása. Új Honvédségi Szemle 2000/11.szám - 111. oldal.

3. Dr. Turcsányi Károly: Szükség szerinti üzemfenntartás terjedésének kiváltói és vizsgálatának lehetőségei. Katonai Logisztika 1999/4. szám - 104. oldal.

4. Dr. Turcsányi Károly, Lengyel János: A haditechnikai biztosítás néhány kérdéséről a NATO ajánlásokban alkalmazott meghatározások, elvek és eljárások alapján. Katonai Logisztika 1998/2.szám - 48-58. oldal.

5. Nagy István: A Holland Királyi Hadsereg technikai kiszolgáló rendszere. Katonai Logisztika 1997/3.szám - 130-132. oldal.

6. A szerző személyes tapasztalata alapján.

7. A szerző személyes tapasztalata alapján.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Gáspár Tibor: A fegyverzettechnikai eszközök technikai biztosítása korszerűsítése lehetőségei a szárazföldi csapatoknál. Egyetemi doktori értekezés. 1993.

2. Dr. Gáspár Tibor, Rácz János: Az új technikai biztosítási rendszer elvei. Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 2000/1. szám.

3. Dr. Gáspár Tibor: A Magyar Honvédség haditechnikai eszközeinek helyzete, elgondolás a rendszerbe tartásukra. Katonai Logisztika 2000/4. szám.

4. Nagy István: A Holland Királyi Hadsereg technikai kiszolgáló rendszere. Katonai Logisztika 1997/3. szám.

5. Dr. Pokorádi László: Haditechnikai eszközök megbízhatóság - központú karbantartása. Új Honvédségi Szemle 2000/11. szám.

6. Dr. Rusz József, Lengyel János: A technikai biztosítás elvei és feladatai az Összhaderőnemi Logisztikai Doktrínában. Új Honvédségi Szemle 1999/10. szám.

7. Dr. Turcsányi Károly, Lengyel János: A haditechnikai biztosítás néhány kérdéséről a NATO ajánlásokban alkalmazott meghatározások, elvek és ajánlások alapján. Katonai Logisztika 1998/2. szám.

8. Dr. Turcsányi Károly: Szükség szerinti üzemfenntartás terjedésének kiváltói és vizsgálatának lehetőségei. Katonai Logisztika 1999/4. szám.

KATONAI MINŐSÉGÜGY

A HADFELSZERELÉSI ANYAGOK KOCKÁZATKEZELÉSÉNEK KÉRDÉSEI

I. RÉSZ

Mikula László¹

Előszó

Az olvasó egy cikksorozat első részét tartja kezében. Ezzel és a később kiadásra kerülő cikkekkel az a célom, hogy megismertessem az érdeklődőket a minőségbiztosítás egy sajátos területével, a hadfelszerelési anyagok beszerzésekor felmerülő kockázatelemzéssel és kikérni az olvasók véleményét a felvázolt és javasolt módszerek szakmai körökben való alkalmazhatóságát illetően.

A hadfelszerelési anyagok beszerzésekor helyesen felmért minőségbiztosítási kockázatok nagymértékben kihatnak az alkalmazhatóságuk megbízhatóságára, amely a hon- és rendvédelmi feladatok sikeres megoldásának egyik materiális kritériuma. **Hon- és rendvédelmi-biztonsági szempontból tehát fontos, hogy a hadfelszerelési anyag minden legyártott darabja feleljen meg a harcászati-műszaki követelményeknek (HMK).** A hadfelszerelési anyag beszerzésének kockázati alapú minőségbiztosítása azt az alkalmazói igényt elégíti ki, hogy a sorozatban legyártott eszköz minden darabja, a legnagyobb valószínűséggel feleljen meg a feladat (HMK) szabta (megfelelőség) követelményeknek.

A hadfelszerelési anyag féleségét tekintve (hadianyag, haditechnikai eszköz) széles skálán mozog: **mindazok a materiális és inmateriális (szolgáltatás) javak, amelyeket a hon- és rendvédelem (alkalmazó) használ.** Ebből adódóan, mivel a kockázatelemzés tudománya széles termékspektrumot foglal magába, a megtermelt anyagi körből, az általam javasolt minőségbiztosítási kockázatelemzés olyan, a beszerzési folyamat tárgyát

1. Mikula László mk. ezredes, HM Technológiai Hivatal, Minőségbiztosítási és Szabványigazgatóság, Igazgató.

képező hadfelszerelési anyagokra terjed ki, amelyek közvetlenül befolyásolják a hon- és rendvédelmi feladatok kimenetelét (nem elemezve a humán oldalt).

Itt szükséges magyarázatot fűzni ahhoz, hogy miért használom a **"hon- és rendvédelem"** fogalomkört a honvédelem helyett, annak ellenére, hogy hadfelszerelési anyag a kockázatelemzés tárgya. A rendszerváltozás előtt az ország külső és belső védelme nagyon kategorikusan szétválasztódott. Napjainkban világosan körvonalazódó ellenségkép nincs, így véleményem szerint sokkal összetettebb az ország biztonságáért vállalt kötelezettség, amely nem csak a Magyar Honvédségre hárul, hanem közös ügyünk. Tehát mindazok a szervezetek, amelyek valamilyen formában a haza belső és külső rendjéért felelősek, szükségszerűen rendelkezniük kell az ehhez szükséges hadfelszerelési anyaggal. Azért is tartom fontosnak a hadfelszerelési anyagok beszerzésének minőségbiztosítását kiterjeszteni a hon- és rendvédelmi szervezetekre egységesen, mert a rendvédelmi szervezeteknél ez a tevékenység nem található meg és nincs szakképzett személyzet sem.

A hadfelszerelési anyagok beszerzésekor kétfajta - minőségbiztosítási szempontból - kockázati elemet szükséges értékelni:

- a hadfelszerelési anyagok, mint terméknek, valamint
- a vállalkozó erőforrásai és azok állapotából származó kockázatok.

A kétféle kockázat az ellentétek olyan dialektikus egységét képezi, amelyben az ellentétpár két tagja egymást feltételezi, hatnak egymásra, de ugyanakkor bizonyos autonómiára is szert tesznek, s egymással ellentétes érdekek hordozói lehetnek. Ez természetesen akkor érvényesülhet, ha a környezet megközelítően hasonló lehetőségeket biztosít a kockázat mindkét fajtájának érvényesüléséhez. A kockázati lehetőségek érvényesülése nem csak nagyobb veszteséget fejezhet ki, hanem elsősorban nagyobb eredményességet is, hiszen ezért kockáztatnak a hon- és rendvédelmi, valamint a gazdasági élet résztvevői. Megfelelő körülmények között viszont a nagyobb eredmény a hon- és rendvédelem materiális sikerszintjét adja.

E kétfajta kockázat tartalmi elemeinek bemutatása a cikksorozat feladata és egy statisztikai módszer ismertetése, amelynek segítségével a minőségbiztosítási szakember képes beazonosítani a hadfelszerelési anyag be-

szerzésekor meglévő termék kockázat és vállalkozói kockázat egzakt mérőszámait és döntést hozhat a megfelelő termék eléréséhez szükséges intézkedéssorozat féleségéről és terjedelméről.

1. Minőségbiztosítási kockázat

A kockázat fogalma, mint megannyi egyéb fogalom, eredetét tekintve már a legrégebbi időkben is megtalálható, és valószínűleg egyidős a tudatos emberi cselekvéssel. Éppen ezért minden nyelvben, mint köznyelvi fogalom szerepel, amit kisebb-nagyobb eltéréssel és fogalmi tartalommal az élet csaknem minden területén, nap mint nap használunk. Az azonban mindenképpen megállapítható, hogy e fogalom kapcsolatban van valamely cselekvés vagy döntés kimenetelének bizonytalanságával. Ennek tulajdonítható például az, hogy sokan a kockázatot azonosítják a bizonytalansággal. Akkor azonban, amikor egy köznyelvi fogalmat - jelen esetben a kockázatot - tudományos célokra kívánjuk használni, sőt továbbmenően, egy szaktudomány alapvető kategóriájának szintjére akarjuk emelni, távolról sem elégedhetünk meg annak köznyelvi tisztázatlan tartalmával, hanem szét kell bontanunk (a szakterületen belüli) egyértelmű komponensekre, leválasztva róla a felesleges sallangokat (pl.: politikai kockázat). Ilyen körülmények között különbséget kell tennünk, pl. kockázat, mint kategória és a kockázat mérése között, egy döntési alternatíva kedvező vagy kedvezőtlen kimenetelének valószínűsége és a kockázat vállalása között. Ezek a köznyelvben mind a kockázat fogalomkörébe tartoznak és keverednek, ugyanakkor az említett és még további szétválasztások nélkül lehetetlenné válna a problémakör megfelelő szaktudományi szintű és a gyakorlatban is használható tárgyalása.

A kockázat fogalmát a természettudományok már kidolgozták és matematikailag is kialakították. A természet és a nemzetvédelem között azonban számos lényeges különbség van, s ez, a hon- és rendvédelmi kockázat speciális fogalmának meghatározását is szükségessé teszi.

A magyar irodalom gazdag a kockázatra vonatkozó megjegyzésekben, a legrészletesebben *Kemenes Egon* és *Chikán Attila* foglalkozott a kockázat fogalmának meghatározásával. *Kemenes Egon* szerint *a kockázathoz elsősorban nem a bizonytalanságot, a vak véletlent és a veszteséget kell társítani, mert több értelme van:*

- Először is jelenti a nyereség és a veszteség (győzelem és bukás) egyenlő esélyét;

- Másodsorban, mivel a nemzetvédelmi értelmezésben eddig elsősorban a negatív jellege dominált, ezért minél nagyobb volt a veszteség kilátása, annál nagyobbban tekintettük a kockázatot.

Ezt az álláspontot mások is képviselik; témánk szempontjából különösen érdekes, hogy *Machowetz* német közgazdász a vegyipari fejlesztési kockázattal kapcsolatban azt hangsúlyozza, hogy *"a kockázat az a veszély, hogy a döntéssel lekötött eszközök veszendőbe mennek"*. Ezen véleményen van *Pálinkás Jenő* is.

Chikán Attila is tagadja, hogy a kockázat kimondottan csődöt vagy akár veszteséget jelentene. A kockázatot az alábbiakban határozza meg: *"A kockázat az a lehetőség, hogy egy szubjektum az általa kitűzött célt nem éri el; ez a döntéshozó oldaláról a szubjektív bizonytalanság objektív követelménye; bár potenciálisan állandóan létezik, mindig egy konkrét eredménnyel kapcsolatban értelmezzük."* *Brinislav Minc* a tervezett tevékenység előkalkulált eredményétől való eltérés valószínűségét tekinti kockázatnak. Hasonló állásponton van *H. Fiszl* lengyel közgazdász is.

A gazdasági kockázatokon túlmenően létezik egy sajátos terület a kockázatoknak, amelyek megalapozzák a gazdasági tevékenység mozgáskörnyezetét, ez pedig az ország biztonsága és az ebben a fogalomkörben keletkező kockázatok.

A nemzetközi biztonságot fenyegető új kockázatoknak és kihívásoknak a számbavétele és értékelése arra mutat, hogy sem napjainkban, sem a közeljövőben a nagyhatalmak és a szakértők nem számolnak egy európai *"nagyháború"* kirobbanásával. Még globális mértékben is, csak regionális konfliktusok (Irak, Irán, Korea, Afganisztán, Pakisztán-India stb.) keletkezését feltételezik, amelyek nem fenyegetik a NATO-tagállamok és Európa nemzeteinek létét.

A legfőbb kockázati tényezőként a regionális és a gazdasági instabilitást, a demokrácia elleni fellépéseket, egyes régiók demográfiai problémáit, a tömegpusztító fegyverek elterjedését, valamint a nemzetközi terrorizmus kiszélesedését nevezik meg.

A nemzetközi stratégiákban egyre nagyobb figyelmet fordítanak az olyan *új típusú veszélyekre*, mint a szervezett bűnözés, a kábítószer és fegyverkereskedelem, valamint a nemzetközi terrorizmus.

Nagy érdeklődést váltott ki S. Huntingtonnak az a véleménye, amely szerint nagy konfliktusok robbanhatnak ki a különböző civilizációk között:

- nagyméretű konfliktusok, amelyek a különböző civilizációk (kultúrák) között keletkeznek (robbannak ki),
- a muzulmán népek demográfiai dinamizmusából, az iszlám előretöréséből eredő heves konfliktusok,
- a legpusztítóbb konfliktusok pedig azok lesznek, amelyek Kína és az egyes ázsiai országok gazdasági dinamizmusából erednek.

Ezt a véleményt azonban sem a NATO, sem az Amerikai Egyesült Államok hivatalos körei nem támogatják. Mind a NATO főtitkára és a Katonai Bizottságának elnöke, mind az Egyesült Államok elnöke és külügyminisztere számos alkalommal hangoztatta álláspontját, hogy nem szabad új falakat és határokat emelni az egyes országok és kultúrák közé.

Klaus Naumann tábornok a NATO Katonai Bizottságának elnöke négy olyan kockázati tényezőt nevezett meg, amelyek alapvetően befolyásolják ***a jövőbeni kihívások kezelésére készülő NATO átalakításának irányait:***

- Oroszországban most zajló gazdasági, társadalmi és ideológiai változásoknak sem az időtartamát, sem a kimenetelét nem lehet megjósolni;
- Európán belül még mindig megoldatlan etnikai, vallási és területi természetű viták;
- Európa perifériáin (Marokkótól az Indiai-óceánig, illetve Közép-Ázsiáig terjedő térségben) észlelhető instabilitás, ahol ellenőrizhetetlen módon terjednek a tömegpusztító fegyverek, elsősorban biológiai fegyverek és az azokat célba juttató eszközök;
- Tömeges migráció, a vízkészletek szűkösségével összefüggő válságok, a katonai eszközöket alkalmazó szervezett bűnözés, terrorizmus, vagy az informatikai technológia felhasználása a pénz-

ügyi, telekommunikációs és energiaszállítási infrastruktúrák megbénítása.

A Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikájának alapelvei is azt rögzítik, hogy hazánk egyetlen államot sem tekint ellenségnek és a nemzetközi élet valamennyi szereplőjét, akik a jog alapelveit betartják, partnerként kezeli. A vitás kérdéseket a nemzetközi joggal összhangban, az európai diplomáciai gyakorlatot figyelembe véve kívánja rendezni a jövőben is.

Magyarország biztonságára elsősorban az euro-atlanti régió biztonsági helyzetének alakulása és a szomszédságában végbemenő politikai és gazdasági folyamatok gyakorolnak hatást, de az ország nem függetlenítheti magát a globális kihívásoktól és kockázatoktól sem. A legtöbb kockázatot régiók gazdasági elmaradottságából, a piacgazdaságra való áttérés nehézségeiből, évszázados megoldatlan problémákból, a diktatúrák pszihikai örökségéből, az újonnan létrejött demokratikus társadalmak fejlődési problémáiból, a térség országai közötti kapcsolatok kezdetleges állapotából, a nemzetek közötti konfliktusokból, a nemzeti etnikai és vallási kisebbségek rendezetlen helyzetéből és mindezekkel szoros összefüggésben lévő politikai, társadalmi instabilitásból ered.

A Magyar Köztársaság Honvédelmi Alapelvekben kerültek megfogalmazásra:

- A katonai természetű kockázatok közé sorolja a környezetünkben kirobbanó belső konfliktusokat és polgárháborús eseményeket, amelyek következtében fegyveres csoportok és repülőeszközök sérthetik meg az ország területét és légtérét. A harcoló felek megkísérelhetik az ország területét és légtérét egymás elleni harctevékenységek során felhasználni, miközben az ország területét erőszakos cselekmények érhetik. Félkatonai szervezetek és fegyveres terrorista csoportok tranzit- vagy cél országnak szemelhetik ki hazánkat;
- Kockázati tényezőként értékelik olyan politikai erők hatalomra jutását, amelyek hazánk ellen nyomásgyakorlással, fenyegetéssel vagy katonai akcióval lépnek fel;

- Közvetett kockázatot jelenthetnek azok az Európában vagy mástutt kirobbanó fegyveres konfliktusok, amelyek kezelése, rendezése az ENSZ keretei között alkalmazott magyar fegyveres erőkkel közösen is lehetséges.

Hazánk biztonságát fenyegető kihívások és kockázatok sajátossága, hogy azok a korábbiakhoz képest kevésbé konkretizálhatók és jelezhetőek előre. Inkább folyamatokhoz és jelenségekhez, mintsem konkrét agresszorhoz, államhoz vagy szövetséghez köthetőek.

A felmerülő új kihívásokból és kockázatokból olyan hon- és rendvédelmi, gazdasági és más jellegű veszélyek jöhetnek létre, amelyekből nem megfelelő kezelés esetén, fegyveres konfliktusok alakulhatnak ki. Ezek várhatóan, nem robbanásszerűen törnek ki, hanem hosszabb, figyelemmel kísérhető, kisebb-nagyobb válságjelenségek folyamatában jönnek létre. Terjedésük és hatásuk azonban rendszerint nehezen kiszámítható, jellegük és irányultságuk tisztázatlan (különösen a kezdeti periódusban) lehet, ami nehezíti felismerésüket és az elhárításukhoz (kezelésükhöz) szükséges erők nagyságának és feladatának meghatározását

A kockázatról kialakított felfogásunkhoz levonhatjuk az előző idézetekből azt a fontos következtetést, hogy ***a szerzők többsége a kockázat lényegének nem a veszteséget tekinti, hanem az eltérés lehetőségét a döntés szerinti céltől.*** A kockázat fogalmának a veszteségre való leszűkítése korlátozza a kockázat helyes alkalmazását

Összegezve a korábbi forrásmunkák megállapításait, megfogalmazható a hon- és rendvédelmi kockázat is: mindazok az eltérések, amelyek az ország biztonságát (külső-belső) valamilyen formában befolyásolják és nem teremtenek lehetőséget a kívánt cél eléréséhez.

Megállapítható, hogy a szakemberek többsége különbséget tesz a kockázat és szoros értelemben vett bizonytalanság között. A bizonytalansági tényezők közül azokat, amelyeknek megvalósulása valószínűsíthető, kockázatnak tekintik. Viszont azokat, amelyeknél az ismeretlen eredmények valószínűségét nem tudjuk megállapítani, vagy nem védekezhetünk ellene a szokásos kockázati elvekkel, bizonytalanságnak nevezik. Ezek közül a legismertebb a ***"vís major"***, aminek bekövetkezése teljesen váratlan.

Kimondhatjuk, hogy a jövőbeni eredménytől való eltérés nem csak veszteséget, hanem nyereséget is jelenthet. Ennek megfelelően tehát a kockázati veszteségekkel szemben kockázati jutalom, a kockázati ráfordítással szemben eredménytöbblet áll.

A hadfelszerelési anyag beszerzésekor jelen lévő minőségbiztosítási kockázat tehát szükségszerű velejárója a gazdasági élet fejlődésének, állandó változásának. Annak a ténynek az elismerése a tervezésben, hogy az előre elhatározott gazdasági növekedést véletlen tényezők is befolyásolhatják, a szándékot, a várakozást késleltethetik vagy éppen keresztelhetik, a kockázat problematikájának felvetését is magával hozta.

A céltudatos tevékenység fő jellemvonása, hogy meghatározott tervek, elképzelések szerint megy végbe. A tervező tevékenységének megkezdése előtt felméri, hogy tervezett intézkedései milyen hatásokat váltanak ki, illetve tevékenységének eredményére milyen tényezők és hogyan hatnak. A felméréssel, a tervezett intézkedések és a tevékenységet várhatóan befolyásoló egyéb tényezők hatásainak egybevetésével határozható meg a cél, a tevékenység várható eredménye. A tevékenység megtervezése során viszonylag egyszerű feladat azoknak a hatásoknak a felmérése, amelyeknek okozati összefüggései tisztázottak, ismertek, s amelyek a meghatározott intézkedések eredményeként várhatóan be fognak következni, illetve bekövetkezésük csak a tervezett intézkedések függvénye. A hadfelszerelési anyag, mint termék és annak előállítója, a vállalkozó kockázati tényezőként jön számításba egy beszerzési folyamatban. A két tényező kölcsönhatásban van egymással, amelynek vizsgálati mérőszáma, a beszerző (alkalmazó) kockázata, amelynek része a minőségbiztosítási kockázat. Ezért e két tényező kockázatának vizsgálata elegendő információt ad a beszerzőnek, hogy megállapíthassa a vásárolandó termék megfelelőségét, azaz döntést kell hoznia.

Ezek a döntések egyben kockázatvállalással is járnak. A kockázat akkor is jelen van, ha tudatosan nem vesszük figyelembe - életre, biztonságra hatásain keresztül (a termék előállításának, a tudomány jelenlegi állása szerinti ismerete, a vállalkozó minőségirányítási rendszerének hatékonysága stb.) - *"akarattunktól függetlenül"* - is érvényesül. A kockázatot ebben az esetben is a döntéshozó viseli.

A jelenlegi gazdasági környezet - éppen a piaci követelmények fokozott figyelembevétele miatt - egyrészt állandó tényezőként számol a kockázati elemekkel (szakemberek képzettségi szintje, a termék előállítás

technológiai erőforrásai, infrastruktúra stb.), másrészt a döntések decentralizálásával a felelősséget és a kockázatot is megosztja. Így valósul meg az a követelmény, hogy a döntés joga, felelőssége, haszna és egyben kockázata azt érintse, akinél a döntés született.

Ezáltal lényegében két döntési - és ezen keresztül kockázati - oldal jön létre, mégpedig:

- A hadfelszerelési anyagot beszerzőnél (kereskedő, alkalmazó, fejlesztő, minőségbiztosítási szakember, finanszírozó, jogász stb.) keletkező **"egyeztetett"** döntések;
- A vállalkozónál keletkező döntések, amelyek magukban hordozzák a termék kockázatából adódó **kényszereket** is.

A következőkben a hadfelszerelési anyagok beszerzésének kockázatai közül a minőségbiztosítási tárgyú kockázatok elemzését kívánom elvégezni azzal a céllal, hogy objektívan meghatározható lehessen a beszerzés minőségbiztosítási kockázata. Munkámban jelentős teret adok annak az eddig kellően nem vizsgált kérdésnek, hogy vajon meddig mehet el egy katonai minőségbiztosítási szakember a kockázat vállalásában, meddig nem sérti a kockázattal járó esetleges veszteségek nagyságát. Jelen esetben a kockázat nagyságának mérőszáma a fontos, és annak megállapítása, hogy a különböző kockázati értékekhez milyen katonai minőségbiztosítási tevékenységek tartoznak.

2. A kockázatvállalás alkalmazói, illetve jogi feltételei és határai

Amikor a hadfelszerelési anyag beszerzésekor minőségbiztosítási kockázatról beszélünk, elsősorban a megfelelőségi szintektől való eltérést és annak hatásait vizsgáljuk. A hatások tekintetében két fontos terület adta értékelés a döntő: a hon- és rendvédelmi (alkalmazói) és a jogi (törvényességi) követelményeknek és előírásoknak való megfelelés. E fejezetben a két oldal szükségszerű különbségeit és határait jelentő tényezőket kell előtérbe helyezni, azért, hogy bizonyítsuk: az ésszerűtlen kockázat éppen annyira helytelen, mint a kockázat általában vett elhanyagolása. ***A kockázatvállalásnak van egy nagyon fontos objektív kritériuma, mégpedig az, hogy meddig mehet el a beszerző (alkalmazó) minőségbiztosítási szakembere a kockázatvállalásban.***

A kérdésnek - mint a bevezetőben említettük - hon- és rendvédelmi és jogi - mégpedig mind polgári jogi, mind büntetőjogi - feltételei és következményei vannak.

2.1. A kockázatvállalás alkalmazói feltételei és határai

Demokratikus elveink közé tartozik az, hogy az országok az egymás között létrejött konfliktusok rendezésénél a legutolsó helyre állítják a hon- és rendvédelmi eszközök alkalmazását. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy minden felmerülő vitás kérdést a politika és a diplomácia képes megoldani. Az országok hon- és rendvédelmi szervezetei a politika által megkövetelt szinten kötelesek felkészülni és képességeiket szintén a politika szabta szinten tartani. Az ilyen tartalmú képességek eléréséhez és fenntartásához megfelelő hadfelszerelési anyagokra van szükség. Tehát a politikai elvárások a hon- és rendvédelmi rendeltetésű (hadfelszerelés eszközök) beszerzését írja elő.

A konkrét hadfelszerelési anyag féleségének, harcászati- műszaki követelményeinek meghatározása az alkalmazó feladata. Ebben a tekintetben a hadfelszerelést beszerző és a minőségbiztosítási szakember az alkalmazó elvárásait fordítja kereskedelmi és minőségbiztosítási követelményekre.

A feltételek tehát adottak, ezek határait kell úgy meghatározni, hogy az alkalmazó tisztában legyen a kezében tartott hadfelszerelési anyag funkcionális korlátjaival (kockázataival). Természetesen a kor tudományos - technikai szintje nem tud olyan technológiákat és gyártási módszereket ajánlani a gyártóknak, hogy az teljes mértékben megfeleljen az alkalmazó igényének, azaz minden legyártott hadfelszerelési anyag 100%-ban feleljen meg a megbízhatósági előírásoknak (HMK-nak). Itt kompromisszumra kell jutni, amely megadja a hadfelszerelési anyag alkalmazhatósági határait. Ez a követelmény a minőségbiztosítási szakember számára azt jelenti, hogy az alkalmazó által megfogalmazott igényt milyen valószínűséggel lehet megvalósítani a gyártó által rendelkezésre álló erőforrásokkal. A kapott eredményt közölni kell az alkalmazóval, hiszen ezek a minőségbiztosítási információk adják meg az alkalmazó számára azokat a rész adatokat, amelyeknek segítségével az alkalmazó megtervezi a hadfelszerelési anyag logisztikai biztosításának egy szegmensét.

Pl.: a 9 mm parabellum pisztolylőszer gyártási hibaszázaléka a vállalkozó erőforrásainak értékelési szintje alapján 0,01%. Ez azt jelenti,

hogy minden 10 000 db lőszer közül 1 db hibás lesz. Annak valószínűsége, hogy a termék minősítése alatt ez az 1 db hibás lőszer kiválasztásra kerül (10 000 db lőszerenként a vizsgálati minta nagysága: 85 db), $85/10000=0,0085$, azaz 0,85%. Gyakorlatilag kimondható, hogy a valószínűsége annak, hogy ez az 1 db lőszer a kiválasztott mintába kerüljön, egyenlő a nullával. Ebből adódóan az alkalmazónak tudnia kell, hogy lesz olyan lőszer is, amely nem fog működni.

Milyen következtetést von le az alkalmazó saját maga számára:

1. Nem 10 000 db lőszert rendel, hanem minimum 10 001db-t,
2. A személyi állományt ki kell képezni a hibás lőszer elakadásából származó helyzetre.

Összefoglalva: az alkalmazó nélkülözhetetlen segítője, támogatója a minőségbiztosítási szakember, mert csak ő tudja egyedül meghatározni, hogy melyek azok a határok egy adott hadfelszerelési anyag beszerzésekor, amellyel az alkalmazónak számolnia kell. Miért? A minőségbiztosítási szakember szakmérnöki végzettséggel rendelkezik és ismeretei kiegészülnek a vállalkozó erőforrásai értékelésének ismereteivel is. E két szakirányú ismeret adja meg az alkalmazó számára azt az információt, amely a hadfelszerelési anyag alkalmazhatóságainak (megbízhatóságának) határait jelöli ki.

2.2. A kockázatvállalás jogi kérdései

A kockázatvállalás jogi szempontból két oldalról megközelíthető kérdés. Egyrészt a polgári jogi felelősség egy speciális esete, másrészt hatásköri kérdés.

Általában a jogi szakirodalomban a kockázatvállalást a kockázatviselést a folyamatban érintett egységek érdekeltségi viszonyát érintőnek tartják. Ehhez a reparatív kártérítés kapcsolódik, szemben a hatósági, vagyis a nem érdekeltségi viszonyokon alapuló szabályozással, amihez a represszívítás (büntetés) kockázata jár.

Ahol ugyanis:

- az érdekeltség helyes irányban hat,

- s annak rendszere hatékony,

ott széles körben biztosítja is a jogszerű magatartást, a társadalmi érdekeknek megfelelő cselekvést.

Ha tehát a vállalkozó érdekelt a társadalmilag hasznos tevékenységben, akkor ritkán cselekszik a társadalmi érdekekkel szemben, s ezért kevésbé kell a büntető jellegű felelősség eszközeihez folyamodni. A leggyakrabban elegendő szankció az anyagi veszteség, amely a tevékenység nyomán bekövetkezik.

Ezért a kockázatvállalásért viselt felelősséget elsősorban a polgári jog oldaláról vizsgáljuk.

Ehhez meg kell alkotnunk a kockázat jogi fogalmát. Az előbbieken kifejtett hon- és rendvédelmi, illetve matematikai fogalom ugyanis a jogi megfogalmazáshoz csak támpontot nyújthat. A kockázat jogi értelemben döntéshozó személynek fel nem róható bizonytalansági tényezők fennállása; ezért is van az, hogy a jogi irodalomban uralkodó vélemény negatívan fogalmazza meg a kockázatot: a kockázat - jogi értelemben - ott kezdődik, ahol a felelősség (és a szerződéses vagy más alapú megtérítési kötelezettség) véget ért.

Ebben az értelemben a kockázati helyzet analóg a veszélyhelyzettel. Veszélyhelyzetnek a károkozás veszélyével járó helyzeteket tekintjük. Ezeknek csak egy töredékében keletkezik valóban kár. E károk egy részéért senkit sem lehet felelőssé tenni. Hasonló a helyzet a kockázatnál is, tehát jogos, hogy itt is úgy tegyük fel a kérdést: kit érjen az a kár, amelyért nem lehet senkit sem felelőssé tenni, és amelynek megtérítését szerződési vagy más jogcímen sem lehet senkitől sem követelni.

A kockázati helyzet, illetve a kár forrása, ha a vállalkozó üzleti számításai nem válnak be, s emiatt veszteség keletkezik, elmarad vagy csökken a nyereség. Lehetséges, hogy gondatlanság miatt következett be a kár, ez azonban nehezen kimutatható.

(Folytatása következik.)

MH LOGISZTIKAI KONFERENCIA

(2001. október 27. Budapest.)

A konferencián elhangzott előadások, korreferátumok szerkesztett formában kerülnek közzétételre.

Szerkesztőség

MEGNYITÓ

Tóth Rudolf¹

Tisztelt Konferencia!

Tisztelettel köszöntöm Fodor Lajos vezérezredes urat, a Honvéd Vezérkar Főnökét, Kárász János Védelemgazdasági Helyettes Államtitkár urat, továbbá a VK, a GTH, a SZFP, a LEP, az ÖLTP, a ZMNE képviselőit, a konferencia minden kedves résztvevőjét.

Külön öröm számunkra, hogy meghívtak és berendelteken kívül sokan eljöttek még, megtisztelték a konferenciát, ez azt mutatja, hogy ez egy fontos esemény a logisztikai szolgálat területén.

A mai nap jelentős a Magyar Katonai Logisztika életében, hisz az itt várhatóan kialakított konszenzussal és döntéssel a jövő logisztika rendszerének alapjait rakjuk le.

Köszönöm, hogy elfogadták a meghívást mindazok nevében, akik részt vettek és komoly munkát végeztek az új logisztikai rendszer koncepciójának kialakításában és azok nevében, akik ezt a konferenciát megszervezték és előkészítették.

1. Dr. Tóth Rudolf mk. dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság parancsnokhelyettese.

A haderő átalakítás feladatainak végrehajtása során alapvető változások következtek be a Magyar Honvédség logisztikai rendszerében is.

Azon túlmenően, hogy megkezdődött a "Termelői és Fogyasztói" logisztika feladatainak szétválasztása, döntés született arról is, hogy szét kell választani a *logisztikai tervezői és döntéselőkészítési feladatokat a végrehajtoi feladatoktól, funkcióktól*. A gyakorlatban viszont ezt az elvet nem minden esetben követte a szervezeti kialakítás és az irányítási rendszerben bekövetkezett változások és így esetenként működési zavarok és irányítási problémák jelentek meg a végrehajtsi szinteken. Ezt a helyzetet csak fokozta a nem megfelelő információáramlás és a szakemberek kiáramlása a rendszerből.

Mindezen nem kívánatos események felvetették és szükségessé tették a jelenlegi logisztikai rendszer felülvizsgálatát, hatékonyságának elemzését, valamint a szövetségi rendszerhez közel álló, a nemzetgazdaság lehetőségét figyelembe és igénybe vevő, a nemzeti érdekeket szem előtt tartó és a jövőbe mutató új koncepció kidolgozását.

Ezt a munkát a VKF úr **28/2001. sz. intézkedésében** elrendelte és meghatározta az ezzel kapcsolatos legfontosabb alapelveket.

Ez a munka nem volt egyszerű feladat. A közel 6 hónapig tartó kutatás és elemzés során gyakran heves vitákban csaptak össze a különböző vélemények, a múlthoz való merev ragaszkodás, a jövőbe mutató korlátlan szárnyalás, valamint a realitás lehetőség és az álmodozás, a különböző óhajok, kívánságok megfogalmazása.

Néha már úgy tűnt, hogy kialakult egy egyetértés, egyfajta konszenzus, de mindig voltak, akik újabb ötletekkel álltak elő, vagy visszatértek az alapálláshoz, mondván, hogy nincs döntés, még minden lehetséges.

Most jutottunk el addig, hogy az alapelvekben egyetértés van, de még mindig akad néhány nyitott kérdés, melyben dönteni kell, hogy elindulhasson a részletes kidolgozói munka és a rendszer modellezése.

Ennek a konferenciának pont az a célja, hogy ezeket a kérdéseket tisztázva szülessen egy előljárói döntés arról, hogy a kidolgozott fejlesztés-

tési irány és a koncepció alapjaiban jó és a kidolgozói munka ez alapján megkezdődhessen.

A konferencia programja mindenki előtt ismert. Kérem, hogy az előadásokkal kapcsolatos kérdéseket, véleményeket a vita időszakában tegyék fel.

Ezzel a konferenciát megnyitom!

Felkérem a Honvéd Vezérkar Főnök urat bevezető előadásának megtartására!

A HVKF BEVEZETŐ ELŐADÁSA

Fodor Lajos ¹

Helyettes Államtitkár Úr, Tábornok és Tiszt Urak, kedves meghívott vendégeink, nyugállományú logisztikai szakemberek és kedves külföldi szakértők, fegyvertársaink!

Nagy örömmre szolgál, hogy ez a konferencia megszerveződött és hogy ilyen szép számban, ilyen összetételben vitathatjuk meg azokat a kérdéseket, melyet megnyitójában Dr. Tóth Rudolf tábornok úr elmondott.

Az elmúlt évszázadok háborúi és a közelmúlt katonai konfliktusai is bizonyították, hogy a műveletekben résztvevő csapatok logisztikai támogatása stratégiai jellegű feladat. Erre több példát lehet hozni, a legkiemelkedőbb talán az elmúlt évtizedben a DEZER-STON hadművelet volt. Melyet még a katonai stratégiai elemzők is egyfajta "Logisztikai hadműveletnek" jellemeztek. A NATO logisztikai dokumentumokat idézve "a logisztika a harci erő alapja, amit úgy lehet leírni, mint egy híd, amely összeköti a nemzet gazdaságát a nemzet harcra kelt erőivel".

Az elvárásoknak történő megfelelés érdekében ezért a logisztikai képességek megteremtése, működőképes támogató rendszer kialakítása nemcsak a logisztikai szakemberek, hanem mindnyájunk közös feladata.

Azt is látnunk és tudnunk kell, hogy a rendelkezésre álló anyagi és pénzügyi erőforrások még mindig szűkösek, ezért arra kell törekednünk, hogy a legracionálisabb és hatékonyan működő logisztikai támogató rendszert hozzunk létre.

A rendszerrel szemben támasztott alapvető rendező elveket azonban figyelembe kell hogy vegyük.

- **A logisztikai rendszer végpontja** a katona, a haditechnika és az objektum, minden tevékenység ennek érdekében kell, hogy szerveződjön;

1. Fodor Lajos vezérezredes, a Honvéd Vezérkar Főnöke.

- **A logisztika** nem önmagáért létrehozott és működtetett rendszer, hanem a hadművelet, a harc és minden szinten a **parancsnok támogatója**;
- **A rendszernek** egyszerűnek, a parancsnokok által jól átláthatónak, vezethetőnek, kezelhetőnek kell lennie és **illeszkednie kell** a parancsnoki, **egyszemélyes vezetés rendszeréhez**. Ez teljes egészében ideológia és politika mentes, ez tény volt az előtte lévő századokban, az elmúlt évtizedekben és így lesz a jövőben is;
- **A rendszernek harmonizálnia, illeszkednie kell** a NATO szövetséges logisztikai támogatás **elveihez és eljárásaihoz, biztosítania kell** a kötelezettségből adódó (Fogadó Nemzeti Támogatás, Nemzeti Támogató Képesség) és a többnemzetiségű koncepcióval, konform működésű **feltételeket**.

A logisztikai támogatási rendszer átalakítása nem napjaink megkezdett elképzelései, hanem hosszú **integrációs folyamat** végső kiteljesedését kell hogy jelentse. Csak emlékeztetni szeretnék az évtizedekkel ezelőtt elkezdett **haditechnikai, anyagi-technikai**, majd **logisztikai integrációs folyamatokra**, mikor még csak a NATO szövetség politikai szándékai körvonalazódtak.

A megkezdett integrációs folyamat közelmúlt **eredményeként** könyvelhetjük el a **termelői és fogyasztói logisztika szétválasztását**, amelyben a stratégiai szintű feladatrendszerek elválasztódnak a hadműveleti-harcászati szintű logisztikai tevékenységektől. Így a termelői logisztika funkcióit a **HM VG HÁT által vezetett főosztályok** és az általuk irányított **HM háttérintézmények** valósítják meg, míg a fogyasztói logisztika feladatrendszerét az **MH logisztikai és támogató katonai szervezetei** látják el.

A termelői logisztika alapvető feladatait képezi az MH béke és minősített időszak működéséhez szükséges erőforrások biztosítása, **többek között**: a kutatás, fejlesztés, beszerzés, rendszeresítés, költségvetési gazdálkodás, szabványosítás, szerződéskötés, minőségbiztosítás.

A **fogyasztói logisztika feladatkörébe** tartozik az anyagok, eszközök átvétele, rendszerbe állítása, tárolása, elosztása, az üzemben tartás, szállítás, ingatlan használat, valamint a helyi beszerzések.

A már említett integrációs folyamatnak és feladatrendszereknek megfelelően 1997-ben, a katonai felső vezetés szintjén megkezdődött egy szervezetében és vezetés-működés filozófiájában új, a NATO logisztikai támogatási rendszerrel harmonizáló szervezetek kialakítása a **Logisztikai Főcsoportfőnökség és Logisztikai Főigazgatóság** létrehozásával.

A rendszer **hibáját** képezte, hogy **hadműveleti és harcászati** szinten, - a felső szinteknek megfelelően - nem lettek következetesen **átalakítva** a logisztikai **vezető szervezetek**. A rendszer működését csak a megelőző időszakban kialakult vezetési kapcsolatok és a közvetlen ráhatás biztosították.

A haderő-átalakítás keretében a **HVK LCSF-ség** és az **MH ÖLTP-ság** megalakulásával a felső szintű logisztikai vezető szervezetek működésében (a költségvetési gazdálkodási felelősség kivételével) jelentősebb változás nem történt.

A haderőnem vonatkozásában azonban a **logisztikai ágazati főnökségek logisztikai és támogató ezredekbe történő szervezése vezetési-irányítási zavart, információ hiányt és ezzel működési elégtelenséget, a régi vezetési és működési rend ideiglenes visszaállításának igényét okozta**. Ezen kívül a csapatszintű szakmai vezetési csatorna gyengülését, a jól képzett szakállomány kiáramlását idézte elő.

A rendszer működésére negatívan hatott a logisztikai területeken a jog- és hatáskörök egyértelmű meghatározásának, a vezetés-irányítás szabályozottságának és az új szabályzórendszer bevezetésének hiánya, a Magyar Honvédség szintjén - képesség oldalról - jelentős logisztikai kapacitások elvesztése.

A logisztikai támogatás vitathatatlan jelentősége és a tapasztalt működési hiányosságok mérlegelésével rendeltem el az év elején a logisztikai támogató rendszer modernizációjára irányuló kutatómunka megkezdését.

A kiadott parancsom alapján létrehozott **Logisztikai Modernizációs Irányító Bizottság** kutató munkáját befejezte, részemre a fogyasztói logisztikai rendszer átalakítására kidolgozott koncepcióját felterjesztette.

A logisztikai támogatás jelzett stratégiai fontosságára és a koncepcióban megfogalmazott, a támogatási rendszer egészét érintő modernizációs elképzelések figyelembevételével határoztam el ennek a konferenciának összehívását.

Bízom abban, hogy a parancsnoki és a logisztikai szakmai vezetés e konferencián megjelent tisztelt képviselői, alkotó véleményeikkel hozzájárulnak az előttünk álló, a jövő logisztikai támogatórendszer létrehozását meghatározó döntések meghozatalához.

Összegezve, ez a mai konferencia nem döntéshozó, hanem döntés-előkészítő fórum. Egy minden oldalról átvilágított logisztikai rendszer továbbfejlesztését célzó konferencia.

Én a konferenciának eredményes munkát és sikert kívánok.

Köszönöm a figyelmet!

A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓS KUTATÓMUNKA EDDIGI EREDMÉNYEI, A DÖNTÉSRE JAVASOLT KÉRDÉSEK A KONCEPCIÓ VÉGLEGESÍTÉSÉRE

Frigyer László 1

Tisztelt Konferencia!

Jelentésem első részében rövid, tömör tájékoztatást adok arról a tevékenységről, amit a Vezérkari Főnök Úr parancsa alapján a Logisztikai Modernizációs Irányító Bizottság (LOMIB) elvégzett.

Mint ahogy Önök által ismeretes a kutatómunkában a parancsnoki és szakmai vezetés széleskörű bevonásával mintegy 70 fő vett részt.

Az irányelvek és konkrét feladatok meghatározása alapján kialakított munkacsoportok tevékenységének eredménye az alábbiak szerint foglalható össze:

1. Előterjesztésre került egy javaslat a logisztikai doktrína rendszer kidolgozására, a doktrínák közötti harmonizáció megteremtésére.

A NATO doktrínák és a rendelkezésre álló nemzetközi szakirodalom tanulmányozásával a nemzeti sajátosságok figyelembevételével megkezdődött a MH Összhaderőnemi Logisztika Doktrínájának kidolgozása.

2. A szakterület legfontosabb és talán legnehezebben pótolható tényezője az emberi erőforrás. Ezért kiemelt feladatként kezeljük az MH kiképzési és előmeneteli rendszerébe illeszthető *logisztikus szakállomány képesítési - és felkészítési követelményeinek meghatározását, a hivatásos állományú logisztikus karrier modelljének felvázolását* természetesen úgy, hogy mindez harmonizáljon a koncepcióban szereplő szervezeti struktúrából eredő követelményekkel.

3. A NATO-ban széleskörűen alkalmazott eljárások, elvek alapján, a követelmények és ajánlások figyelembevételével került meghatározásra

1. Frigyer László mk. dandártábornok, HM-HVK Logisztikai Csoportfőnök.

és kidolgozásra a készletképzés rendje, valamint az anyagosztályok a készletfajták kialakításának elvei.

Számvetések készültek a készletképzési követelmények teljesítéséhez szükséges forrásigények megállapítására, a megvalósítás tervszerű ütemezésére.

4. Kidolgozásra kerültek az új technikai kiszolgálási rendszer alapelvei, a fokozatos technikai korszerűsítés következtében keletkező *inkurancia* tervszerű kezelésének irányvonalai.

És néhány gondolatban egy rendkívül fontos területről: *nevezetesen az információs rendszerünkről*, amely nélkül elképzelhetetlen a korszerű, tervszerű hatékony munkavégzés.

A jelenlegi **információs rendszerünk** elemzése alapján a NATO követelmények figyelembevételével, együttműködésben a HM GTH és a HVK Vezetési Csoportfőnökség illetékes szakembereivel megfogalmazásra kerültek a *HVK Logisztikai Csoportfőnökség informatikai rendszerével (LCSIR) (LOGREP)* kapcsolatos szakmai követelmények, a rendszer kiépítésének terve és immár azt is jelenthetem, hogy a szükséges eszközök biztosításával beindult a rendszer felállítása, a NATO követelményeknek megfelelő jelentési rendszer adatbázisának létrehozása.

5. Mindannyian tudjuk, hogy a LOMIB tevékenysége beindításának fő indokai a logisztikai szakterületen tapasztalható működési zavar, (helyenként csaknem működés - képtelenség), valamint a képességbeli súlyos hiányosság voltak.

Ezért az elemző kutatómunka fő iránya a szervezési változások kihatásainak, a logisztikai rendszer struktúrájának és működésének vizsgálatára összpontosult.

A logisztikai rendszer egyes szintjei feladatelemzése, helyzetértékelése alapján került kidolgozásra a dandár és haderőnemi szint, valamint a központi tagozat javaslatban lévő szervezeti struktúrája, perspektivikus fejlesztése, a logisztikai támogatás tervezésének, szervezésének és végrehajtásának új rendje.

6. És végül, de természetesen nem utolsó sorban a kutató - elemző munka részeként átvizsgálásra kerültek a szakterület tevékenységét meghatározó szabályzatok, utasítások, parancsok, - a logisztikai terület általános és szakmai szabályozását hivatott több mint 300 dokumentum - annak érdekében, hogy a haderő átalakítása során már bekövetkezett, illetőleg a perspektivikusan szükségessé váló változások alapján a korrekciók végrehajtása megvalósuljon.

Végezetül, az elvégzett munkáról, és a napirenden lévő koncepcióról a Vezérkar főnök Úr részére júliusban összefoglaló jelentést terjesztettünk fel.

Az előbbieken elhangzott, a LOMIB mintegy hathónapos tervszerű kutató munkájának tömör ismertetése, értékelése megítélésem szerint jól érzékelteti, hogy a javaslatba hozott logisztikai koncepció egy komplex terv, melynek keretében a részterületek (szervezeti struktúra, működés-szabályozás, kiképzés, fejlesztés stb.) egymással szoros összefüggésben vannak, ezért mindenképpen együtt, egy rendszerben kezelendők.

Az új logisztikai koncepció lényege mindannyiunk előtt ismert, hiszen tavasszal szinte ugyanebben a körben ismertetésre került, írásos formában is láthatták, tanulmányozhatták és számos megbeszélést, egyeztetést tartottunk azóta is, melyek folyamán igyekeztünk a leghatékonyabban működő logisztikai támogató rendszert felvázolni.

Ezért nem tartom célszerűnek újra ismertetni a teljes koncepciót, ehelyett rátérnék azon kardinális kérdésekre, amelyekkel kapcsolatosan rövid időn belül döntést szükséges hozni, hiszen tulajdonképpen a mai konferenciánk fő célkitűzése a VKFI döntés előkészítése, melyet követően megkezdődhet egy részletes végrehajtási terv alapján, a gyakorlati megvalósítás.

1. Az első fő kérdés a csapat logisztikára vonatkozik.

A logisztikai koncepcióban mi azt állítjuk, hogy kiindulva környezetünk biztonságpolitikai helyzetéből, az ebből következő - az MH alkalmazására vonatkozó - hadászati, hadműveleti követelményekből **a fő figyelmet a dandárok, ezredek szintjére, azaz a harcászati szintre kell**

fordítani, ahol az ütközetek, a fegyveres küzdelem végkimenetele elsősorban a tűz és manőver képességek biztosításától függ.

Ezért javasoljuk *olyan dandárszervezet kialakítását*, amelyben a századok (ütegek) alegységszintű, a zászlóalj (önálló századok) szervezeti szintű, valamint a dandár logisztikai zászlóalj ügynevezett közvetlen támogatást nyújtó logisztikája, együttesen képes biztosítani a dandár önálló műveleteihez *7 közepes intenzitású harcnapra* szükséges logisztikai támogatást.

2. A második fő kérdés a hadműveleti vagy megerősítő logisztika kialakítása.

Az első kérdéshez hasonlóan a várható alkalmazási, hadászati hadműveleti következményekből kiindulva a rendelkezésre álló források korlátozottságát figyelembe véve, úgy véljük, hogy a megerősítő támogatási feladatokat az ÖLTP - n belül szükséges koncentrálni.

Ezért javasoljuk az **ÖLTP szervezetében a Támogató Ezred** bázisán egy **logisztikai dandár** kialakítását, a teljes haderő megerősítő logisztikai támogatásának biztosítására, valamint a nemzeti támogató funkciók ellátására.

3. A harmadik fő kérdés tulajdonképpen az első kettő logikus következménye, hiszen ha sikerül kialakítanunk egy nagy fokú önállósággal működni képes dandár logisztikai szervezetet, valamint egy rugalmasan reagáló képes központi megerősítő szervezetet, akkor számunkra logikusnak tűnik, hogy a szárazföldi erők esetében a hadtest nem dandár szerzetű alárendeltjei közvetlen támogatására elegendő egy **logisztikai zászlóalj a 64. Logisztikai Ezred helyett**, a légi erők esetében pedig nincs szükség az **1. Logisztikai és Támogató Ezredre**.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy ezen ezredek képességei **nem felelnek meg** az alárendeltetésükből eredő követelményeknek és valójában a jelenlegi szervezetükkel és képességeikkel nem alkalmasak a haderőnemi parancsnokságok alárendeltjei megerősítő logisztikai támogatására.

További fenntartásuk és a követelményeknek megfelelő szintre történő fejlesztésük nem gazdaságos és szétforgácsolná a rendelkezésre álló szükséges erőforrásokat.

Az elvégzett elemzések alapján engedjék meg, hogy *egy konkrét számadat* segítségével illusztráljam az ezredek képességét. Annak érdekében tehát, hogy a haderónemi logisztikai ezredek alkalmasak legyenek a hadtest alárendeltek megerősítő támogatására, a *jelenleg rendszerezett üzemanyag szállító kapacitásukat például mintegy 6 szorosára kellene* megnövelni.

Anélkül, hogy a *háborús és békeműködés* részleteire kitérnék - hiszen ez a következő előadások témája - és feladata szeretném megjegyezni, hogy megítélésem szerint mindez azért tűnik idegennek elsősorban a *parancsnoki szemlélettel és tapasztalattal rendelkező vezetők számára*, mert attól tartanak, hogy nem lesz rendelkezési jog - és hatáskörük a logisztikai források felett és *bizalmatlanul viszonyulnak egy nem a szolgálati alárendeltségükben* lévő szervezet irányába.

Ez viszont téves megközelítés, hiszen az igényelt logisztikai támogatást a haderónemi szinten priorizálják, és kérem, vegyük figyelembe, hogy a haderónemi szinten igényt támasztanak, fogalmazznak meg, (nem pedig kérnek) - ez a haderónemi szint felelőssége és kompetenciája - melynek kielégítése a központi logisztika feladata és tisztán kell azt is látni, hogy korunk újszerű kihívásai (mint pl. krízis válságkezelés vagy különféle béketeremtő vagy fenntartó feladatokban való részvétel) egy rendkívül rugalmas, és a reagáló erők készenléti követelményeinek megfelelő logisztikai képességet követelnek.

A nemzeti támogatás és a fogadó nemzeti támogatás katonai logisztikai feladatait viszont központosítottan a civil szféra erőforrásainak széleskörű bevonásával lehet a leghatékonyabban tervezni, szervezni és végrehajtani.

Ezért e képességek kialakítását is messzemenően figyelembe vettük az új logisztikai koncepció megfogalmazásánál, kiemelt jelentőséget és szerepet biztosítva az MH ÖLTP-nek és Taszárnak, mint egy lehetséges nemzetközi *logisztikai bázisnak*.

Ismételten szeretném kihangsúlyozni, hogy arra viszont nincs lehetőségünk, hogy bizonyos követelmények, irányelvek szerint a központi logisztikát, és ezzel párhuzamosan egy másfajta megközelítés alapján a haderőnemek logisztikai ezredeit is fejlesszük.

És kérem, engedjék meg, hogy egy ehhez kapcsolódó, de igazából nem a napirenden lévő koncepcióhoz tartozó személyes véleményemnek is hangot adjak.

Meglátásom szerint az ország NATO tagságával kapcsolatos megítélésére, értékelésére rendkívül pozitív hatással lehetne (lehetett volna), ha a logisztika területének valamely szegmensén vezető vagy speciális szerepet vállalhatnánk. Az ilyen fajta képességeket béke, illetőleg válság, (krízis) mentes időszakban is hasznosítani tudnánk.

Jelentőségét pedig misem igazolja jobban, mint napjaink eseményei, hiszen a világ különböző részein folyó műveletekbe bevont erők mintegy 70 % -a jellemzően - logisztikai.

4. A negyedik fő kérdés - áttérés az ágazati logisztikáról a funkcionális logisztikára.

Úgy gondolom, hogy mindannyiunk számára egyértelmű, hogy a logisztikai támogatás rendszerén belül vannak olyan *funkciók, melyek az egyébként specifikus*, kimondottan szakmai, szakági feladatok mellett valamennyi területen fellelhetők, következésképpen e funkciók tervezése, szervezése és végrehajtása szervezetileg összevonható.

Ez nem újdonság, hiszen már évekkel ezelőtt megkezdődött folyamatról van szó, melynek következtetés, a logisztikai struktúra teljes vertikumára vonatkozó megvalósítása a célunk, mert megítélésünk szerint a funkcionális logisztikai rendszer *az új ellátási osztályok* alapján jobban igazodik a NATO-ban általánosan alkalmazott elvekhez, eljárásokhoz és egy kisebb mérvű átszervezést - itt azonban meg kell jegyezmem, hogy annál jelentősebb mérvű kiképzést, felkészítést - követően lehetővé teszi a logisztikai szervezetek praktikus egyszerűsítését.

Szeretném kihangsúlyozni, hogy a funkcionálisan szervezett logisztikai feladatrendszer nem a szakmák eltűnését, egyes szakterületekre történő felkészítés szükségtelessé válását, hanem egyfajta racionálisabb munkamegosztást, szervezést jelent.

5. Az ötödik fő kérdés a logisztikai vezetés és irányítás rendszeréhez kapcsolódik.

Mindenekelőtt szeretnék kihangsúlyozni két rendkívül fontos alapelvet, melyeket a koncepció kialakításánál messzemenően figyelembe vettünk.

Először is a parancsnoki vezetés alapelvéről.

A katonai szervezetek alapvető érdeke és feladata szigorúan fenntartani a parancsnoklás egységének alapelvét. Következésképpen a katonai műveletek minden területét, vonatkozását (legyen az harci tevékenység vagy támogatási feladat) egy egységes parancsnoki struktúrában szükséges integrálni a parancsnoki felelősség elvének megfelelően.

Másodszor, a logisztikai koordináció és szakmai irányítás alapelvéről.

Az egységes parancsnoki vezetés érdekében meghatározó szerepet kell, hogy kapjon a katonai szervezetek közötti szoros koordináció és együttműködés horizontális és vertikális struktúrában egyaránt.

A korrekt szakmai koordináció és együttműködés biztosítja a rendszer harmonikus működését.

Természetesen arról sem feledkeztünk meg, hogy mindehhez egy jól kiépített logisztikai informatikai és automatizált támogató rendszer szükséges.

Az új logisztikai keretkoncepció világos különbséget tesz a tervezési és végrehajtási funkciók között, hangsúlyozva azt a fontos feladatmegosztást, ami a parancsnok törzsének alapvető szerepét jelenti a stratégiai, hadműveleti vagy harcászati tervezésben, illetőleg ami a napi végrehajtói tevékenységgel a folyó műveletek logisztikai támogatásával kapcsolatos.

*Kérem, ne feledjük, hogy a szakágak logisztikai ezredébe történő beépítése komoly problémákat okozott a vezetés - irányítás és ennél fogva a működés mechanizmusában. Ezt igazolja a parancsnokságok átfogó ellenőrzésének tapasztalata is, hiszen helyi szabályozásokkal **úgyiszlólván mindenhol visszaállították a döntést megelőző állapotot.***

A koncepció megoldást nyújt erre a problémára is. *Azt javasoljuk, hogy a hadtestek törzsében az egyébként funkcionáló G4/A4 törzsek mellett kerüljenek kialakításra a szakági feladatokat funkcionális szervezésben ellátó, úgynevezett logisztikai műveleti központok (LMK - k).*

A LMK - amely kialakításra kerül az MH ÖLTP-n, illetőleg a dandárok logisztikai zászlóaljain belül is, felel a folyamatban lévő logisztikai feladatok végrehajtásáért, biztosítja azt a mechanizmust, amely szükséges ahhoz, hogy a parancsnok ellenőrzést és ráhatást gyakorolhasson a logisztikai feladatok végrehajtása felett.

A G4/A4 törzs, illetve S4 a dandárok esetében továbbra is a logisztikai feladatok tervezéséért felel, irányelvek és koncepciók kidolgozásával segíti a parancsnok döntéshozatalát, alapvetően mindig egy lépéssel előrébb kell, hogy járjon a következő műveletre koncentrálván.

A "négyes" blokkok és a *LMK-k szervezete vertikálisan és horizontálisan biztosítja az egyen szilárd vezetés - irányítás átlátható rendszerét, a jog és hatáskörök világos meghatározását.*

Nem engedhetjük meg, hogy helyenként a koncepciótól eltérően keveredjenek vagy szintenként eltérő módon érvényesüljenek a jog és hatáskörök, mert ez ismételten vezetési problémákat jelentene a vertikálisan összekapcsolt, illetve horizontálisan együttműködő szervezeti elemek között.

Tisztelt Konferencia!

Bevezetőmben közvetlenül a döntést igénylő kérdésekkel foglalkoztam.

Mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy nem könnyű olyan döntéseket előkészíteni, felvállalni és végrehajtani, amelyek egyes területeken alapvető változásokat okoznak, néhol esetenként vélt vagy valós érdekeket sértenek.

Azt is tudjuk azonban, hogy a logisztika jelenleg komoly gondokkal küzd, melynek nem csupán az évek óta tapasztalható pénzügyi okai vannak. Ki kell jelölnünk, tehát azt a perspektivikus fejlődést jelentő útvonalat, melynek mentén következetesen haladva egyről a kettőre jutunk, ahelyett, hogy koncepció nélkül folytatjuk erőforrásaink szétforgácsolását.

Ezért kérem, támogassák ezt a koncepciót, melynek modellezéssel történő próbáját 2002 - ben tervezzük, megvalósítását pedig egy részletesen kidolgozott ütemterv alapján 2003 - től fokozatosan javasoljuk.

Köszönöm a figyelmet!

A LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSSAL SZEMBENI ELVÁRÁSOK A HADÁSZATI - HADMŰVELETI TERVEZÉS VÉGREHAJTÁSÁHOZ

Mráz István¹

Tisztelt Konferencia! Röviden ismertetem a Magyar Honvédség alkalmazásával kapcsolatos elvárásokat, valamint a logisztikai alkalmazási (hadműveleti) követelményeket.

Azokat az elvi kereteket szeretném felvázolni, amelyek között a Magyar Honvédség alkalmazása elképzelhető. Ennek során szeretném bemutatni azokat az eljárásokat, amelyekkel a különböző veszélyhelyzeti szituációk kezelhetők, azzal a céllal, hogy a logisztika fel tudjon készülni e folyamatok támogatására. Én egy változatot jelentek, ettől eltérő változatok elképzelhetők, de ez a változat is alapul szolgálhat a logisztika megtervezéséhez.

Első lépésként engedjék meg, hogy szóljak a haderő rendeltetéséről, fő feladatairól, vele szemben támasztott követelményekről és a szükséges képességekről. Majd szólok a haderő alkalmazásának eseteiről, továbbá ezekhez kapcsolódóan a logisztikával szemben támasztott követelményekről.

1. A haderő alaprendeltetése

A fegyveres erők - a Magyar Honvédség és a Határőrség - alapvető kötelessége a haza katonai védelme, valamint nemzetközi szerződésekből eredő kollektív védelmi feladatok ellátása.

1. Mráz István vezérőrnagy, HM-HVK Hadműveleti Csoportfőnök.

A Magyar Honvédség fő feladatai:

- a) Magyarország területének, függetlenségének, lakosságának és anyagi javainak fegyveres védelme külső támadással szemben;
- b) Az ország légterének védelme;
- c) Közreműködés az alkotmány 40/B §-ának (2) bekezdése szerinti fegyveres vagy fegyverrel elkövetett erőszakos cselekmények elhárításában;
- d) A nemzetközi szerződésben különösen az Európai-atlanti Szerződésből eredő kötelezettségek teljesítése;
- e) A honvédelem szempontjából fokozott védelmet igénylő létesítmények őrzés védelme;
- f) Közreműködés polgári védelmi feladatok ellátásában;
- g) Segítségnyújtás elemi csapás, ipari szerencsétlenség vagy jelentős méretű egyéb katasztrófa esetén,
- h) Részvétel humanitárius segítségnyújtásban.

2. A haderővel szemben támasztott követelmények

A Magyar Honvédség legyen a Szövetség átlagát megközelítő, korszerűen kiképzett és felszerelt, a szükséges képességekkel rendelkező haderő, melynek **alapvető kötelessége** továbbra is a haza katonai védelme, valamint nemzetközi szerződésből eredő kollektív védelmi feladatok ellátása.

A Magyar Honvédség **legyen felkészülve** a Magyar Köztársaság határain kívül az Észak-atlanti Szerződés 5. cikkelye szerinti feladatokban a Szövetségnek tett vállalásunknak megfelelő méretű erővel, szövetséges hadműveletek végrehajtásában való részvételre, valamint ezzel egy időben a NATO, az ENSZ, az EU, az EBESZ, vagy valamely más nemzetközi szervezet vezetése alatt - több kontingensben - összesen legfeljebb egy

zászlóaljnyi erővel béketámogató, illetve válságkezelő műveletek végrehajtására.

3. A haderő képességei

A Magyar Köztársaság hadereje **legyen képes** szövetségi keretek között az ország függetlenségének, szuverenitásának és területi épségének védelme érdekében, magyar területen, összhaderőnemi hadművelet megvívására.

A szárazföldi haderő csapataiból egy gépesített dandár és egy gépesített lövészzászlóalj, a légielő csapataiból egy vadászpilóta század, egy szállítóhelikopter század és egy légvédelmi üteg - a kiegészítő harci támogató és harci kiszolgáló támogató alegységekkel együtt - feleljen meg a NATO Európai Főparancsnoksága által a reagáló erők kategóriájába sorolt csapatokkal szemben támasztott követelményeknek (**ACE Force Standard**).

A légvédelem teljes rendszere legyen képes a NATO integrált légvédelmi rendszer részeként működni.

Ezeket túl a haderő **legyen képes** a rendvédelmi erők támogatására szükségállapot idején, valamint arra kijelölt szervezettel, személyi állománnyal és felszereléssel közreműködni természeti vagy ipari katasztrófák következményeinek felszámolásában.

Tisztelt Konferencia!

A továbbiakban rátérek a haderő alkalmazása eseteinek és az ahhoz kapcsolódó, logisztikai támogatással kapcsolatos követelmények ismeretetésére.

A HVKF által jóváhagyott elgondolás szerint a *fegyveres erők* alkalmazására a fenyegetettség kialakulásának számba vehető lehetőségei alapján *három szituáció feldolgozására összpontosul*:

Az első szituáció, válsághelyzet kezelése a határ mentén (egy irányban);

A második szituáció, ha az országot fenyegető veszélyhelyzet hosszabb megelőző periódus után következik be, a válsághelyzet háborús konfliktusba torkollik;

A harmadik szituáció, ha a Magyar Köztársaságot közvetlen veszély nem fenyegeti, de a NATO tagságunkból eredően a felajánlott reagáló erőinkkel részt veszünk a szövetség kollektív védelmében az ország határain túl.

4. A veszélyeztetettségi körülményeknek megfelelő elgondolás

1. Válsághelyzet kezelése a határ mentén (egy irányban)

A válsághelyzet kezelése érdekében ha az ország biztonsága más eszközökkel nem garantálható a Magyar Honvédség - együttműködve a határőrséggel, a rendőrséggel és más érintett államigazgatási szervekkel - felkészül az Alkotmány 19/E §. -ban meghatározottak alapján a válság hatásainak magyarországi megelőzésében, kezelésében, a következmények felszámolásában való részvételre.

A biztonságunkat fenyegető lépések ellensúlyozására egy sor, a védelmi elszántságunkat kifejező rendszabály kerül bevezetésre azzal a céllal, hogy az agresszort elrettentse bármiféle katonai erővel szervezett tevékenység végrehajtásától, korlátozza a terrorista akciók hatását és megsemmisítse az ilyen akciókban résztvevő erőket.

Az ország biztonságának garantálásához a lehetséges katonai és nem katonai erőkkel mért csapások megakadályozásához, illetve azok pusztító hatásának csökkentéséhez a Magyar Köztársaság rendvédelmi szerveinek, biztonsági szolgálatainak és fegyveres erőinek koordinált, egységes terv szerinti tevékenységére van szükség.

A válsághelyzet kezdeti időszakában a helyzet kezelésével összefüggő feladatokat a **határőrség** és a **rendőrség** kijelölt szervezetei teljesítik.

A Határőrség - felkészül a határszakaszon menekülők tömeges megjelenésére, menekültügyi veszélyhelyzet kezelésére. Kijelöli és felkészíti az átcsoportosításra tervezett mobil erőket.

A menekültek megjelenését követően az érintett *igazgatóság(-ok)* részére megerősített szolgálatot rendel el, megkezdi az ideiglenes menekültgyűjtő állomások működtetését, a határátkelőhelyeken fokozott ellenőrzést vezet be, végrehajtja a mobil erők átcsoportosítását.

A Rendőrség - a már bevezetett megelőző rendszabályok fenntartása mellett - a határhoz vezető közutakon ellenőrző-áteresztő pontokat működtet, együttműködve a határőrség erőivel folyamatos járőrszolgálatot teljesít a határ közeli megyékben, a határtérségben lévő kiemelten veszélyeztetett ipari, gazdasági objektumoknál megerősíti az őrzés-védelmét.

A honvédség és határőrség alegységeinek átcsoportosításakor a rendőrség felkészül a települések belterületein a menetvonalak biztosításában való részvételre, szükség esetén gondoskodik az oszlopok közúton történő felvezetéséről.

Ezzel egy időben a békehelyőrségekben készenlétbe helyezzük a **Magyar Honvédség** kijelölt készütségi erőit.

A katonai objektumok védelmének fokozása érdekében megerősítjük azok őrzését, a veszélyeztetett helyőrségekben megszervezzük a közelbiztosítást.

Megkezdjük a kijelölt bázisobjektumok előkészítését. A megelőző rendszabályok bevezetésének időszakában a **MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság** biztosítja a bázisobjektumok (**BO**) részére a készenléti erők után járó lőszerkészletet, raktári készletéből kiszállítással feltölti a **BO-k** szabad üzemanyagtároló kapacitásait. A készütségi erők fenntartási anyagi készletei pótlásához szükséges anyagokat az **Ellátó Központok** készletezik, és igény szerint biztosítják.

A készütségi szolgálatok készenlétének fokozásával egy időben megkezdjük a szerződéses állománnyal feltöltött alegységek összekovácsolását és a többi békében meglévő sorállományú katonákkal feltöltött alegységeknél a gyorsított ütemű felkészítést, azzal a céllal, hogy esetlegesen a krízis fokozódásával arányosan megerősítő alegységeket tudjunk kiküldeni a veszélyeztetet határszakaszra.

Az alegységek összekovácsolása és gyorsított ütemű felkészítése után a katonai szervezetek napi életét a készülségi erők kivételével nem korlátozzuk.

A válsághelyzet fokozódásának függvényében - külön intézkedésre - *a készülségi erőket előre vonjuk a tervezett bázislaktanyákba és bázisrepülőtérrre*, azzal a céllal, hogy együttműködve a feladatba bevont más szervezetekkel készen álljanak terület- és légtérel ellenőrzés, járőrözés megkezdésére, EÁP-ok működtetésére, szükség esetén a betört fegyveres csoportok harccal történő megsemmisítésére.

A kijelölt erők alkalmazásának logisztikai biztosítása alapvetően a haderőnemek erőivel, eszközeivel és anyagi készleteivel történik. A központi logisztikai szervek tartalékokat képeznek üzemanyag, élelmiszer, ruházati, közlekedési szakanyagokból.

A menekültek tömeges megjelenését követően a kijelölt erőkkel aktivizáljuk a felderítő rendszert, amellyel elősegítjük a fedett és részben fedett, járművel nehezen, de gyalogosan jól járható körzetek ellenőrzését.

Légtérsértések, átlövések bekövetkezésekor szakaszerejű járőrök és légi járőrök alkalmazásával bevezetjük a területellenőrzést. Ezzel egy időben EÁP-ok rendszerét telepítjük a kijelölt terepszakaszon.

A betört fegyveres csoportok felszámolásakor a ZHCS-kat a bázislaktanyákból előrevonjuk a kijelölt körletekbe, ahonnan önállóan a harci és felfegyverzett szállító helikopterek támogatásával megsemmisítik az ellenséges erőket és folytatják a területellenőrzést.

Az ország veszélyeztetettségének fokozódása függvényében megkezdjük a Magyar Honvédség hadiállományra történő feltöltésének előkészítő feladatait, esetlegesen a Kormány döntését követően a kijelölt katonai szervezeteknél a részleges mozgósítást.

A helyzet elmélyülésének arányában kirendeljük az összekovácsolt szerződéses állománnyal feltöltött alegységeket, majd szükség esetén a sorállományú alegységeket, olyan számvetéssel, hogy a katonai szervezeteknél a *visszamaradó állománnyal* biztosítható legyen a mozgósítási fel-

datok maradéktalan végrehajtásra. Ezzel egyidőben megkezdjük a **Befogadó Nemzeti Támogatás** tervének pontosítását, az abban rögzített feladatok előkészítését, azzal a céllal, hogy biztosítsuk a tervezett szövetséges erők fogadásának és egy esetleges hadműveletre történő felkészülésének feladatait.

A fegyveres csoportok felszámolásakor a feladatban résztvevő határőr és rendőri erők az adott tevékenységet vezető katonai parancsnok alárendeltségébe kerülnek.

A vezetés folyamatában a tevékenységek előkészítésének és végrehajtásának katonai feladatait a **Honvéd Vezérkar Vezetési Operatív Csoportja** irányítja.

A fenti feladatok teljesítése érdekében a **logisztikai támogatás** megvalósítása során *a fő figyelem az alábbi feladatok végrehajtására irányul:*

- a válságkezelésre kijelölt erők logisztikai támogatására, a csapat-szint megerősítésére,
- a bázisobjektumok anyagi készleteinek megalakítására,
- a bázisobjektumok lehetőségei és a helyi beszerzési források összehangolt kihasználására,
- az anyagi készletek pótlására.

2. Második szituáció, amikor az országot fenyegető veszélyhelyzet hosszabb megelőző periódus után következik be, a válsághelyzet háborús konfliktusba torkollik.

Az ország veszélyeztetettségének függvényében végrehajtjuk a válságkezelés feladatait és megkezdjük a Magyar Honvédség hadiállományra történő feltöltésének előkészítő feladatait, majd a Kormány döntését követően a kijelölt katonai szervezeteknél a részleges mozgósítást.

A helyzet eszkalálódása esetén a Magyar Honvédség szervezetei az országgyűlés döntését követően külön intézkedésre megkezdik a teljes készenléti helyezés terve alapján a csapatok feltöltését, a kiképzést és a

tervben meghatározott időre a *megalakítási körletekben* elérik az *alkalmazási készenlétet*.

A megelőző rendszabályok bevezetését követően először a készülségi szolgálatba kijelölhető szárazföldi erők, majd a légierő, a továbbiakban az állami és katonai felső vezetést biztosító szervezetek, utána a szárazföldi haderő főerői érik el a készenlétet az alkalmazáshoz.

A helyzet súlyosbodása esetén a Magyar Honvédség fő védő erői külön intézkedésre a felvonulási tervben rögzítettek szerint megkezdik kijelölt körleteikbe történő átcsoportosítást és *felkészülnek védelmi hadművelet* végrehajtására. Azzal a céllal, hogy a *szövetséges erők beérkezéséig* és a hadműveletre való felkészüléséig védelmi hadművelettel a szövetséges légierő támogatása mellett *elhárítsák az ellenséges erők támadását*, és megfelelő feltételeket biztosítsanak a *szövetséges hadművelet* előkészítésére.

Az **EVO-k (ZHCS-k)** zárják a veszélyeztetett határszakaszt és biztosítják a fő védőerők felvonulását és a harctevékenységi körzetek elfoglalását.

A fő védőerők sajátos, a biztosítási övre jellemző védelmi hadműveletet folytatnak a szövetséges légierő támogatása mellett. *Megállítják, vagy halogató harccal lassítják az ellenség erőinek támadását*, hatékonyan pusztítják a betört agresszor földi és légierejét, részt vesznek a szövetséges erők beérkezésének, átcsoportosításának, felvonulásának és tervezett hadműveletük megkezdésének biztosításában.

A szövetséges erők hadműveletének megkezdése után a Magyar Honvédség hadműveletben résztvevő szervezeteinek irányítását, vezetését a kijelölt NATO Parancsnokság veszi át. A továbbiakban a parancsnokság tervei alapján, folytatják tevékenységüket, *a szövetséges erőkkel együttműködve megsemmisítik a betört agresszort és visszaállítják az eredeti helyzetet*, kedvező feltételeket teremtenek a politikai rendezéshez.

A fenti feladatok teljesítése érdekében a **logisztikai támogatás** megvalósítása során a *fő figyelem az alábbi feladatok végrehajtására irányul:*

- a csapatszint és a központi tagozat megerősítésére,

- a befogadó nemzeti támogatás katonai feladatai előkészítésére, végrehajtására,
- a készletek pótlására a védelmi hadművelet során.

3. Ha a Magyar Köztársaságot közvetlen veszély nem fenyegeti, de a NATO-tagságunkból eredően a felajánlott reagáló erőinkkel részt veszünk a szövetség kollektív védelmében az ország határain túl.

A NATO Katonai Tanács (MC) által meghatározott katonai kockázatok alapján a SHAPE Összhaderőnemi Tervező Törzse (CJPS) készenléti terveket dolgoz ki a Szövetség potenciálisan legfenyegetettebb területei védelmére. Készenléti tervekben rögzített feladatok végrehajtásához alapvetően a NATO alárendeltségébe felajánlott reagálóerők igénybevételével számolnak.

A NATO-parancsnokságtól érkezett felkérés alapján a hozzájárulásunkra hozott kormányzati és politikai döntést követően megkezdjük a felajánlott szervezeteink, alegységeink felkészítését, annak érdekében, hogy a készenléti kategóriájuknak megfelelő határidőre elérjék a készenlétet.

A felkészítés során más katonai szervezettől történő átcsoportosítással vagy toborzással pótoljuk a hiányzó személyi állományt (a jelenlegi törvények alapján).

Megkezdjük a személyi állomány intenzív, az adott feladatra koncentrált kiképzését, felkészítését, az alegységek összekovácsolását.

Ezzel párhuzamosan végrehajtjuk a technikai eszközök átvizsgálását, szükséges mértékű javítását és felkészítését a feladatok végrehajtásához. Megalakítjuk az alegységek elvonulásához szükséges anyagi készleteket.

A kijelölt szervezetek felkészítésével egyidejűleg megkezdjük az ellátásukat biztosító logisztikai támogató elemek megalakítását, a szükséges anyagi készletek létrehozását.

A NATO ADAMS programjának segítségével megtervezzük a felajánlott szervezetek alkalmazási körletben történő kijuttatását. *Igényeljük, illetve biztosítjuk a szükséges szállítóeszközöket.*

A NATO-tervekben rögzített határidőre kijuttatjuk a felajánlott szervezeteket a hadműveleti körzetbe és végrehajtjuk a hadműveleti átalárendelést a kijelölt NATO-parancsnokságnak. A továbbiakban az átadott szervezetek feladataikat a parancsnokság tervei szerint, annak irányításával hajtják végre.

Nemzeti feladatként végrehajtjuk a kiküldött szervezetek személyi állományának pótlását, esetleges váltását, az anyagi készletek szükség szerinti kiegészítését, utánszállítását.

A fenti feladatok teljesítése érdekében a **logisztikai támogatás** megvalósítása során a **fő figyelem az alábbi feladatok végrehajtására irányul:**

- a felajánlott erőknél a szükséges készletek kialakítására, tárolására,
- a csapatszint megerősítésére,
- megfelelő nemzeti támogató elem kialakítására,
- az utánszállítás megszervezésére és végrehajtására.

Tisztelt Konferencia!

Ennyiben kívántam összefoglalni a haderő alkalmazásával, valamint az alkalmazás logisztikai követelményeivel kapcsolatos jelentésem.

A továbbiakban kívánok a konferenciának sikeres munkát.

Köszönöm a figyelmet!

AZ MH LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSA MINŐSÍTETT IDŐSZAKI (BÉKE MŰKÖDÉSTŐL ELTÉRŐ) MŰKÖ

DÉSÉNEK RENDJE, A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ TÜKRÉBEN

Zsiborás János ¹

Tisztelt Konferencia!

A haderő-átalakítás célkitűzéseinek és feladatainak történő megfelelés, a haderőműködés és működtetés új kihívásai szükségessé teszik a logisztikai támogatás megújulását, a szövetségi elvárásoknak megfelelő, azzal harmonizáló rendszer kialakítását, a jelenlegi logisztikai támogató rendszer modernizációját.

Egy haderő fenntartásában és működtetésében meghatározó, döntő szerepet kell, hogy játsszon a béke időszaktól eltérő helyzetben történő működésre való felkészülés, ezen belül a logisztikai támogatási rendszer ez irányú felkészítése.

Kapcsolódva a *Mráz vezérőrnagy úr* korreferátumához, *előadásomat* két fő blokkban, alapvetően a logisztikai támogatási elvek és követelmények, valamint a parancsnoki és logisztikai vezetési modell alapján építettem fel. (A szöveges anyaghoz néhány szemléltető ábrát csatoltam).²

A következő témakörökről kívánok jelentést tenni:

I. Az MH feladatából adódó, a logisztikai támogatás megszervezését meghatározó lényegi következtetések.

II. A logisztikai támogatás elvei.

III. A logisztikai támogatás elemei.

IV. A logisztikai támogatás működésének rendje.

1. Zsiborás János ezredes, HM-HVK LCSF-ség Tervező Osztályvezető.

2. Az ábrák a cikk végén találhatóak.

V. A logisztikai támogatás vezetése.

Az előadásban tett javaslataim szorosan kapcsolódnak egy változatban a jelen konferencián preferált logisztikai modernizációs koncepcióhoz.

Hangsúlyozni szeretném, hogy előadásomban nem térek ki konkrét szervezeti struktúrákra, létszám és kapacitás elemzésekre (természetesen azokat figyelembe vettem), hanem mint a HVK J4 feladatköréből adódóan koncepcionális elveket, követelményeket kívánok jelenteni. Azok megvalósításáról a későbbi előadásokban szó esik.

I. Az MH feladatából adódó, a logisztikai támogatás megszervezését meghatározó lényegi következtetések

A logisztikai támogatás nem öncélú, nem önmagáért tervezett és működtetett rendszer. A logisztikai támogatás alapját az MH várható feladataira, várható alkalmazási (igénybevételi, felhasználási) koncepcióira, elveire, eljárásaira és "szituációira" szükséges építeni. A logisztikai rendszer a hadműveletet, harcot tervező és vezető parancsnokok fő támogatója kell, hogy legyen a kitűzött célok megvalósítása érdekében.

Így az MH feladataiból levonható és a logisztikai támogató rendszer lényegi meghatározói kell, hogy legyenek:

- A logisztikai támogató erők küldetése, hogy - a katonai és polgári (nemzetgazdasági) erők optimalizált igénybevételével - megszervezni és végrehajtani a haderő nemzeti és koalíciós feladatainak logisztikai támogatását.
- A többszintű logisztikai támogatást egységes rendszerben szükséges megvalósítani.
- A logisztikai támogatás rendszere tegye lehetővé a szövetségi kötelékben megvalósuló katonai műveletek hazai és külhoni támogatását.

- Folyamatosan fejleszteni kell az erők telepíthetőségével, ellátásával és fenntartásával kapcsolatos képességeket.
- A logisztikai szervezetek magukba kell, hogy foglalják a katonai logisztika valamennyi funkcionális elemét, szintjének megfelelően képesnek kell lennie mind a polgári, mind más nemzeti vagy többnemzetiségű logisztikai erőforrások felhasználására és azok elemeivel való együttműködésre.

II. A logisztikai támogatás elvei

A logisztikai támogatási rendszer működtetéséhez történő felkészítésnél a következő alapvető rendező elveket szükséges követni, illetve figyelembe venni:

1. Főerő kifejtés irányára történő összpontosítás - mely elv megvalósítása érdekében a logisztikai erőket úgy szükséges csoportosítani, hogy képes legyen a főirányban feladatot végrehajtó egységek, alegységek folyamatos logisztikai támogatásának megvalósítására.

2. Kiemelt elvként kell kezelni, hogy a háborús (béke működési rendtől eltérő) és a béke ellátás rendszere lehetőleg legyen megegyező. Ezen elv figyelembevételénél a legkritikusabb, így a háborús logisztikai támogatási feladatokból kell kiindulni, illetve a béke támogatási rendszert ebből visszavezetni és megalapozni.

3. A nemzetgazdaságra történő mind szélesebb támaszkodás elve. Ezen elv megvalósításánál tudnunk kell, hogy a logisztika egyrészt a nemzetgazdaság katonai elemét képezi, másrészt pedig a hadműveletek, harcok során a gazdasági elemet jelenti. *Egy nemzet teljes katonai erejét lényegében potenciálisan a termelés gazdasági tényezői korlátozzák.* A nemzet logisztikai erőforrásainak igénybevételére vonatkozó képességeit tekinthetjük egy fő korlátozó tényezőnek; a harccselekmények végrehajtásához szükséges, harci erő fenntartása terén, főképpen az összhaderőnemi hadműveletek során, amikor az erőforrások iránti igény rendkívül magas lehet.

Napjaink ismert gazdasági körülményei a logisztikai szervezeti, hadrendi elemek csökkentése, a készletképzés, az anyagok tárolásának problematikája elsőrendű prioritásként teszi szükségessé a nemzetgazdasági erőforrásokra támaszkodás elvének érvényesítését.

A honvédségi kapacitások és erőforrások csökkenése miatt alapvetően *a technikai eszközök háborús helyreállítása területén*, illetve a nemzetgazdaságban is használatos anyagok és szolgáltatások igénybevétele mintegy *80-100%-ban a nemzetgazdasági bázisokról kell, hogy megvalósuljon.*

4. A logisztikai támogatás rendszere a kitűzött célokra és feladatokra alapozva, a szükségletek igénylésére alapuló *megerősítő logisztikai támogatás elvére kell, hogy épüljön.*

A megerősítő logisztikai támogatás a nemzetgazdaság rendelkezésre álló forrásaihoz csatlakozva, centrális támogatási rendszeren keresztül valósul meg.

5. A logisztikai támogatás rendszere legyen *mobilitás csoportosítások létrehozására alkalmas, rugalmasan alkalmazható.*

6. A mobil erők és anyagi készletek felhasználásánál *a területi ellátás elvét célszerű követni.*

7. A logisztikai támogatás legkisebb *autonóm célobjektuma a gépesített lövész dandár* - a meglévő és a részére rendelkezésre bocsátott erőforrásokból saját hatáskörben szervezi meg szervezetszerű, illetve a részére megerősítésül kapott szervezetek logisztikai támogatását, koordinálja a felelősségi körzetében tevékenykedő más alárendeltségű katonai szervezetek logisztikai támogatási feladatait.

8. A logisztikai erőforrások szintjeinek és elosztásuknak *elegendőnek kell lenniük az alkalmazási képesség biztosítására.*

9. A logisztikai erőforrásokat *hatékonyan, eredményesen és gazdaságosan kell felhasználni.*

III. A logisztikai támogatás elemei

A védelmi hadművelet felépítésében (harcrendben) a logisztikai támogató szervezeteket a hadműveleti felépítésnek (harcrendnek) megfelelően csoportosítani kell, *létre kell hozni a logisztikai támogatás* működését biztosító ideiglenes logisztikai támogatási elemeket, amely csoportosítások, elemek a hadműveleti felépítés (hadrend) szerves részét képezik.

A logisztikai csoportosítások (támogatási elemek) létrehozásánál figyelembe kell venni:

- A csoportosítások **feleljenek meg** a hadművelet (harc) elgondolásának, a hadműveleti felépítésnek (harcrendnek).
- Az ellenség fő csapásától kitérve, **szélességben és mélységben tagoltan** szükséges elhelyezni és működtetni.
- Összekötő kapocsként működjenek az ellátás rendszerében a csapatok és a nemzetgazdaság között, **biztosítsák a logisztikai szervezetek hatékony** alkalmazását.
- Maximálisan ki kell használni a meglévő, működésre alkalmas, **biztonságos** stacionér építményeket, polgári és katonai objektumokat.
- A légierő haderőnem logisztikai csoportosításai a specifikumuknak megfelelően **eltérőek lehetnek** mind az ellátási, mind a technológiai folyamatok támogatása érdekében.

A védelmi hadművelet során a logisztikai támogató szervezetekből a következő logisztikai csoportosításokat és elemeket célszerű létrehozni:

1. Mind dandár, mind központ szinten a logisztikai támogató erőket célszerű két csoportban működtetni. Dandár szinten, **dandár előretolt logisztikai csoport** - benne mobil szállító és helyreállító erőkkel, illetve **dandár mögöttes logisztikai csoport**, mely alapvető rendeltetése a megerősítő támogatásként a központi erőforrások átvétele és a felhasználókhoz történő eljuttatása, illetve a dandár felelősségi körletében tevékenységet

folytató és a dandár ellátási körébe utalt szervezetek **logisztikai támogatásának végrehajtása.**

Központ szinten működtetni szükséges a szárazföldi haderőnem felelősségi körzete hátsó határán a **központi logisztikai támogatás előretolt logisztikai csoportosítását**, melyben mobil anyagi erőforrásokat és helyreállító kapacitásokat szükséges alkalmazni.

A központi előretolt logisztikai csoportosítás feladata kell, hogy legyen:

- A haderő átszervezések során a logisztikai támogatás hadászati széttelepítésre vonatkozó képesség elvesztés részbeni pótlása (anyagtároló és kiadó körzetek megszüntetése).
- A központi készletek (nemzetgazdaságtól átvett) közelítése a csapatszintű felhasználókhoz.
- Összekötő kapocs kell, hogy legyen a centralizált központi támogató rendszer és a csapat logisztikai támogató csoportosítások és elemek között.

Az előretolt logisztikai támogató csoportosítást képesség oldalról úgy célszerű kialakítani, hogy a védelmi hadműveleti felépítés első lépcső dandárai kétnapos közepes intenzitású harcnapnak megfelelő anyagi készlettel (2 DOS) rendelkezzen.

Az előretolt logisztikai támogató csoportosítás egyes mobil elemei a haderőnemi parancsnok alárendeltségébe (szükséges esetben) átalárendelhetők kell, hogy legyenek.

Az ellátás folyamatos biztosítása érdekében célszerű a központi előretolt logisztikai csoportosítás vezetésébe a szárazföldi haderőnem logisztikai műveleti központjából ellátást, technikai helyreállítást koordináló szaktisztek, összekötő tisztek kijelölése.

A centrális logisztikai támogatási rendszer másik eleme a központi támogató rendszer mögöttes logisztikai támogató csoportosítása,

amely biztosítja a központi katonai tárintézetek és nemzetgazdaságtól az erőforrások átvételét és az előretolt logisztikai támogató csoportosításon keresztül a csapatokhoz történő kijuttatását.

2. A logisztikai támogatás kiemelt jelentőségű elemeit kell, hogy képezze az *ellátási utak létrehozásának rendszere*.

Dandár szinten ellátási irányoknak megfelelően *ellátási* és *haránt* utakat szükséges kijelölni és fenntartani.

A **központi logisztikai támogató rendszerben** fő ellátási irányban *egy fő ellátási utat*, illetve *másik ellátási utat* kell kijelölni, illetve fenntartani.

Itt kívánom jelenteni, hogy a haderő átszervezése folyamán a *volt hadosztályok logisztikai dandárai megszüntetésével olyan képességeket veszítettünk el*, amelyek hatására a Magyar Honvédség felvonulásához és alkalmazásához szükséges *közúti hálózat fenntartása*, illetve helyreállítása a *jelenleg* rendelkezésre álló erőkkel *nem* biztosított.

A logisztikai modernizációs koncepcióban a *központ-csapat ellátási rendszerben* dandár szintig képesnek kell lenni a felvonulási és ellátási utakon az útforgalom szabályozott fenntartására. Ez az alkalmazási elveket figyelembe véve, *mintegy 8-900 km utat jelent*.

3. A felvonulás érdekében a csapatszállítás, valamint az anyagi eszközök dublázott pótlása érdekében továbbra is *szükséges fenntartani a vasúti szállítási ágazat* által nyújtott lehetőségeket, a vasúti ki- és berakó állomások kijelölésének, berendezésének és működtetésének rendszerét.

Így a ki- és berakó állomásokat alapvetően a dandár felelősségi körzet mögött szükséges kijelölni olyan számvetéssel, hogy biztosítsa a csapatszállítmányok és anyagszállítmányok kirakását, átadását és átvételét, a sérült technikai eszközök berakását, valamint anyagátadó pontként történő működtetését.

4. Mindannak figyelembevételével, hogy Magyarország területét *kettő nagy természetes folyóakadály* szeli át, *szükséges visszaállítani a*

korábban megszüntetett átrakó körzeteket, illetve a rombolt hidak kiváltására alkalmazni a még meglévő TS uszályokat és ideiglenes átkelést biztosító pontonhidakat.

A logisztikai támogatási elemek döntő csoportosítása, a logisztikai vezetés rendszere, melyről a későbbiekben jelentést teszek.

IV. A logisztikai támogatás működésének rendje

A békeidejű működéstől eltérő támogatási rendszer működtetésénél három feladatra kívánom ráirányítani a figyelmet:

- A védelmi műveletek logisztikai támogatására.
- A Washingtoni Szerződés 5. cikkelye alá tartozó és szövetségesi kötelezettségből adódó, az ország területén kívül folytatott tevékenységből, valamint a
- Szövetségi kötelezettségből adódó polgári és katonai segélynyújtás érdekében szervezett fogadó nemzeti támogatásra.

a) **A háborús ellátási rend** alapfilozófiája, az *igények alapján* a szükségletek kielégítésére épülő központ által *nyújtott megerősítő támogatás*, amely *kétszintű egycsatornás*, a centralizált központi erők és erőforrások, illetve a felhasználó csapatok között valósul meg.

A központi logisztikai támogató szervezetek a rendelkezésre álló erőforrásokból és kapacitásukkal *közvetlenül támogatják* a műveleteket folytató *dandárok* (zászlóalj harccsoportok) harcát.

A szárazföldi haderőnem *közvetlen szervezetek ellátása részben területi ellátási elv* alapján, a felelősségi körzetben felelős parancsnok felelőssége mellett a *háborús utaltsági rend szerint*, illetve *tagozatos ellátási rendben* a haderőnem **logisztikai zászlóalján** keresztül valósul meg.

A légi erő haderőnem ellátása a specifikus alkalmazási rend figyelembevételével központ, bázis (csapat) ellátási rendben kerül végrehajtásra.

A koncepció alapján a meghibásodott, sérült technikai eszközök helyreállítása *csapattagozatban* a sérült eszközök felderítésére, vontatására és kiszállítások végrehajtására terjedhet ki.

A magasabb fokozati javítást igénylő technikai eszközök vasúti szállítással központi tagozatba kerülnek, ahol a rendelkezésre álló javítókapacitások a tüzéségi eszközök, páncélos és gépjármű technikai eszközök és elektronikai eszközök *középjavítására* terjednek, valamint a repülőeszközök javítására, karbantartására és időszakos vizsgálatok elvégzésére legyenek képesek.

Az ezeket meghaladó javítási szükségletek az MH RT-k, illetve polgári javítókapacitás igénybevételével kerülnek végrehajtásra.

A csapatoktól kiváló *technikai eszközök pótlása* minimálisan *cserekészletekkel*, illetve a visszapótlás rendszerében tartalékból, illetve a megjavított eszközök *újraelosztásával* történik.

A szállítási és mozgatási feladatok a csapatok és a központi rendeltetésű szervezeteknél szervezetszerű közúti szállítóeszközeivel a vasúti szállítási ágazat és minimálisan légi szállítóeszközök igénybevételével történik.

Új funkcionális elemként jelenik meg a logisztikai műszaki feladatok végzése, amely feladatkörébe sorolt a közlekedési infrastruktúra helyreállítása, vezetést biztosító objektumok műszaki berendezése, a logisztikai támogatórendszer működését biztosító műszaki-infrastrukturális munkálatok koordinálása.

b) A Magyar Honvédség logisztikai támogatórendszere kiemelt feladatát kell, hogy képezze *a honi területen kívül tevékenykedő*, a Washingtoni szerződés 5. cikkelye alá eső és kötelezettségekből adódó feladatokban résztvevő *katonai szervezetek logisztikai támogatása*.

A NATO szövetségesi ajánlások és eljárások értelmében a honi területen kívül tevékenykedő csapatok részére a nemzeti felelősség és ellátási rendbe építve **Nemzeti Támogató Elemet** kell működtetni.

A logisztikai rendszer modernizációjára kialakított koncepció alapján a nemzeti támogató képesség létrehozásáért, felkészítéséért és működtetéséért a központi logisztikai támogató szervezetek felelősek.

A logisztikai támogató képességet úgy célszerű kialakítani, hogy biztosítsa a művelési területen a harci övezet mögött, szükséges esetben *két csoportosításban* (előretolt logisztikai csoportosítás, mögöttes logisztikai csoportosítás) a nemzeti felelősségbe tartozó logisztikai támogató rendszer, illetve a honi területről megvalósuló utánpótlási rendszer működtetését.

c) A logisztikai támogatás megszervezésénél figyelembe kell venni és tervezni kell a szövetségi keretek között megvalósuló *összhaderőnemi védelmi műveletekben résztvevő szövetséges csapatok részére nyújtandó fogadó nemzeti támogatás* feladatait, képességeinek megteremtését.

A fogadó nemzeti támogatás katonai logisztikai feladatai a tervezési és előkészítési feladatokon túl ki kell, hogy terjedjenek:

- Katonai, illetve polgári repülőtereken, határátkelő helyeken, kiskerékes vasútállomásokon az érkező szövetséges erők fogadásában való részvétellel;
- Kijelölt körletek, bázisok átadására;
- Mozgáskoordinációban történő részvétellel;
- A termelői logisztika szervezeteinek közreműködésével elősegíteni a szövetségesek nemzetgazdasági rendszerre történő rákapszolását;
- Célirányosan felkészített logisztikai összekötő tisztek biztosítására;
- Bekapcsolódás a többnemzetiségű logisztikai támogató rendszerbe.

V. A logisztikai támogatás vezetése

Kapcsolódva ahhoz az elvhez, hogy az ellátás rendszerében *a béke idejű és a háborús ellátási rendet egymáshoz közelíteni kell*, a parancsnoki és *a logisztikai* vezetés kialakításánál egyértelműnek kell vennünk, hogy a *vezetési rendet a háborús vezetési rendre* kell alapozni.

A logisztikai vezetést a tiszta parancsnoki vezetési rendre szükséges építeni, amelyben minden szinten a parancsnok által kiadott intézkedés az egyedüli és meghatározó. Ennek érdekében a logisztikai vezetési rendet a parancsnoki vezetés rendjéhez szükséges igazítani, illetve abba beépíteni.

A parancsnoki vezetésben a két részre osztott, de egymással együttműködő logisztikai blokkok és azok feladatai beépíthetők. Így a logisztikai rendszer működtetésének tervezése és koordinálása a **J, G, A, S-4 blokkok** alapvető feladatát kell, hogy képezze; míg a logisztikai támogatás végrehajtásának irányítását a funkcionálisan szervezett **logisztikai műveleti központok** kell, hogy végezzék.

A logisztikai vezetés a vezetési pontok rendszerében elkülöníthető, így *a fő harcállásponton történik a műveletek logisztikai támogatásának tervezése, szervezése, míg a végrehajtás irányítása és koordinálása a mögöttes harcállásponton működő logisztikai műveleti központon keresztül valósul meg.*

Arra is szeretném ráirányítani a figyelmet, hogy ez a *kettős rendszer* csak úgy működtethető, ha a háborús szervezeti működési szabályzatokban minden szinten a feladatok és tevékenységek jól elválasztásra kerülnek, illetve a *tervező és a végrehajtóblokkok* között szoros és folyamatos együttműködés alakul ki.

A vezérkari logisztikai tervezésben a bejövő alapinformáció alapján a Vezérkarfőnök által kiadásra kerülő intézkedés alapvető elemét képezi a logisztikai támogatás megszervezésére irányuló követelmények meghatározása.

Az egy időben kiadott parancsnoki és mellékelt szakmai intézkedéssel biztosítható, hogy mind az általános, mind a logisztikai szakmai feladatok *egy időben* kerülnek meghatározásra a haderőnemek, parancsnokságok és az Összhaderőnemi Logisztikai Támogató Parancsnokság részére.

A logisztikai támogatás tervezésénél azt is figyelembe kell vennünk, hogy a csapatok alkalmazásának konkrét tervezése a haderőnemek, illetve a csapatok által kijelölt felelősségi körzeten belül a haderőnemi parancsnokok, illetve a csapatparancsnokok feladatkörébe tartozik.

Ez a működési modell indokolja a felfelé irányuló igények és szükségletek megfogalmazását és szintenként körültekintő és minden részletre kiterjedő logisztikai együttműködést tesz szükségessé.

Együttműködés keretében egyeztetésre kerülnek a felvonulással, csapatmozgással, az ellátás rendjével, az ellátási utakon történő mozgással és a vezetéssel kapcsolatos kérdések, amelyek alapján a haderőnemek folytatni tudják tervezői feladatukat, míg az **Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság** elkészíti a logisztikai támogatásra vonatkozó végrehajtási tervét, amelyet megküld a haderőnemek, parancsnokságok **Logisztikai Műveleti Központjainak**.

Az Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság elkészíti alkalmazási tervét és az alárendelt katonai szervezetek tevékenységét harcparancsban szabályozza.

Haderőnemi szinten a G/A-4 tervezőblokkok végrehajtják a logisztikai támogatás tervezését, míg **a haderőnemi logisztikai műveleti központok** a terveknek megfelelően részt vesznek az igények és szükségletek felmérésében, pontosításában, a végrehajtás során a parancsnok által meghatározott prioritások ellátási feladatainak koordinációjában, illetve a központi tagozat előretolt logisztikai támogató csoportosítás tevékenységében.

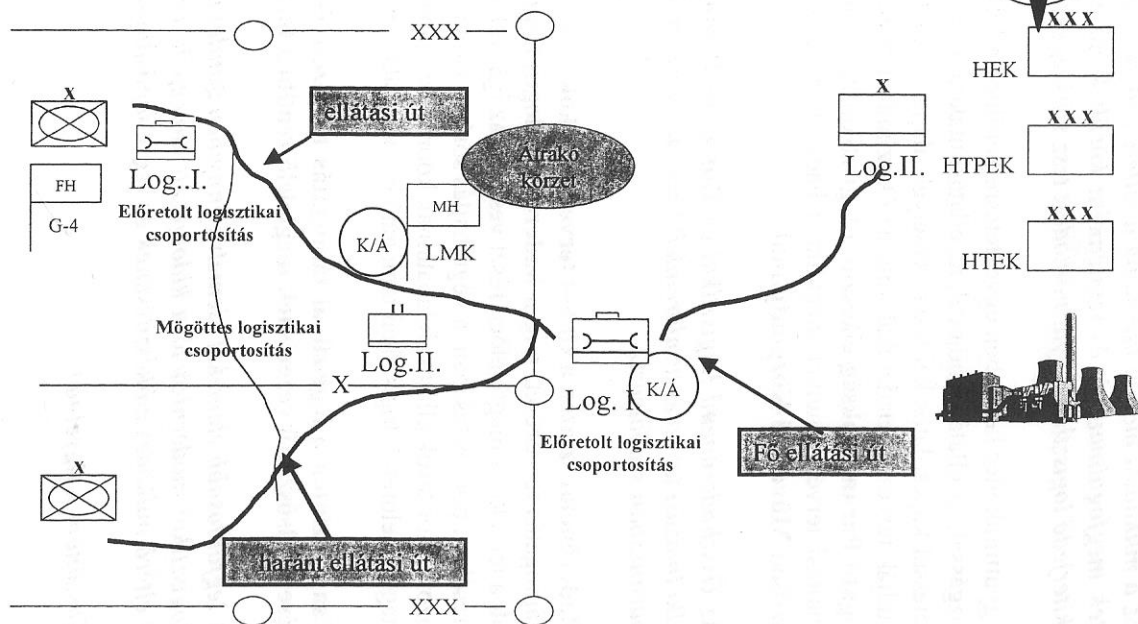
Csapatszinten a logisztikai támogatás tervezése és végrehajtása, vezetése a felsőszintű vezetésnek megfelelő rendben történik.

A legfontosabb elemeket kiemelve ennyiben gondoltam összefoglalni a logisztikai modernizációra kidolgozott koncepció békeidejű működéstől eltérő működés előkészítésének és végrehajtásának feladatait.

Köszönöm a figyelmet!

Logisztikai támogató elemek

Harcászati szint
csapatok

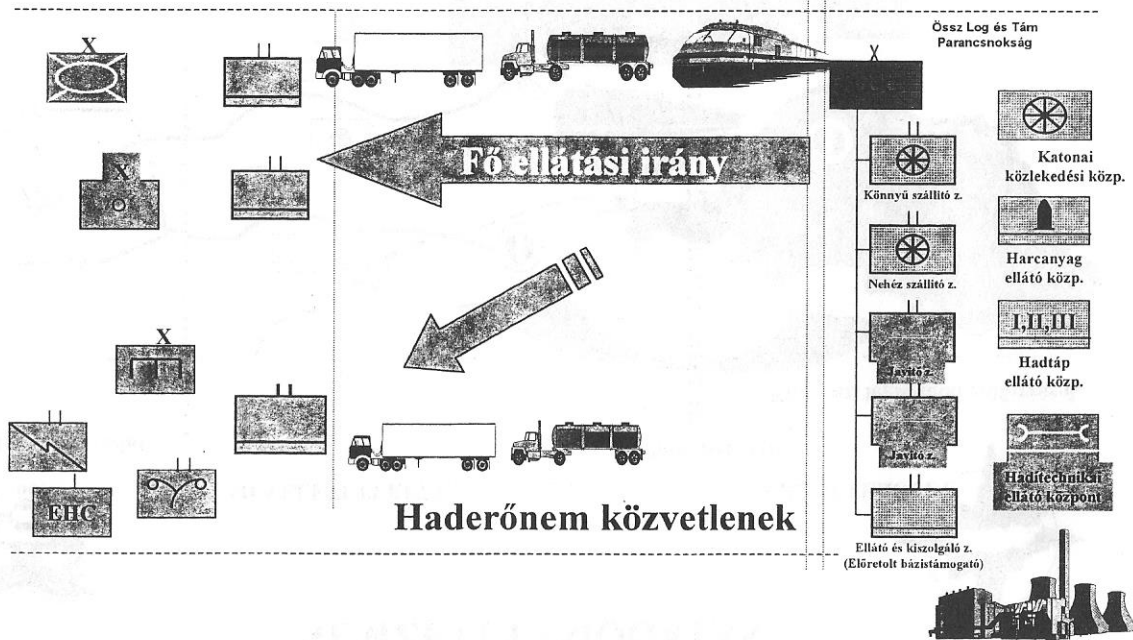
Az ellátás rendje

Hadműveleti szint

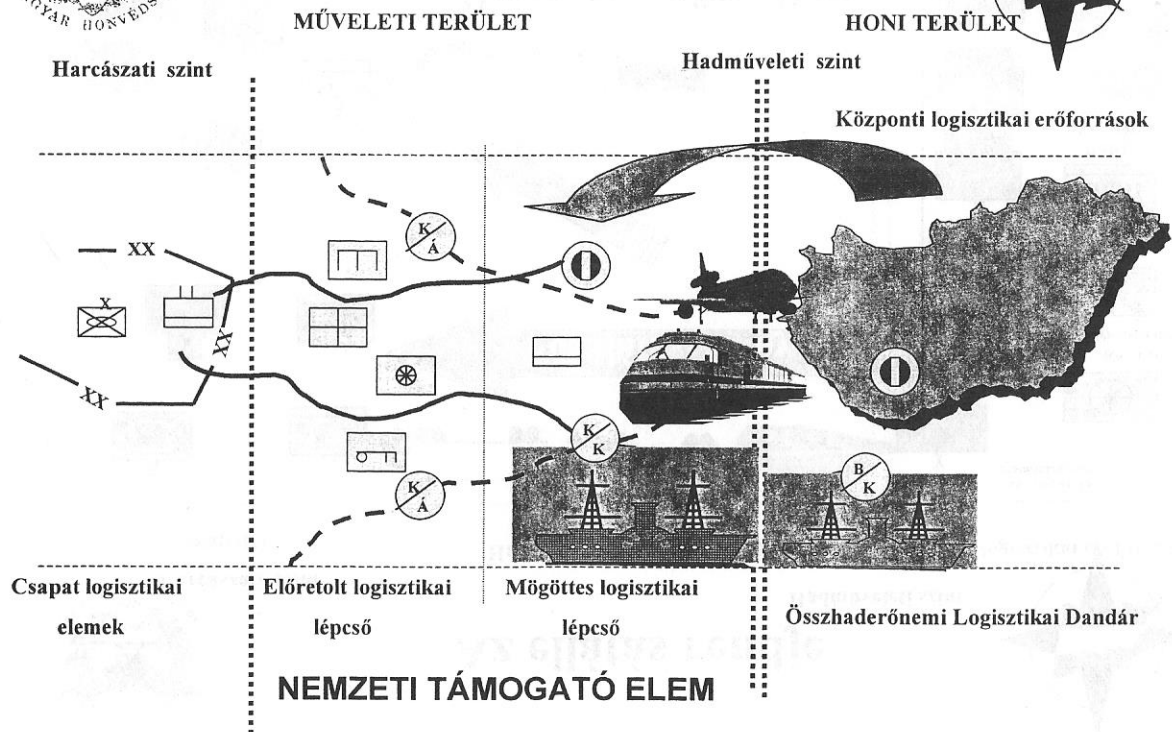
Haderónemi parancsnokságok

Központi logisztikai erőforrások

NEMZETI TÁMOGATÁS

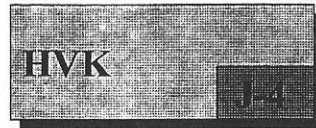

A logisztikai támogatás megszervezése

TERVEZÉS

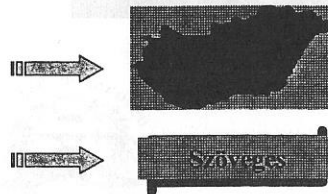
VÉGREHAJTÁS

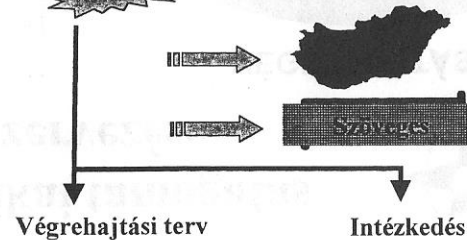
 Szakmai intézkedés

 Együttműködés   Együttműködés

 Logisztikai támogatási terv

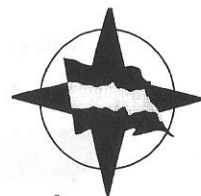

 Alkalmazási terv...

A logisztikai támogatás megszervezése

TERVEZÉS

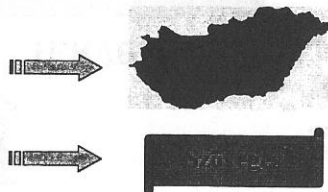
VÉGREHAJTÁS

 Szakmai intézkedés

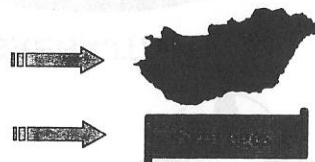
 Együttműködés

 Logisztikai támogatási terv

Együttműködés

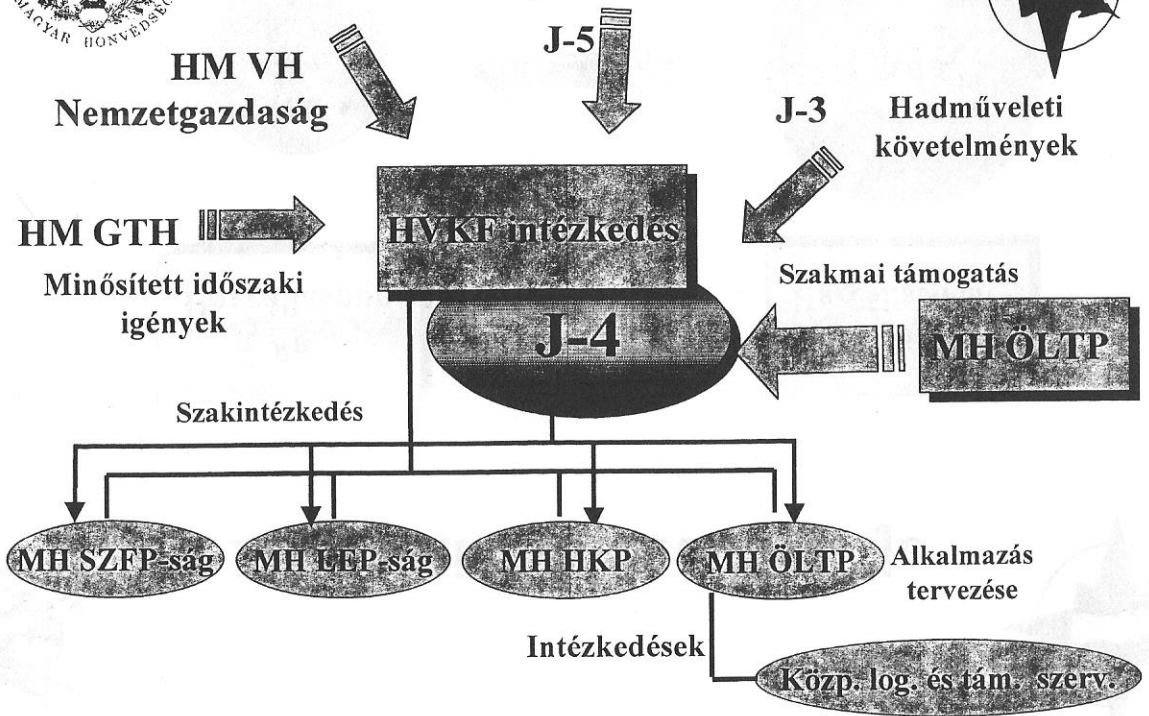
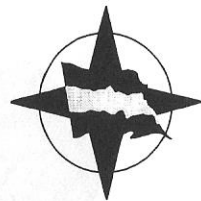
 Alkalmazási terv...

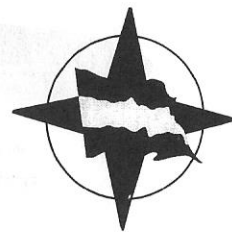

 Parancsnoki Intézkedés

Vezérkari logisztikai tervezés

A logisztikai vezetés rendje

**Fő
Harcálláspon**

**Mögöttes
Harcálláspon**

**G-4
A-4
S-4**

LMK

KONCEPCIÓ A FOGYASZTÓI LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSI RENDSZER BÉKEIDEJŰ MŰKÖDTETÉSÉRE

Adorjáni István¹

A jelentés tartalmi kérdéseinek átfogó vizsgálatához, a fogyasztói logisztikai támogatási rendszer békeidejű működése koncepciójának kialakításához elengedhetetlennek tartom a múlt és a jelen rövid értékelését, az eddig ismertté vált követelmények felelevenítését és mindezek bázisán javaslataim (-ink) előterjesztését.

Jelentésemet öt kérdés köré csoportosítottam:

1. A logisztikai támogatási rendszer főbb jellemzői a haderő-átalakítás kezdetét megelőző tíz (10) évben.
2. A haderő-átalakítás hatása a logisztikai támogatási rendszer működésére, a jelenlegi helyzet értékelése.
3. Napjainkban tetten érhető anomáliák, a működést befolyásoló, akadályozó tényezők.
4. A modernizációt befolyásoló tényezők, a változás lehetséges irányai.
5. A logisztikai támogatási rendszer működési koncepciójának megerősítése.

1. Adorjáni István ezredes, HM-HVK Logisztikai Csoportfőnökség, koordinációs osztályvezető.

1. A logisztikai támogatás (anyagi-technikai biztosítás rendszere)

(Főbb jellemzői az 1990-2000. évben:)

- Az évtized az integráció jegyében telt el, a hagyományos (fegyverzeti, technikai-, hadtáp-, egészségügyi-, közlekedési és elhelyezési) szolgálati ágak **"összetartásával"** minden vezetési szinten integrált logisztikai anyagi-technikai törzskari szervek jöttek létre, vertikálisan jól kapcsolódó logisztikai vezetési rend alakult ki;
- Az ágazati gazdálkodás megítélésem szerint átfogóan szabályozott rendszerében a szakmai alá-, fölérendeltségi viszony és a központi (szakmai) akarat érvényesült;
- 1997-ig minden vezetési szinten gazdasági vezető-, parancsnok helyettesi jogállással-, szolgálati előljárói jogkörrel irányította a törzskari szervezetek és a végrehajtó egységek, alegységek tevékenységét;
- 1997-ben a felsőszintű logisztika - a MHP, HVK létszámcsökkenés okán - **a törzskari szervre (LFCSF) és végrehajtó parancsnokságra (LFI)** vált ketté, az **egészségügyi szakterület kivált**, majd **haderőnemi szinten is megszűnt a parancsnok helyettesi jogállás, viszont csapattagozatban ez a jog és hatáskör megmaradt**;
- Az üzemben tartás (javítás, karbantartás) követelményei tagozatonként, míg az anyagellátás már ekkor is egysátonként (ellátó központ - csapat) rendszerben valósul meg;
- A békeidejű működés követelményei a szervezet vertikális felépítési rendjében kerültek meghatározásra, forrásai az előljárói követelmények és biztosított lehetőségek diktálta prioritások fegyvelembevételével leosztásra, a szakmai feladatszabás - a gazdasági felügyelet és gazdálkodási ellenőrzése-, valamint a tervezés és elszámoltatás a szolgálati és szakmai alá-, fölérendeltségi jogviszonyban valósult meg;

- Minden tagozat (bár békében csökkentett kapacitású) logisztikai végrehajtó egységekkel és alegységekkel rendelkezett.

A logisztikai támogatás, mint rendszer működött. A hivatkozott időszakban állandóan jelenlévő forrás hiányt fiskális módszerekkel -, a felhalmozott készletek folyamatos felélésével enyhítette, az MH csapatait *"életben"* tartotta, feladataik teljesítéséhez a feltételeket a lehetőségek koncentráálásával, szakmai kompromisszumok árán és jellemzően a követelmények, igények minimális szintjén biztosította. Az igazi szakmai tudás és kreativitás a követelmények és támogatási lehetőségek között szétnyíló ollót megfelelően, jó hatékonysággal tartotta egyensúlyban, bár mindent ennek rendeltünk alá.

2. A haderő-átalakítás hatása a logisztikai támogatási rendszer működésére, a jelenlegi helyzet értékelése

2.1. Változások és azok hatása:

- Megtörtént a termelői és fogyasztói logisztikai területeink szétválasztása;
- A fogyasztói logisztika feladatrendszere, szervezeti elemei - emlékezzünk a LFCSF, LFI kialakítására - a irányító-, koordináló és parancsnoki döntés-előkészítő törzskari, illetve az ágazati gazdálkodás alrendszerét is magába foglaló, a logisztikai támogatás feladatait végrehajtó elemekre vált ketté;
- Megszűnt, - költségvetési szerveinknél nem érvényesíthető - a gazdasági vezető feladatrendszerére a parancsnokoknak nincs gazdasági helyettese;
- A haderőnemi törzsekbe megmaradó J-G-A-S-4 blokkok létszáma - mivel mentesültek a végrehajtás irányítás funkcióitól - radikálisan csökkent;
- Az MH ÖLTP, HKP és BHP a G-4 blokk nem került kialakításra, alárendelt csapatainknál a *"hagyományos"* logisztikai főnök-

ségi felépítés konzerválódott, az utóbbi két parancsnokság esetében (HKP, BHP) középírányító funkció ellátására képtelen logisztikai részleg, ráadásul a hadműveleti törzsbe lett beszervezve;

- Haderőnemi szinten a logisztikai ágazati főnökségek (a középírányító funkció gyakorlására hivatott szolgálati ágak) a logisztikai és támogatóezred állományába lettek szervezve, az alárendelt csapatoknál a szakági főnöki beosztások megszűntek és a "*szakterületért felelős*" logisztikai tisztek jelenleg a parancsnok közvetlen alárendeltségébe tartoznak (szervezés elméleti nonszensz);
- A MH szintű készletgazdálkodást folytató ágazati ellátóközpontok egyféle, funkcionális integráción mentek keresztül, a haderőnemeknél a logisztikai szakcsoportok száma, képessége csökkent; feladatrendszere a Nemzeti Támogatás végrehajtására, az alkalmazási készletek egy részének békeidejű kezelésére, illetve kapacitása felhasználásával a csapatoknál hiányzó szakértelem és képesség lehetséges mértékű pótlására korlátozódik;
- Csapattagozatban általában elmondható, hogy úgy a szervezeti szintű, mint az alegység szintű logisztikai végrehajtó kapacitás, a rendszeresített létszám nőtt, ugyanakkor a repülőcsapatok műszaki szolgálatai sajátos integrációja a logisztikai vezetési rend további szétforgácsolódáshoz vezetett.

2.2. A jelenlegi helyzetet értékelve:

Elsősorban az kell kiemelnem, hogy a logisztikai támogatás tárgyevi feladatait időarányosan teljesítettük, a meghatározott követelmények szerint megvalósult a szervezeti átalakítás, megtörtént a hadiszükségletet meghaladó eszközmennyiség és anyag központi készletbe történő becsoportosítása, a csapatok végrehajtották a kiképzés kiemelt feladatait, a nemzetközi gyakorlatait és nem mellékesen részt vettek a katasztrófa-elhárításban is.

Ugyanakkor a szervezeti változásokkal összhangban nem történt meg a logisztikai támogatás, a békeidejű gazdálkodás rendszerének átalakítása, ebből következően a szakági gazdálkodással szemben támasztott követelményeknek reformja, valamint a szolgálati személyek feladatainak, jog- és hatáskörének újrafogalmazása. Nem beszélhetünk a logisztikai támogatás egységes rendszeréről ott, ahol annak szervezeti keretei sem vertikálisan, sem horizontálisan nem alakultak ki; a szakmai vezetés hierarchiája enyhén szólva is összekuszálódott, láncolata megszakadt. Rendszeridegen, ha a szabályozottság helyett a korábbi gyakorlaté, a megszokásé a főszerep, de a szakmai előjáró logisztikai szervek nem lehetnek az adott vezetési szint logisztikai információs kapcsolatának végpontjai, mert a szakmai csatorna amorf volta, esetenként a kapcsolódási pontok hiánya továbbgenerálásra alkalmatlan vagy hiányos információt biztosít, ellenőrzés nincs, az elszámoltatás nehézkes.

Funkcionálisan szervezett ágazati-pénzügyi gazdálkodás valósul meg úgy, hogy az ágazatok egy részének a szervezetekben elfoglalt helye eltérő, egyes vezetési szinteken az ágazati kapcsolódási pont hiányzik.

Példaként jelentem:

- Ágazati főnökségek hiányát a HKP középírányítási szinten, vagy az elektronikai szolgálat csapattagozati helyzetét, a kiképzőközpontok hagyományos felépítésű logisztikai főnökségét;
- Ide kell sorolni az egészségügyi, a kiképzési, a humán és térkép anyagellátás szervezeti tagozódását;
- A repülő-műszaki szolgálat és végrehajtó alegységei szervezetekben elfoglalt helyét.

3. Napjainkban tetten érhető anomáliák, a működést befolyásoló, akadályozó tényezők

3.1. A logisztikai elemek szervezeti változása nem járt együtt a logisztikai szabályozórendszer módosításával:

- Nem történt meg a feladatok megosztása, a szolgálati személyek jog- és hatáskörének a szervezetben elfoglalt helyéhez vagy a beosztással szemben támasztott követelményhez való igazítása;

- Nem módosultak sem a központi, sem a szakmai szabályzók annak ellenére, hogy előírásaik az új szervezeti felépítésben már nem alkalmazhatók.

3.2. Az új szervezeti felépítés kialakítása sem horizontálisan, sem vertikálisan nem fejeződött be:

- J/G/A/S-4 blokk mint törzskari szerv csak a HVK, SZFP, LEP, illetve a haderőnemek alárendelt csapatai szintjén jött létre, hiányzik az MH ÖLTP, HKP és BHP vonatkozásában;
- A haderőnemi logisztikai ágazati főnökségek információs árnyékba kerültek, a logisztikai és támogatóezred szervezetéből a középirányító szakmai funkciók csak szolgálati úton, parancsnoki csatornán érvényesíthetők;
- A logisztikai és támogatóezredek szakmailag elárvultak, békeidejű tevékenységük fajsúlytalanná vált;
- A csapatok logisztikai zászlóaljának felelőssége felértékelődött, ennek érvényesítéséhez azonban hiányoznak a megfelelő jogszabványok;

A szakmai felelősség és kompetencia egyértelműen egyik vezetési szintre sem fogalmazódott meg, a működés folyamatosságában sok az esetlegesség, az ötletszerű elem, amelyet a korábbi kapcsolati rendszerek tartanak mozgásban.

3.3. A szakmai szervezeti felépítés deformálódását, a logisztikai támogatás békeidejű működésének zavarát kell feltételeznünk akkor, ha tudatosan bennünk, hogy:

- A korábban szigorúan szabályozott költségvetési, pénzügyi, üzemben tartási, ellátási és javítási követelmények az új szervezeti keretek között csak részben és öntörvényűen érvényesíthetők, azok szakmai teljesítése vagy megsértése a középirányító és csapattagokban jog- és hatáskörét veszítő logisztikai főnökön,

szolgálatiág-főnökön, illetve logisztikai szinten nehezen kérhető számon;

- Csak tüneti kezelés az a parancsnoki döntés amely a belső működés helyi szabályozásával, vezénylés útján a korábbi vezetési és működési rend visszaállítását szentesíti;
- Huzamos ideig nem tartható fenn az a gyakorlat, hogy az alsóbb szintű szervezet képesség hiányának pótlását a feladat eggyel magasabb tagozatba történő delegálásával biztosítjuk, mert ezzel párhuzamosan a kapacitáshiányt ott generáljuk, sőt a ráfordítás fajlagos költségét és a reakcióidőt is növeljük;

El kell ismernünk, hogy a központi akarat érvényesülése a jelenlegi logisztikai vezetési rendszerben csorbát szenved mert az eredője nem (objektíven nem lehet) egyenesvonalú, elemei hiányosak, ezért a feladatszabás - felügyelet - elszámoltatás elve megtörik, a működésben zavar keletkezik.

4. A modernizációt befolyásoló tényezők, a változás lehetséges irányai

A haderőreform kezdete óta eltelt egy évben szerzett tapasztalatok és a LOMIB kutatómunkája a logisztikai támogatási rendszerben fellelhető problémákat a felszínre hozta, a modernizációs folyamat folytatásának szükségességét igazolta. Vannak azonban olyan, a *Haderő-átalakítás Irányító Bizottság által hozott döntések, amelyek behatárolták a képzelet szabad szárnyalását:*

- a vezetőszervek felépítése és létszáma (J-G-S blokkok, illetve létszámcsökkentés);
- a törzs létszámcsökkentés okán a fogyasztói logisztikai elemek kettéválása, a végrehajtó szakági elemek kiválása;
- a folyamat végére (2013.) a funkcionális logisztikai támogatási rendszer megvalósítása;

- A minősített időszaki és békeidejű támogatási elvek és elvárások mind teljesebb közelítése, a NATO-ajánlások érvényesítése;

Közvetetten befolyásolta gondolkodásunkat, hogy:

- A logisztikai támogatással szemben támasztott követelmények, illetve a tevékenységet szabályozó előírások változatlanok maradtak;
- A logisztikai támogatási kapacitások tovább csökkentek, a folyamatokba való beavatkozás lehetőségei beszűkültek;
- A szakállományt jelentős egzisztencia-veszteség érte, amely a legnagyobb tapasztalattal rendelkezők kiválását eredményezte.

Mindezek alapján a "*visszarendeződés*", a haderő-átalakítás megkezdését megelőző logisztikai támogatási rend visszaállítása egyértelműen elvethető, ugyanakkor számos pozitív eleme - elsősorban a vezetési szintek közötti szakmai kapcsolat töretlensége, a logisztikai feladatrendszer és funkció képesség alapú meghatározása vezetési szintenként az egyértelmű szabályozottság igénye - átörökíthető.

A változás iránya adott, azonban a szervezeti megvalósításból hiányzott a következetesség, elmaradt az új logisztikai rendszer elemeivel szemben támasztott jogszabályi és szakmai követelmények megfogalmazása, ezért az MH egészében szükséges lenne:

- A J-G-S blokkrendszere (szervezeti felépítésre való áttérés - ÖLTP, HKP, BHP);
- A törzskari és végrehajtó logisztikai elemek kettéválása (ÖLTP, HKP, BHP és alárendelt szervezetei);
- A főanyagnem felelősség és anyagellátás egységes rendszerének kialakítása, a szakmai ágazatok tagozatok közötti kapcsolódásának megteremtése (híradó, informatika, kiképzés, repülő, humán, térképészet, eü. anyagellátás, környezet-munkavédelem)

és mérésügy) de ide sorolandó a katonai elhelyezés feltételrendszerének átalakítása is;

- Az átmeneti időszakban a funkcionálisan szervezett ágazati gazdálkodás rendszerének fenntartása, majd feltételei (képzés, egységes tárolás, feladatalapú normatív gazdálkodás és fajlagos költség szemléletű elszámolás) után áttérés a funkcionális logisztikára;
- A végrehajtó szervezetek kapacitásának újraelosztása, a jelenleg szétforgácsolt képességek szükség szerű centralizálása;
- Informatika korszerűsítése, a logisztikai információs rendszer kiépítésére;
- A logisztikai támogatás szabályozórendszerének megújítására.

5. A logisztikai támogatási rendszer működési koncepciójának megerősítése

A logisztikai támogatási rendszer békeidejű működésében tapasztalt anomáliák a HIB szervezeti átalakítására vonatkozó döntések nem következetes végrehajtásában és a logisztikai támogatásra vonatkozó előírások változatlanságában keresendők. Ez utóbbi átfogó reformot, teljesen új központi és részben módosított szakmai szabályozórendszer kidolgozását igényli.

A szervezeti átalakítás - éppen befejezetlensége okán - egyértelműen nem értékelhető, összes elemét figyelembe véve, belső módosítások után biztosíthatja az alapkoncepció kiteljesedését.

A logisztikai támogatás két vertikális csatornája biztosíthatja az alaprendeltetésből eredő feladatok teljesítését:

- A vezetési szintenként létrejött irányító, koordináló és parancsnoki döntéshozókészítő (törzskari) szervek rendeltetésüknek - a logisztikai támogatás elvei és általános szakmai követelményeinek

meghatározása; a szervezeti szintű költségvetési és gazdálkodási tervezés, valamint a működés felügyeletei ellenőrzése, értékelés és elemzés feladatrendszerének koordinálása; a készenlét fokozása, a katonai szervezet élet- és működőképességét megalapozó parancsnoki döntések szakmai előkészítése alaprendeltetésének megfelelő, ugyanakkor el kell fogadnunk, hogy a ma még meglévő parancsnoki elvárásnak a gazdasági, támogatási és ellátási folyamatokban történő közvetlen beavatkozás képességének már nem.

- A végrehajtó szervezetek (a szakmai főnökségek és szakmai tevékenység teljesítésére felkészített alegységek) biztosítják az üzemben tartás, az ellátás, a közlekedési és elhelyezési szakfeladatok teljesítését, végzik a szakági részletes tervezést, annak megvalósítását, a nyilvántartást és a szakmai ellenőrzést és elszámolást.

Az új anyagosztályok szerint funkcionálisan felépített ágazati rendszer - a haderőnemek kivételével - a végrehajtó elembe szervezett műveleti központként funkcionálva, haderőnemi szinten szintén funkcionális felépítésben, önálló blokkként a törzs részét képezné. Tevékenysége hatáskörénél fogva az adott szervezet egészére kiterjedne, továbbra is biztosítaná a működés szakmai követelményei érvényesítését, a beszerzés, a felhasználás szakmai irányítása és ellenőrzése, valamint az arról történő elszámolás feladatait.

Csapattagozatban a logisztikai alegységek felépítése úgy a szervezet, mint a kötelékben lévő alegységek autonóm tevékenységének forrásai, rendelkeznek minden elemmel, amely a kiképzés és felkészítés közvetlen támogatásához szükséges.

A logisztikai támogatási rendszer békeidejű működését, a logisztikai egységek és alegységek jelenlegi feladatait és meglévő képességeit figyelembe véve a szervezeti finomítást ellenkező előjellel a tagozatok számának csökkentésével javaslom megvalósítani. A szervezeti szintű logisztikai alegységek képességének/kapacitásának növelése mindenképpen indokolt, míg a fennmaradó kapacitás centralizálása egysatornás ellátási

rend megvalósítása érdekében elengedhetetlen. A haderónemi logisztikai és támogató ezreded - nem számítva, hogy a nemzeti támogatás MH szintű feladatrendszerét raktuk a vállukra - a gazdálkodás folyamatában nem vesznek részt, így kézenfekvő, hogy felesleges kapacitást kötnek le, ami megosztható. Ez azonban azzal jár, hogy a kialakítandó központi támogató szervezet a kiképzés és felkészítés, valamint a nemzeti támogatás képességével, ennek érdekében az üzemen tartás és ellátás mobil elemeivel kell hogy rendelkezzen.

Kiemelt kérdésnek tekintem a Nemzeti Támogatás megvalósítását. A NATO reagáló erők állományába felajánlott erők és a várható alkalmazás mutatói a jelenleginél lényegesen nagyobb erőt igényelnek. MH szintű feladat, így az MH legmagasabb szintű támogató szervezetében a helye, ahol a tárolt készletek, az utánpótlás és szállítási komplexitása, valamint a végrehajtáshoz szükséges erők rendelkezésre állnak. Ez a szervezet a FNT katonai feladatai megvalósításának is fő erejét képezheti.

Ennek érdekében jól hasznosítható pl.: egy **Kaposvár-Taszár** logisztikai bázis, ahol adott a szakállomány, megvan a tevékenység folyamatosságához elengedhetetlen tapasztalat és beruházási igény nélkül rendelkezésre áll az infrastrukturális háttér. A régió közúti és vasúti csomóponttal, jelenleg is működő repülőtérrel bír, alkalmas szövetséges erők fogadására, rövid idejű állomásoztatására, illetve a nemzeti támogatás havi feladatai biztosítására.

A vezetési szintek logisztikai szervezetei között vertikálisan a szakmai alá-fölérendeltségi viszony érvényesül, horizontálisan mellérendelő jogviszonyban állnak, ezért a működés komplexitása minden tagozatban igényli az adott funkció jelenlétét, a korábban jelentett anomáliák megszüntetését, a szervezeti finomítást.

Összességében úgy ítélem meg, hogy a logisztikai támogatási rendszer békeidejű működésében tapasztalt zavarok megszüntetése a modernizáció továbbfolytatása nem igényel új elemek beiktatását a haderőátalakítás folyamataiba, annak záloga a szabályzó rendszer reformjának gyorsítása, illetve a szervezeti keretek hitelesítése. Ezen túlmenően a létrehozandó központi logisztikai bázis, illetve a végrehajtó szervezeti elem felépítése képezhet alapot az ágazati gazdálkodás funkcionális rendszerbe történő átalakításának.

A SZERVEZÉSI ÉS MŰKÖDÉSI ELKÉPZELÉSEK, FELTÉTELRENDSZEREK A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

Keszthelyi Gyula¹

Tábornok urak, Tiszt urak, Tisztelt meghívott vendégeink!

1. Bevezető

Előadásomban az MH logisztikai támogató rendszerének végrehajtói oldaláról kívánom elemezni a korszerűsítés szükségességét.

Az előadás első részében a jelenlegi helyzet elemzése a célom, rámutatva a rendszer működése során jelentkező és megoldásra váró problémákra. Fel kívánom használni az MHPK, VKF 28/2001. parancsával létrehozott Logisztikai Modernizációs Irányító Bizottság (LOMIB) munkacsoportjainak megállapításait, javaslatait.

Előadásom második felében bemutatom az elmúlt hónapok során kidolgozott új típusú feladat megoldására kidolgozott logisztikai rendszert és az ehhez kapcsolódó korszerűsített szervezeti struktúrát.

Az MHPK, VKF 28/2001. parancsában meghatározott követelmények közül a legfontosabbak:

- A modernizáció legyen összhangban a jóváhagyott haderő-átalakítási irányelvekkel;
- A korszerűsített logisztikai rendszer valósítsa meg a HM és az MH minden szintjének és elemének logisztikai támogatását békében és minősített időszakban egyaránt;

1. Keszthelyi Gyula mk. dandártábornok, MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság parancsnoka.

- A logisztikai támogatás alapja a központ - csapatellátás rendszere legyen, amely szükség esetén biztosítja a nemzeti támogató elem felállítását és működtetését is;
- A korszerűsített logisztikai rendszer struktúrája biztosítsa, hogy a vezetés minden szintjén a HVK logisztikai csoportfőnök (tervezés, koordinálás), illetve az MH összhaderőnemi logisztikai és támogató parancsnok (végrehajtás) szakmai hatás- és jogkörébe tartozó szervezeti elemek elkülönüljenek és önállóan működjenek;
- A logisztikai rendszer működtetése és vezetése minden szintjén a lehetőségek szerint funkcionálisan integrált rendszer működjön, amelyben valósuljanak meg a szakmai elvek és követelmények;
- A fogyasztói logisztika rendszerében az anyagokat anyagosztályokba kell besorolni;
- A rendszerek békefeltöltöttsége és készenléte legyen arányos a harcolók feltöltöttségével és közelítsen a háborús létszámhoz;
- Az anyagi készletek megalakításánál a NATO elveket kell alkalmazni;
- Fokozottabb mértékben kell támaszkodni a nemzetgazdasági erőforrásokra.

A fentiek eredményeként a korszerűsített rendszerben megközelítőleg azonos lesz a béke és háborús támogatás rendje, az ellátás hatékonysága javul, rugalmassága megnő!

2. A logisztikai rendszer jelenlegi helyzete

A haderő átalakítása során döntés született a termelői és fogyasztói logisztika szervezeti szétválasztására. A HM érintett főosztályai (védelemgazdasági blokk) feladatainak pontosítása a HM-HVK integráció

kapcsán folyamatban van. Megalakult a HM GTH, a feladatok átvétele viszont még nem történt meg. Így jelenleg a fogyasztói logisztikai rendszer több termelői logisztikai feladatot is kénytelen végezni (1. számú ábra)².

A haderőreform keretében ugyanakkor a logisztika felelősségi köre kibővült *az állandó híradás, a szoftver, a kiképzés-technikai, a térképészeti és a humánanyagi* területekkel. Ezen feladatok azonban csak a legfelsőbb szinten (MH ÖLTP) kerültek átvételre, csapatszinten a helyzet tisztázatlan (2. számú ábra).

Az előzőeken kívül az állandó híradás objektumainak jelenleg végbenő korszerűsítése felveti az egész rendszer átgondolásának szükségességét. A korszerű hálózat-felügyelet csak egy egységként képzelhető el, ahol az MH HIP üzemelteti a teljes hálózatot, kielégítve az egyes helyőrségek igényeit.

A **fogyasztói logisztika** területén szervezetileg különvált a logisztikai rendszer. *A tervezéssel, koordinálással* összefüggő feladatok a parancsnok törzskari szervezetéhez, a **4-es blokkhoz**, a *végrehajtás* a logisztikai támogató szervezetekhez került. A logisztikai szakterületek - ágazatok - vezetői pedig beépültek a támogató szervezet **törzsébe**. Ezen szétválasztás azonban nem változtatta meg azt az elvet, hogy a logisztikai támogatás a parancsnok felelőssége mellett kell, hogy megvalósuljon (3. számú ábra).

A rendszer értékelése érdekében vizsgáljuk meg a jelenlegi támogató rendszert központi tagozatban, haderőnemi és dandár szinten.

a) **Központi tagozatban:** A J-4-es blokk átalakult, feladatrendszeréből a költségvetési gazdálkodás feladatok az MH ÖLTP-hez kerültek át. Az MH ÖLTP, mint a fogyasztói logisztikai oldal központi szerve funkcionális elvekre alapozva lett kialakítva és üzemben tartási, ellátási, elhelyezési, közlekedési, valamint költségvetési szakmai blokkokból épül fel (4. számú ábra).

Az üzemben tartási és ellátási blokkok MH szintű szakági szolgáltatónökségekből állnak. Ezen *szolgáltatónökségek anyagnemfelelősök* és

2.A hivatkozott ábrák a cikk végén található.

ezt a funkciójukat a jövőben is meg kell őrizniük. Az anyagnemfelelősség lényegét a 9/1998. HK 4. HM utasítás rögzíti a *következők szerint*:

3. § 1. anyagnemfelelős: *“a honvédelmi szervek meghatározott eszközökkel (anyagokkal, termékekkel, materiális és immateriális javakkal, pénzeszközökkel, az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások igénybe vételével stb.) történő ellátásának megszervezésére, koordinálására a gazdasági és a gazdálkodási folyamatok szakmai irányítására, szakellenőrzésre kijelölt szakmai irányító szerv.”*

A definíció alapján megállapítható, hogy ezt a feladatot semmilyen más HM vagy MH szervre átruházni nem célszerű, mivel az anyagnemfelelős szolgálatfőnök az az egyedüli személy aki teljes hatáskörrel gazdálkodik a részére biztosított költségvetéssel, a felügyelete alá tartozó anyagokkal, alkatrészekkel, az eszközök üzemidejével és mindezek következményeként viseli az eszközök hadrafoghatóságának alakulásáért a konkrét felelősséget.

Sajnos ezen feladatok ellátásához a szükséges szakmai előjárói jogkör tiltakozásunk és a HM szakmai vezetésével történt előzetes egyeztetés ellenére a 2204/2001. (VIII. 8.) Kormány határozattal megvonásra került, mely beláthatatlan következményekkel járhat a technikai eszközök, anyagok megóvásának alakulásában.

A központi végrehajtói tagozatot az MH ÖLTP szolgálati alárendeltségébe tartozó Ellátó Központok, a Katonai Közlekedési Központ, a Támogató Ezred, és a Légijármű JÜ alkotják *(5. számú ábra)*.

Az integrált Ellátó Központok szervezeti és működési rendje kialakításánál az anyagosztályok logikus csoportosítását is figyelembe vettük *(6. számú ábra)*.

A központi tagozatot értékelve úgy ítélem, hogy irányító és végrehajtó szervei jelenleg is működőképeseek. A szakmai munka hatásfokát azonban rontja, hogy a jelenlegi vezetési rendben az MH ÖLTP szakmai irányító és követelményt támogató szerepe a haderőnemek irányába korlátozottan érvényesül, amit az előzőekben idézett kormányhatározat hivatalosan is megvont.

Az elemzés során az is kiderült, hogy a központi tagozat - mivel a haderő átalakításakor ez nem lett részére megszabva - megfelelő szervezet hiányában jelenleg *nem képes a nemzeti támogatási feladatokat, valamint a befogadó nemzeti támogatás MH-ra háruló feladatai ellátására.*

b) Haderőnemi szinten a haderőnemek törzseiben a logisztikai feladatok tervezésére, koordinálására G-4. (A-4.) blokkok kerültek szervezésre, a haderőnemek logisztikai támogatására pedig logisztikai ezredek álltak hadrendbe. Ezen logisztikai ezredek törzseibe épültek mintegy utólagos kényszerből a haderőnemek ágazati logisztikai vezetői (*7.számú ábra*).

Formálisan tehát a tervezés és végrehajtás szervezeteinek szétválasztása megtörtént, azonban a logisztikai ezredbe tartozó ágazati vezetők visszavezénylésre kerültek a haderőnemek törzseihez, vagyis a szervezeti szétválasztás ellenére változatlanul együtt dolgoznak a 4-es blokkok állományával.

(Ez az állapot átláthatatlan hatás-, jog-, és feladatköri helyzetet teremtett.)

c) Dandár, ezred szinten a valóságban is megtörtént a tervezés és végrehajtás szervezeti szétválasztása. A tervezést a dandár, ezredtörzs G-4., S-4. blokkja végzi, a végrehajtás a logisztikai zászlóalj feladata. A logisztikai támogatás irányítását a zászlóaljjal mellérendelt viszonyban lévő *"kvázi önálló alegységként"* létrehozott ágazati főnökség látja el. Így sem a vezetés, sem a szakmai irányítás rendje nem tisztázott (*8. számú ábra*).

A fentiek összegzéseként megállapítható, hogy a jelenlegi helyzetet központi és haderőnemi szinten a következő ellentmondások jellemzik:

- A logisztikai rendszer elemeinek jog- hatás- és felelősségi köre nem kellően szabályozott.
- A szakmai irányítás korlátozottan érvényesül.
- A rendelkezésre álló források a széttagolt szervezetek miatt alacsony határfokkal kerülnek felhasználásra.

- A központi tagozatnál hiányzik a nemzeti támogató képesség szervezete, a csapatoknál pedig csak korlátozott képességek állnak rendelkezésre. A befogadó nemzeti támogatási feladatokra az MH-ban nincs szervezet.
- Nem valósult meg a béke és háborús ellátási rendszer közelítésének követelménye.
- Úgy központi, mint csapattagozatban csökkent a javító kapacitás.
- A szárazföldi erőknél megszűnt a közúti komendáns szervezet.

3. Javaslat a logisztikai rendszer modernizációjára

a) Minden vezetési szinthez kapcsolatosan végre kell hajtani a **4-es blokkok és a végrehajtó szervezetek tényleges szétválasztását**. El kell végezni a feladatrendszerek egyértelmű meghatározását, a kapcsolódó jog, hatás és felelősségi körök világos megfogalmazását.

b) **Optimalizálni** kell a támogató szervezetek erőinek és eszközeinek elosztását.

c) **Központi megerősítő** logisztikai képességet kell kialakítani.

d) Az új logisztikai rendszernek biztosítani kell **a szakállomány előmeneteli lehetőségét**.

e) Be kell vezetni és alkalmazni kell az **anyagok osztályba** sorolását.

A tervezési és végrehajtói feladatok egyértelmű, szakmai követelmény-támasztáson alapuló szétválasztása érdekében a 4-es blokkon kívül minden vezetési szinten célszerűnek tartjuk egy, az előzőeknek felsorolt elvárásokat kielégítő szervezeti elem létrehozását, melyet elneveztünk **Logisztikai Műveleti Központnak (LMK)**. Az LMK rendeltetése a logisztikai támogatás végrehajtásának szakmai irányítása.

A műveleti központokon belül az alábbi funkcionális blokkokat kell kialakítani: (9. számú ábra).

- Műveleti tervezés;
- Üzembentartás;
- Ellátás;
- Katonai elhelyezés;
- Szállítás;
- Gazdálkodás.

A fenti célkitűzések megvalósítása érdekében a következő átalakításokat szükséges kezdeményezni:

a) Központi tagozatban:

Az MH ÖLTP szervezetében a csapatok logisztikai támogatásának korszerűsítése, a szakmai vezetés vertikális megerősítése érdekében ki kell alakítani az **Összhaderőnemi Logisztikai Műveleti Központot (ÖLMK)**, melynek *rendeltetése* az MH szintű támogatási feladatok - az üzembentartás, ellátás, közlekedés, elhelyezés - központi feladatainak irányítása. *Az ÖLMK ezen feladatokra szervezet szakmai alapú funkcionális elemekből épül fel (10. számú ábra).*

Az ÖLMK szakmailag irányítja az Ellátó Központokat, a Katonai Közlekedési Központot, a Légijármű Javító üzemet, a megalakításra tervezett Szárazföldi Javító Zászlóaljat és az **Összhaderőnemi Logisztikai Dandárt (ÖLDD)**. *Alárendeltjein keresztül megvalósítja békében és minősített időszakban egyaránt a csapatok megerősítő támogatását (11. számú ábra).*

Új szervezeti elemként kerülne megalakításra a **Szárazföldi Javító Zászlóalj**. A zászlóalj feladata a dandárok megerősítő támogatása, a Kiképző Központok által nem javítható eszközök, az iparba nem telepíthető egyedi eszközök és különleges rendszerek középjavítása, speciális hibaelhárítás.

Szintén új elemként szerepel a bemutatott és az MH ÖLTP alárendeltségébe megalakuló Összhaderőnemi Logisztikai Dandár (12. számú ábra).

A dandár bázisát a támogató ezred képezi az alábbi kibővített rendeltetéssel:

- Megerősítő támogatási feladatok biztosítása a haderőnemek érdekében;
- A nem honi területen működő erők nemzeti támogatása;
- A befogadó nemzeti támogatás MH-ra háruló feladatainak ellátása;
- Az Ellátó Központok és csapatok közötti szállítási feladatok végzése, béke és minősített időszakban.

A legfontosabb, legkényesebb kérdés: milyen forrásból biztosítható a megalakításhoz szükséges erő és eszköz.

Elsőként vizsgáljuk meg a mai helyzetet. *A fenti feladatokat ma 3 - különböző parancsnoksághoz tartozó logisztikai ezred - a szárazföldi, a légierő és az MH ÖLTP alárendeltjei végzik.*

A meglévő szervezetek racionalizálásával, a párhuzamos tevékenységek felszámolásával, az erők és eszközök - egyben a feladatok és kapcsolódó felelősségi kör - átcsoportosításával *kapacitásnövekmény érhető el.* A racionalizálás során csökkenni a vezető szervek, az adminisztratív létszám, amely a szakállomány bővítésére használható fel.

A mellékelt táblázatok bemutatják a jelenlegi helyzetet és a javasolt állapotot.

A 13. számú ábra a logisztikai feladattal foglalkozók helyzetét mutatja az adott szervezetekben. Látható, hogy a végrehajtott állomány létszáma biztosítja a megjelölt célkitűzések megvalósítását. Ez a megállapítás érvényes központi és haderőnemi szinten is.

A kapacitásnövekedést részletes tanulmányok kidolgozása előzte meg.

A 14., 15., 16. számú ábrák azt mutatják, hogy a változások, átcsoportosítások eredményeként létrejön a szükséges szintű nemzeti támogató képesség.

Fontosnak tartom aláhúzni, hogy a központi tagozatba átcsoportosított erőkkel, eszközökkel, feladatokkal a haderónemi parancsnokságok logisztikai támogatottsága nem csökken, mivel a harcoló dandárok béke és háborús ellátását, utánszállítását a központi dandár, javítási igényét az SZF Javító Zászlóalj az MH ÖLTP felelősségével valósítja meg.

b) A haderónemi parancsnokságok szintjén:

A Szárazföldi és Légierő Parancsnokságon létrehozásra kerülő *Műveleti Központok* feladatrendszere megegyezik az *ÖLMK* (Összhadernő-nemi Logisztikai Műveleti Központ) feladatrendszerével (17. számú ábra).

A haderónemi parancsnokságok logisztikai műveleti központjai a dandárok megerősítő támogatási igényét összesítve továbbítják az ÖLMK részére. Az igény kielégítése a központi tagozat felelősségével valósul meg.

A Szárazföldi Parancsnokságon a logisztikai támogatást végrehajtó jelenlegi logisztikai ezred helyett, a nem dandár szervezetek közvetlen támogatására *Logisztikai Támogató Zászlóalj* megalakítását javaslom.

A Légierő Parancsnokság helyőrség támogató feladatainak biztosítására a **64. radarezred** logisztikai szervezetének megerősítésére egy **törzstámogató század** beépítése célszerű.

Az átalakítással a logisztikai szervezetek adminisztratív létszáma csökken, a szakállomány és így logisztikai összkapacitás nő.

c) Dandár, ezred szinten a műveleti központ szervezetbe állítására *két javaslat merült fel.*

A. változat: A dandár, ezred a törzsekben meglévő logisztikai főnökség változatlan marad, míg a *Logisztikai Zászlóalj* szervezetébe új elemként beépítésre kerül az **LMK (Logisztikai Műveleti Központ)**. Bázisát a jelenlegi ágazati főnökség képezi (*18. számú ábra*).

B. változat: A dandár (ezred) **LMK** - a haderőnemi parancsnokságok mintájára - a dandár (ezred) törzsbe épülnek be. A logisztikai főnökség feladatrendszere nem változik, az **LMK** - a jelenlegi ágazati főnökségek állományából megalakulva - a logisztikai támogatás végrehajtásának irányító eleme.

A két változat értékelésekor a javasolt logisztikai rendszer alapkoncepciójából kell kiindulni, miszerint a logisztikai biztosításért a parancsnok a felelős. Munkájának segítésére rendelkezik a tervezésért és helyzetértékelésért felelős törzskari szervezetekkel (4-es blokk), valamint végrehajtó katonai szervezettel.

A végrehajtásért felelős személy a végrehajtó katonai szervezet parancsnoka, akinek tevékenységét a létrehozásra javasolt **LMK** támogatja.

MH szinten a végrehajtó szervezet az **MH ÖLTP**-ság, állományában az **ÖLMK**-val. Dandár szinten a végrehajtó szervezet a **Logisztikai Zászlóalj**, tehát értelemszerűen ennek szervezetében kell megjelenni az **LMK**-nak.

Hadtest szinten a koncepció nem számol végrehajtó szervezettel, ugyanakkor a parancsnoknak a logisztikai biztosítás végrehajtására irányuló döntései előkészítésére és megvalósítására szükségesnek látjuk egy **LMK** létrehozását, amit kivételként a *hadtesttörzsbe* javasolunk integrálni.

Amennyiben az **LMK**-t, mint a logisztikai biztosítás végrehajtását menedzselő szervezeti elemet a végrehajtó katonai szervezetből kiemeljük és áttesszük az adott katonai szervezet törzsébe, ugyanakkor a végrehajtást továbbra is a logisztikai zászlóalj parancsnokán kérjük számon az **LMK** elveszti azt a szerepét, amely megvalósítására hivatott. Az előzőeken kívül megjelenik a törzsben két különböző feladatrendszerrel bíró logisztikai szervezet összevonásának csábítása, amely úgy a katonai szervezet parancsnoka részéről, mint a határozottabb akaratú logisztikai egység (legyen az

4-es blokk vezető vagy LMK vezető) részéről teljesen érthető. Ez a régi rendszer helyreállítását jelentené a vezetési kapcsolatok keveredésével. Sajnos haderőnemi szinten ez a veszély reálisan megmarad.

Ennek megfelelően a felelősségek és hatáskörök egyértelművé tétele, a felesleges szintek kiiktatása, a hatékonyság és gazdaságosság növelése érdekében az "A" változat elfogadását javaslom, mivel ez felel meg legoptimálisabban a vezetési rendszernek.

Vezetés rendje

Az MH szintjén az új struktúrában is a hadműveletek logisztikai támogatására a HVKF, haderőnemi szinten a haderőnemi parancsnokok, míg csapattagozatban a parancsnokok intézkednek. A tervezés a 4-es blokkok, míg a logisztikai támogatás irányítása és végrehajtása az adott szintű logisztikai műveleti központok feladata *(19. számú ábra)*.

A logisztikai támogatás végrehajtásának szakmai irányítása, a parancsnoki (szolgálati) rendhez igazodva a műveleti központokon keresztül valósul meg.

Ellátás rendje

Az átalakítást követően az MH ellátási rendje békében és minősített időszakban is egy tagozatos, központ - csapat rendben valósul meg. A helyi beszerzések továbbra is csapattagozatban történnek. *(20. számú ábra)*.

Üzemben tartás rendje

Az üzemben tartás a technikai eszközök és anyagok szervezetbe állítására, használatának szabályozására, tárolására, technikai kiszolgálására, javítására vonatkozó előírások alapján, - összhangban a NATO ajánlott helyreállítási rendjével - öt szinten, (század, zászlóalj, dandár, központi támogató és ipari) valósul meg *(21. számú ábra)*.

Az ipari javítások az ÖLMK tervei és irányítása mellett történnek.

Gazdálkodás rendje

A Magyar Honvédségben a gazdálkodás a parancsnok felelőssége mellett valósul meg. A fellépő igények közötti prioritásokat minden tagozatban a feladatot elrendelő parancsnok határozza meg. Az MH ÖLTP felelős a központi logisztikai költségvetés, a szolgálati alárendeltjei logisztikai csapatköltségvetése, valamint a hatáskörébe utalt szervek és szervezetek logisztikai költségvetésének tervezéséért, felülvizsgálatáért és összesítéséért.

A gazdálkodás tervezését végző funkcionális szervezeti elemek minden tagozatban a műveleti központba épülnek be.

A logisztikai kiképzés - felkészítés rendje

Az MH logisztikai szakállomány képzése a *jelenleg létező ágazati szakmai* követelmények szerint valósul meg. Az új felkészítési, kiképzési követelmények kialakításánál figyelembe kell venni az *előmeneteli rendet*, a rendszeresített kezdő rendfokozatú tiszti és tiszthelyettesi beosztásokat. Alapfokú képzés csak olyan területeken indítható, amelyekhez első tiszti, illetve tiszthelyettesi rendfokozat kapcsolódik.

A tiszti és a tiszthelyettesi előmeneteli rend megvalósulása érdekében - a már kidolgozott szakmai számrendszerhez kapcsolódóan - kiemelt tartalommal kell megtölteni a *továbbképzések rendszerét*, amely elengedhetetlen feltétele lesz a logisztikai szakállomány előmenetelének.

Döntés szükséges abban, hogy ez a *jelenleg kialakuló oktatási rendszerben* vagy egy önállóan működő *Logisztikai Kiképző Központban* valósuljon meg.

Tábornok és Tiszt Urak, tisztelt Meghívott Vendégeink!

Az általunk javasolt korszerűsítési elgondolás a 61/2000. OGY határozatnak, valamint a 28/2001. MHPK, VKF parancsában meghatározottaknak teljes mértékben megfelel, kielégíti a nemzeti érdekeinket és harmonizál a NATO követelményekkel és eleget tesz kötelezettségvállalásainknak.

Az új módon felépített logisztikai támogató rendszer békében és minősített időszakban egyaránt biztosítja a csapatok működését, az ellátás módszere központ-csapat rendben megegyezik.

Pótolja a nemzeti támogató képesség hiányzó kapacitását. Egyértelművé és határozottá teszi a logisztikai támogatás vezetésének rendjét.

Összegezve, az MH jelenlegi struktúrájában a logisztikai támogató rendszer sarokpontja egy *erős központi*, valamint egy *erős dandár* tagozat megteremtése.

Ez a rendszer képes a harcoló erők mögött a megfelelő anyagi készletek és javító kapacitások létrehozására, azok rugalmas alkalmazására.

A logisztikai támogató szervezetek minden szinten biztosítják a csapatok mindennapi (harc)tevékenységéhez szükséges működési feltételeket, szolgálják azokat.

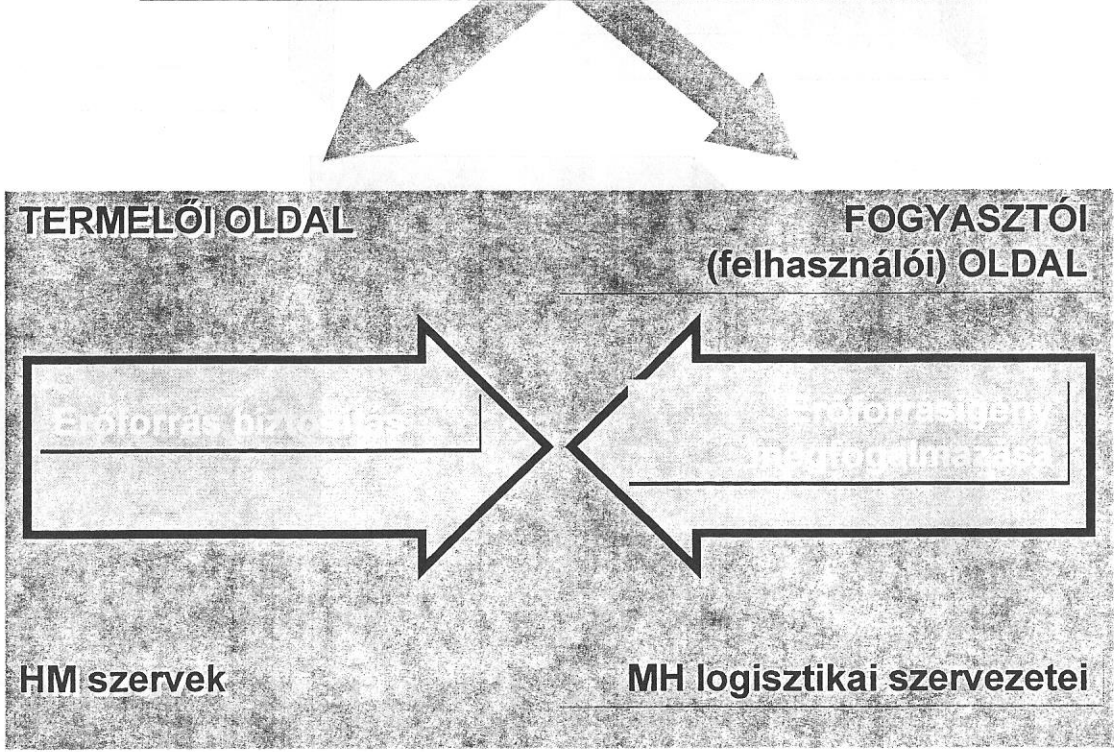
A mai napon beterjesztett koncepció egy több hónapos széleskörű kidolgozói, elemzői munka eredménye. Az MH logisztikai szakemberein kívül a kidolgozói munkába bevonásra kerültek a HM, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és az amerikai CUBIC szervezet képviselői. Megítélésünk szerint elértünk ahhoz a ponthoz, ahol dönteni kell a jövőről, vagyis folytassuk-e ezt az irányt vagy hagyjuk meg a jelenlegi rendszert a meglévő elégtelenségeivel, összekuszált viszonyaival.

A logisztikai rendszer átalakítása, modernizációja nem egy egyszerű folyamat, következetes végigvitele csak jól átgondoltan, eltökélten képzelhető el. Jelenleg ezen folyamat elején tartunk.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

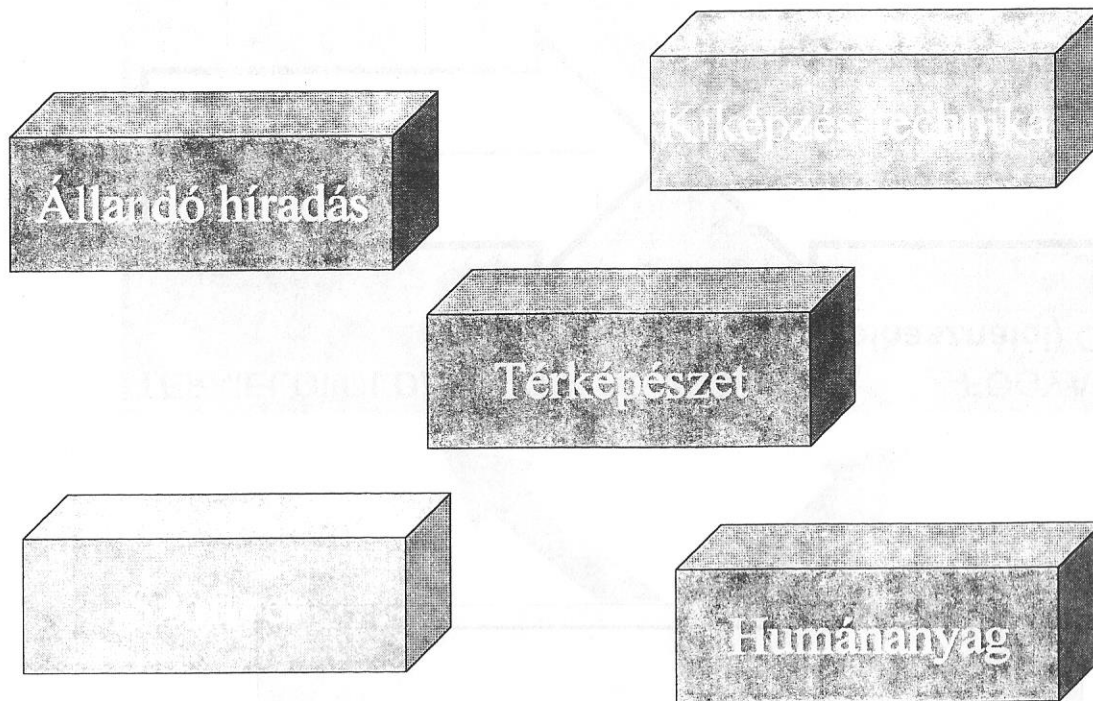
KATONAI LOGISZTIKA

1. számú ábra

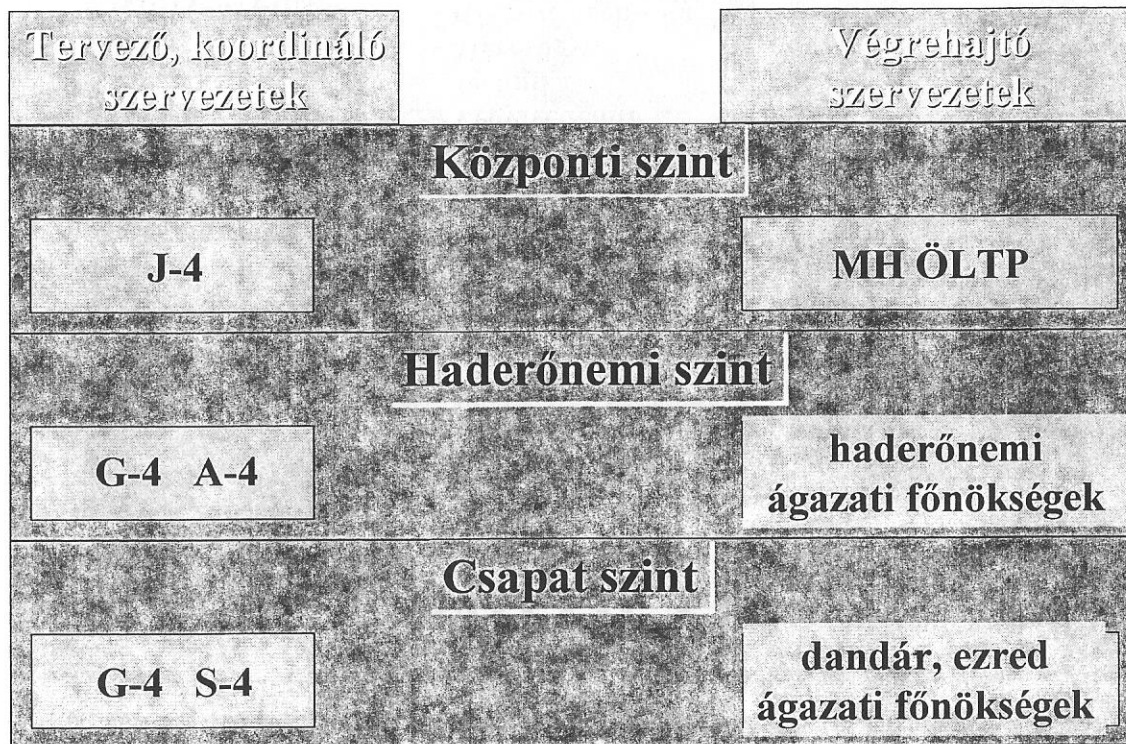
ÚJ LOGISZTIKAI TERÜLETEK

2. számú ábra

FOGYASZTÓI LOGISZTIKA

3. számú ábra

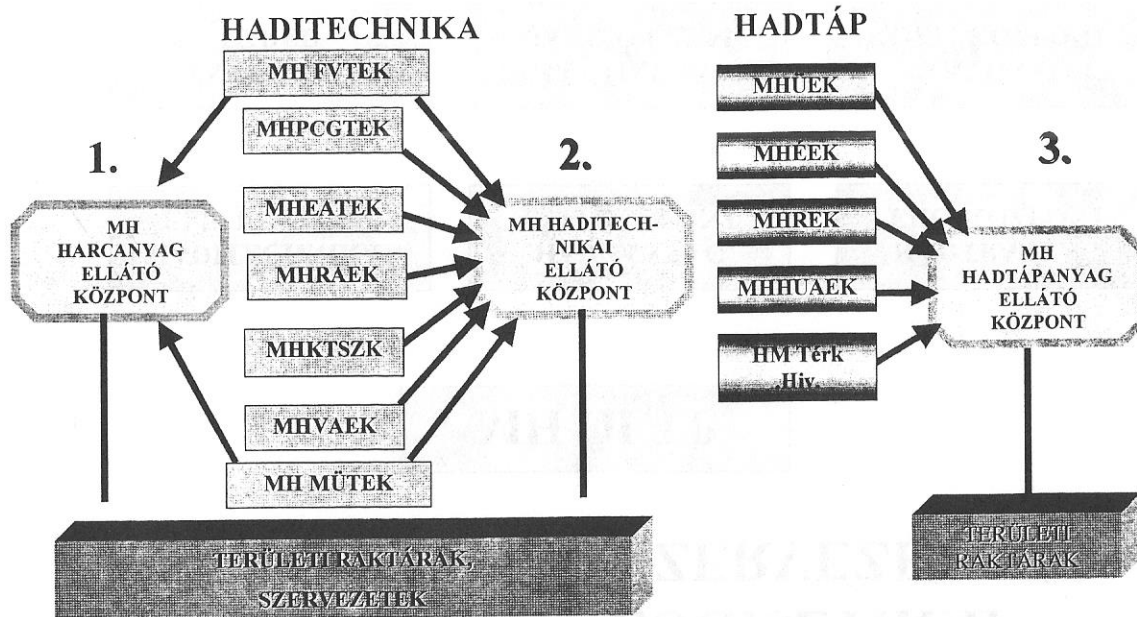

AZ MH ÖLTP LOGISZTIKAI VÉGREHAJTÓ SZERVEZETEI

INTEGRÁLT ELLÁTÓ KÖZPONTOK KIALAKÍTÁSA

6. számú ábra

A HADERŐNEMI LOGISZTIKAI SZERVEZETEK

DANDÁR LOGISZTIKAI SZERVEZETEK

SZERKEZETEK
A HADERŐKÖRŰLÉSI LOGISZTIKAI

LOGISZTIKAI MŰVELETI KÖZPONT STRUKTÚRÁJA

9. számú ábra

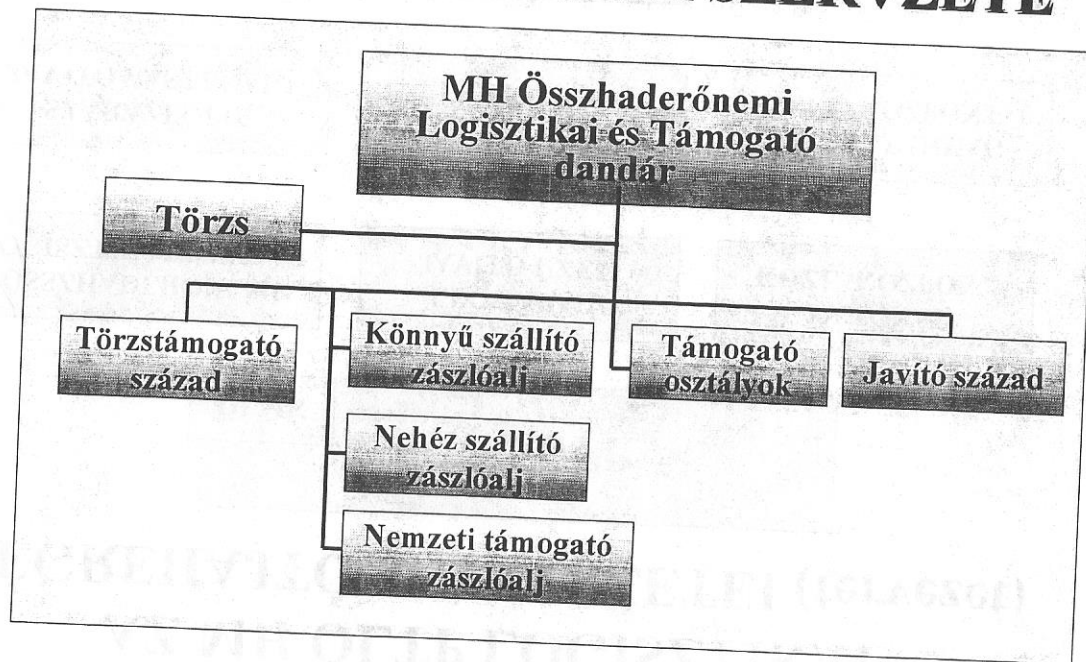
MH ÖLTP ÚJ STRUKTÚRÁJA

AZ MH ÖLTP LOGISZTIKAI VÉGREHAJTÓ SZERVEZETEI (tervezet)

AZ ÖSSZHADERŐNEMI LOGISZTIKAI TÁMOGATÓ DANDÁR SZERVIZETE

LÉTSZÁMKIMUTATÁS

(A LOGISZTIKAI VÉGREHAJTÓ ÁLLOMÁNYRÓL)

"B"						
JELENLEGI				TERVEZET		
1.Log.E + 64. Rad.E.	ÖLTP. Tám.E.	Össz.	Össz.	ÖLTP Log.Dd.	64. Rad.E	
627	921	2293	2156	1245	582	

A 137 fő a szárazföldi javító zászlóaljnál jelenik meg

"M"						
JELENLEGI				TERVEZET		
1.Log.E + 64. Rad.E.	ÖLTP. Tám.E.	Össz.	Össz.	ÖLTP Log.Dd.	64. Rad.E	
778	1518	4369	3431	2242	483	

A 171 fő a szárazföldi javító zászlóaljnál jelenik meg

A KÉPESSÉGEK ÖSSZEHAISONLÍTÁSA EGYIDEJŰ SZÁLLÍTÁSI KAPACITÁS

14. számú ábra

JELENLEGI				"B"	TERVEZET			
SZF.	LE.	ÖLTP. Tám.E.	Össz.		Össz.	ÖLTP. Tám.Dd	LE.	SZF.
157		40	197	Lőszer (t)	2320	2240		80
176	10		186	Üza. (M ³)	2180	1980	40	160
93	76	166	335	Vegyes anyag (t)	1935	1688	80	167

SZF.	LE.	ÖLTP. Tám.E.	Össz.	"M"	Össz.	ÖLTP. Tám.Dd	LE.	SZF.
1267		72	1339	Lőszer (t)	2320	2240		80
520	20	10	550	Üza. (M ³)	2180	1980	40	160
414	76	564	1054	Vegyes anyag (t)	1935	1688	80	167

A NEMZETI TÁMOGATÓ KÉPESSÉG (fő)

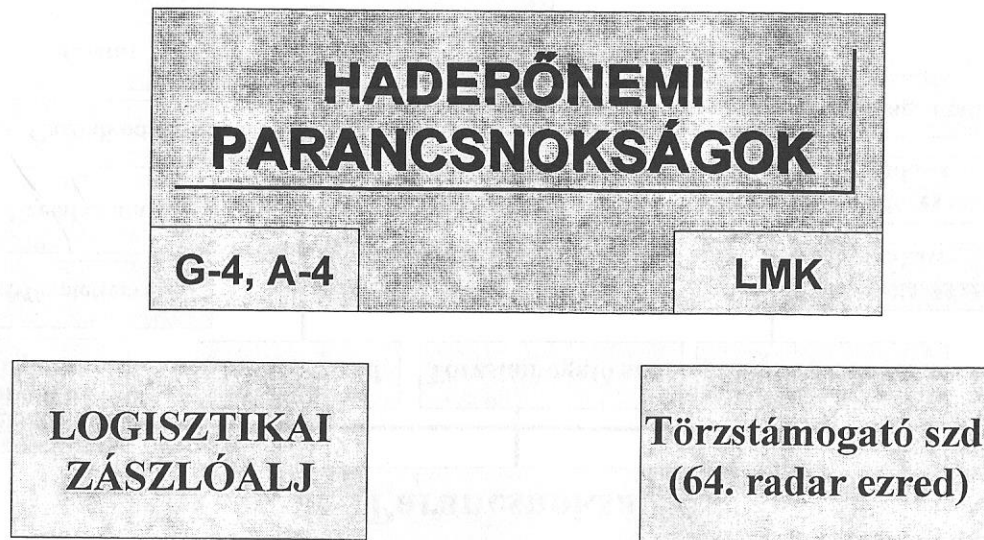
Jelenlegi állomány			"B"	Tervezet	
SZF.	LE.	Össz.		ÖLTP. Log.Dd.	Szf.jav .z.
31		31	Javító		137
25		25	Ellátó	21	
46	1	47	Szállító	66	
SZF.	LE.	Össz.	"M"	ÖLTP. Log.Dd.	Szf.jav .z.
	18	18	Javító		171
	9	9	Ellátó	29	
	35	35	Szállító	86	

A NEMZETI TÁMOGATÓ KÉPESSÉG SZÁLLÍTÁSI KAPACITÁS (tonna)

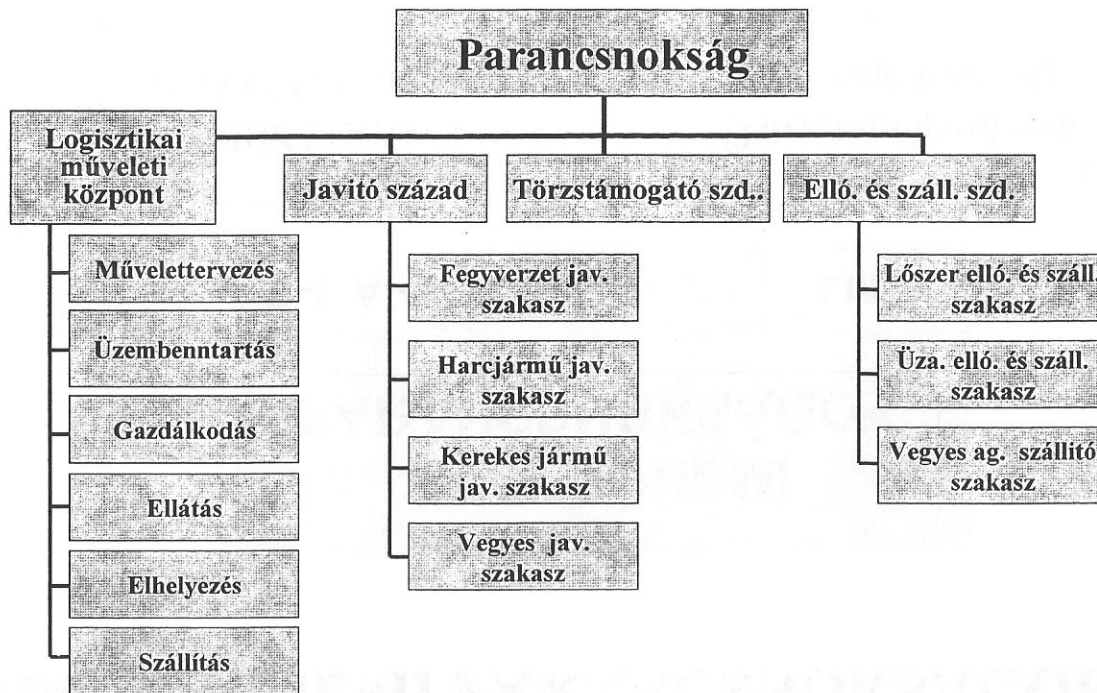
SZF.	LE.	Össz.	"B"	ÖLTP. Log.Dd.
	32	32	Üzemanyag	60
	292	292	Szilárd	372
SZF.	LE.	Össz.	"M"	ÖLTP. Log.Dd.
	32	32	Üzemanyag	60
	60	60	Szilárd	372

HADERŐNEMI PARANCSNOKSÁGOK

17. számú ábra

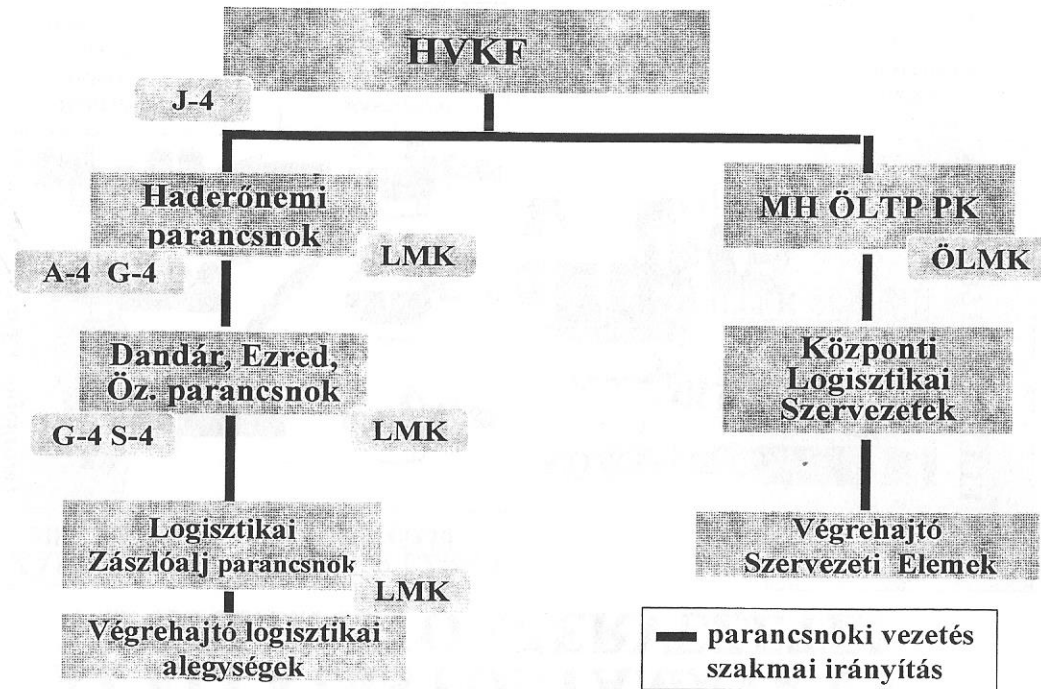

DANDÁR LOGISZTIKAI ZÁSzlÓALJ

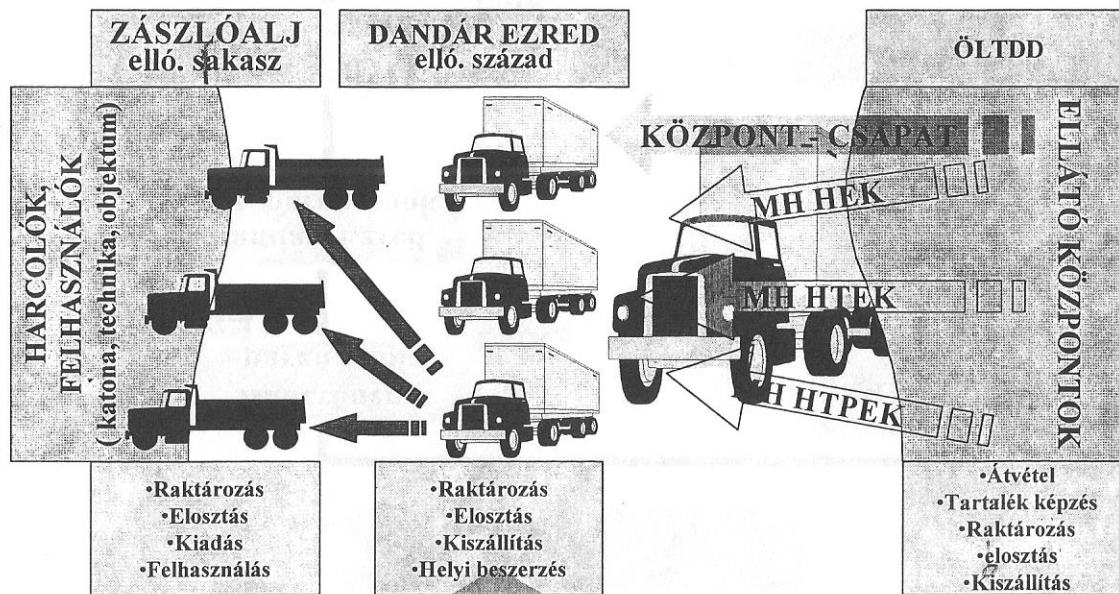

A LOGISZTIKAI TÁMOGATÁS VEZETÉSÉNEK RENDJE

19. számú ábra

AZ ELLÁTÁS FOLYAMATA ÉS VÉGREHAJTÓ SZERVEZETEI

Helyi beszerzés

A HELYREÁLLÍTÁS FOLYAMATA ÉS VÉGREHAJTÓ SZERVEZETEI

21. számú ábra

SZÁZAD kezelők	ZÁSZLÓALJ javító szakasz	DANDÁR javító század	KÖZPONTI jav. z. l. jü.	IPARI
karban- tartás üzemeltetés okmányolás	beszabályozás hibaelhárítás kisjavítás mentés vontatás	kisjavítás vontatás	kisjavítás (középjavítás) sérülés javítás	HM Rt.-k ARMCOM CURUS ARSENAL
meghibáso- dások jelentése, javításba adás	a kapacitással le nem fedett feladatok átadása dd. tagozatnak	a kapacitással le nem fedett feladatok átadása központi tagozatnak	csapattagozatban el nem végezhető (el nem végzett) javítások klgs. rendszerek javítása	MH-ban el nem végezhető feladatok

A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ ÉS A GAZDÁLKODÁSI MODELL KAPCSOLATA, A SZABÁLYOZÓ RENDSZER KIALAKULÁSÁNAK FŐ IRÁNYAI

Halasi Zoltán¹

Tisztelt konferencia !

Feladatom, hogy a logisztikai modernizáció, a gazdálkodási modell kapcsolatáról tartsak egy rövid tájékoztatót és a költségvetési gazdálkodásról, egyáltalán a tárca gazdálkodási szabályozás fő irányairól, újabb irányairól tájékoztassam Önöket.

Először is köszönet a meghívásért, köszönet azért a lehetőségért, hogy egy olyan munkában is részt vehetünk, amely területen az elmúlt tíz hónapban nyugodtan állíthatom, egy újszerű megközelítést, újszerű együttműködést, újszerű dinamizmust tapasztalunk.

Ennek nagyon örülünk a Honvédelmi Minisztérium közgazdasági blokk gazdasági blokkja részéről, egyre több területen jutunk kompromisszumra és úgy érezzük, hogy ezt a jövőben is ugyanilyen elánnal, ugyanilyen dinamizmussal folytatni kell. Ennek ellenére néhány megjegyzést szeretnék először a logisztikai modernizációhoz kapcsolódóan tenni.

Az egyik megjegyzés az, hogy akkor, amikor a termelői és fogyasztói logisztika szétválasztásáról beszélünk, akkor azt látni és tudni kell - lehet, hogy ebben a körben nem mindenki tudja -, hogy ennek a két kategóriának a megjelenése a tárca gazdálkodási rendszerében egy nagyon hosszú egyeztető, megelőző vitának az eredménye volt.

Mindenki tudja, hogy a 2183. számú kormányhatározat alapján többek között a gazdasági blokkon belül 7 albizottságot hoztunk létre,

1. Dr. Halasi Zoltán dandártábornok, HM Védelemgazdasági és Informatikai Főigazgató.

ezek közül az egyik a logisztikai rendszer megreformálását szolgáló albizottság volt és bizony a munkák, az egyeztetések során volt olyan, hogy egyet nem értések, veszekedések is előfordultak. Bizony nagyon nehezen ment. Az első igazi kompromisszumos pont a termelői és fogyasztói logisztikának a szétválasztása volt, ennek a két kategóriának a megalkotása.

Egyetlenegy megjegyzés még ehhez. A Vezérkari Főnök úr előadásában is elhangzott a termelői- és fogyasztói logisztikának a megfogalmazása. *Én úgy gondolom, hogy a termelői- és fogyasztói logisztika, mint kategória egy dinamikus kategória, állandóan mozog, viták központja lehet*, de még mindig nem biztos, hogy ugyanazt értjük alatta, tehát ezen a területen még további egyeztetési kötelmeink vannak.

Elég csak arra utalni, hogy *az én megítélésem szerint egy erőforrás-elem rendszerbe történő bekerülése, a rendszerből történő kikerülése a termelői logisztika körébe tartozik*. Nem biztos, hogy pontosan így hangzott el, de ezek is olyan dolgok és olyan elemek, amik arra hívják fel a figyelmet, hogy van még mit egyeztetnünk ezen a területen is.

Elég, ha csak arra utalok, hogy az elmúlt tíz évben nem emlékszem arra, hogy valamilyen új haditechnikai eszköz rendszeresítése esetén a rendszeresítési bizottság összeült volna. Nem emlékszem arra, hogy csapattagozatban vagy bármilyen tagozatban rendszeresítésre kerülő eszköz rendszeresítésre való előkészítését valamilyen termelői logisztikába tartozó szervezeti elem hajtotta volna végre.

A másik, amit szeretnék elmondani. *Én úgy gondolom, hogy minden tekintetben a logisztikai modernizációval kapcsolatosan elhangzott javaslatokat mi támogatni tudjuk, annál is inkább, mert több területen egyeztettük, de vannak kérdéseink*.

Az egyik ilyen nagyon fontos kérdés - és kérdezzük továbbra is, mert nem látjuk a megoldást. *Nem látjuk a megoldást akkor, amikor a Honvéd Vezérkar Főnöke a Honvédelmi Minisztériumban a fogyasztói logisztika minisztériumi szintű felelőseként van kijelölve*. Ezt tartalmazza a Honvédelmi Minisztérium új Szervezeti és Működési Szabályzata is. Addig, amíg a közigazgatási államtitkár a termelői logisztika működtetéséért felel, addig a vezérkarfőnök a fogyasztói logisztikai működtetéséért felel.

Mi hiányoljuk a Honvédelmi Minisztérium szervezetében - akár a J-4 részeként is - azt a szervezeti elemet, amely a Vezérkari Főnököt ebben a munkában segíti, s a Minisztériumnak a szakirányítási, felügyeleti és ellenőrzési feladatait, funkcióját megvalósítja. Ez az egyik megjegyzés.

A másik megjegyzés. A logisztikai rendszer modernizációjának többek között az is egy nagyon fontos területe volt, hogy *a meglévő Ellátó Központ raktári hálózata racionalizálva legyen*, jelentősen csökkenjenek ezek a bázisok, mert ezeknek a bázisoknak a fenntartása igen költséges, mondhatnám úgy, hogy hihetetlen nagy ingatlan hatékonyság pazarlás volt ezen a területen és sajnos még van is. Elég, ha itt *az Esztergomi Kiképzési Eszköz Bázisnak* az ingatlan nagyságára gondolok, de sorolhatnám tovább.

Úgy gondoljuk, hogy nem biztos, hogy minden területen befejeződött ez a dolog és én *megkockáztatok két kérdést. Az egyik az*, hogy nem tudom, hogy az új ellátási rendszerben az új logisztikai biztosítási, üzemeltetési, ellátási rendszerben az itt elhangzott új elveknek megfelelően például Központi Élelmezési Raktárra szükség van, vagy nincs. Úgy gondolom, hogy nincs. De még lehetne néhány példát felsorolni. Tehát csak azt szeretném érzékeltetni, hogy ez az integráció ezen a területen még szerintünk folytatható.

A logisztikai rendszer átalakításához kapcsolódóan egy dolgot azért szeretnék megemlíteni, mert egyetlenegy előadó sem említette akkor, amikor a logisztikai rendszer modernizációjával, átalakításával a haderőreform részeként foglalkoztunk. Akkor nagyon keményen megfogalmazódott a kormányhatározatban is, de a Minisztérium vezetése részéről is, *hogy azokat a területeket, amit a nemzetgazdaságba ki lehet vinni, azokat divatos szóval élve privatizáljuk.*

Mi úgy fogalmaztunk inkább, hogy a költségvetési körből vigyük ki. Jó néhány ilyen területen megkezdődött a munka, de leállt, nem értjük, hogy miért. Néhány példa. Például a kereskedelmi Katonai Ruházati Boltoknak az ügye leállt. Úgy gondolom, ezt újra illene elővenni.

Tehát jó néhány olyan apró feladat még van, aminek a privatizációja folytatható. Annál is inkább, mert nagyon jól tudjuk, hogy szűkös költségvetési létszámaink vannak. Ezekkel a szűkös költségvetési létszámok-

kal inkább úgy kellene bánni, hogy elsősorban katonai feladatokra jusson több. Nagyon jól tudják az urak, hogy miről beszélek, mert ismerik ezt a problémakört, de ez is a logisztikai terület modernizációjához tartozik.

Még egy dolgot szeretnék megjegyezni. Mi a logisztikai műveleti központok különböző szervezeti szintre történő beépítését támogatjuk, jónak tartjuk, de van egy kérdésünk. És erre a kérdésre jó lenne választ kapni. *Ez pedig az, hogy egy szervezeti szinten három logisztikai elem jelenik meg.* Megjelenik az S-4, megjelenik a Logisztikai Műveleti Központ és megjelenik a Logisztikai Zászlóalj, tehát a valós napi élet logisztikai biztosítását végző szervezeti elem.

Kérdezzük, hogy a három közül kié a szakmai felelősség elsősorban, a másik kérdés, hogyha három hasonló szervezet van, akkor nem lesz-e egymásra mutogatás, ha egyértelmű szakmai felelősség nincs meghatározva.

Mi szerencsésebbnek tartanánk, ha a **Logisztikai Műveleti Központ beépülne az S-4-be.** Tehát annak szerves része lenne. Ennyit a logisztikai modernizációhoz kapcsolódóan.

És most nézzük a gazdálkodási modellt. Akkor, amikor gazdálkodási modellről beszélünk a gazdálkodási modell kialakítása során hihetetlen sok külső környezeti feltétellel kell számolni, beleértve *az államháztartási törvényt, a számviteli törvényt, az adótörvényeket.* Sorolhatnám tovább, nem akarom sorolni. Beleértve a nemzetközi kötelezettségből adódó feladatainkat. Ezek is mind-mind hatással vannak erre és természetesen a Honvédelmi Minisztérium vezetése részéről megfogalmazott belső követelmények is.

Nekem nagyon tetszett az *Adorjáni ezredes úrnak* a tájékoztatója, mert nagyon érdekes dolgokat jelzett, nagyon érdekes dolgokat vetett fel. Van, amivel nem értek egyet. Természetesen, nem vagyunk egyformák. Ugyanazt a dolgot nem biztos, hogy ugyanúgy látjuk.

Én nem értek egyet azzal, hogy a 90-es évektől az ágazati gazdálkodási rend tárcaszinten szabályozott volt. Nem volt szabályozott, nekem ez a véleményem. Az 1980-as évek elején kialakított csapatgazdálkodási utasítás alapján elkészített szabályozók éltek és néhány területre ideiglenes

szabályozó volt kiadva. *A tárca gazdálkodási modellje igazán 1997-ben lett az új államháztartási feltételrendszernek is megfelelően kialakítva s nekem az a meggyőződés, hogy az akkor elkészített a kormányzati szférában általános szabályok mellé elkészített speciális kormányrendelet és a 9/1998-as honvédelmi miniszteri utasítás alapvető előírásai, alapvető tézisei, gondolatvilága, modellje ma is érvényes kell, hogy legyen.*

Más kérdés az, hogy 1998. óta egyetlenegy átfogó MH Parancsnoki, Vezérkarfőnöki gazdálkodási intézkedés született, az ágazatok vagy funkciók területére nem születtek ilyen átfogó szabályozások, intézkedések. *Elég csak arra utalnom, hogy normális tervezési rendszerünk addig nem létezik, nem lesz, amíg vissza nem hozzuk a normák és normatívák becsületét,* amíg ezeket ki nem alakítjuk, de erről a későbbiekben még szólni fogok.

A tárca gazdálkodási rendjét szabályozó **9/1998-as Miniszteri Utasítás** én úgy gondolom, hogy a mai körülmények között is többségében megállja a helyét. Vannak persze hibái, ezeket ki kell javítani. Gondolok itt a haderőreform miatt bekövetkezett szervezeti elnevezések megváltozására, de ez egy evidencia.

Ami nincs meg és nem lehetett meg, mert akkor, amikor mi szervezetek közötti, döntésre jogosult emberek közötti viszonyokat a gazdálkodás területén szabályozunk, akkor a reálfolyamatokat szeretnénk leképezni. Azokat a reálfolyamatokat, amiket a logisztikai gazdálkodás területén a munka eredményeként majd látni fogunk.

1998-ban ez nem volt látható, de már előremutató volt annyiban, hogy bevezettünk olyan gazdálkodási kategóriákat, mint központi gazdálkodás, ami korábban nem volt - központosított ellátás - ahol a gazdálkodás egyes folyamatait központosítottuk. *Most mit kell tenni?* Azt kell tenni, hogy elő kell venni és elő is veszik a kollegáink, a **Közgazdasági Vagyonfelügyeleti Főosztály** ezen dolgozik.

Ezeket az új kategóriákat egyértelműen behozza a rendszerbe, meg lesz fogalmazva, hogy mi a termelői logisztika, mi a fogyasztói logisztika, mi a Logisztikai Művelési Központ, ezek a kategóriák hogy jelennek meg

ebben az új rendszerben, milyen kapcsolati rendszerük van, konkrétan mi a feladatuk, jogosítványuk.

Ehhez kérem a logisztikai szolgálatnak a segítségét, és *két dologra szeretnék még kitérni*. Az egyik a költségvetési gazdálkodás információs rendszere. Kérem szépen. Egy információs rendszerrel azt lehet leképezni, ami van. Ha valami rosszul van megszervezve, az rosszul van leképezve.

Jól tudjuk azt, hogy ma az erőforráselemeinkről vezetett információk rosszak. *Mindenki tudja, hogy három éve egy új költségvetési gazdálkodási információs rendszer kiépítése folyik, aminek szerves része és a legfontosabb alrendszere a logisztikai információs alrendszer.*

A logisztikai információs alrendszer építése során egy dologra szeretném felhívni a figyelmet. *Ezen alrendszer kiépítése csak úgy történhet, ha mindenki megmondja korrektül és meg tudja mondani korrektül, hogy mit kér a rendszertől.*

Ez alapján meg tudjuk mondani, hogy az egyedi információk milyen ismérvekkel legyenek ellátva, tehát a gazdálkodás tárgya egy-egy erőforrás elem, egy tárgyiasult eszköz milyen információkkal legyen ellátva annak érdekében, hogy a **HVK Haderőtervezési Csoportfőnökség** a haderőtervezéshez tudja használni, hogy a logisztika a logisztikai ellátási folyamatok tervezéséhez tudja használni, hogy a **HM Gazdasági Tervező Hivatal** az erőforrástervek elkészítéséhez tudja használni.

Nincs erőnk, erőforrásunk arra, hogy minden funkcionalitásnak, minden szervezetnek önálló informatikai alrendszereket építsünk ki, ezért rá vagyunk kényszerítve arra, hogy egy-egy alrendszert multifunkcionálisan építsünk ki, tehát igyekezzünk eleget tenni annak, hogy minél több felhasználó igényeit kielégítse ez a rendszer.

És még egy dolog, amit szeretnék itt elmondani. Többször megpróbáltam, de ez egy olyan fórum, ahol úgy érzem, el lehet mondani. *Mindeképpen szükségünk lesz egy újszerű állománytáblára, mert az állománytábla minden tervezésnek az alapja*. Kell egy "kell" állapot. Ha nem tudjuk a "kell" állapotot, nem tudjuk a "kell" állapotot összehasonlítani a "van" állapottal, nem tudunk különbséget képezni, nem tudjuk megmondani, hogy milyen erőforráselemre honnan van szükségünk.

Tehát én azt kérem, hogy mindenki gondolja át, aki valamilyen formában kapcsolódni tud ehhez. Én úgy vélem, hogy akkor, amikor egy haderőelemet, egy képességet megtervezünk, akkor annak kell, hogy legyen humán erőforrás oldala és tárgyasult erőforrás oldala, beleértve a tárgyi eszközöket, készleteket, rendelkezésre álló haditechnikát, lakatnyákat, ingatlanokat, gyakorlótereket stb., de ebbe a körbe kell érteni természetesen a pénzt is, ami egy idő után úgymint tárgyasult, tehát a következő időszakban már tárgyasult erőforráselemként jelenik meg.

És én el tudnám azt képzelni, hogy egy **állománytáblának** legyen *egy humán erőforrás lapja és legyen egy logisztikai erőforrás lapja, ami nem más, mint fekete-fehéren státuszhoz kötve, hogy annak a státuszának milyen humán és milyen logisztikai erőforrás szükséglete van normákra lemenően.*

Jó német példákat láttam erre már, én úgy gondolom, ha összefogunk, ezt meg tudjuk valósítani.

Tisztelt konferencia, ennyit szerettem volna elmondani. Még egyszer köszönöm a meghívást és további jó munkát kívánok.

A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ SZÜKSÉGSZERŰSÉGE ÉS ELGONDOLÁS ANNAK MEGVALÓSÍTÁSÁRA A SZÁRAZFÖLDI HADERŐNÉL

Nagy Tibor¹

Tisztelt Konferencia!

Bevezetés

A Magyar Honvédség hosszú távú átalakítása nem mehet végbe a logisztikai szervezetek modernizációja nélkül. A szárazföldi haderő korszakváltó jelentőségű haderő-átalakítást hajtott végre 2000-2001. években.

A haderőnél megtörtént az MH és az SZFH új struktúrájának megfelelően a csapatok átadás-átvétele, a valós képességekkel nem rendelkező katonai szervezetek megszüntetése, a megmaradó hadrendi elemek részére a magasabb feltöltöttség biztosítása, az elrendelt létszámokra történő beállítás, a feleslegessé vált haditechnikai eszközök és anyagok kivonása, szükség szerinti átcsoportosítása, valamint a megüresedett objektumok, laktanyák kiürítése és részben átadása, továbbá kialakultak az új rendszer szervezeti és vezetési elemei.

Az átalakítás feladatai mellett végrehajtottuk az éves munkatervekben rögzített felkészítési feladatainkat. *Lehetőségeinkhez mérten teljesítettük a NATO-haderő-fejlesztési célkitűzésekben vállalt kötelezettségeinket. Fejlesztettük a szövetségen belüli együttműködési képességeinket, melyeket bonyolult vezetési és logisztikai, gazdálkodási, elhelyezési, ellátási, illetve biztosítási körülmények között hajtottuk végre.* Eredményesek voltak a hazai és nemzetközi rendezvényeink, gyakorlataink. A közös védelmi rendszerhez történő hozzájárulásunk legfontosabb területét a reagáló erőkbe felajánlott katonai szervezetek felkészítése, előírt képességeinek kialakítása képezte.

1. Nagy Tibor dandártábornok, MH Szárazföldi Parancsnokság, parancsok-helyettes.

Két alapvető területen - a humán és az anyagi-technikai erőforrások biztosításában - azonban szükséges a további előrelépés. Növelnünk kell a kötelékek feltöltöttségi szintjét, valamint fejleszteni a híradó, az informatikai, az ABV védelmi és a logisztikai képességeket.

A SZFH tevékenységének fő irányát a jövőben is a 2000-ben megkezdett átalakítási folyamat folytatása, a béke és háborús vezetési rendszer megszilárdítása, az egységes vezetés kialakítása fogja képezni.

Ennyi bevezető után rátérek korreferátumom tárgyára, melyet kettő fő témában kívánok jelteni:

1. A szárazföldi haderőnemi logisztikai rendszer jelenlegi működésének megítélése az év során kialakított logisztikai modernizációs koncepció tükrében.

2. A logisztikai rendszer működési és szervezeti rendjére kialakított haderőnemi elképzelések, javaslatok.

(Az előadás szöveges részét a szervezeti átalakításra vonatkozóan néhány szemléltető ábrával illusztrálom).²

I. A szárazföldi haderőnemi logisztikai rendszer jelenlegi működésének megítélése az év során kialakított logisztikai modernizációs koncepció tükrében

1. A haderő-átalakítás első ütemének első két évében alapvetően csak mennyiségi változtatások végrehajtásáról beszélhetünk.

A Szárazföldi Haderő átalakítása keretében a 2000. 08. 01. - 2001. 06. 30. közötti időszakban csapataink mintegy **64 000 darab technikai eszközt és 20 000 tonna hadianyagot** csoportosítottak át a katonai szervezetek között, illetve adtak át a központi tárintézeteknek, ideiglenes tárolóraktáraknak. Ez kedvező feltételeket teremtett számunkra, mivel a létszám-csökkenésekkel egyidejűleg csökkent a katonai szervezetek anyagi készleteinek nagysága és a kezelésünkben maradó eszközök mennyisége is.

2. Az ábrák az előadás (cikk) végén találhatóak.

Ugyanakkor sajnálatos körülmény, hogy *a felszámolt katonai szervezetek elhelyezési ingatlanjait az MHPK VKF 0016/2000. számú intézkedésében meghatározottaktól eltérően az ÁPV Rt. nem vette át*, azok gondjai, problémái továbbra is terhelnek bennünket.

A Szárazföldi Haderő logisztikai rendszerének működésére negatívan hatott a jog- és hatáskörök egyértelmű meghatározásának és az új szabályozórendszer bevezetésének hiánya, a logisztikai kapacitások és képességek jelentős hányadának elvesztése.

A logisztikai szervezetek struktúrájának, működési rendjének csaknem teljes átalakítása a haderőnemi vezetési szinten kezdetben információ hiányt, irányítási nehézségeket és zavarokat okozott. *A logisztikai ágazatok végrehajtó egységekbe, alegységekbe történő szervezése működési elégtelenséget okozott, a szakmai vezetési csatorna gyengülését, a jól képzett szakállomány egy részének kiáramlását idézte elő.* A Szárazföldi Haderő logisztikai szakállományának közel 40 %-a nem vállalta a helyőrségváltást, illetve az új nomenklatúrának megfelelő rendfokozati és beosztási kondíció-vesztést, ezért kivált a haderő kötelékéből.

A vezetési-irányítási zavarokat és működési elégtelenségeket a szárazföldi logisztikai vezető szervek új struktúrájának megfelelő haderőnemi és csapatszintű *szervezeti és működési szabályzatának* kidolgozásával igyekeztünk kiküszöbölni. E kiadványban részletekig menően meghatároztuk az egyes vezetési szintek, azon belül a vezetési elemek rendeltetését, vezetőik és állományuk jog, illetve hatáskörét, differenciált módon felosztottuk és meghatároztuk fő feladataikat, szabályoztuk jelentési, beszámolási, felügyeleti, ellenőrzési, együttműködési és kapcsolattartási kötelezettségeiket.

2. Az említett szervezeti átalakulások következtében az SZFP Logisztikai Főnökség (G-4) a Logisztikai Ágazati Főnökségekkel szoros együttműködésben folyamatosan végzi a szárazföldi csapatok működéséhez, harckiképzéséhez, a harckészültség, a mozgósítás, a készültségi szolgálatok, a nemzetközi szerződésekben adódó feladatok teljesítéséhez a logisztikai támogatás követelményeinek, rendjének szabályozását, a végrehajtás szakmai felügyeletét és haderőnemi szintű koordinálását, a hadművelet (harc) logisztikai biztosításának és a logisztikai egységek, alegységek alkalmazási rendjének, felkészítési követelményeinek, a logisztikai

szervezetek fejlesztési javaslatainak kidolgozását. A Főnökség összekovácsolása jelenleg is folyamatban van, melynek meghatározó állomását képezte a "DELTA-2001" gyakorlat előkészítése, illetve végrehajtása.

3. A Logisztikai Ágazati Főnökségek a logisztikai szervek szervezeti és működési szabályzatában meghatározottaknak megfelelően a Haderőnemi Parancsnokság logisztikai főnökének szakmai alárendeltségébe kerültek. Szorosan be lettek vonva a szakmai tevékenységek tervezésébe és szervezésébe. Ugyanakkor fel lettek jogosítva haderőnemi szintű ágazati főnöki szakmai előjárói jogkör gyakorolására. Ezáltal az összhaderőnemi ágazati, a haderőnemi szakmai és a parancsnoki szolgálati előjárói követelmények alapján önállóan gyakorolják a logisztikai támogatási feladatok végrehajtásának felügyeletét, irányítását és ellenőrzését.

Az Ágazati Főnökségek szakmai tevékenységét a Logisztikai Főnökség Ellátási Blokkja segíti. Manapság elmondhatjuk, hogy a kezdeti nehézségek leküzdése után lényegesen javult az ágazatok szakmai tevékenységének színvonala. Ugyanakkor működőképességüket hátrányosan befolyásolja, hogy szervezetileg egy, a parancsnokságnak alárendelt katonai szervezet állományába tartoznak, mely jogi harmonizációs problémákat vet fel. Továbbá a feladatok tervezésében és szervezésében folyamatos, többlépcsős, gyakran időigényes egyeztetéseket kell végrehajtaniuk a *Haderőnemi Parancsnokság Logisztikai Főnökségének állományával, a szolgálati előjárókkal, a szakmai ágazati előjárókkal és alárendeltekkel, valamint az MH ÖLTP alárendeltségébe tartozó Ellátó Központokkal.*

4. A szervezetében átalakult 64. BSZJ Logisztikai és Támogató Ezred mindössze 81 %-os feltöltöttsége ellenére, a követelmények szintjén képes alaprendeltetéséből eredő feladatainak ellátására. Mobil javító, bevizsgáló és szállító csoportjaival rendszeresen végrehajtja az alárendelt katonai szervezetek érdekében a haderőnemi szintű javítási, technikai kiszolgálási és szállítási feladatokat. Folyamatosan végzi a béke-missziós erők (SFOR MMK és KFOR ÖBZ) haderőnemre eső nemzeti támogatását.

5. A csapatok logisztikai szervezetei az elmúlt 10 évben többször átalakultak és csaknem minden átalakításból vesztesen kerültek ki. A 80-as években sikerült fokozatosan növelni a kvalifikált polgári szakállomány létszámát és meghatározó szerepét a sorállományénál magasabb szaktudást igénylő szakmákban. A 90-es évek szervezeti változásai közepette viszont oly drasztikus módon csökkentették a polgári állomány létszámát, hogy teljesen elvesztettük a rájuk alapozott kapacitásainkat, melyet a szerződéses állomány rendszeresítésével a mai napig nem sikerült helyreállítani. *A szerződéses katonai szolgálatra jelentkezők között nagyon kevés a jól képzett szakember, ők ugyanis keresettek a jobban fizető polgári versenyszférában is.* Az így jelentkező kapacitáshiányok pótlását a hivatásos tiszti és tiszthelyettesi logisztikai állomány többletmunkájával kellett megoldani.

A csapatok logisztikai helyzetét a humán erőforrások elégtelenségén túl a technikai és anyagi erőforrások hiányosságai még tovább súlyosbítják. Az előregedett, nem üzembiztos, nagy kiszolgálás igényű technikai eszközpark karbantartása és javítása komoly erőpróbára készíti a lelkiismeretesen dolgozó állományunkat. *Nagyon sajnálatos körülmény, hogy alakulataink nem rendelkeznek megfelelően felszerelt technikai kiszolgáló (karbantartó) állomásokkal, a javítóműhelyek nem felelnek meg sem a kor, sem az eszközök javítási technológiai követelményeinek.* A fenntartási, javítóanyag-ellátás zavarai és elégtelensége következtében krónikus anyaghiányok keletkeznek, a meglévő javítókapacitásainkat nem tudjuk érdemben kihasználni, és többek között ez is oka a technikai eszközök hadrafoghatósága jelentős romlásának, valamint a központi logisztikai tagozat gyakoribb beavatkozását célzó igényeink megnövekedésének.

Úgy gondoljuk, hogy koncepcionálisan el kellene dönteni, amennyiben hosszú távon a szolgáltatásokat - döntő többségében - meg akarjuk vásárolni, akkor mindezeket nem kell fejleszteni.

A nemkívánatos jelenségek a Szárazföldi Haderőnennél szintén felvetették, és szükségessé tették a logisztikai rendszer működése hatékonyságának felülvizsgálatát, elemzését és egy a haderőtámogatási és vezetési követelményeinek jobban megfelelő, a szövetségi rendszerrel harmonizáló, nemzeti értékrendekkel priorizált logisztikai támogatási rendszerre vonatkozó javaslataink megfogalmazását.

II. A logisztikai rendszer működési és szervezeti rendjére kialakított haderónemi elképzelések, javaslatok

A logisztikai rendszer átalakítása sürgető feladat, de csak akkor lehet eredményes, ha előkészítésében és bevezetésében figyelembe vesszük a múltbéli és jelenlegi működésének tapasztalatait, a vele szemben támasztott követelményeket a feladatok eredményes végrehajtása érdekében.

Az eddig elhangzottakból megállapítható, egyáltalán nem vagyunk könnyű helyzetben, nincs és nem is lehet egyikünknek sem kész receptje a továbbléésre. Tudjuk azt, hogy minden átalakítás bizonyos veszteségekkel jár, és nem szeretnénk, ha a logisztikának újabb áldozatai lennének.

1. A központilag megfogalmazott javaslattal kapcsolatban, miszerint erős központi támogató képességet kell megteremtteni, valamint a logisztikai támogatásban a központ-csapat ellátás lenne a meghatározó, vannak bizonyos fenntartásaink.

*Mire alapozom ezen kijelentésem? Egyrészt döntést igényel, hogy a centralizálás vagy a decentralizálás irányába haladunk. Alkalmazás szempontjából nem szerencsés, hogy a logisztikai vezető és támogató szervezetek **Budapest, Székesfehérvár, Veszprém és Kaposvár centrummal** helyezkednek el.*

*Másrészt a jelenlegi - hadműveleti tagozat kiiktatásával szervezett közvetlen központ-csapat békeellátás is sok-sok nehézséggel terhelt. A csapatok haditechnikai fenntartási jogos anyagigénye - több éves viszonylatban - mindössze **15-20%-ban** kerül kielégítésre a központi tárintézetekből. Nagyon időigényes az olyan anyagféleségek ellátása is, amelyből tudottan nincs hiány. Sok időbe telik, mire a végrehajtó szervezetek megkapják az igényelt anyagokat vagy szolgáltatást és azt is úgy, hogy saját eszközeikkel keresik fel a különböző ellátóforrásokat.*

Harmadrészt a Szárazföldi Haderő nem kerülhet olyan helyzetbe, mint ahogy ez történt az egyik ez évi hadműveleti tervezési feladatnál, amikor a hadtest védelmi hadművelete ellátási-utánpótlási útjainak beren-

dezéséhez *nem kapott segítséget* a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogató Parancsnokságától, holott közúti komendánserőkkel csak ők rendelkeznek.

Ha megvalósul a központosított elképzelés, számolni kell azzal, hogy a kijelölt támogatóerőt és annak irányító szervezetét minden hazai és nemzetközi gyakorlatra, készségi feladatra, továbbá minősített és háborús időszakra át-alá kell rendelni a szárazföldi csapatok alkalmazását, tevékenységét vezető, a feladatért *felelős parancsnoknak*.

2. Az elmúlt időszakban végzett elméleti kutatásaink, az előljáró szervekkel, az alárendeltekkel és a CUBIC Application, Inc. logisztikai szakcsoportjával lefolytatott konzultációink és egyeztetéseink, valamint a DELTA-2001 gyakorlaton szerzett tapasztalataink feldolgozása alapján, a következő következtetésre jutottunk:

a) A Szárazföldi Haderőnek béke- és háborús időszakra egyaránt, olyan támogatási képességekkel kell rendelkeznie, amely biztosítja a haderő készsége fokozásának és fenntartásának, állománya felkészítésének és kiképzésének, normák szerinti ellátásának, haditechnikai eszközei előírt hadrafoghatósági szintje fenntartásának, anyagi készletei megalakíthatóságának, szövetségi kötelezettségei teljesítésének és nem utolsósorban alkalmazhatósága logisztikai feltételeit, a készségi követelményeknek megfelelően.

b) A Szárazföldi Haderőnek csapat- és hadműveleti tagozatban egyaránt rendelkeznie kell (az adott szintű parancsnok alárendeltségében) a kapott feladat teljes körű logisztikai támogatását tervező-, szervező- és végrehajtását biztosító, a meghatározott készletekkel, illetve képességekkel rendelkező erővel és forrásokkal.

c) Közelíteni kell egymáshoz a béke- és minősített időszakos logisztikai támogatás elveit és eljárásait.

d) A haderő csapatai alkalmazási képességeinek megfelelően, konkrétan meg kell határozni a haderőnemi tagozatokban megalakítandó anyagi készletek szintjét és mennyiségét.

e) A központi költségvetési források elosztásánál - az eddig alkalmazott gyakorlattal szemben - jobban figyelembe kell venni a harcészültségi követelményeket.

f) A technikai eszközök hadrafoghatósági szintjének emelése érdekében az eddigiéknél nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon a technikai eszközpark üzemben tartása feltételeinek javítása.

g) Helyre kell állítani az ejtőernyő, a felderítő szakanyag, stb. javító képességet.

h) Egyszerűsíteni kell a jelenleg túl sok egyeztetést, pontosítást igénylő és idővesztést okozó anyagellátási rendet.

i) Biztosítani kell a szükségleteknek megfelelő logisztikai szakemberképzést és az állomány olyan szintű megbecsülését, amely garantálja a katonai pályán és a választott szakmában maradásukat.

j) Létre kell hozni a NATO azonnali és gyors reagálású erőihez feljávott, valamint más két és többoldalú szerződések alapján létrehozott többnemzetiségű szárazföldi kötelékek nemzeti támogatására alkalmas szervezetet.

k) Ki kell alakítani a harcképességi és alkalmazhatósági követelményeknek, valamint a szövetségi együttműködési rendnek jobban megfelelő és azzal szinkronban lévő, a nemzeti sajátosságokat messzemenőkéig figyelembe vevő szervezeti struktúrát és működési rendet.

l) A szervezeti változtatásokat megelőzően egyértelműen meg kell határozni a jog- és hatásköröket, racionálisan meg kell osztani a feladatköröket, csapatpróba keretében tesztelni szükséges az új szervezeti elemeket, valamint ki kell alakítani és be kell vezetni az új szabályzórendszert.

Ez utóbbi kapcsán szeretnék utalni rá, hogy a tervezési és végrehajtó funkciók különválasztása szervezetenként megtörtént, de jelenleg direkt módon, sem hadműveleti, sem csapattagozatban nem funkcionál. A DELTA-2001 gyakorlat is azt bizonyította, hogy hadműveleti szinten a logisztikai támogatás tervezése, szervezése és végrehajtásának vezetése

csak a *tervező, a koordinációs, az ellátási blokkok és ágazati főnökségek* állományából, vezetéstechnikai elemenként (logisztikai tervező, összekötő, információ-feldolgozó és továbbító), valamint erőforrásnemenként (anyag-ellátási, technikai-üzemeltetési, szállítási-mozgatási) funkcionálisan integrált, központilag irányított munkacsoportok működtetésével volt eredményesen megvalósítható.

3. A logisztikai rendszer működési és szervezeti rendjére kialakított haderőnemi elképzeléseket már több fórumon és több szinten ismertettük, melynek értelmében:

- Maximálisan egyetértünk azzal a koncepcióval, hogy a katonai szervezetek csapattagozatban rendelkezzenek erős közvetlen logisztikai támogatóképességgel;
- Típus logisztikai szervezeteket hozunk létre, melyek szintenként közel azonosak, egymáshoz jól kapcsolódóak, interoperabilisak;
- A logisztikai rendszer vertikálisan és horizontálisan tagolt legyen, minden tagozat parancsnoka - legyen az harcászati vagy hadműveleti - rendelkezzen a kapott feladat, illetve tevékenység megkövetelte logisztikai támogatási képességekkel;
- A logisztikai vezetési rendszer szorosan illeszkedjen a parancsnoki vezetési rendhez.

Részleteiben a szárazföldi haderőnem logisztikai támogatási rendszerének modernizációjára javasoljuk:

3. 1. Csapatszinten:

3. 1. 1. A századtörzsekben logisztikai szakállomány fegyverzeti, gép-, illetve harcjármű-technikai és ellátó tiszthelyettesek szervezését, illetve meghagyását.

3. 1. 2. A kötelékben lévő zászlóaljknál a zászlóaljtörzsben **Logisztikai Részleget** a logisztikai tiszttel, a fegyverzeti, a gép-, illetve harcjármű-technikai és ellátó tiszthelyetessel.

A logisztikai támogató alegységeket (javítószakasz, ellátó- és szállító szakasz) a zászlóalj támogató századának szervezetében.

3. 1. 3. A dandár, ezred, önálló zászlóalj (század) törzsekben Logisztikai Főnökséget, illetve Logisztikai Részleget a jelenlegihez képest differenciáltan megemelt létszámmal.

A logisztikai zászlóaljat, illetve logisztikai századot a dandár, ezred, illetve *logisztikai szakaszt* az önálló zászlóalj (század) parancsnok közvetlen szolgálati alárendeltségében.

Logisztikai Műveleti Központot a Logisztikai Zászlóalj és a Logisztikai Század Parancsnokság szervezetében, zászlóalj-, illetve századparancsnokhelyettesi beosztású személy vezetésével.

3. 2. Hadműveleti szinten:

Kettő változatban gondolkodunk. A Szárazföldi Parancsnokság törzsében a *Logisztikai Főnökséget* meghagyni, a szárazföldi parancsnok közvetlen szolgálati alárendeltségében *Logisztikai Műveleti Központot* vagy *Haderőnemi Támogató Parancsnokságot* megalakítani.

"A" VÁLTOZAT

A Szárazföldi Parancsnokság állományába szervezve célszerű létrehozni a haderőnemi *Logisztikai Műveleti Központot*, mely megalakítható a jelenlegi *Logisztikai Ágazati Főnökségek* és a Szárazföldi Parancsnokság *Logisztikai Főnökség Ellátási Blokkja* egy részének bázisán.

A Műveleti Központ szervezeti felépítése funkcionális, NATO-kompatibilis tagozódásban épülne fel. Állományába tartoznának a Hadműveleti és Tervezési-, a Gazdálkodási-, az Anyagellátási- és az Üzemben tartási Főnökségek, valamint az Elhelyezési, illetve a Szállítási és Mozgatási osztályok.

Önálló hadrendi elemként megalakítani a Haderőnemi Támogató Parancsnokságot, alárendeltségében a **64. Logisztikai és Támogató Ezred**, egy **technikai-**, egy **manőver-** és egy **nemzeti támogató zászlóalj** (amennyiben a külföldi kontingensek ellátási felelősége továbbra is a Szárazföldi Parancsnokságot fogja terhelni), továbbá az **5. Vezetésbiztosító Zászlóaljjal**, a **43. Híradó Zászlóaljjal**, valamint a **93. Vegyvédelmi Zászlóaljjal**.

3. 3. A döntésre javasolt logisztikai rendszer struktúrája és feladatrendszere:

3. 3. 1. A századoknál és kötelékben lévő zászlóaljaknál - a megfelelő személyi feltöltöttség, kiképzettség, anyagi és technikai ellátottság mellett - a javasolt szervezeti struktúra és működési rend - úgy tűnik - biztosítja a logisztikai szakfeladatok eredményes végrehajtását.

3. 3. 2. A dandár, ezred, önálló zászlóalj (század) tagozatban szervezetileg és feladatrendszerében elkülönül a logisztikai támogatás tervezését és a logisztikai támogatás megvalósítását irányító és végző elem. Mivel a **dandár, ezred, önálló zászlóalj (század) műveleteinek tervezéséért, szervezéséért és vezetéséért a parancsnok felelős**, ezért a logisztikai támogatás megtervezésében, megszervezésében a logisztikai főnök, illetve részlegvezető a meghatározó személy. A logisztikai főnök, **részlegvezető** folyamatos kapcsolatot tart fenn a **logisztikai zászlóalj, század parancsnokával és a Logisztikai Műveleti Központ** vezetőjével, akik szakmai információval kötelesek őket ellátni.

Az **egység** logisztikai támogatásának **reálfolyamatait a logisztikai zászlóalj (század)** irányítja és hajtja végre, szervezetébe integrálva a harcászati tervezés, üzemben tartás, ellátás, gazdálkodás, elhelyezés és szállítás irányító elemeit, valamint a végrehajtó javító, ellátó, támogatóalegységeket.

A **Logisztikai Műveleti Központ** folyamatosan értékeli a logisztikai helyzetet, végzi az eszközök és anyagok nyomon követését. Képes a logisztikai műveletek irányítására, rendkívüli helyzetekben az egységszín-

tű tartalékok és kapacitások igénybevételére vagy megerősítő beavatkozást kérni.

Az egység szintű logisztikai támogató szervezeteket olyan számvetéssel szükséges kialakítani, hogy a **dandárok 7 közepes harcnap**i szükségletnek megfelelő anyagi tartalékokkal rendelkezzenek, valamint a keletkező technikai sérülések és meghibásodások **kisjavítási igényét** (zászlóalj és dandár együtt) a meglévő kapacitással le tudják fedni. Ezzel megeremjtjük a dandárok logisztikai önállóságának alapját.

3. 3. 3. Hadműveleti szinten a Szárazföldi Parancsnokság törzsében lévő **Logisztikai Főnökség** funkciója mindkét javasolt változatban azonos. Fő feladata a logisztikai támogatás **általános** elveinek és követelményeinek kialakítása, a haderő hadműveleti alkalmazása logisztikai támogatásának kidolgozása, a logisztikai felkészítéssel összefüggő feladatok irányítása, valamint a parancsnoki döntés-előkészítés szakmai támogatása.

Az **"A" változat** szerint javasolt **Logisztikai Műveleti Központ** kell, hogy tervezze, szervezze és felügyelje a haderőnemi szintű közvetlen és megerősítő logisztikai támogatást. E változat nagy **előnye**, hogy különböző átalakítások nélkül működtethetők a parancsnokság vezetési pontjai szerinti logisztikai funkcionális vezetéstechnikai elemek, egyszerűbbek a két logisztikai szerv közötti együttműködés feltételei. **Hátránya**, hogy a támogató szervezetek továbbra is megosztottan szakmailag különböző főnökségek irányítása alatt működnek és folyamatos együttműködést igényel az alkalmazásuk tervezése, szervezése és felügyelete.

Amennyiben Önök úgy ítélik meg, hogy a **Haderőnemi Támogató Parancsnokság** koncepció felvállalható és támogatható, abban az esetben az egyes funkcionális elemek feladatrendszerét a következők szerint gondoljuk kialakítani.

A Szárazföldi Parancsnokság alárendeltségében létrehozandó **Támogató Parancsnokság** funkciója a támogató csapatok vezetése, irányítása, közvetlen támogatás biztosítása a haderőnemi Parancsnokság közvetlen csapatok részére, valamint megerősítő logisztikai támogatás nyújtása legalább egy főfeladatot teljesítő dandár részére. **A logisztikai támogatás feladatait a Logisztikai és Támogató Ezred alárendeltségébe szervezett támogató zászlóalj** hajtják végre.

A Technikai Támogató Zászlóalj rendelkezik a katonai szervezetek állományában rendszeresített haditechnikai eszközök **3., 4. technikai kiszolgálásához, kis-, illetve magasabb szintű javításához, mentéséhez és vontatásához** szükséges mobilizálható kapacitásokkal, mellyel képes béke és háborús viszonyok közötti közvetlen és megerősítő technikai támogatás biztosítására.

A Manőver Támogató Zászlóalj állományában rendelkezik a Szárazföldi Haderő közvetlen katonai szervezetek **2 napi** kiegészítő csapatkészleteinek tárolásához, kezeléséhez, mozgatásához és utánszállításához, a katonai közlekedési utak berendezéséhez, fenntartásához, a forgalom szabályozásához szükséges erőkkel és eszközökkel, ör-, rakodó- és szállítmánykísérő, továbbá katonai rendész alegységekkel, valamint nehézgép- és konténer rakodó-szállító erőkkel, eszközökkel.

A Nemzeti Támogató Zászlóalj állományában kell, hogy rendelkezzen egy **Előretolt Nemzeti Támogató Elemmel**, amely képes közvetlen utánpótlást és ellátást biztosítani a külföldre, akár nagyobb távolságra kitelepült katonai kontingens részére. A Nemzeti Támogató Zászlóalj kell, hogy képezze a NATO-azonnali és gyorsreagálású erőibe felajánlott katonai szervezetek, alegységek nemzeti támogatásának hazai bázisát.

A javasolt szervezeti elemek humán erőforrásigénye várhatóan nem haladja meg a Szárazföldi Haderő rendelkezésre álló létszámkereteit, ugyanakkor szükségessé teszi a katonai szervezetek, alegységek közötti bizonyos mérvű átcsoportosításokat. Ez utóbbi lehet a "B" változat komoly **hátránya** az előzővel szemben. Ugyanakkor nagy **előnye**, hogy egy kézben, központi irányítással megoldható a haderőnemi teljes körű harckiszolgáló támogatás tervezése, szervezése és vezetése.

Szilárd meggyőződéssel valljuk, mivel a **hadtest műveleti körzetében** a feladatok végrehajtásáért a *szárazföldi parancsnok a felelős*, ezért az erőforrások feletti rendelkezés jogát is a **"kezébe kell adni"**, részére beavatkozási képességet kell biztosítani. Javaslataink anyagi és technikai erőforrás szükséglete előteremthető a közép- és hosszú távú haderő-fejlesztési célkitűzések teljesítésével.

Ha mégis olyan döntés születne, hogy az **MH ÖLTP** végzi alárendelt szervezeteivel közvetlenül a dandárok, ezredek harckiszolgáló logisztikai támogatását, abban az esetben is *indokolt az SZFP alárendeltségében logisztikai zászlóalj megtartása* - állományában javító, ellátó, szállító, vonatató alegységekkel - *a vezetési ponttókhoz rendelt közvetlen katonai szervezetek logisztikai biztosítására.*

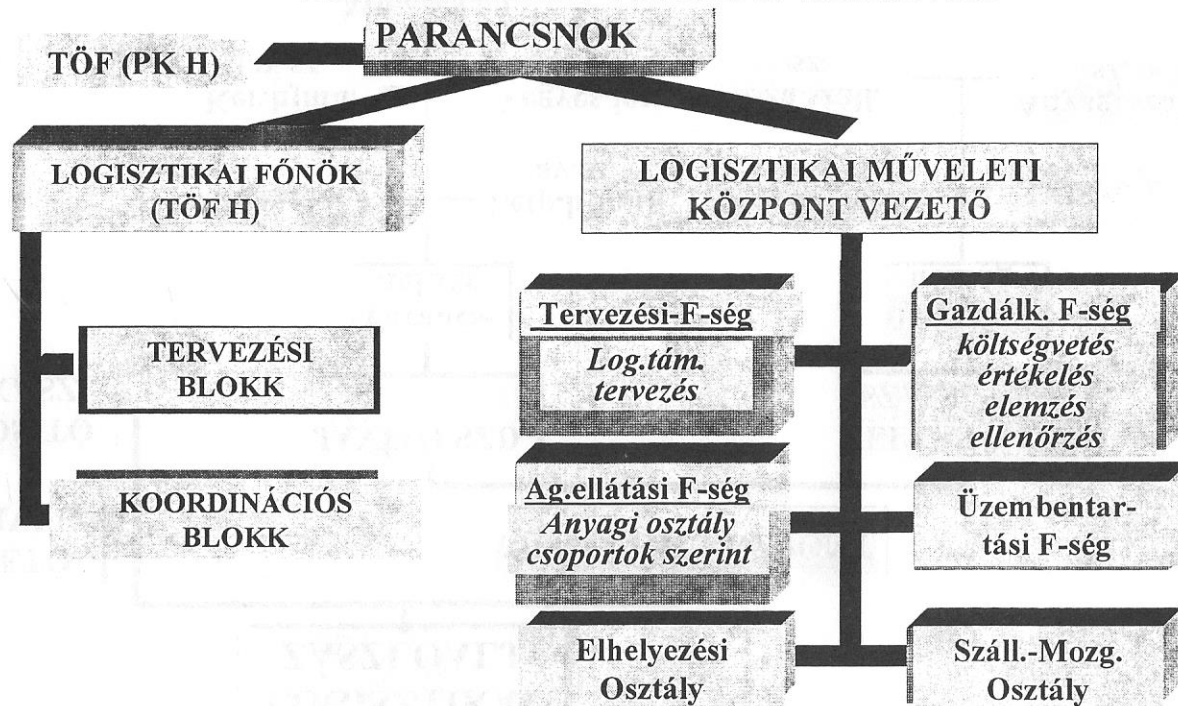
Úgy gondolom javaslataink, következtetéseink nagyon is racionálisak és helytállóak. Megvalósításuk mindnyájunk közös érdeke kell, hogy legyen.

Fő törekvésünk, hogy a Szárazföldi Haderőnem előtt álló feladatok eredményes végrehajtásával teljesítsük a Magyar Honvédség átalakításának közép- és hosszú távú, az SZFP-re eső célkitűzéseit, eleget tegyünk szövetségi kötelezettségeinknek.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

SZÁRAZFÖLDI PARANCSNOKSÁG LOGISZTIKA VEZETŐ SZERVEI

HADERŐNEMI TÁMOGATÓ PARANCSNOKSÁG

PARANCSNOK

TÖRZSFŐNÖK

G1 SZEMÉLYÜGY

G2 FELDERÍTŐ

G3 HDM ÉS KIK.

G4 LOGISZTIKA

G6 VEZETÉS

JOGI, IGAZG. RLG.

MŰVELETI KÖZPONT VEZETŐ
(PK H)

Tervezési-F-ség

*Log.tám.
tervezés*

Gazdálk. F-ség

*költségvetés
értékelés
elemzés
ellenőrzés*

Ag.ellátási F-ség

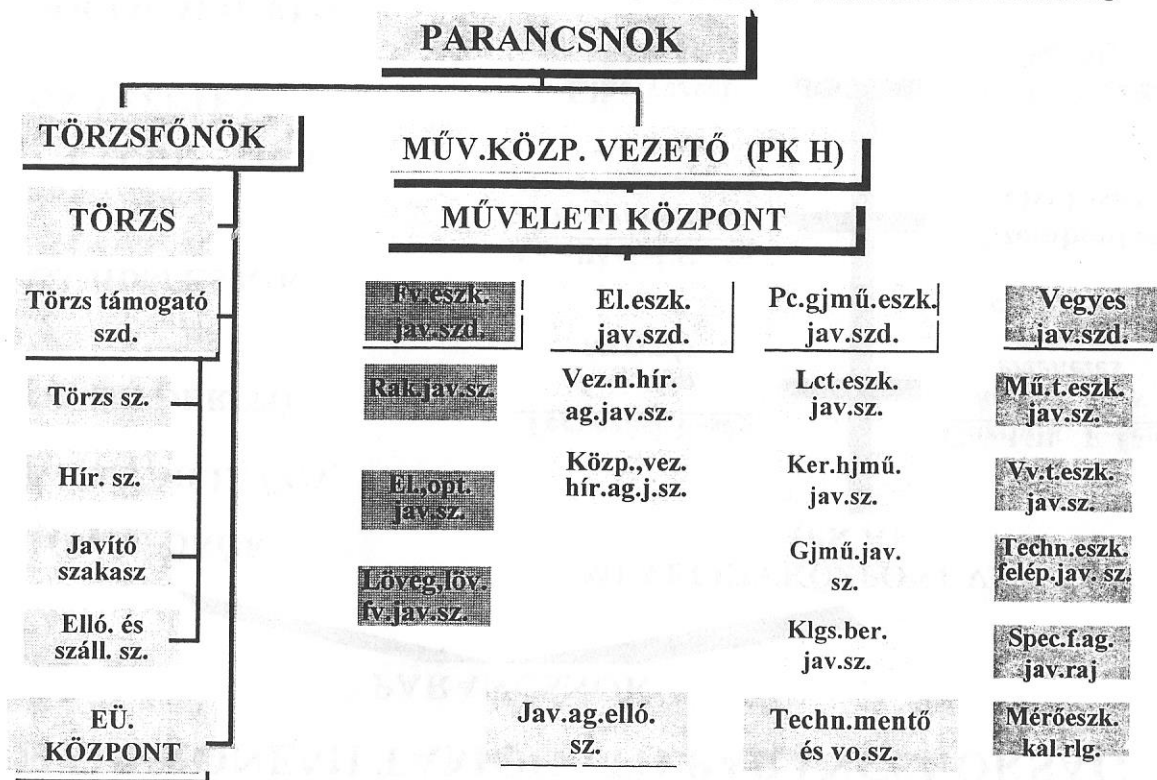
*Anyagi osztály
csoportok szerint*

Üzembentar-
tási F-ség

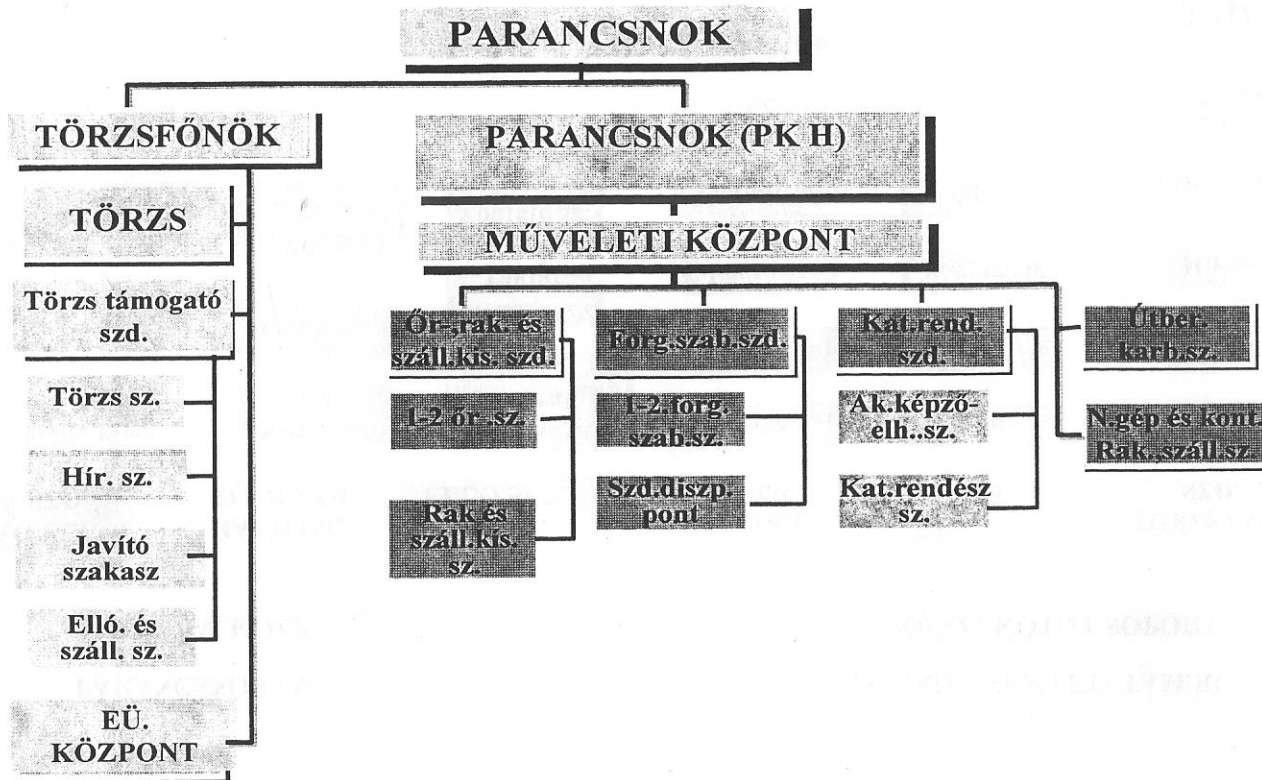
Elhelyezési
Osztály

Száll.-Mozg.
Osztály

TECHNIKAI TÁMOGATÓ ZÁSZLÓALJ

MANŐVER TÁMOGATÓ ZÁSZLÓALJ

NEMZETI TÁMOGATÓ ZÁSZLÓALJ

PARANCSNOKSÁG

LOG.MŰV. KÖZP.

FOGADÓ NEMZETI TÁM.RLG.

ÖSSZEKÖTŐ CSOPORT

AG.ELLŐ.
SZD.HAJTÓAG.
ELLŐ.SZD.TECHN.
ELLŐ.SZD.ELŐRETOLT
BÁZIS SZD.EÜ.
KÖZPONTTÖRZSTÁM.
SZD.Nyilv.tartó
rlg.Nyilv.tartó
rlg.Techn. anyag
raktárak

Törzs

Gyógyító cs.

Kom.,f.szab.
sz.

Raktár sz.

Raktár sz.

Kivont eszk.
raktár

Ag.terv. raj

Járv.véd.rlg.

Száll.kis.sz.

1-3.száll.sz.

1-2.üza.tár.,
száll.sz.

Vontató sz.

Javító sz.

Gyógysz.rlg.

Híradó sz.

Javító sz.

Vontató sz.

Log.sz.

LOG.SZD.

Száll.sz.

1-3.ag.száll.
sz.

Javító sz.

Őr-és bizt.sz.

Ellátó sz.

Segélyhely

LOGISZTIKAI TÁMOGATÓ ZÁSzlÓALJ

PARANCSNOK

A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ SZÜKSÉGSZERŰSÉGE ÉS ELGONDOLÁS ANNAK MEGVALÓSÍTÁSÁRA A LÉGIERŐNÉL

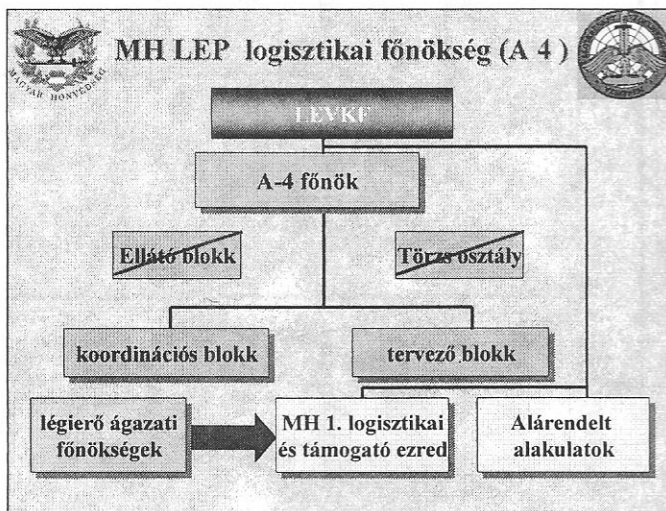
Németh István¹

Tisztelt konferencia!

Előadásomban a Légierő logisztikai rendszerének jelenlegi helyzetének ismertetésével, valamint a problémák megoldása érdekében egy lehetséges alternatíva bemutatásával foglalkozom.

A Magyar Honvédség stratégiai felülvizsgálata befejeztével meghatározásra kerültek azok az alapvető feladatok és hosszabb távra szóló célkitűzések, melyek elérésével a haderő a jövőben meg tud felelni a vele szemben támasztott elvárásoknak, követelményeknek.

A haderő-átalakítás első szakaszában a logisztikai támogatás terén történtek alapvető, főleg szervezeti változások, *melyek nem követték a jelen alkalmazási követelményeket.*

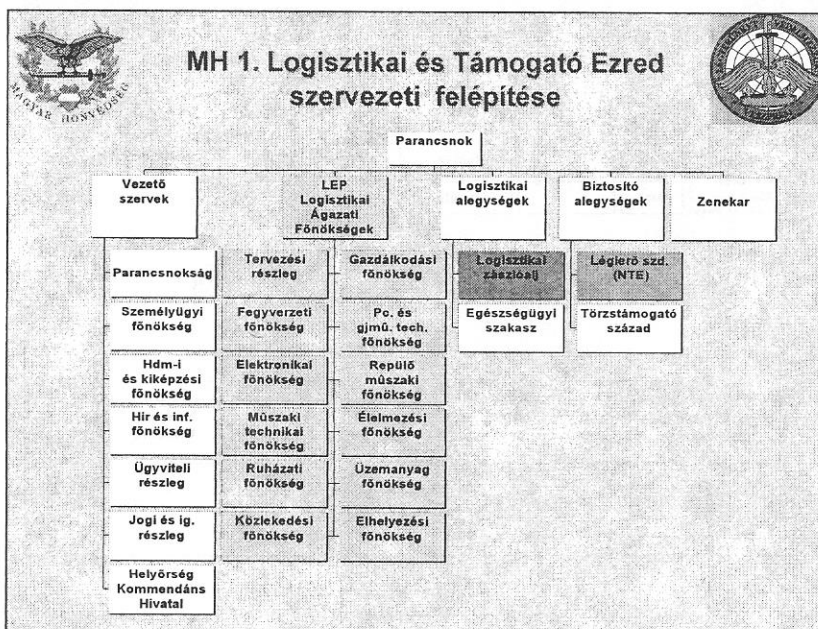
1. Németh István dandártábornok, MH Légierő Parancsnokság törzsfőnöke.

A szervezeti átalakítás a Légierő Parancsnokság logisztikai főnökségénél hozta az egyik legnagyobb mértékű változást.

Nem került kialakításra az ellátóblokk, mint a Szárazföldi haderőnemenél, illetve törzssosztály, mint a HVK J-4 szervezetében.

Az A-4 a rendelkezésre álló létszámmal nem hivatott ágazati végrehajtó tevékenység végzésére, fő feladatát a műveleti logisztikai tervezés és a parancsnok logisztikai döntéseinek előkészítése képezi.

Haderőnemi szinten a logisztikai feladatok végrehajtásának szakmai irányítását végző szolgálati ágak kikerültek a középvezetői szervezetből. A kialakított új elgondolás szerint az ágazati főnökségek légierő más alárendeltjeinek megfelelő ugyanazon vonalú alárendelt katonai szervezetnél, az MH 1. Logisztikai és Támogató Ezred szervezetébe kerültek beintegrálásra. Ennek megfelelően jog-, hatáskörük, irányítási lehetőségük a mellérendeltségi helyzetből adódóan kifejezetten belső szakági egyenes-irányú és vonalú „üzenet”-váltásokban valósul meg. Az irányítás gyakorlatilag „átíratok” formájában valósul meg, növelve az adott egyszemélyi vezető leterheltségét, az ügymenet bonyolultságát.

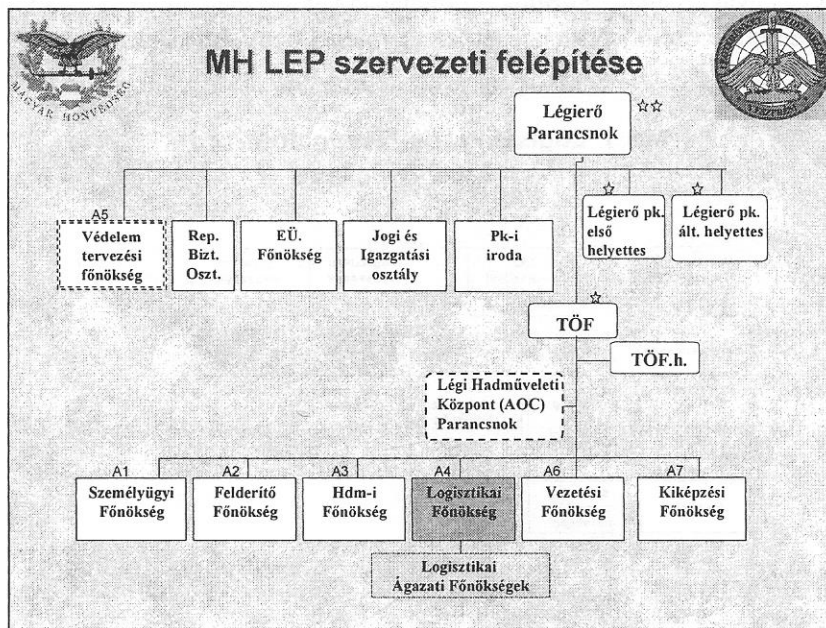

Az 1. Logisztikai és Támogató Ezred a Légierő Parancsnokság logisztikai ágazati főnökségeit, valamint egy logisztikai zászlóaljerőt tartalmaz hadtest érdekű feladatok végrehajtásához. Az ezred feladatköre erősen korlátozott, mivel a repülő és légvédelmi rakétatechnikát a központi tagozat látja el fenntartási anyagokkal és biztosítja javítókapacitásokkal.

Az ezred alaprendeltetését - a haderőnem csapatai közvetlen támogatását - jelenlegi szervezetével nem képes megvalósítani.

A Logisztikai Ágazati Főnökségek vonatkozásában az a különleges helyzet állt elő, hogy egy mellérendelt - néha még alacsonyabb szintű - logisztikai irányító szakági szervezet végzi a légierő alakulatainál lévő fegyvernemi szervezetek szakmai vezetését.

A fennálló problémák ideiglenes feloldása érdekében - haderőnemi feladatok végzésére- az ágazati főnökségek visszavezénylésre kerültek a Légierő Parancsnokság A-4 főnökség állományába.

A Légierő Parancsnokság törzsét a törzsfőnök (parancsnokhelyettes) vezeti. Az A1,...A7 főnökségek közvetlenül a törzsfőnök alárendeltségébe tartoznak. Mint ahogy azt az előzőekben említettem, a Logisztikai Ágazati Főnökségeket a logisztika szervezetek működésének folyamatos biztosítása érdekében az A-4 főnökséghez kerültek visszavezénylésre, az új központi szabályozások megjelenéséig a jog- hatás- és felelősségi körökre vonatkozóan intézkedés került kiadásra:

- A logisztikai főnökség (A-4) haderőnemi logisztikai műveleti tervező, koordinációs és döntéselőkészítő, valamint nemzetközi feladatokat lát el.

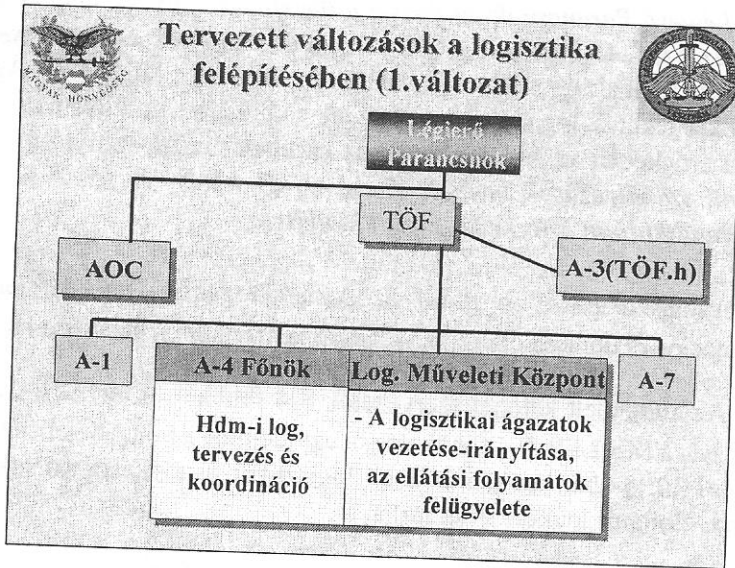
- Az alárendelt katonai szervezetek S-4 főnökei és törzseik szakmai irányítását a MH LEP A-4 főnök végzi, egyidejűleg a honvédelemről szóló 1993.évi 30. §-ában meghatározott- logisztikai biztosításra vonatkozó - szakmai előljárói jogkört gyakorolja.

- A MH LEP költségvetése vonatkozásában végzi a logisztikai és a logisztikai koordinációs hatáskörbe tartozó (hír-, kiképzési, humán, logisztikai-pénzügyi) előirányzat gazdálkodási feladatokat.

- A haditechnikai eszközök, elrendelt készletek egyedi alkalmazása, felhasználása, kirendelése, átcsoportosítása - a Logisztikai Ágazati Főnökségek javaslata alapján - a törvényi felhatalmazás alapján és a tervezés érdekében továbbra is A-4 szintű feladat maradt.

A logisztikai rendszer teljes átszervezését követően a parancsnoki irányítási rendszer bonyolultabbá vált, az információ-áramlás lelassult. Nyilvánvalóvá vált, hogy a logisztikai rendszert újra kell gondolni, és a kor követelményeinek megfelelő vezetési-irányítási rendszert kell kialakítani a logisztika vonatkozásában is.

Az új szervezeti struktúrában az A-4 főnök továbbra is meghatározó szerepet tölt be a Légierő Parancsnokság szervezetében, mint a parancsnok legfőbb logisztikai tervezője és döntés-előkészítő, közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve.

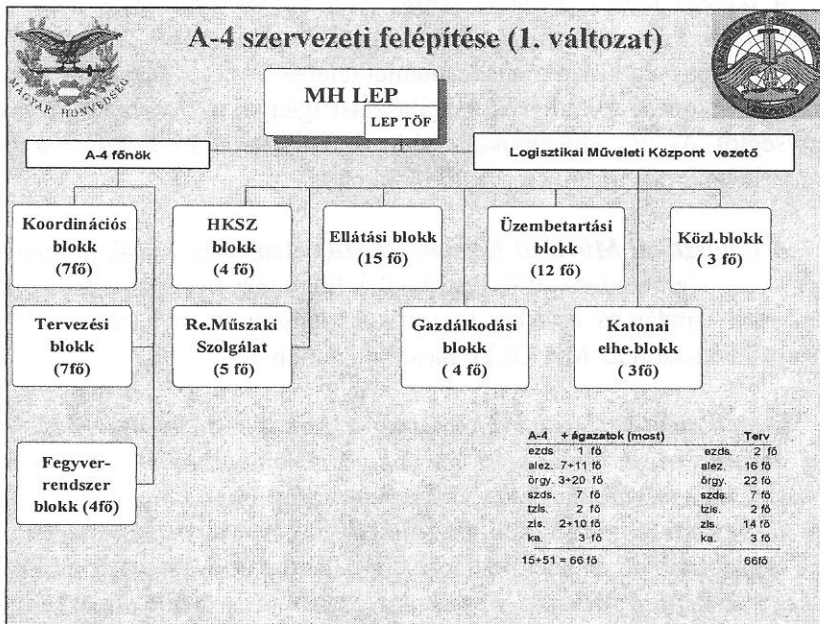

Mint ahogyan az ábrán is jól látható egy új elem is megjelenik, ez a **Logisztikai Műveleti Központ**, melynek parancsnoka szintén a törzsfőnöknek van közvetlenül alárendelve.

Ez a szervezet elsősorban a jelenlegi *Légi erő Logisztikai Ágazati Főnökségekből* lenne kialakítva.

A Logisztikai Műveleti Központ fő feladata a funkcionális logisztikai vezetés és irányítás - a napi élet biztosítása - így a valós logisztikai biztosítás, valamint a logisztikai hadműveleti tervezés egymástól jól elkülönülne.

A következő ábrán az általunk javasolt új *A-4 szervezeti formákra* láthatunk példákat.

Ezen az ábrán az előbb szemléltetett elgondolás van részletesebben kifejtve. Az A-4 főnök alatt **három blokk** található a koordinációs, tervezési és a fegyverrendszer blokk.

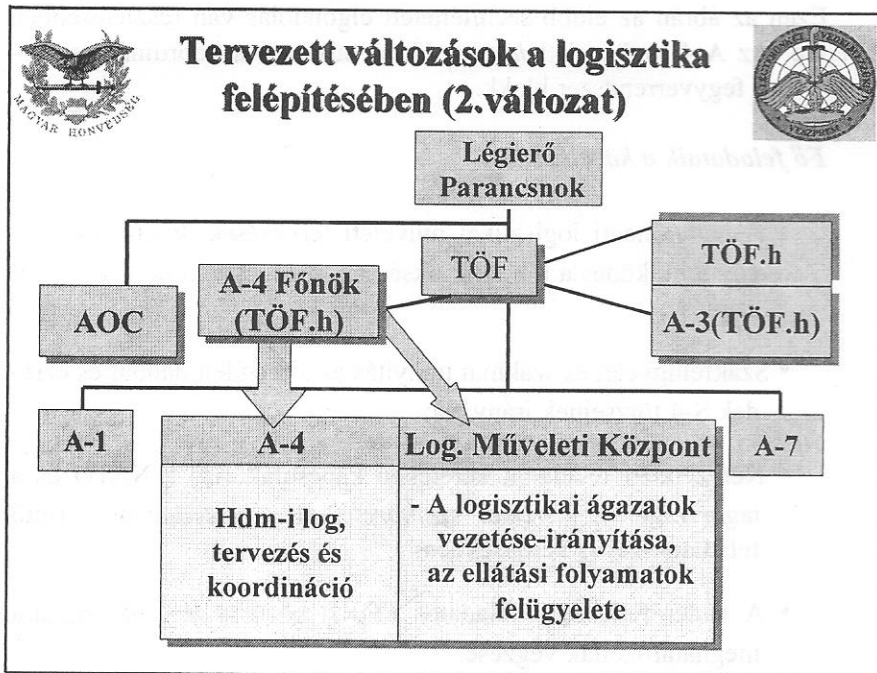
Fő feladataik a következők:

- A haderőnemi logisztikai műveleti tervezések, koordináció és együttműködés a többi főnökséggel, parancsnoki döntéshozatal segítése;
- Szakfelügyelet és szakmai irányítás az alárendelt dandár és ezredek S-4 törzseinek irányába;
- Nemzetközi feladatok keretében kapcsolattartás a NATO és a tagországok logisztikai szervezeteivel a haderőnemet érintő feladatokban és kérdésekben;
- A haderőfejlesztési feladatok (TFG) közül a légierő számára meghatározottak végzése.

A légi erő fegyverrendszer váltás előtt áll, ez vonatkozik a repülő, légvédelmirakéta, radar, valamint a vezetési rendszerekre is. Ezen tényleges tevékenység külön menedzsmentet tételez fel, a rendszeresítés, majd a régiék kivonása feltétlen különválasztást igényel az üzemeltetési tevékenységtől. Az új haditechnikai eszközök rendszerbe állításáig ezen állományt le kell választani a tervezői blokkról.

A Logisztikai Műveleti Központ (LMK) elemeinek kialakításánál azt a lényeges szempontot vettük figyelembe, hogy legyen képes irányítani az alárendelt dandár és ezredek logisztikai alegségeit és szervezeti felépítése találkozzon az MH ÖLTP hasonló elemeivel.

Ennek megfelelően hét blokkot tervezünk létrehozni műveleti, ellátási, üzemeltetési, közlekedési, gazdálkodási, katonai elhelyezés és repülő-műszaki szolgálatot. A kialakításra tervezett blokkok alapját a jelenlegi 12 ágazati logisztikai főnökség integrációjával tervezzük megvalósítani, így létszám növekedés nem lesz. Figyelembe véve a haderőnemi sajátosságot a Repülő Műszaki Főnökséget továbbra is önálló főnökségként tervezzük az LMK-n belül.

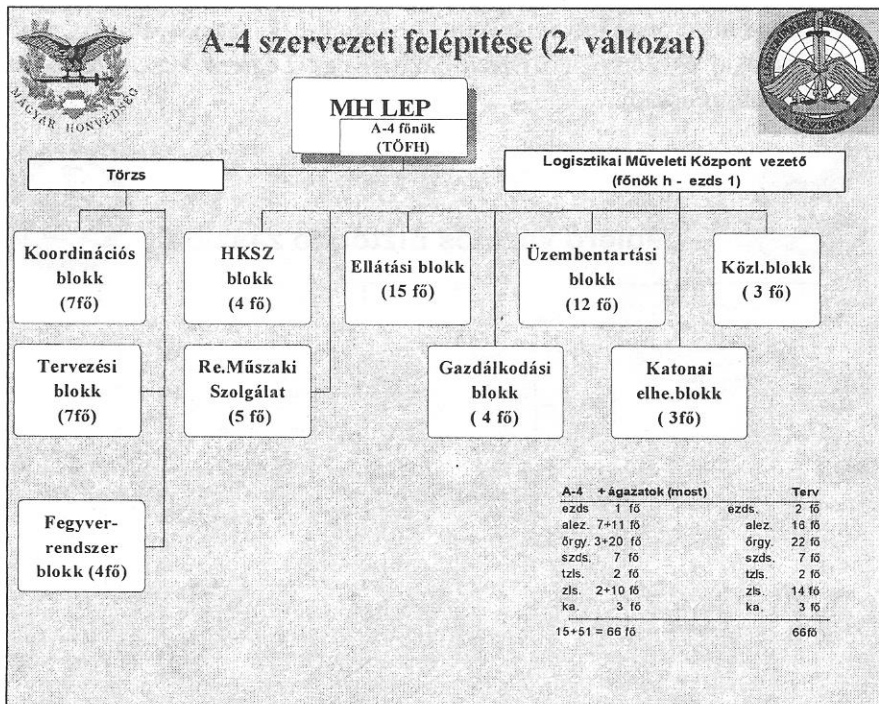

Ebben a struktúrában az A-4 főnök meghatározóbb szerepet tölt be a Légierő Parancsnokság szervezeti felépítésében. Közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve és ezzel egyidőben törzsfőnök helyettesi pozíciót tölt be, természetesen a hozzá tartozó felelősséggel és jogkörrel.

Mint ahogy az ábrán is látható az A-4 főnök (törzsfőnökhelyettes) egyben az A-4 törzsfőnöke is, míg az egyik helyettese a Logisztikai Műveleti Központ parancsnok, aki szakmailag is közvetlenül az A-4 főnöknek van alárendelve.

Ennek a megoldásnak az az előnye, hogy egy erős, egységes logisztikai rendszer alakul ki, ahol az erők és eszközök, valamint a jogok és vele együtt a kötelezettségek is egy kézben összpontosulnak.

Ugyanakkor, ennél a változatnál is külön válik a tervezői és funkcionális logisztika.

A 2. számú változat részleteit tanulmányozva megállapítható, hogy különbség csak az A-4 főnök helyében és szerepében van a struktúrában, amit már az előzőekben említettem.

Mindkét változat előnye, hogy a jelenlegi létszámviszonyokat tekintve alapul nem jár növekedéssel, sőt kis mértékben (1-2 fő) rendfokozati csökkenés mutatkozik az alezredek és őrnagy beosztások tekintetében.

Megítélésem szerint - bármelyik elképzelés is valósuljon meg - nem fog bekövetkezni szakemberkiáramlás, mint az megtörtént az előző szervezési időszakokban.

A végleges változat elfogadása után várható, hogy egy biztos alapokon nyugvó, egységes és működőképes logisztika alakuljon ki haderőnemi szinten, ahol az erők és eszközök, valamint a jogok és vele együtt a kötelezettségek is egy kézben összpontosulnak.

A haderőreform folyamatoként szükségesnek tartom a megszűnő 1. Logisztikai és Támogató Ezred bázisán egy **Légiőr Vezetésbiztosító zászlóalj létrehozását.**

A Légierő Vezetésbiztosító Zászlóalj fő feladatait a következőkben lehet összefoglalni:

1. Légierő Parancsnokság törzs ellátási feladatok:

- Infrastruktúra, élet- és munkakörülmények biztosítása;
- Tradicionális ellátás végrehajtása;
- Közúti személy- és teherszállítási feladatok végzése;
- Légierő Parancsnokság nemzetközi feladatainak háttérbiztosítása;
- Őr- és kommandáns tevékenység.

2. Helyőrségi támogatási feladatok:

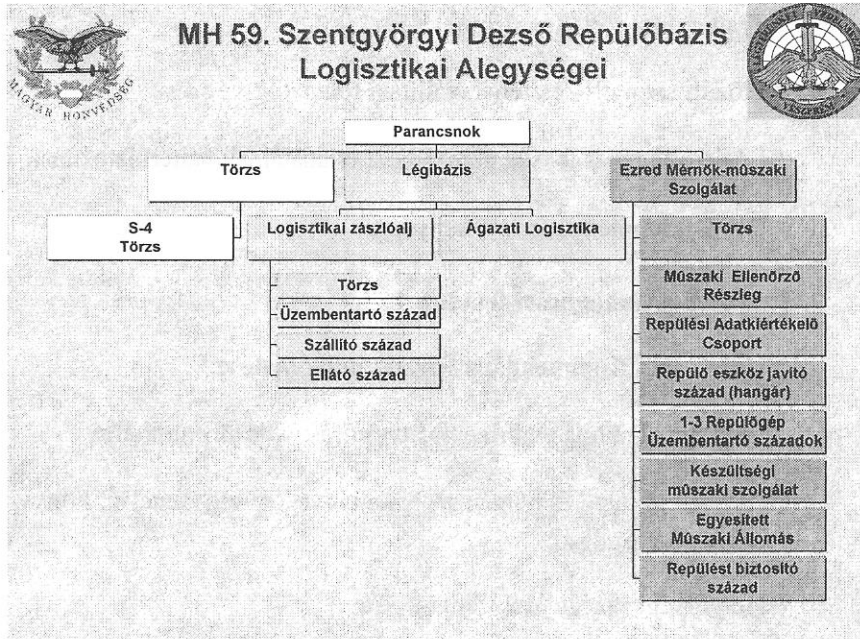
- Helyőrségi Kommandáns Hivatal működtetése;
- Lakásgazdálkodás, nőtlen és átvonuló szálló üzemeltetés;
- Helyőrségi jóléti és humán szolgálati tevékenység (zenekar, könyvtár, egészségügy);
- Helyőrségi szolgálatok fenntartása;
- Ingatlanyilvántartás, beruházás és felújítás.

3. Légierő érdekű feladatok:

- Kutató-mentő feladatok, légierőre vonatkozó logisztikai biztosítása;
- Szállítmánykísérési, valamint őrzés-védelmi feladatok végzése;
- Különleges helyzetekben műveletek logisztikai biztosítása, úgymint mentés, katasztrófaelhárítás, természeti csapások következményeinek felszámolása;

- Váratlan és tervezett feladatok végrehajtását azonnal megkezdeni a hazai és szomszédos államok területén és mintegy 48 óráig napi max. 1 helikopterraj 1-2 bevetéssel biztosítani.

A következő ábrán a MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis logisztikai alegységeit és a támogatási rendszer elvi vázlatát láthatjuk:

Jól látható, hogy különvált a tervezői (S-4), a szervezeti szintű és a közvetlen logisztikai támogatási rendszer. Az S-4 törzs feladata a tervezés és a parancsnoki döntéshozatal segítése, a logisztikai zászlóalj a repülőtér és a laktanya teljes körű logisztikai ellátását, míg az ezred mérnök-műszaki szolgálat az ezred tevékenységét biztosítja.

*A logisztikai zászlóalj alapvető logisztikai alegység az ezredben, illetve a repülőbázison belül. A zászlóalj biztosítja az ellátási, karbantartási és szállítási támogatást az ezred részére. Továbbá a **Logisztikai Műveleti Központ** - mely az ágazati logisztikából kerül kialakításra - menedzsment funkciót lát el, hogy biztosítsa az egész ezredben belül a logisztika hatékony végrehajtását.*

Közvetlen támogatás:

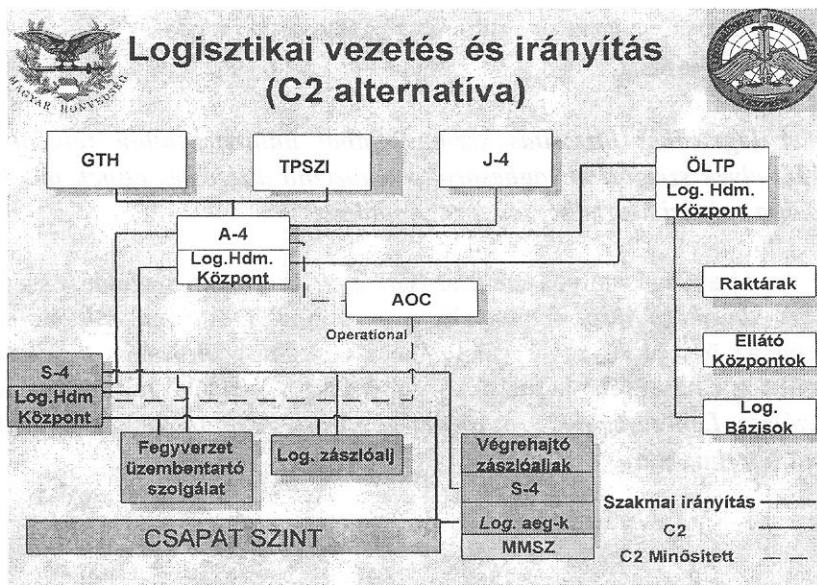
Az ezred mérnök-műszaki szolgálat - lényegében egy zászlóalj szintű szervezet - fő feladata a repülések minden oldalú logisztikai támogatása békében és minősített helyzetben, valamint biztosítani a repülő-ezred hadműveleti képességét. Gondos tervezések és végrehajtáson keresztül a mérnök-műszaki szolgálat alegységei, szolgálatai és eszközei lehetővé teszik az ezred-parancsnok számára, hogy áttelepülés esetén az áttelepült erők és eszközök feltöltését és további támogatását biztosítani tudja.

A logisztikai zászlóaljnak és a mérnök-műszaki szolgálatnak legalább annyira mobilnak kell lennie, mint az általuk támogatott repülő ezrednek. A mozgékonyág növeli az alakulat biztonságát, éppen ezért minden esetben készen kell állnia az áttelepülésre.

Vezetés és irányítás:

A rendszeres napi műveletek megszervezése során a *Zászlóalj Logisztikai Műveleti Központ* közvetlenül együttműködik a *Légiőrő Logisztikai Műveleti Központ* képviselőivel és az *MH ÖLTP* elemeivel.

A következő ábra az előzőekben részletezett haderőnemi logisztikai vezetés, irányítás, szakmai felügyelet és a közvetlen együttműködés kapcsolatrendszerét szemlélteti.

A rendszeres napi logisztikai támogatás megszervezése során az A-4 főnöke szoros kapcsolatot tart fenn a HVK J-4, az MH ÖLTP logisztikai elemeivel, valamint az alárendelt dandár és ezredek S-4 főnökeivel.

A Légierő Logisztikai Műveleti Központ (LMK) szakmai kapcsolatban áll az MH ÖLTP Logisztikai Műveleti Központ elemeivel és irányítja az alárendelt Logisztikai Műveleti Központok munkáját.

Minősített időszakban az A-4 és az LMK munkacsoportokká alakulnak át és a légi műveletek logisztikai támogatásának megszervezése, irányítása a **Légi Hadműveleti Központból (AOC)** történik.

Megítélésem szerint, a vázolt struktúra biztosítja egy hatékony logisztikai támogatást a Légierő összes alárendelt alakulata számára, *továbbá hatékonyan támogatja az alábbi feladatokat:*

- Légi hadműveletek logisztikai támogatásának tervezése, beleértve a befogadó nemzeti támogatást;
- Logisztikai kiképzési programok kidolgozása és végrehajtása;
- A haderőfejlesztések logisztikai támogatása;
- Anyagellátás hatékonyabb tervezése és biztosítása;
- Lehetővé teszi egy automatizált logisztikai rendszer majdani létrehozását.

A logisztikai biztosítás szempontjából halaszthatatlan feladat a NATO-elvek szerinti anyagbesorolásra történő áttérés és ennek megfelelően a raktári készletképzés újragondolása.

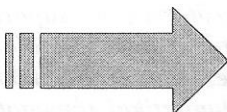
Az új anyagosztályok létrehozására egy lehetséges megoldást szemléltet a *következő ábra*. Figyelembe véve azon felvetést, amely elgondolás szerint az összes anyagi és szolgáltatás-biztosítási kérdéskör az **Ellátó Főnökség** hatáskörébe kerül, ekkor lehetséges a meglévő raktárak racionalizálása. *Lehetőség nyílik az anyag-osztályok, -alosztályok szerinti raktárak létrehozására.*

ANYAGOK CSOPORTOSÍTÁSA

JELENLLEG

JAVASOLT

ÉLELMEZÉS
ÜZEMANYAG
FEGYVERZET
RE. MŰSZAKI
MŰSZAKI
RE.TÉR KARB.
ELHELYEZÉS
EÜ
RUHÁZAT
VEGYIVÉDELMI
KÖZLEKEDÉSI
HÍR, FRISZ
ELEKTRONIKAI SZÜNY
PC GJMŰ
KIK. TECHN.
HUMÁN
TÉRKÉP
METEOROLÓGIA

I. LÉTFENNTARTÁS
II. ELLÁTMÁNYOK, ESZK SZEMÉLYI FELSZEREL.
II /a. TÉRKÉPEK, TOPOGRÁFIAI AG.
III. ÜZEMANYAG III /a. RE. ÜZA
IV. ÉPÍTŐ MŰSZAKI STO, REKA
V. FEGYVERZET LŐSZER
VI. JÓLÉTI, KIKÉPZÉSI HUMÁN CIKKEK
VII. VÉGTERMÉKEK
IX. JAVÍTÓ ALK. RÉSZEK HÍR. FRISZ
IX /a. REP. (HEL) JAV. AG-OK
X. KERESKEDELEMBŐL BESZEREZHETŐ AG-OK

Ugyanakkor a fent vázolt csoportosítás jelentősen egyszerűsítene az anyagkezelést, kodifikációt és nyilvántartást.

Mindezek az érvényben lévő anyagnemfelelősi rendszer újragondolását, szabályozását is jelenti. Csapatszinten a szükséges raktári kapacitások és anyagellátási rend kialakítása központi szintű szabályozást igényel.

Végrehajtás szintjén a szükséges tárolási és ellátási feltételek belső átcsoportosításokkal megfelelő átmeneti idővel megoldhatók.

Tisztelt Konferencia!

Kérem, hogy az új logisztikai rendszer kimunkálásánál az általam jelentett, a haderőnem speciális helyzetéből adódó javaslatokat vegyék figyelembe.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RENDJE A HADERŐ-ÁTALAKÍTÁS FOLYAMATÁBAN

Ronkovics József¹

Tisztelt Konferencia!

Röviden szeretnék a Haderőtervezési Csoportfőnökség szemszögéből két-három dologra rávilágítani. A haderő-átalakítás célkitűzéseinek és feladatainak történő megfelelés, a haderőműködés és működtetés új kihívásai szükségessé teszik a logisztikai támogatás teljes körének megújítását, a szövetségesi elvárásoknak megfelelő, azzal harmonizáló rendszer kialakítását, a jelenlegi rendszer modernizációját. Meg kell újítani a logisztikai feladatrendszert, a szervezetet és az ahhoz biztosított képességeket, valamint a logisztikai doktrínát.

A konferencia céljával és törekvéseivel egyetértek, a csoportfőnökség a logisztikai modernizáció eddigi folyamatait támogatta, és a jelen elképzelés megvalósítását is támogatjuk.

Biztosítani kell a maximális hatékonyságot, rugalmasságot, minimalizálni kell a személyi és működési költségeket. Az előttünk álló feladat - a hadsereg szervezeti rendszerének tökéletesítése, a csapatok belső átalakítása, a hadrafoghatóság és kiképzés színvonalának növelése, a haditechnikai fejlesztések végrehajtása - szerves részét jelenti a fogyasztói (felhasználói) logisztika rendszerének modernizációja.

Cél: a NATO-logisztikai elvekhez illeszkedő, a csapatok tevékenységét stabilan támogatni képes logisztikai rendszer kialakítása, a logisztikai rendszerek koncentrációja, az új szervezetek kialakítása.

Hatékony logisztikai forrásokat, képességeket kell biztosítani a csapatok részére, amelyek megfelelően tudják támogatni az önálló műveletek végrehajtását legalább 7 közepes intenzitású harcnap tevékenység során.

¹Dr. Ronkovics József dandártábornok, HM-HVK Haderőtervezési csoportfőnök.

Mostani döntésünk egy hosszú távú folyamat meghatározó eleme, a végcél elérése jelentős szervezőmunkát, alkotó tevékenységet, elkötelezett hozzáállást kíván a logisztikai szervezetek állományától. A logisztikai modernizáció szoros együttműködésben kell, hogy legyen a haderő modernizációjával, annak végrehajtásához tökéletesen kell illeszkednie.

A logisztikai szervezetek napjainkban nagyon nehéz helyzetben vannak. Egyrészt a honvédség átalakításának ugyanúgy **alanyai** mint más katonai szervezetek. Az **Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság** megalakítása, az ellátóközpontok átszervezése, a javító és ellátószervezetek átalakulása, a létszám- és struktúraváltozások, az állomány arányok módosulása mind jelentős feladatokat jelentett a logisztikai szervezetek állománya részére.

Másrészt a logisztikai modernizáció a hadsereg átalakításának, modernizációjának **eszköze** is. A megszűnt katonai szervezetek eszközeinek és szakanyagainak átvétele, az inkurrenciába került eszközöknek és anyagoknak az ÁPV Rt-nek való átadása, az eszközök átcsoportosításában végzett jelentős munka mind azt a célt szolgálta, hogy a szárazföldi erők és a légierő csapatai minél gyorsabban képesek legyenek feladataik ellátására, a szövetségi kötelezettségek teljesítésére.

A logisztikai modernizáció feladatait több időszokban kell végrehajtani, amelyek jelentős mértékben befolyásolják a szervezetek tevékenységét.

a) A logisztikai szervezetek átalakítása, azok tevékenysége egyrészt **követi** a csapatok átalakítását, modernizálását. A készletképzési elvek változása, a csapatok szervezeti változásai, a szövetségi elvárások előtérbe kerülése jelentős követelményeket támaszt a logisztikai szervezetekkel szemben.

b) A változások nem kerültek el a logisztikai szervezeteket sem, így a csapatok szükségleteinek kielégítésével **egyidejűleg** a saját átalakításukat is végre kell hajtaniuk.

c) Az inkurrens eszközöktől és anyagoktól való megszabadulás után - a megmaradó technikai eszközök folyamatos üzemben tartása mellett - fel kell készülniük a modernizáció kapcsán beáramló új technikai eszközök fogadásának biztosítására. **Megelőzik** a csapatokat a feltételek kialakításában, az üzemeltetési előírások megismerésében, az alkalmazás és használat módszereinek kidolgozásában.

A logisztikai szervezetek, illetve a logisztikai koncepció átalakításához szükséges erőforrásokat alapvetően a meglévő szervezetekre alapozva kell végrehajtani. A tervezett **Logisztikai Műveleti Központok**, illetve a **Központi Logisztikai Dandár** csak a meglévő személyi állomány keretére hozhatók létre, *többletlétszám nem biztosítható*.

A hatékonyság és rugalmasság követelményeit szem előtt tartva mindenekelőtt a *belső erőforrás tartalékokat kell feltárni és hasznosítani*. A fejlesztés során egyre nagyobb számban kerülnek be a rendszerbe olyan technikai eszközök és rendszerek, amelyek kiszolgálása, üzemeltetése *kevésbé létszámgényes*. A tervek szerint mindinkább előtérbe kerül a *nemzetgazdaság erőforrásainak közvetlen felhasználása* a hadsereg logisztikai igényeinek kielégítésében, amely szintén létszámmegtakarítással járhat.

Nézetem szerint a központi raktárak számának csökkentése, a tárolási rendszerek átalakítása, a NATO-anyagosztályok szerinti raktározás és anyagkezelés további erőforrásokat jelenthet a modernizáció elősegítésére.

Természetesen ismeretesek azok a gondok és problémák, amelyek már eddig is keletkeztek a logisztikai szervezetek személyi állományánál.

Ismert okok miatt jelentős számú pályaelhagyásról, a logisztikai beosztások presztízsének csökkenéséről, az átszervezések kapcsán kialakult rendfokozati és beosztási szintek csökkenése miatti rossz érzésről számoltak be a logisztikai szervezetek vezetői, illetve a csapatparancsnokok.

A felvázolt modernizációhoz kapcsolódóan, jelentős feladat lesz az új rendszernek megfelelő *kiképzés megszervezése és végrehajtása*, a pozitív irányú kötődés kialakítása a logisztikai szakterületek felé, a jelenlegi, szakmailag elkötelezett állomány megtartása. Ebben jelentős segítséget jelenthet a parlamenti szavazás előtt lévő új szolgálati törvénytervezet, amelyben a katonai pálya presztízsét emelő lényegesen kedvezőbb illetmény folyósítása is helyet kapott.

A megfelelő döntés után meg kell kezdeni a logisztikai modernizáció végrehajtási ütemtervének elkészítését, elő kell készíteni azokat a szervezési változásokat, amelyek a megszűnő, illetve átalakuló katonai szervezeteket érintik.

Meghatározó szempontként kell kezelni, hogy a katonai szervezet átalakításával együtt kell a logisztikai szervezeteket is átalakítani.

Jelenleg folyamatban van a **Magyar Honvédség Védelmi Középtávú Terv** elgondolásának előkészítése, amelyet az *MH KT novemberben fog megtárgyalni*, majd decemberben vagy januárban kerülhet a kormány elé.

Ennek jóváhagyása után 2002-ben megkezdődhet a középtávú terv részletes kidolgozása, amely a miniszter úr aláírása után alapja lesz a 2003-2008 között végzett modernizációs tevékenységünknek.

A javaslatok szerint 2002-ben végrehajtható a harcászati szintű logisztikai szervezeti elemek, majd 2003-ban a parancsnokságok logisztikai műveleti központjainak kialakítása.

A központi logisztikai dandár megalakításával és az említett szervezeti változtatásokkal biztosítható, hogy a Védelmi Középtávú Tervben meghatározott időre a logisztika a szervezetével, készleteivel és képességével képes legyen megjelenni a feljárnlott harcoló erők mögött, *mint fenntartható logisztikai támogatás*. Képes legyen a NATO logisztikai információs rendszerhez való csatlakozásra, a szövetségi rendszerből adódó követelményekhez való hatékony és rugalmas alkalmazkodásra.

Ezt a folyamatot tartjuk megvalósíthatónak és ezen feladatok végrehajtását támogatja a Haderőtervezési Csoportfőnökség.

Köszönöm a figyelmet!

AZ ÚJ TÍPUSÚ LOGISZTIKAI SZAKÁLLOMÁNY FELKÉSZÍTÉSÉNEK KÉRDÉSEI A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

Báthy Sándor ¹

Tisztelt Konferencia!

Engedjék meg, hogy jelentésemet egy idézettel kezdjem:

"A katonatiszt felkészítésének követelménye eltér a civil igénytől, mert"²:

1. Rendelkeznie kell a szintnek megfelelő értelmiségi ismeretekkel.

2. Rendelkezzen a szakra jellemző élenjáró tudásanyaggal (ezen felsoroltak megegyeznek a civil igénnyel). Többet a civilekkel szemben a hadtudományi ismeretanyag.

A kérdés kapcsán nem arról szeretnék szólni, hogy az öt évvel ezelőtt akkreditált egyetemi logisztikai képzés a haderő-átalakítás mondhatjuk permanens modernizációja közben mennyiben felel meg a ma és a holnap elvárásainak, hiszen az itt ülők minden bizonnyal tudják, hogy milyen nehéz lehetett öt-hat évvel ezelőtt prognosztizálni a mai magyar hadsereg arculatát, szakemberigényét és nem utolsósorban NATO-csatlakozásunk hatásait.

Nem tartom szükségesnek azt sem, hogy a jelenlegi főiskolai és egyetemi képzés olyan elvitathatatlan eredményeit ecseteljem, mint az intézmények integrációja következményeként megvalósuló tananyag-harmonizáció, a magyar felsőoktatás rendszerébe illeszkedő képzési struktúrák és természetesen a NATO-típusú logisztikai ismeretek beépítése a tananyagba és oktatása, tanfolyami, egyetemi alap- és PhD-képzésben. (1-2. számú ábra).

1. Profeszor Dr. Báthy Sándor ezredes, ZMNE Logisztikai tanszékvezető egyetemi tanár.

2. Dr. Szücs László nyá. ezredes, ZMNE VSZTK Logisztikai tanszék "Gondolatok a logisztikai tisztképzésről" Katonai Logisztika 2000/3. szám.

Úgy érzem, hogy e konferencia szellemének megfelelően, arról kell szólni, hogy milyen további oktatásszervezési feladatok jelentkeznek annak érdekében, hogy a logisztikai tisztek minden szinten megfelelő támogatói lehessenek a katonai feladatot végrehajtó szervezeteknek. Úgy gondolom, hogy a most soron lévő, valóban korszakos változtatás elengedhetetlenné teszi a képzés modernizációját is, ezért előadásomban a *logisztikai tisztek előmeneteléhez kapcsolódó alap- és közbülső felkészítő képzési formák szükségességéről szeretnék szólni*, hiszen összehasonlítva más NATO-országokkal, saját képzési rendszerünket úgy érzékelem, hogy nem az elméleti síkon jelentkeznek problémák, hanem a legfontosabb anomália az, hogy *összesen csak két szintje létezik a tisztek képzésének, nevezetesen a főiskolai és az egyetemi képzés*, amelyet sajnálatos módon csak tanfolyami képzésként egészít ki a meghatározó vezetői szintet képző *vezérkari képzési szint*. (3. számú ábra).

A Magyar Honvédségben lévő egymásra épülő beosztások és zárójelben megjegyzem, hogy ezek mindegyikéhez jól körülírható magasabb és magasabb szintű elméleti és gyakorlati ismeretanyag is kapcsolódik, feltételezik, hogy a képzés ezekhez igazodva differenciálja és időben is hozzájuk rendelje az ismeretek átadását.

Itt szeretném megjegyezni, hogy a Logisztikai Modernizációs Bizottság logisztikai doktrinális és kiképzési munkacsoportja feldolgozta a hivatásos tiszt és tiszthelyettesek képzési, továbbképzési rendjét, valamint foglalkozott a tartalékos szakképzés problémájával és az előmenetel kérdéseivel is, aminek fejtegetéseivel és következtetéseivel egyetértek. A munkacsoport anyagából, amelyet Búzai László mk. alezredes úr vezetésével készítettek, kölcsönzöm az itt bemutatott és mellékelt ábrákat annak érdekében, hogy rajtuk keresztül szemléltessem a vizsgálatok idejében még befejezetlen munkát, ami a logisztikai tisztek beosztásait és rendfokozatát jellemezheti, a képzés alapját jelentő főiskolai végzettség után. (4. számú ábra).

Az általam levezetett logisztikai szakfejlesztési fórum minden hozzászólója megerősítette *a főiskolai szint nélkülözhetetlenségét az első tiszti beosztás betöltéséhez*. Ugyanakkor az is érzékelhető volt, hogy a továbbiakban a főiskola elveszti a kapcsolatot a végzetekkel, a főiskolai tananyagra alapozott továbbképzésük nem folyik. Ennek olyan követ-

kezménye lehet, hogy *akár hat-nyolc év is eltelhet, esetleg egy-két újabb beosztás is, míg az arra érdemes tiszt ismét a rendszeres képzés részesévé válik és tanulmányait a kiegészítő egyetemi alapképzésben folytatja majd. Így 30-32 évesen kap lehetőséget újabb egyetemi végzettséghez kötött beosztás ellátására.* Ennek a helyzetnek egyrészt az a problémája, hogy idő hiányában minden ismeretet, amit a hosszú képzési hiány szült kötelességének érez az egyetem átadni a hallgatóknak, másodsorban pedig óhatatlanul kihagyja azt a fontos lépcsőfokot, amit a logisztika sokszínűsége, nevezetesen az anyagellátás, a javítás, a szállításszervezés igényelne. *Így tehát fontosnak látszik, hogy még az egyetemi végzettséget biztosító képzés előtt legyen egy olyan szakmai képzés, ami az integráció funkcionális területei számára biztosít vezetőket.*

Ezt az anomáliát azért tartottam szükségesnek felvetni, mert az eddigi vizsgálatok elsősorban *két alternatívát jelölnek meg* a logisztikai felsőfokú képzés számára, nevezetesen *az ötéves egyetemi képzést, illetve a négyéves főiskolai és a hozzá kapcsolódó kétéves kiegészítő alapképzést.* Ezután engedjék meg, hogy *a kölcsonzótt ábrán* szemléltessem, hogy milyen lehetőséget látok arra, hogy *a jelenlegi rendszer viszonylag kis módosításával a célnak és bizonyos értelemben a NATO-országok gyakorlatának is jobban megfelelő logisztikai tisztképzés valósuljon meg.* Itt azonban hangsúlyoznom kell, hogy természetesen ez a képzés nem lehet önmagában álló, nem képzés a képzésben, hanem egy olyan egységes rendszer eleme, amelyet katonai felsőoktatásnak hívnak. (5. számú ábra).

A főiskolai képzést követően a *hadnagyi rendfokozattal* és megfelelő beosztással bíró logisztikai tiszt újabb beosztást csak *a haderőnem és a főiskola bázisán* szervezett minimum *egy hónapos* beosztásra felkészítő tanfolyam után kaphat.

Századosi rendfokozatot és ehhez kapcsolódó beosztást kaphat az a főhadnagy, aki szakirányú *törzstiszti tanfolyamot végez 10 hónapos időtartamban* az egyetemi képzés bázisán.

Őrnagyi rendfokozatot és beosztást kaphat az a százados, *aki újabb 10 hónapos egyetemi alapképzésen* vesz részt és ezzel egyetemi diplomát szerez.

Alezzredessé avanszálhat az az őrnagy, aki a beosztási területének megfelelő szakirányú továbbképzésen vesz részt, mintegy **10 hónap időtartamban**. Itt meg kívánom jegyezni, hogy a szakirányú továbbképzés helyettesíthető **a vezérkari képzéssel** is, ami után az egyénnek már szabad előrelépési lehetősége van.

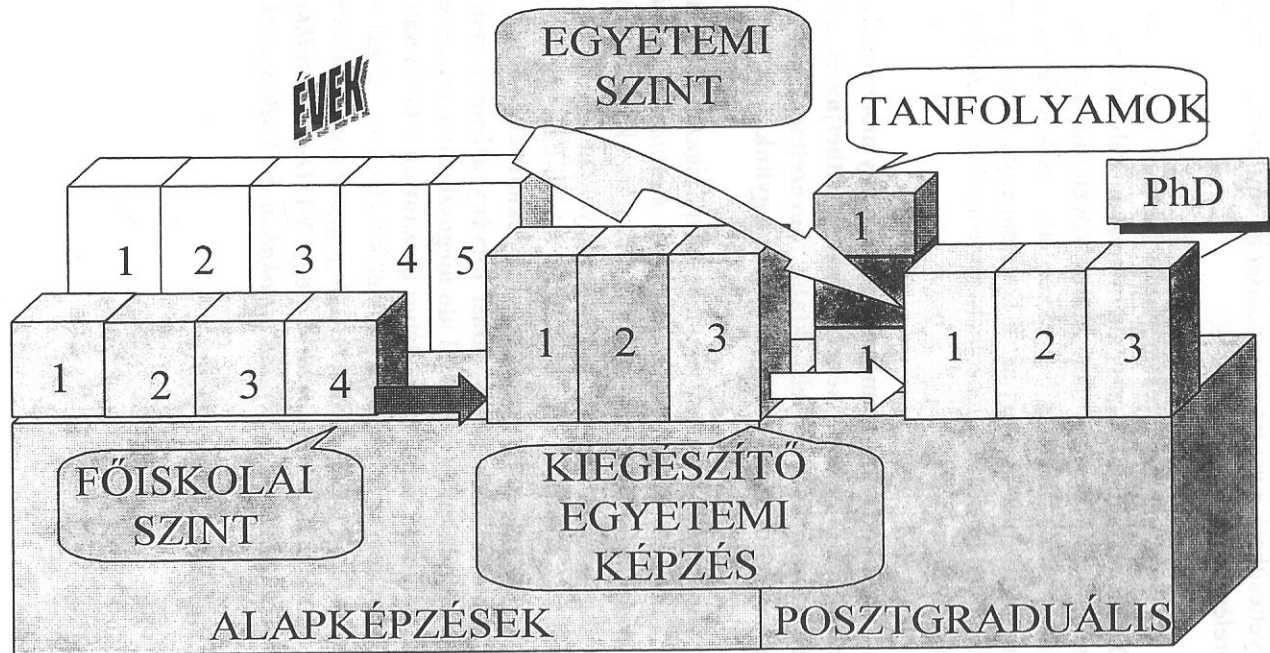
A felvázolt rendszer annyiban hasonlít csak a ma működő és a **LOMIB** vizsgálatok által is alternatívaként felvázolt rendszerhez, hogy a felsőoktatási törvény támasztotta követelményeknek - mint ezt az **Akkreditációs Bizottság** is megerősítette - csak ideiglenesen felelnek meg. Nem biztosítják ugyanis azt a követelményt, hogy egyetemi végzettség csak abban az esetben igazolható, amennyiben összefüggő graduális képzésben valósul meg.

Azzal kell tehát szembenézni, hogy egy modernebb, a NATO-partnereinkhez is igazodó képzéssel azt veszíthetjük el, amiért több évtizede küzd a katonai felsőoktatás, nevezetesen, hogy egyetemenként a magyar felsőoktatás integráns része legyünk.

Úgy gondolom, hogy nem tekinthetjük igazán példának azokat a nagy NATO-partner országokat, **ahol nincs katonai egyetemi képzés, nincs hadtudományi PhD fokozat**. Az ő kultúrájukban ugyanis a tiszt elfogadottan a nemzeti értelmiség része (gyakran irigyelt része) és inkább ő diktálja az elismerés feltételeit, mint ő kéri. Ezért gondolom úgy, hogy a mi viszonyaink között célszerű lenne tekintettel a katonai hierarchia sajátosságaira **kérni a felsőoktatási törvény azirányú módosítását, hogy diszciplináinkat és a képzési idő megoszlását a képzés sajátosságainak megfelelően, a hadsereg életéhez igazítottan a tárca határozhassa meg**. Így nem fosztanánk meg a minket követő nemzedéket sem attól, hogy magabiztos, a társadalomban magát joggal egyetemi diplomai végzettségű vezetőnek vallhassa, **sem attól, hogy NATO-partnereikkel hasonló gyakorlati és törzskari ismeretek birtokában működhessenek együtt**.

Köszönöm a figyelmet!

AZ EGYETEMI OKTATÁS ÚJ RENDSZERE

KÉPZÉSI SZAKOK

2. számú ábra

HADTUDOMÁNYI
KAR

SZINT

VEZETÉS ÉS
SZERVEZÉS-
TUDOMÁNYI
KAR

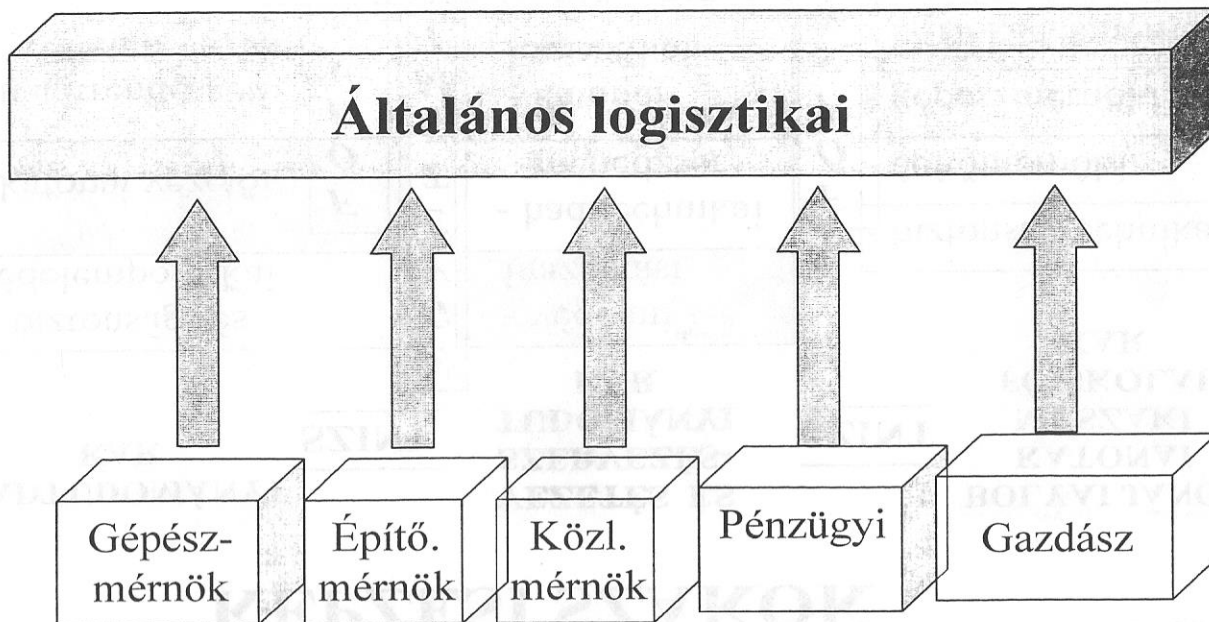
SZINT

BOLYAI JÁNOS
KATONAI
MŰSZAKI
FŐISKOLAI
KAR

- biztonság- és védelempolitikai		E	- védelmi igazgatási	
- katonai vezetői	F	G	- haditechnikai menedzser	F
- határrendészeti és védelmi vezetői	Ö	Y	- katonai logisztikai	Ö
	I	E	- gazdálkodási	I
	S	T	- pénzügyi	S
	K	M		K
	O	I		O
	L			L
	A			A
	I			I

Az ált.logisztikai szakirány főiskolai forrásai

3. számú ábra

Javaslat a Magyar Honvédség logisztikai tisztai, főtisztai és tábournoki állománya által betölthető beosztások besorolására

Rendszeresített rendfokozati
beosztásba eltöltött idő

4-8 év

4-12 év

4-16 év

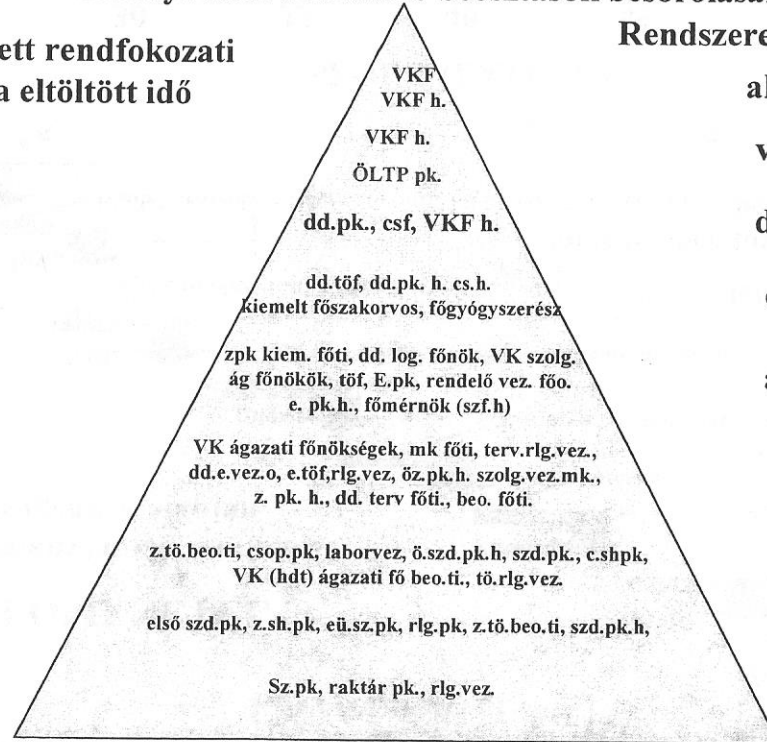
5-21 év

5-21 év

4-15 év

3-5 év

2-4 év

Rendszeresített rendfokozat

altbgy.

vörgy.

ddtbk.

ezds.

alez.

örgy.

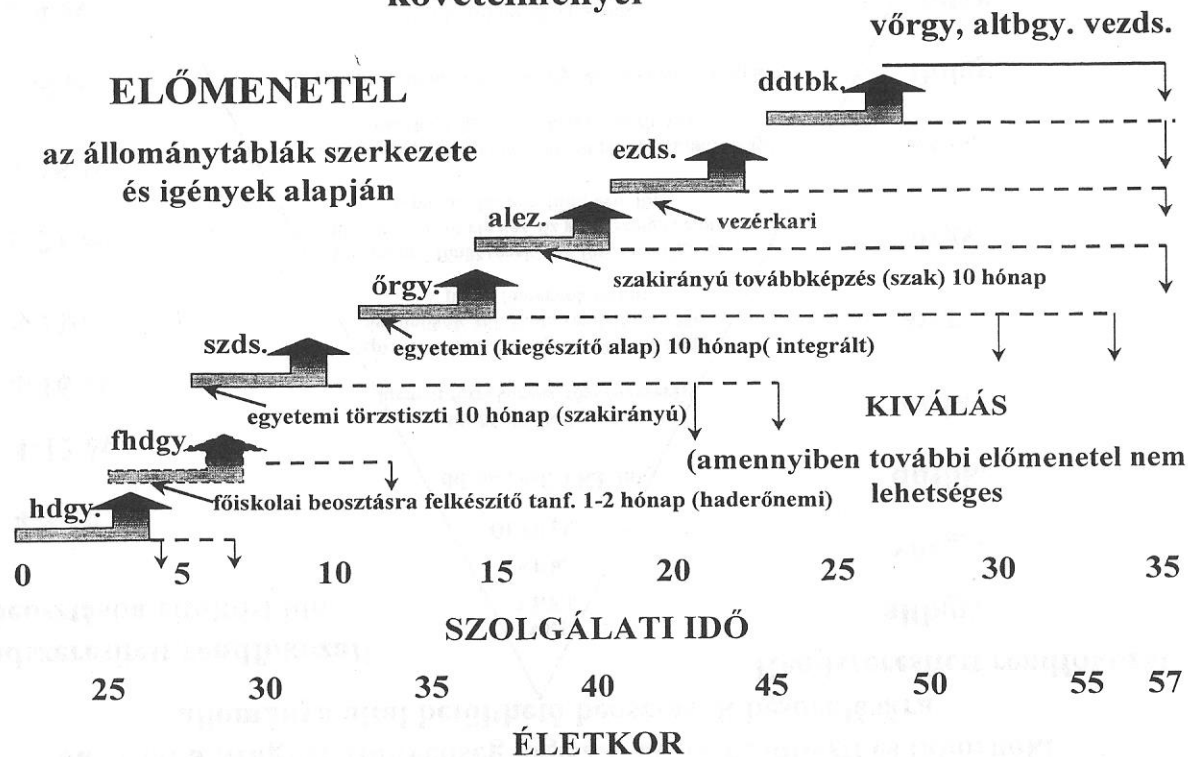
szds.

fhdgy.

hdgy.

A tisztek előmeneteli rendje és a beosztási kategóriák követelményei

5. számú ábra

AZ ÚJ ÜZEMBENTARTÓI SZAKÁLLOMÁNY FELKÉSZÍTÉSÉNEK KÉRDÉSEI A LOGISZTIKAI MODERNIZÁCIÓ MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

Turcsányi Károly¹

Tisztelt konferencia!

Köszönöm a konferencia szervezőinek, a katonai fogyasztói logisztika (továbbiakban logisztika) modernizációs folyamata vezetőinek, hogy a címben általuk meghatározott témában, mint legilletékesebbet, előadás megtartására kértek fel. Ez kifejezője annak a felismerésnek, hogy a képzésnek, felkészítésnek a jövő építése, az ahhoz vezető szervezeti és működési modernizáció megvalósíthatósága szempontjából igen jelentős szerepet tulajdonítanak. Helyénvaló ez az álláspont, hiszen a józan ész diktálta esetekben a mélypontokon támad igazán kereslet a szellemi szolgáltatások, a szakmai kompetenciák iránt.

A logisztikai modernizáció előkészítése során éppen a képzés, felkészítés kérdésköre az, amely a leginkább igényli az átalakítás koncepciója alapkérdéseinek megválaszolását. Az üzembentartói követelményrendszer meghatározása, a szakmai karriermodell felépítése, a képzési formák és tartalmuk definiálása csak egymással összefüggésben és az előzőekre építve lehetséges. Az igényeket a közvetlen szakmai megrendelőknek, azaz az üzembentartói szakállomány esetében az üzembentartói logisztika vezetőinek kell meghatározni. Ez következik a logisztika funkcionális felosztásából, a funkciókhoz kapcsolódó teljesítményi elvárásoktól és a teljesítmények feltételét képező szakmai kompetencia szükségletekből.

Ha egy kérdés mélyébe akarunk hatolni, mindenekelőtt alaposan szembe kell néznünk a problémákkal - mondja Descartes. *Az üzembentartói szakállomány képzésének, felkészítésének esetében ez több kérdés meg-*

1. Professzor Dr. Turcsányi Károly ny. ezredes, tanszékvezető egyetemi tanár, dékánhelyettes, ZMNE VSZTK Hatitechnikai tanszék.

fogalmazását, és azokra a válaszok megadását követően lehetséges, azaz:

- Hogyan változik az emberi erőforrás szerepe a hadseregben, szakértelem szerepe a haditechnikai képességek fenntartásában;
- Milyen lesz és mikor lesz új haditechnika;
- Hol és milyen üzembentartói logisztikai beosztások lesznek a perspektivikus állománytáblában;
- Milyen időrendben állnak be az új állományarányok (tiszt, tiszt-helyettes);
- Milyen legyen az új típusú üzembentartói képzés;
- Hogyan célszerű a képzésben az átmenetet megvalósítani.

A válaszok keresése során a haderőreform koncepciójában részben már megválaszolt kérdéseket törekszem felhasználni. A funkcionális üzembentartói logisztikai felkészítést érintően beszámolok a kiegészítő képzés formájában működő haditechnikai egyetemi alapképzés korszerűsítéséről, a kétfokozatú képzés katonai felsőoktatási lehetőségeiről, illetve ajánlásokat teszek az üzembentartói logisztika részére a szakképzés rendszerének teljes körű kiépítése érdekében. Ezeket az elgondolásokat a napokban egyeztettem a **Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolai Kar** főigazgatójával, aki azokkal koncepcionálisan egyetért. A főigazgató főiskolai alapképzés szintjén a funkcionális felkészítés jövőbeni kialakítását tartja lehetségesnek, szakmailag indokolhatónak. *Az alapképzésben a további képzési integrációt irreálisnak ítéli.* Az egyeztetés az **MH üzembentartói logisztika vezetőjével** (főnökével) is megtörtént. Az előterjesztést ezekre is tekintettel teszem meg. Javaslatomban azzal számolok, hogy a katonai felsőoktatás teljes vertikumában szolgáltat a katonai logisztika részére, a szakmai kompetenciák teljes spektrumának biztosítása érdekében.

1. A üzembentartói logisztikai képzés modernizációjának kiinduló pontjai

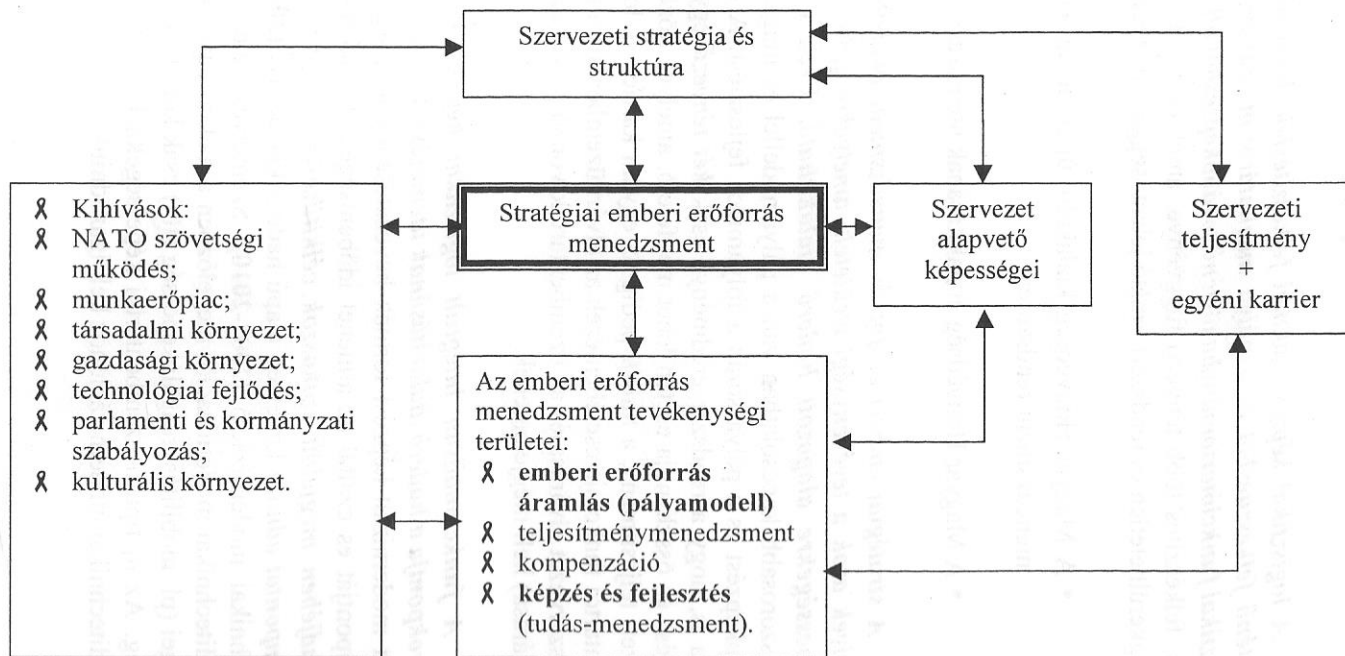
A logisztikai képzés szakmai felkészítésből, logisztikai funkciókra történő felkészítésből és a pálya meghatározott szakaszán a teljes logisztikai funkciótartományba történő továbbképzésből áll. A katonai képzés, felkészítés több tényező függvénye, amelyek közül kettő általános, megkerülhetetlen és rendszerformáló jelentőséggel bír. *Ezek a következők:*

- A Magyar Honvédség kialakuló, új stratégiai emberi erőforrás menedzsment rendszere;
- A Magyar Honvédség átalakításának ütemezése.

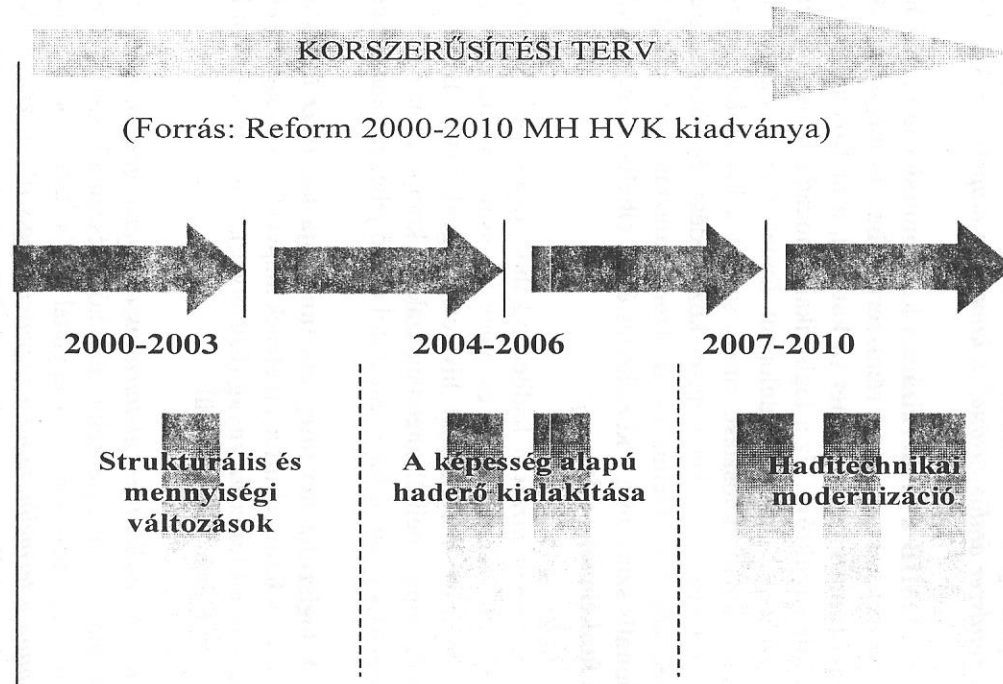
A stratégiai emberi erőforrás menedzsment modellje megmutatja, melyek azok a tevékenységi területek, amelyekre építve meghatározott képességekre alapozott haderő kialakítható. Ezek közül a képzés legszorosabb kapcsolatban van a pályamoddellel és magában foglalja az alapképzést és a pálya során a folyamatos fejlesztést. A modell rámutat arra is, hogy a rendszer eredménye csak *két tényező* egyidejű érvényesülése és összhangja esetén lehet megfelelő, amelyek közül *egyik* a szervezeti teljesítmény, a *másik* pedig az egyéni karrier. A logisztika üzembentartói funkciója esetében ezek az elvárt üzembentartói teljesítményben (a szervezet elvárása) és az üzembentartók vonzó pályaképében (az egyén elvárása) kell megjelenjenek.

A funkcionálisan integrált logisztikai képzési koncepció másik sarokpontja a haderő átalakításának ütemezése. Ez meghatározza a javasolt modernizált képzési formák bevezetésének lehetséges és szükséges időpontját és ezáltal az átmenet időbeniségét. *A haderő-átalakítás időrendjében megjelölt szakaszok célkitűzései a képzés tartalmához is támpontot adnak:* képesség alapú haderő kialakítása (2004-2006), haditechnikai modernizáció (2007-2010). Személyes véleményem, hogy a haditechnikai modernizációt megelőzően a haderő egyes alapvető képességei (pl. mobilitás, reagálóképesség stb.) csak korlátozottan valósíthatók meg. Az új típusú üzembentartói képességeknek (tiszt, tiszthelyettes) a haditechnikai modernizációhoz kell igazodniuk.

STRATÉGIAI EMBERI ERŐFORRÁS MENEDZSMENT MODELLJE A MAGYAR HONVÉDSÉGRE

AZ MH ÁTALAKÍTÁSÁNAK ÜTEMEZÉSE

2. Az üzemmentartó szakállomány pályaképe

A kérdés megválaszolását megelőzően fel kell idéznem a Logisztikai Modernizációs Irányító Bizottság (LOMIB) által elfogadott és kiindulópontnak tekintett néhány megállapítást, illetve ki kell egészítenem azokat olyan újakkal, amelyeket véleményem szerint az üzemmentartói képzési rendszer átalakításánál axiomatikus alapelveknek kell tekinteni.

1. A LOMIB a modernizációs kutatómunka kezdetén lefektette, hogy a logisztikai támogatói rendszernek három meghatározó centruma, objektuma van: az ember (a katona), a haditechnika és az elhelyezési infrastruktúra. Ez a logisztikai támogatás felosztása, integrációs szintjei szempontjából is kiindulópont. Ennek alapján fogadta el a bizottság a funkcionális felosztást, amely szerint a logisztikai támogatás tervezésre, ellátásra, üzemben tartásra, közlekedésre és elhelyezésre osztható fel. Ezek közül az ellátás és az üzemmentartás szakmákat integráló funkcionális szint, míg a közlekedés és az elhelyezés egyidejűleg szakmai és funkcionális szint.

Az üzemben tartás a haditechnikához kapcsolódik és hét (7), önmagában is összetett, gazdag és specifikus ismeretrendszerre építő szakterület (ágazat) integrációját hivatott megvalósítani. Ez meghatározó különbség, amely nélkülözhetetlen szakmai kompetencia szempontjából a többi logisztikai támogatási funkciótól eltérő jelleget, sajátosságot jelent.

2. A logisztika két integráló funkciója közül az üzemben tartás objektuma, a haditechnika, amelynek alapvető sajátossága az *élettartam*. Az ellátás objektuma az anyag (hadianyag), amely jellemzően közvetlen és egyszerű felhasználásra kerül.

A haditechnika tehát élettartamszemléletet igényel, amely az eszközt végig követi a szükséglet felmerülésétől egészen a kivonást követő végső felhasználásig, recyclingig. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a *haditechnikához mind a termelői, mind a fogyasztói logisztika* huzamos időn keresztül és sajátos tevékenységrendszerrel (tervezés, gyártás, rendszerbe állítás, üzemeltetés, vizsgálat, helyreállítás, felújítás, modernizáció, kivonás stb.) kapcsolódik. A teljes élettartamhoz kapcsolódó szakmai ismeretnek meg-

felelő formában és tartalommal a **képzés két fő irányánál** (tervező-fejlesztő és üzemmentartó) is meg kell jelennie. *Az üzemmentartók teljes értékű felkészítése a katonai felsőoktatásban lehetséges és szükséges.*

3. Az üzemmentartás, mint integráló logisztikai funkció többnyire összetett haditechnikai eszközöket és eszközcsoportokat menedzselő szolgálati ágakat (szakmákat) foglal magában. Ezek *a szakmák nem integrálhatók a szakmai kompetenciák elvesztése nélkül.* Az üzemmentartási képesség magas szintjét, gazdaságosságát, hatékonyságát pedig egyedül a szakmai kompetenciák biztosíthatják. Ez ma - a múltból eredően - azt jelenti, hogy az üzemmentartó tisztnek nem csak az első, hanem valamennyi csapatbeosztásában szakmáját tevékenyen gyakorló szakembernek, végrehajtónak, illetve a végrehajtást közvetlen irányítónak kell lennie. A haderőreform időszakában ebben a kérdésben, a tiszt- tiszthelyettes állományarányok megváltozásának megfelelően, gyökeres változásoknak kell végbemenniük.

4. Az üzemmentartó tiszt, tiszthelyettes funkció "beállása" az új haderőszervezési elgondolásoknak megfelelő feladatrendszerrel, követelményekkel véleményem szerint teljes mértékben mintegy 10 év alatt valósítható meg. Ebbe bele tartozik az is, hogy ez alatt az időszak alatt beáll az üzemmentartó tiszt és tiszthelyettes állománynál a célul tűzött és *kívánatos 1:3 arány.* Az arány a jelzett időszak alatt folyamatosan és fokozatosan változik, és annak megfelelően történhet meg a végrehajtó funkciók és felelősség átkerülése az üzemmentartó tiszttől a szaktiszthelyettesi állományhoz. *A feladatkör változás eredményezheti azt, hogy az új típusú üzemmentartói tiszti képzés csak az első beosztás esetében célozza meg a végrehajtó szaktiszthelyettesek közvetlen irányításához szükséges ismeretek, jártasságok és készségek kialakítását.* Az üzemmentartói tiszti pálya ezt követően fokozatosan kiteljesedő mértékben menedzseri (katonai vezetői, tervezői, gazdálkodói; humán vezetői, stratégia alkotói) jelleget kell felvegyen. Az üzemmentartói tiszti alapképzésnek a jövőt illetően már ezt kell támogatnia. *Miért becslöm 10 évre az átmenetet?* Elsősorban azért, mert a tiszthelyettesképzés úgynevezett beérését nem látom 3-4 évnél hamarabb elérhetőnek. Ezt az időt még követnie kell a gyakorlati tapasztalatszerzés ugyancsak hasonló hosszúságú időszakának. Ekkor már lesznek a rendszerben megfelelő támaszai az üzemmentartás tisztjeinek, de még további 2-3 év szükségesnek látszik ahhoz, hogy a

megjelent új minőség megfelelő mennyiségben jelen legyen a szak tiszthelyettes állományban.

5. A pályakép (karriermodell) kialakításánál elengedhetetlen az emberi erőforrás menedzsment másik alapvető tevékenységi területének, a képzés és fejlesztés kérdéseinek figyelembe vétele. Ez igaz valamennyi logisztikai funkcióra, az azokat alkotó szakmákra, illetve a logisztika egészére nézve is.

A képzés és fejlesztés két tétele kíván kiemelést: az egész életen át tanulás és a képzés alapképzésre és továbbképzésre tagozódása.

Az **egész életen át tanulás** a karrierpályáknál kiemelt szerepet játszik, különösen akkor, ha az a **"fel vagy ki" modellre épül.** A felfelé haladás ugyanakkor az üzembentartói logisztikán belül **két irányba is** lehetséges. **Egyik irány** a szakterületen belül, a szakmai ismeretek elmélyülése, specializációk megszerzése útján, a **másik** az integráló ismeretek mentén, üzembentartói szinteken haladhat előre. A két irány átjárhatósága igen változatos pályautak kialakulását teszi lehetővé. Különösen tiszték esetében tovább növeli a változatok lehetséges számát az, hogy megfelelő tapasztalat, bizonyított képességek és alkalmasság alapján **lehetőség van átváltani egy harmadik irányra,** a logisztikai vezető beosztásokra. Az átmeneteket mindenütt a képzés megfelelő formái és tartalma hivatott biztosítani.

A képzés alapképzésre és továbbképzésre tagozódása életkori sajátosságokra is támaszkodik. **Az alapképzés ideális időszaka 18-26 éves életkorra tehető.** Ezt követően az alapképzés egyre nehezebben valósítható meg. Jelentős a szerepe a képzés folyamatosságának is. Az alapképzés a fenti időszakban kellő hatékonysággal, intenzitással és elmélyültséggel egy folyamatban vagy rövid - max. 3-5 év - megszakítással végezhető. Ez alól kivétel ritkán adódik, amelyre rendszert építeni enyhén szólva nem szerencsés. **A továbbképzés jó alapképzés bázisán lehet eredményes.** Olyan alapképzésen, amely átfogó és ugyanakkor mély alapismereteket nyújt, és a tudás továbbfejlesztésének képességét erősíti meg a pályán haladás útravalójául. **Jelenleg két irányban folytatunk alapképzést, főiskolai képzésben, illetve egyetemi képzésben.** A kapcsolódást a két irány között a főiskolai képzésre épülő egyetemi kiegészítő képzés jelenti. Ma a katonai felsőoktatás is azt az utat járja, amikor a műszaki jellegű katonai

főiskolai képzésre építi *a haditechnikai menedzser (üzembentartói logisztikai)*, illetve a közgazdasági jellegű katonai főiskolai képzésre építi *a katonai logisztikai* egyetemi kimenetű kiegészítő képzési formákat.

Az európai felsőoktatásba integrálódó magyar felsőoktatás a jövőt illetően át fog térni az egyirányú, kétciklusú képzésre. Ez azt jelenti, hogy a hallgatók egy viszonylag széles alapképzés végén egy úgynevezett *bechalar fokozatú (főiskolai kimenetnek megfelelő)* diplomát kapnak, majd a képzést ugyanazon intézményben folytatók erre épülve szerezhetik meg a *master (egyetemi kimenetet jelentő)* fokozatot. Ez tehát a magyar felsőoktatásnak egy olyan közeli jövőképe, amely felé véleményem szerint a katonai felsőoktatásnak is - minél előbb - irányt kell vennie.

Üzembentartó szaktiszthelyettesek képzése és előmenetele

Az üzembentartó tisztek és tiszthelyettesek (a haditechnikai szakterületek és az integráló funkcionális üzembentartó logisztika tiszt és tiszthelyettes szakállománya) képzése és előmenetele egymást kiegészítő (komplementer) kérdéskör. A tisztek és tiszthelyettesek közötti munkamegosztás ismert jelleggel (lásd Reform 2000 - 2010 Átalakul a haderő, HVK kiadvány) megváltozik. Az üzemben tartás területén ez röviden megfogalmazva azt jelenti, hogy a haditechnikai eszközök közvetlen fenntartási anyagellátásához, technikai kiszolgálásához és csapatjavításához, állapotmegóvásához és helyreállításához kapcsolódó szaktevékenységeket a szaktiszthelyettes állomány végzi, a munkafolyamatokat az előírt technológia alapján közvetlenül szervezi és irányítja, ellenőrzi és felügyeli. Végzi a szerelő, a technikus és a szaktechnikus szintű, szakmailag egyre összetettebb feladatokat. Ennek a folyamatnak a során pályakezdőként tanuló, kezdő tiszthelyettesként segéd, kellő gyakorlat megszerzése után ellenőr, felügyelő, majd a legmagasabb tiszthelyettesi felkészültség birtokában szakfeladatokat irányító tevékenységeket végez. Az országos szakképzési rendszer a képzés megfelelő fokozataival támogatja a szaktevékenységet végző szakmák munkavégző állományát. *Ez a rendszer a képzés fokozatait Szakképesítések Országos Képzési Jegyzéke (OKJ) szerint sorolja be, és tartalmazza a katonai képezések különböző formáit és fokozatait is.*

A tiszthelyettesek előrehaladása rendfokozatban és beosztásban a szakmai specializáció elmélyítését, a szaktudás növekedését eredményező egységesen szabályozott képzési formák követelményeinek teljesítése alapján történik. (Lásd a következő ábrát). A szaktiszthelyettesek szakmáinak száma pontosan meghatározott, felkészítésük követelményeit a kamarai jogkört gyakorló szakmai irányító szervezet határozza meg. Alapvetően meghatározó a szakmai előrehaladás, a szakképzettség elmélyítése és a specializálódás. A funkcionális szakmai integráció az üzembentartó tiszthelyettesek esetében nem jellemző. A tanfolyamrendszer alapvető rendeltetése a szakmai specializáció szükséges mértékű biztosítása.

A tiszthelyettesképzés egységes rendszerében a szaktiszthelyettesek felkészítése különösen nehéz feladat. A különböző szakmák elsajátításához szükséges idő jelentősen eltérő lehet. További nehézséget okoz, hogy a jó gyakorlati felkészítés feltételrendszer költségigényes és rövid idő alatt nem teremthető meg. Ugyanígy szűk keresztmetszet a szakoktatók biztosítása akkor, amikor egyes szakmákban az egész haderő létszámhiányban szenved. Ezek a tényezők joggal vetik fel a logisztikán belüli számos szakma képzési igényeinek vizsgálatakor egy önálló "Logisztikai Kiképző Központ" kérdésének megfontolását. Érdemes megjegyezni, hogy az üzemben tartás ebben meghatározó szerepet játszik, miután az OKJ-ben ide tartozó szakmák száma mintegy háromszorosa a logisztika többi funkciójához tartozó szakképesítések összegének.

Üzembentartó tisztek képzése és előmenetele

A katonai fogyasztói logisztika az ismeretek integrációs szintjei szempontjából hármas tagozódást mutat. Szintjei ennek megfelelően az alábbiak:

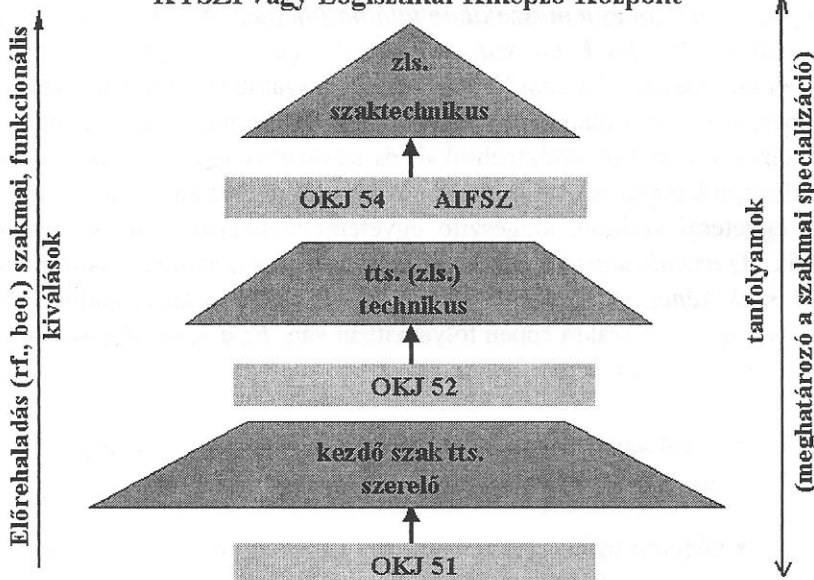
- Szakmai ismeretek szintje (szakágazatok, amelyek a képzés szempontjából már jelenleg is a polgári felsőoktatáshoz részben igazodva villamos-, gépész-, közlekedési stb. csoportosításban összetartozó szakokat alkotnak);
- Funkcionálisan integrált szakmai ismeretek szintje (a logisztika funkcionális felosztásához igazodva: üzembentartó, ellátó, közlekedési, elhelyezési + gazdálkodó);

- Integrált logisztikai ismeretek szintje (logisztikai tervezés, szervezés a törzsek 4-es blokkjai részére, integrált logisztikai vezetői képzés a funkcionálisan integrált logisztikai szervezetek vezetőinek felkészítésére).

ÜZEMBENTARTÓ SZAKTISZTHELYETTESEK KÉPZÉSI ÉS ELŐMENETELI SÉMÁJA

„Fel vagy ki elv”

KTSZI vagy Logisztikai Kiképző Központ

A képzés hierarchiája tehát előzőeknek megfelelően: szakmai képzés - funkcionális képzés - integrált logisztikai képzés. A tagozódás egyidejűleg vertikálisan és horizontálisan is létezik, azaz *mind a szakmáknak, mind a funkcióknak, mind az integrált logisztikának létezik a saját hierarchiája, önálló előmenetele*. A humán menedzsment (stratégiai emberi erőforrás menedzsment) szakirodalom a hierarchia szintek időben egymást követő és egymásra épülő belépését írja le. A szintek közötti átlépést pedig a keresztfunkcionális felkészítések alapján tartja megalapozottnak, lehetségesnek.

A főiskolai tisztképzés alapja a logisztikán belüli szakmákra, szakmacsoportokra történő felkészítés. Amint az előadás elején említettem, két funkció esetében ez több szakmát jelent, további két funkcionál a szakmai és a funkcionális felkészítés egy szakterületen valósul meg.

A magyar felsőoktatás a **Magyar Akkreditációs Bizottság** akkreditációs eljárásai alapján megismerte az egyetemi és főiskolai szakokat, így a katonai felsőoktatás szakait is. A szakok szakcsoportokba sorolásánál ezeket vette alapul és azt az Oktatási Közlöny 2001. 18. számában közzétette. *A logisztikai szakterületet érintő szakokat két szakcsoportban, a közgazdaságban és a műszakiban találhatjuk meg.* A közgazdasági szakcsoportban *két főiskolai szakunk* (gazdálkodási és pénzügyi) és *egy egyetemi szakunk* (katonai logisztikai), a műszakiban *6 főiskolai szakunk* (gépészmérnöki, villamosmérnöki, közlekedésmérnöki, vegyészmérnöki, építőmérnöki és biztonságtechnikai) és ugyancsak *egy egyetemi szakunk* (haditechnikai menedzser szak) van. A katonai logisztikához tartozó mindkét egyetemi szakunk kiegészítő egyetemi alapképzés formájában működik. *Az üzemmentartó logisztikai funkció részére a haditechnikai menedzser szak képez.* A szak megnevezésének megváltoztatása haditechnikai rendszerszervező szakra éppen folyamatban van. *Ez a szak négy szakirányt működtet, amelyek az alábbiak:*

- üzemmentartó és rendszerfejlesztő szakirány (jelenlegi megnevezése: általános haditechnikai szakirány),
- védelmi informatikai szakirány (jelenlegi megnevezése: katonai informatikai szakirány),
- katonai kommunikációs rendszerszervező szakirány és
- katonai elektronikai szakirány.

A fenti szakirányok a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolai Karon, a műszaki szakcsoport különböző szakain végzetek képzésének tartalmára építenek, és azt szakközös ismeretekkel valamint szakirányú ismeretekkel egészítik ki. A szakközös ismeretek a kiegészítő egyetemi képzésen belül az üzemmentartói logisztikai funkció ellátására készítene

fel. Szélesítik az ismereteket a vezetési-szervezési, a gazdálkodási, a szakmai menedzsment, a logisztikai, az üzemmentartó szakmai és szakirányú tudásterületeken.

AZ ALAPKÉPZÉSI SZAKOK SZAKCSOPORTOK SZERINTI BEOSZTÁSA

(A katonai felsőoktatás logisztikai szakterületét érintő alapképzési szakaira)

/Oktatási Közlöny 2001. 18. Szám/

Közgazdasági szakcsoport	
Egyetemi szint	Főiskolai szint
katonai logisztikai	gazdálkodási pénzügyi
Műszaki szakcsoport	
Egyetemi szint	Főiskolai szint
haditechnikai menedzser (haditechnikai rendszer-szervező)	gépészmérnöki villamosmérnöki közlekedésmérnöki vegyészmérnöki építőmérnöki biztonságtechnikai

Az üzemmentartó tisztek képzési és előmeneteli sémáját a következő ábra mutatja. A főiskolai alapképzés szakmák, szakterületek szerint építkezik. A kibocsátott hallgatók kezdő, ágazati beosztások ellátására képesek. Ezekben a beosztásokban ma konkrét szakfeladatokat hajtanak végre, szakmákat gyakorolnak hosszú éveken át, esetenként egymást követő több beosztásban is. Pótolják a hiányzó szaktiszthelyetteseket, illetve operatív szakmai irányítást hajtanak végre. Ehhez a szakmákat a gyakorlati végrehajtás szintjéig el kell sajátítaniuk. *Az egyetemi kiegészítő alapképzésre legalább 3 éves csapatszolgálat után kerülhetnek be, ahol már funkcionális képzést is kapnak.* Az itt végzetek alapvetően ágazati és funkcionális beosztásokba kerülnek, ahol feladataik jellege tervezés, szervezés, gazdálkodás, katonai és szakmai stratégiai irányítás, magasabb csa-

pat- és középvezetői szintű beosztásokban. A gyakorlat azt mutatja, hogy az üzemben tartás szakterületén néhányan a végzetek közül logisztikai beosztásokba is bekerülnek. Ebben segít a képzés tartalma, de a képzés rendszere alapvetően nem ezt szolgálja.

A továbbképzések rendszere jelenleg alig kidolgozott, amelyről később ejtek néhány szót. A továbbképzések alapvető jellegét úgy célszerű meghatározni, hogy a főiskolai kimenetet követően a specializálódás igényeit szolgálja, az egyetemi kimenetet követően viszont mind a szakági előrehaladást, mind a funkcionális integrálódást segítse elő. A képzés ilyen felépítése biztosítja az előrehaladást rendfokozatban és beosztásban, szakmán belül és az üzemben tartás területén is.

A kreditrendszerű képzés bevezetése valamennyi szakon szükségessé tette a képzési folyamat áttekintését és egyúttal lehetőséget teremtett a képesítési követelmények keretein belül a képzés korszerűsítésére.

Élve ezzel a lehetőséggel, a szakmai ismeretek mindkét tantárgycsoportjában (szakközös tantárgyak és szakirányú tantárgyak) változtatásokat hajtottunk végre. Ezek jellemzőit az *üzembentartó és rendszerfejlesztő szakiránynál* mutatom be, mivel ez a szakirány képez az üzembentartói logisztika részére. A korszerűsítésnél az *5 éves alapképzés* kiegészítő képzési formájában már oktatott és bevált tantárgyainak megtartása mellett azt a célt kívántuk szolgálni, hogy *erősödjenek* a jövőt megalapozó korszerű szaktudományos ismeretek, kapjon hangsúlyt az üzembentartó tisztek *funkcióinak eltolódása* a végrehajtástól a vezetés-irányítás, a menedzsment feladatok felé, és kapjon nagyobb szerepet a NATO-logisztika és a logisztikai integrációs működést segítő tananyag tantárgyi és tanórakerete.

KÉPZÉSI FOLYAMATTERV

Haditechnikai rendszerszervező szak, haditechnikai üzembentartási és rendszerfejlesztési szakirány egyetemi alapképzés, nappali tagozat

Kredit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	F é l é v									
2	EGYETEMI KÖZÖS									
4	ÁLTALÁNOS ISMERETEK		KATONAI (75 KREDIT; 25%)			SZAKKÖZÖS				
6										
8										
10			KARI KÖZÖS							
12										
14						SZAKMAI ISMERETEK				
16						(164 KREDIT; 54,7%)				
18	EGYETEMI KÖZÖS									
20										
22			KARI KÖZÖS							
24	ÁLTALÁNOS					SZAKIRÁNYÚ				
26			ÉRTELMI SÉGI ISMERETEK							
28										
30			(61 KREDIT; 20,3%)							

JELLEMZŐ SZAKMAI ÉS SZAKIRÁNYÚ KÉPZÉSI BLOKKOK

I.	MŰSZAKI ALAPOZÓ ISMERETEK	390 óra
	(term.tud. és mérnöki ism., munka és üz.szerv.)	
II.	KORSZERŰ MŰSZAKI TUDOMÁNYOS ISMERETEK	360 óra
	(info. műveletek, térinf., biztonságtud., minőségügy, start. és mű. men.)	
III.	LOGISZTIKA ELMÉLETI ÉS KATONAI LOGISZTIKAI ISMERETEK	420 óra
	(log. elm., log. operációk, log. info., NATO log., kat. log.)	
IV.	HADITECHNIKAI ISMERETEK	330 óra
V.	HADITECHNIKAI ÜZEMBENTARTÁSI ÉS RENDSZERFEJLESZTÉSI ISMERETEK	480 óra
	(rendszerb. elm., üzemfenntartási log., HTE akvizíciója)	

A korszerűsített tantárgyszerkezetet jellemzik az egyes blokkok tantárgyai és a tantárgyblokkok összórásszámai. Az ezt összefoglaló táblázatból kiemelést érdemelnek a következők:

- A korszerű műszaki tudományos ismeretek tantárgyai között önállóan jelennek meg az informatikai műveletek, a térinformatika és nagyobb óraszámot kapott a biztonságtudomány;
- A logisztika elméleti és katonai logisztikai tantárgyblokkban új tantárgyak a logisztikai operációk, a logisztikai informatika és önálló tantárgyként jelenik meg a NATO-logisztika;
- A haditechnikai üzembentartás és rendszerfejlesztés tantárgyblokk összórásszáma növekedett, a rendszerben tartás elmélet bővebben tárgyalja a megbízhatóság és a kockázatkezelés kérdéseit, a haditechnikai eszközök akvizíciója pedig biztosítja az élettartamszemlélet erősítését, a termelői és a fogyasztói logisztika összekapcsolását. Ez utóbbi kérdés a haditechnikai eszközök

esetében támogatja a folyamatszemplélet megvalósítását és ezáltal megteremti a teljes élettartam gazdasági hatékonysági elemzésének és értékelésének alapjait.

A funkcionálisan integrált üzembentartói tisztképzés továbbfejlesztése, lehetséges új változatainak kidolgozása és bevezetése a logisztikai modernizáció egyik meghatározóan fontos kérdése. Csak a korszerű képzés, a logisztika valamennyi szintjén a szakmai kompetencia biztosítása lehet az alapja egy valós logisztikai modernizációnak.

Az általam lehetségesnek ítélt, bevezethetőség szempontjából vizsgált változatok két csoportba oszthatók:

1. A főiskolai és az egyetemi szint között megszakítással folyó képzés.

A képzés követi a jelenlegi szerkezetet, tartalmazza a fentebb bemutatott korszerűsítéseket. A képzés főiskolai szinten 4 év, kiegészítő egyetemi alapképzés formájában nappali képzéssel 2 év, levelező képzéssel 3 év. A főiskolai és az egyetemi kimenetű képzések között 3-5 év csapatszolgálat van. A képzés össz időtartama 6 év, levelező kiegészítő képzés esetében 7 év. *(I. változat).*

2. Folyamatos, megszakítás nélküli, két kimenetű képzés.

2.1. A magyar és az európai felsőoktatás átalakulásához igazodva a képzés két, egymást követő ciklusban valósul meg. A főiskolai kimenetig a képzés 3,5-4 év, törvényileg lehetséges legrövidebb ideje 3 év. Az egyetemi képzés ennek megfelelően 1,5 év, illetve 1 év lehet. A képzés összideje 5 év. A képzés megvalósításához egyeztetni kell a főiskolai képzés jelenlegi formáit, és egy képzési szakon célszerű összefogni a képzési folyamat főiskolai és egyetemi ciklusát. A főiskolai kimenetnek biztosítania kell a szakmáknak (szakirányoknak) megfelelő felkészítést, és erősíteni kell az első beosztások ellátásához szükséges ismeretek oktatását. *(II. változat).*

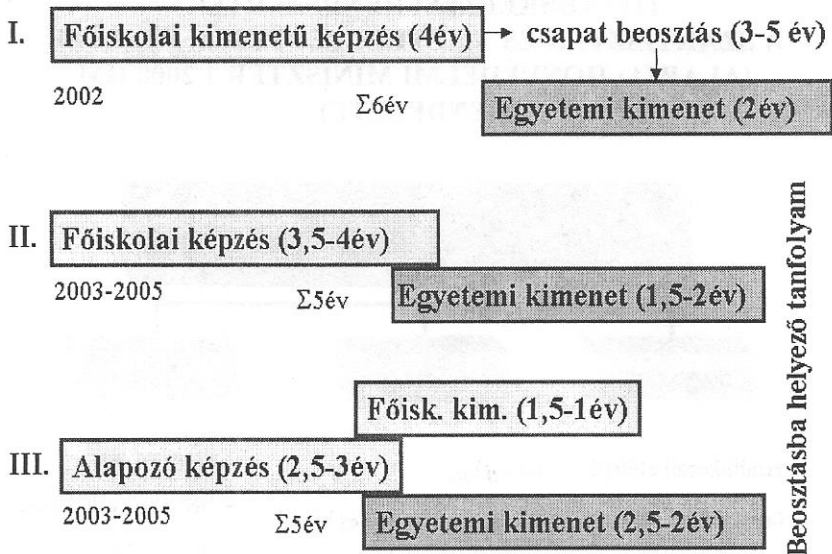
2.2. Másik változatában az 5 éves kétciklusú képzés első 2,5-3 évében folya közös oktatás ún. felsőoktatási alapozó képzés céljával. Ez a természettudományi és műszaki alapozó ismeretekkel szolgálná a mérnöki és az okleveles végzettséget nyújtó kimeneteket. Az alapozó képzést követően külön ágon folya a főiskolai kimenetű képzés, szakmai irányultsággal, erősen gyakorlatorientált jelleggel. Az erős elméleti alapokkal rendelkezők, a kibocsátandó létszámokkal arányosan, egyetemi irányban folytatnák a képzést. **A főiskolai kimenet erős főiskolai jelleget, az egyetemi kimenet erős egyetemi jelleget mutathat.** A két kimenet jobban igazodhat a megfelelő igényekhez (III. változat).

Az I. változat minden további nélkül a 2002/2003-as tanévtől megvalósítható. A főiskolai kimeneten lényegesebbnek tekinthető változás csak akkor jelenik meg, ha a főiskolai képzésben már most meg kívánjuk valósítani a funkcionális integrációt. **Ez lehetséges, a BJKMFK-n felmerült ennek megvalósíthatósága. A szükséges változtatások gyorsan elvégezhetőek, a képzés főiskolai és egyetemi szakaszainak összehangolása könnyen megvalósítható.** A kiegészítő egyetemi képzésen a bemutatott változtatások előkészítése megtörtént.

A II. és III. változatok új koncepciót jelentenek, amelyek ugyan összhangban lennének a magyar és az európai felsőoktatás fejlesztési elgondolásaival, de nem esnek egybe a tárca jelenlegi elgondolásaival. Realitásuk mégis van, ezért vizsgálatuk nem felesleges. Előkészítésük hosszabb és összetettebb, ezért bevezetésük 2003-2005-től válhat lehetőségessé. Mindkét változat előnye az 1-2 évvel rövidebb alapképzési idő, a "friss" fejjel, egy folyamatban végezhető tanulás és az egyetemi kimenet 2010-ig történő megjelenése. Ez a forma teljes esélyegyenlőséget biztosít a polgári felsőoktatásban és a katonai felsőoktatásban tanulók részére.

FUNKCIONÁLISAN INTEGRÁLT ÜZEMBENTARTÓI TISZTKÉPZÉS BEVEZETÉSÉNEK VIZSGÁLANDÓ VÁLTOZATAI

(Haditechnikai üzembentartó és rendszerfejlesztő)

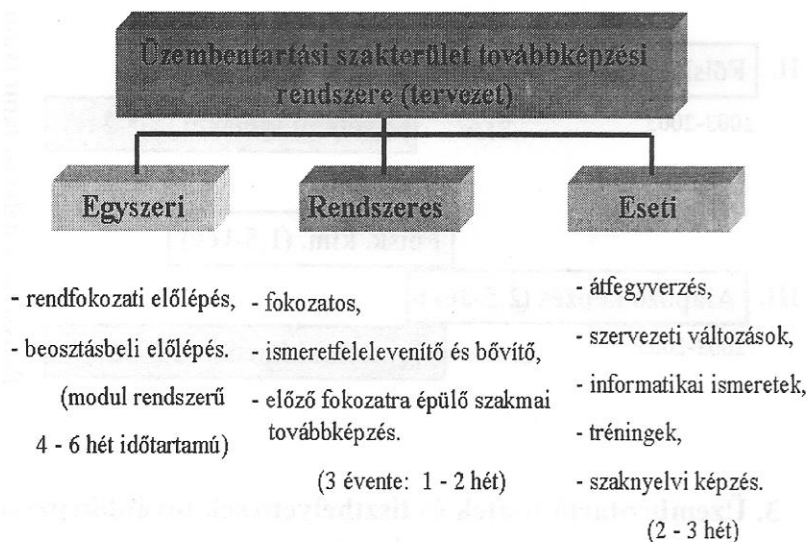
3. Üzembentartó tisztek és tiszthelyettesek továbbképzési rendszere

A továbbképzés rendszerét az 1/2000. HM rendelet írja elő. A teljesítmény elvű pályamodellek esetében - ilyen a "fel vagy ki" modell is - a továbbképzésnek és a teljesítmény-értékeléseknek igen jelentős szerep jut. A pályán az előrehaladás egyik fontos feltétele a megfelelő tanfolyamok sikeres elvégzése. Ugyanígy a szakmai teljesítmények növelésének is a megfelelő továbbképzési formák jelenthetik a feltételét.

A továbbképzési rendszer jelenleg csak elemeiben, esetlegesen működik. A rendszer struktúráját a hivatkozott HM rendelet megadja. A képzési formák és tartalmuk meghatározása a logisztika, a logisztikai funkciók és a szakterületek vonatkozásában az illetékes vezetők felelőssége és sür-

gető feladata. Ebben a képzési intézmények kezdeményezők is lehetnek, de mindenképpen a továbbképzés hathatós szereplői és végrehajtói kell legyenek.

**TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZERTERV
A SZAKTISZTEK ÉS TISZTHELYETTESEK RÉSZÉRE
(ALAPJA: HONVÉDELMI MINISZTER 1/2000 HM
RENDELETE)**

Az előmenetel által támasztott szakmai követelmények figyelembevételével, érezve a továbbképzési rendszer kidolgozásának és indításának szükségességét, a Haditechnikai tanszék már javaslatot tett az üzemeltetési szakterület számára egy felmenő rendszerben indítható képzésre. *A konkrét javaslatok a szakmai vezető szervek részéről elfogadásra kerültek és a képzések megrendelése az MH üzemeltetési főnök, illetve az MH páncélos- és gépjárműtechnikai szolgálatfőnök kezdeményezésére megtörtént.* A továbbképzési formák kidolgozása és illesztésük az üzemeltető tisztek pályamodelljébe folyamatban van.

Összegzés

Az üzembentartói logisztika részére új típusú üzembentartói szakállomány felkészítése a logisztika stratégiai jelentőségű kérdése, a logisztikai modernizáció megvalósításának egyik alapja.

Az üzemben tartás feladata a logisztika objektumai közül a haditechnika kiszolgálása, állapotának megfelelő szinten tartása, a meghibásodott, sérült eszközök helyreállítása, a hadrafoghatóság elvárt szintjének biztosítása. A haditechnika komplex jellege, rendkívül szerteágazó volta több szakma működtetését, tevékenységük összehangolását igényli. Ebből a szempontból az üzemben tartás a logisztika legösszetettebb, legnagyobb szakmai hozzáértést kívánó területe. *A haditechnika sajátossága az élet-tartam és ahhoz kapcsolódóan a teljes élettartamszemlélet.* Az üzembentartó tisztek és tiszthelyettesek képzése és továbbképzése ezeknek a sajátosságoknak meg kell feleljen, a szakmai kompetenciák kialakulását, fenntartását és fejlesztését hatékonyan kell szolgálja.

A szakmák nem integrálhatók, csak logisztikai funkciókba foghatók össze. Az üzembentartói funkció sikere az üzemben tartás teljesítményeiben és az üzembentartók vonzó karrierpályáiban mérhető le, illetve biztosítható. Az ehhez kapcsolódó képzési és továbbképzési feladatokat az üzembentartó szakterület vezetésének kompetenciája meghatározni, támogatva a szakmai képzések rendszerét és illeszkedve a logisztikai képzés és továbbképzés rendszerébe.

Jelenleg mind a magyar katonai logisztikát, mind az ahhoz kapcsolódó képzéseket illetően a tervezés időszakában vagyunk. Inkább tervezünk kétszer annyi ideig, de utána fele annyi idő alatt vitelezzük ki a munkát, túlnyomó többségében így lesz az gazdaságos. Ebben a megfelelő önállóság és a megfelelő előrelátás lehet segítségünkre.

“Ha nem önállóan, előrelátóan cselekszünk, hanem csupán másokat másolunk, előbb-utóbb csapdába kerülünk - vallja Szun-Ce ókori kínai hadvezér.”

A logisztikai modernizáció a szükséges alapokat, az egységes rendszer kialakításának meghatározó kérdéseit kidolgozta, illetve folyamatban van a végleges döntések meghozatala. Ezekben a keretekben a logisztikai funkciók szerepének erősítése, működési önállóságuk biztosítása a logisztika megerősödésének egyik igen fontos bázisa. A logisztikai funkciók erősítésére és támogatására építő egység és egyetértés a kis dolgokat is megnöveli, míg az ellentét a legnagyobbakat is tönkreteszi.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

HOZZÁSZÓLÁS

Kovács Zoltán¹

Tisztelt konferencia!

Tisztelettel köszöntöm a résztvevőket, engedjék meg, hogy néhány gondolat erejéig hozzászóljak a mai napon elhangzottakhoz.

A közelmúltban *3 országos konferencia* került megtartásra a Vezérkar különböző csoportfőnökségei szervezésében. A konferenciák témái a hadsereg működésének egy-egy specifikus alrendszerét érintették. Jelen konferencia témája a *hadsereg logisztikai alrendszerének* modernizációja.

Nem kell bizonyítanom, hogy a legújabb szervezeti kutatások eredményeként a tudóstársadalom egyetértésre jutott abban, hogy egy szervezet legfontosabb erőforrása az emberi erőforrás. Egy modern szervezet elengedhetetlen feltétele, hogy modern felfogású, naprakész ismeretekkel rendelkező személyi állománnyal rendelkezzen.

A logisztikai modernizációhoz szorosan kapcsolódva célként kell megjelölni a hivatásos tisztek és tiszthelyettesek újfajta szellemi kompatibilitásának megteremtését, a logisztikai szakállomány szellemi erőforrásának fejlesztését. A szellemi erőforrások fejlesztésének meg kell előznie a konkrét szervezeti átalakítást.

Minden szervezet, így a logisztikai szervezetek hatékonyságának is egyik lényeges összetevője tagjainak felkészültsége, kiképzettsége, a könnyen konvertálható szellemi tőke, gyakorlati tapasztalat. Ezen szellemi értékek megteremtésének és növekedésének alapvető színterei egyrészt a kiképzőintézmények, másrészt azok a szolgálati helyek, ahol semmilyen más módon meg nem szerezhető gyakorlati tudás és tapasztalat keletkezik, illetve a meglévő bővül.

A Magyar Honvédségben, azon belül a logisztikai biztosítást végző szervezetekben is megváltozott a tisztek és a tiszthelyettesek felelőssége,

1. Kovács Zoltán dandártábornok, HM-HVK személyügyi csoportfőnök.

feladatrendszere és létszámaránya, ezzel párhuzamosan természetesen óriási mértékben és minőségben növekedett a tiszthelyettesek szerepe. Ezen feladatrendszer áttekintése talán egy külön konferenciát is megérne.

A logisztikai szakállomány, köztük kiemelten a tiszthelyettesek részére, meghatározott, kiszámítható pályát, belátható tervszerű előmeneteli lehetőséget kell biztosítani a magasabb beosztás és a hozzá kapcsolódó rendfokozat eléréséhez. Biztosítani kell a pályán történő előrelépéshez a követelmények által meghatározott feltételek megszerzését.

Az új Hjt-ben egy teljesen új előmeneteli rendszer kerül bevezetésre az általunk, azaz a HVK által megfogalmazott követelmények maximális figyelembevételével. Ezt a rendszert azonban magunknak kell tervszerűen, tudatosan és törvényesen működtetni. Szeretném hangsúlyozni, hogy a logisztikai ellátórendszerben dolgozó szaktisztek, tiszthelyettesek pályán tartása nem csak a személyügyi szolgálat felelőssége és feladata, hanem az elsősorban a logisztikai szervezetek élén álló vezetőké, illetve a szolgálatiág főnököké.

A teljesítmény-értékelések korrekt végrehajtásával nekik kell biztosítani, hogy az előmeneteli bizottságok megfelelően kialakíthassák döntéseiket és minden beosztásban a legalkalmasabb személy kerüljön kinevezésre. Nem lesz elég csak az, hogy a szakmai főnökségek, fegyvernemi főnökségek elkészítik a szakmai előmenetelhez szükséges terveket és ezzel világossá teszik, hogy kik azok, akiket menedzselni akarnak.

A pályán tartás fontos eszközei még a szociális ellátórendszer, illetve a juttatások és járandóságok rendszere. E rendszerek működtetése nemcsak tárcán belüli feladat. Amikor modernizálni akarjuk a logisztikai alrendszert, feltétlenül szem előtt kell tartanunk, hogy az itt dolgozó hivatásos és szerződéses állomány kit tekint vonatkoztatási csoportnak, a társadalom mely rétegéhez, foglalkozási csoportjához viszonyítja saját egzisztenciális helyzetét, munkahelyi körülményeit. *A civil társadalomban nagyon sok olyan multinacionális vállalat van jelen, amely a logisztikai szakembereinek kiemelt juttatást, magas életszínvonalat biztosító fizetést ad.* E kihívásra a hadseregnek is reagálni kell, ha el akarjuk kerülni, hogy a jól felkészült szakemberállomány a civil szféra elszívó hatása miatt eltűnjön a logisztikai rendszerből. Egyszóval a munkaerőpiachoz igazodó humán erőforrás gazdálkodási alrendszer szükséges.

Nyilvánvaló, hogy az átmeneti időszak alatt az új előmeneteli rend és az új járandóságok és juttatások kialakulása során konfliktusok alakulhatnak ki a személyi állomány körében, azonban a vezetőknek és a személyügyi szerveknek mindig meg kell találni azokat a kompromisszumos megoldásokat, amelyek az érintett logisztikai szakemberek számára is elfogadhatóak.

Azt azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a logisztikai modernizációval összefüggő személyi feltételrendszer hatékony működtetése egy hosszabb folyamat eredménye lesz. Amilyen a személyi állomány tudása, teljesítőképessége, csak olyan szintű lehet a feladat végrehajtása is.

Végezetül egy fontos szakmai problémát jeleznék, melynek hatása inkább békeidőszakban, de háborús viszonyok között is jelentős.

A mi csoportfőnökségünk feladata a Magyar Honvédség személyi feltételrendszerének biztosításán belül az állomány élet- és szolgálati körülményeinek minőségi javítása. Ehhez számtalan egyedi sajátosságokkal bíró humán szaktevékenység, valamint humán szakanyagellátó és szolgáltatórendszer szükséges. *A teljesség igénye nélkül csak a szemléltetés kedvéért néhány példát említenék:* a szociális, a lélektani, a kegyeleti, az idősgondozói innovációs, a rekreációs, a kulturális, a csapatművelődési, a szabadidősport, valamint a PR szaktevékenységek végzését. Vagyis arculatépítés, rendezvényszervezés, csapathagyomány ápolás, csapatzászló adományozás, csapatkarjelzések engedélyeztetése, csapatnévadások, társadalmi kapcsolatok szervezése, PR kiadványok készítése stb.

E humán tevékenységek és szolgáltatások normái kevésbé hasonlíthatók össze az élelmezési vagy ruházati, esetleg a haditechnikai eszközök ellátási normáival. Új tervezési szisztéma kialakítása és bevezetése szükséges, melynek alapját egy új normarendszer képezhetné. Az új normarendszer állomány, funkció- és feladatorientált kell, hogy legyen.

A fenti felsorolásból világosan kitűnik, hogy ehhez a speciális feladatkomplexumhoz, milyen sokrétű logisztikai biztosítás kell. Hogy ezt tisztességesen és szakszerűen megvalósítsuk, a felsorolt szakmák sajátosságait figyelembe vevő humán szakanyagellátó és szolgáltató alrend-

szér szükséges. Az integráció kapcsán e feladat az Ellátási Főnökséghez került. Jelenleg a főnökség az illetékes a humán szakanyagnem éves költségvetésének felhasználását szabályozni.

A jelenlegi tapasztalatok azt mutatják, hogy a humánszolgálati szakfeladatokhoz megtervezett költségvetési előirányzatok - melyeket a mi szakembereink készítenek parancsnoki jóváhagyással - a felhasználási rendszerben szétforgácsolódnak és keverednek más szolgálati ágak hasonló tevékenységére tervezett költségeivel. Konkrét példa erre *"jóléti sport és kulturális kis értékű tárgyi eszközök beszerzése, vagy a reklám-propaganda anyagok, illetve a HVK arculati szakanyagok beszerzése"*. A jelenlegi szabályozásból adódó költségvetési hiányok miatt a betervezett feladatokat nem tudjuk végrehajtani.

Azt szeretnénk elérni, hogy közös tervezéssel az általunk betervezett szakfeladatokhoz korrekt, megbízható logisztikai költségbiztosítás és anyagellátás rendelődjön, ehhez kérem a logisztikai szakemberek megértő szakmai segítségét.

A további közös munkánkhoz mindenkinek kívánok sok sikert, erőt és egészséget!

Köszönöm a figyelmet!

VEZÉRKARFŐNÖK -HELYETTESI ZÁRSZÓ

Havril András¹

Tisztelt Vendégek!

Tábornok és Tiszt Urak!

Tisztelt Konferencia!

Megpróbálom röviden elmondani benyomásaimat, valamint előremutatást adni ahhoz, hogy tudjunk dolgozni is, hiszen ennek a mai konferenciának az volt az alapvető célja, hogy itt legyen következtetés, legyen valamilyen konklúzió.

Szerintem akkor lennék a legbölcsebb, ha azt mondanám, hogy nekem nagyon tetszett, Isten veetek! Ez nagyon frappáns és ebbe nem lehetne belekötni. Az a benyomásom, hogy ez egy nagyon értelmes munka volt. Nagyon nagy szükség volt erre a mai napra, erre a tanácskozásra. Azok, akik felkészültek, azok bebizonyították, hogy profi módon értenek a szakmájukhoz, kiválóan látják a kérdéseket, a problémákat és mindenkinek van elképzelése.

Én azt hiszem, hogy ez volt a múlt legnagyobb problémája, hogy mindenkinek volt elképzelése, csak éppen ezt nem hangolták össze. Ez volt a legnagyobb gond és ezért most fejlesztünk, kialakítottunk egy olyan rendszert, amiről azt hisszük, hogy a haderőreform vége felé már működik, és kiderül, hogy nem működik. Tehát gondok vannak, akadozik, ezért szükséges bizonyos változtatásokat eszközölni.

Menet közben azon gondolkodtam, hogy jó-e az ilyenfajta konferencia, ami nem határozza meg az eredőt, hogy mi a célpont. Ki akarjuk erőszakolni a következtetés érdekében a véleményeket. Ez most nem történt meg ezen a konferencián, ez látható mindenki számára. Én akkor is ezt nagyon nagyra értékelem, mert az ilyenfajta konferencia pontosan kimutatja azt, hogy mennyi-mennyi területen van gond. És amikor mi a

1. Havril András altábornagy, Honvéd Vezérkari Főnökhelyettes.

koncepciót alakítjuk ki, akkor ezeket a problémákat bizony számításba kell venni. *És ezeket tervezni kell.*

Végzetes hiba lenne részünkről, ha most azt gondolnánk, hogy e konferencia után hozunk olyan döntést, amivel megváltoztatjuk az egész logisztikai rendszert. Nem erről van szó. Koncepciók kimunkálásáról. Egyelőre már működjön az a rendszer, amit most kialakítottunk. Legyen lehetőségünk következtetéseket levonni, értékelni azt a rendszert, ami most majd lassan már működni fog és nyilvánvaló az a tény is, hogy a rendszer folyamatos elemzésével meg kell változtatni azokat a részeket, amelyek hosszútávon nem működtethetők, káros bármennyi energiát is belefektetni és ott új alapokat kell lerakni.

Tehát ez egy nagyon fontos dolog, hogy egy olyan koncepcióról van szó, ami alapokra épül, ha szükséges, ezeket az alapokat meg kell változtatni és hosszútávon kell majd eljutni ahhoz a végcélhoz, amit együttesen még a továbbiakban ki fogunk munkálni. *Hiszen ennek a mai konferenciának egyik célja az is, hogy a katonatanács elé egy olyan anyagot készítsen elő, amiben egy vezetői döntés születik és ezt követően a haderőfejlesztési feladatokat tudjuk tervezni a jövőben.*

Ehhez a további munkához szeretnék azért egy pár gondolatot elmondani.

Én azt hiszem, hogy akkor, amikor az egyéni problémákból indulunk ki, el lehet menni egy kicsit rossz irányba is. Sok kérdésben itt a Magyar Honvédség egészét, a Magyar Honvédség képességét, a Magyar Honvédség jövőképét kell figyelembe venni, amikor ilyen stratégiai kérdésekről beszélünk.

Én nem sértő szándékkal mondom azt, amit most fogok mondani, hogy akkor szervezetről beszélni, akkor működési rendszerről beszélni, amikor nem tudjuk, hogy mennyi anyagot hol kell tárolni, milyen képességeket akarunk egyáltalán, mert ezen dolgozunk. Hogy a képesség milyen képesség. Ennek a képességnek a fenntartásához mire van szükség, milyen alapadatokra, alapkészletekre van szükség. Ennek az utánpótlási rendszere hogyan működik.

És máris becsatolnám azokat a gondolatokat, akik a NATO-kultúráról beszélnek. Persze, hogy kell, mi NATO-tagok vagyunk. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül ezt a kérdést. De ez ne tévesszen meg bennünket, mert a NATO-ban egy a lényeg és itt is ketté kell választani a dolgokat.

Vannak felajánlott csapatok. Az ARRC-nak, az AMF-nek felajánlott csapatok. Ott egy képességet ajánl fel a Magyar Honvédség. Az ARRC parancsnokot, az AMF parancsnokot egy érdekli. *A felajánlott csapat a meghatározott képességgel, a meghatározott időre ott legyen, működjön, harcoljon és a működéséhez szükséges feltételek folyamatosan biztosítva legyenek.* Ez érdekli azt a parancsnokot. Hogy te biciklivel vagy talicskával tolod az anyagot utána, őt nem érdekli. **Ez már magyar kérdés.**

De ebben az esetben máris van egy nagyon fontos kérdés. Hogy hol vannak a csatlakozási pontok? Mert egy ellátási rendszer bizonyos vonatkozásban NATO-tagországokkal együttműködésben is megvalósulhat. Ha ilyen van, akkor ezt előre kell tervezni és ezeket a csatlakozási pontokat nekünk kell megtalálni. És ha ide szükséges speciális elemeket létrehozni, akkor azt nekünk kell tervezni.

Magyarországnak viszont a fővéderők alkalmazásával teljes mértékig nemzeti kötelezettsége van. *És nem a NATO déli szárny parancsnoka fogja vezetni a magyar fővédő erőknek a harcát, hanem a magyar Vezérkar.* Ezt tessék tudomásul venni! Ilyen nincs sehol. Tehát a magyar Vezérkar fogja Magyarországon a magyar csapatokat vezetni.

Egy másik nagyon fontos kérdés, amit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Benne vagyunk a haderőreform kellős közepében. Biztos az, hogy jól kitaláltuk mi a képességeinket? Biztos az, hogy amit fölajánlottunk ez fog működni 10 év múlva 15 év múlva is? Biztos az, hogy elegendő az a 37 500 fő? Biztos, hogy minden olyan dolgot átgondoltunk most már, az új kihívásokat figyelembe vettük mi három-négy évvel ezelőtt? Biztos, hogy nem?

Ez a létszám, ez nem nagyon fog növekedni. Nyilvánvaló, ha szükség van rá, ki kell kényszeríteni, hogy növekedjen. De ha nem növekszik,

akkor mi van? Akkor máris ide tértünk a logisztikai rendszerhez. *Hogy hol lehet ma emberanyagot megtakarítani? A logisztikai rendszerben. Hogyan lehet emberanyagot megtakarítani? Ha megvásárolod a szolgáltatásokat, és nem tartasz fenn rendszereket.* Olyan rendszereket, ahol igaz, hogy utaltak rá, *hogy ez többbe kerül.* Hát ez csak látszólagosan kerül többbe. De hogyha utána számolunk, hogy 1 katona, 10 katona, 20 tiszt meg egyéb dolgok. Persze. Máris itt van a konferenciánknak a következő pontja, hogy *szemléletváltásra van szükség.* Az a parancsnok, aki idáig ahhoz volt hozzá szokva, hogy csettintett egyet és indult a zászlóalj, annak nagyon nehéz most megmagyarázni, hogy ha legközelebb csettint, akkor is azt a szervezetet oda fogja küldeni, de ehhez bizalomra van szükség. Mert most nem hiszi el. Mert most azt tudja, hogyha csettint, akkor nem fog érkezni semmi.

Tehát a bizalom kérdése nagyon fontos. De ezt két irányból kell megközelíteni. *Ez nem jelenti azt, hogy most ez így van, akkor ez öt év múlva is így lesz.* Tehát ezért kell és nagyon egyetértek azokkal, akik szólnak, hogy az egyetértés az nagyon fontos ezekben a kérdésekben, hogy legalább egymásban bízunk. Legalább abban bízunk, amit mi magunknak megalkottunk, hogy az működőképes. És ha Te ebben bízol, ha Mi ebben bízunk, akkor ez működni fog. De akkor úgy kell egymás dolgát kezelni.

Én azt hiszem, hogy ez a kérdés sokkal bonyolultabb annál, hogy itt ma egy ilyen konferencia zárásaként én el tudjam azt mondani, hogy az én véleményem szerint ennek az egész rendszernek a vezetése az "A" változatban, a "B" változatban, vagy a "C" változatban a jobb.

Egy biztos. A szakági felelősök nélkül a rendszer nem működik. Tehát ennek a régi koncepciónak az egyik nagy hiányossága az volt, hogy ezt kihagytuk a rendszerből. Tehát szakági felelősök kellenek, amit mi egyébként kihagytunk. Elmondanám, a J-3-as struktúrából is kihagytuk. Ott meg fegyvernemi képviselők nincsenek. Tehát valahol ez kicsúszott a Magyar Honvédség látószögéből.

Az már elgondolkodtatás tárgyát képezi, hogy ha szakági felelősségi rendszert én működtetni akarok, annak hol van a helye. *Hogy az tervezői, döntéshozók, vagy egyáltalán a gyakorlati végrehajtói rendszerhez tartozik.* Ez egy más kérdés.

Más kérdés az is, biztos, hogy nekem Magyar Honvédség szinten egyféleképpen, egy gyufáskatulyában kell gondolkodnom? Hogyha Budapesten van egy Logisztikai Művelet Irányító Központ, akkor zászlóalj szinten is ennek kell lenni? Szerintem ezt még át kell gondolni. Mert ez nem biztos, hogy így sablonban kell gondolkodni, mert a vezérkarnál más a funkciója a J-4-nek. A J-4 kapcsolatot tart a termelői logisztika, a fogyasztói logisztika között is, összehangolt tevékenységet kell folytatni. Ez már nem igaz a légierőnél, nem igaz a szárazföldnél, még jobban nem igaz lejjebb. Ezt a kérdést át kell gondolni, nem biztos, hogy sablonokban kell gondolkodni ebben a kérdésben.

A másik ilyen probléma, hogy én tartózkodnék azoktól a gondolatoktól, hogy itt újabb támogató parancsnokságot hozzunk létre. Itt annyi parancsnokság van már, hogy össze vagyunk keveredve. A Magyar Honvédség nem egy első amerikai hadosztály szintű. Jól értik, amit mondok, nincs akkora erőnk, mint az 1. amerikai hadosztálynak, de még ott sincsenek ilyen magas szintű parancsnokságok. *Tehát nem biztos, hogy nekünk minden olyan NATO-fogalmat át kell venni, amit különböző helyeken fölszedünk. Én nem javasolnám, hogy ezeket a nagy támogató parancsnokságokat különböző szinteken létrehozzuk*, mert ha abba gondolunk bele, hogy ez a magyar haderő mekkora, ennek a magyar haderőnek a logisztikai biztosítását hányféleképpen kell végrehajtani békében, a különböző missziók időszakában, akkor, ha a felajánlott erők logisztikai támogatását kell végrehajtani vagy akkor, ha Magyarországon háborús helyzet logisztikai biztosítását kell végrehajtani. *Akkor rájövünk, hogy itt a központi ellátási rendszer az bizony meghatározó lesz. Tehát ezért az alárendelt tagozatoknak a logisztikai rendszer kézben tartását én inkább a parancsnok közvetlen tevékenységként tudom elképzelni.*

Nekem az a véleményem, hogy a parancsnok a kezét rajta tudja tartani ezen a rendszeren és nem még vertikálisan is létrehozok egy újabb parancsnokságot, hogy még bonyolultabbá tegye a szervezetet. *Tehát megállapítottuk azt a tényt, hogy nem jó az a vezetési rendszer, amelyik vertikálisan rossz.* Sok lépcső van benne, nagy az áttétel, de ugyanolyan rossz az, ha horizontálisan bontakoztatom szét őket, hogyha azonos szintű parancsnokságokat hozok létre.

Tehát én azt gondolom, - és ez teljesen az én magánvéleményem nem is vagyok én logisztikai szakértő, ezt szeretném kihangsúlyozni; én csak vezetői fejjel gondolkodom, dandárszinten nekünk ezt a szakági vezetői réteget be kell integrálni a logisztikai zászlóaljba. Ez a logisztikai zászlóalj komplett feleljen a teljes ellátásért, a dandárparancsnok közvetlen hatására, alárendeltségébe és az *ott lévő logisztikai blokk az S-4-es blokk pedig a parancsnoki döntés előkészítést hajtja végre.* Háborúban a parancsnoki munka logisztikai részét képezi. Így gondolom én dandárszinten.

Nem így gondolom már magasabb szinten. Magasabb szinten én egy az egyben a légierő szintjén és a szárazföld szintjén a G-s blokkokba tenném bele ezt a szakértői csoportot. Tehát a G-4-nek és a J-4-nek az állományába rendezném és gyakorlatilag egy rendszerbe - mert itt már nem a közvetlen ellátási rendszerről van szó-, de a két parancsnoknak viszont át kell tekinteni a rendszert. Kézben kell tartani, működtetni kell a rendszert békében és háborúban egyaránt. Tehát én ezt oda tenném. *Főnt pedig létrehoznám külön a Logisztikai Műveleti Központot.*

De ez mind vita kérdése még egyszer mondom, ebből is látszik az a dolog, hogy ma nincs olyan ember itt közöttünk, aki azt merné mondani, vagy elhihetnénk neki, hogy ez így jó. Ilyen ember nincs. Tehát ezért továbbra is az a feladat, hogy ezt a hatalmas munkát, amit idáig elvégeztünk most már külön, egyenként részterületenként szakértő csoportokkal dolgozzuk ki. Dolgozzunk ki egy egyértelmű, világos koncepciót minden szintre, ezt vezetői szinten vitassuk meg és a közeljövőben a Magyar Honvédség felső vezetése tudja meghatározni azokat a feladatokat, amelyeket most azonnal, a következő évben, meg öt év múlva kell annak érdekében végrehajtani, hogy ez a logisztikai rendszer működőképes legyen hosszú távon.

Én azt hiszem, hogy sok mindent tehetünk, de azt nem, hogy türelmetlenek legyünk ebben a kérdésben és elhamarkodottan olyan kijelentéseket tegyünk, hogy ez nem működik, ezt újra kell gondolni, ezt azonnal át kell alakítani. Azzal értünk egyet, hogy újra kell gondolni, értékelni kell, ki kell választani a legjobbat, az optimálisat. Azt, amelyik működik és ehhez a működéshez meg kell határozni ütemenként azokat a feladatokat, amely elvezet ahhoz, hogy ez valóban működőképes legyen.

Én még egyszer megköszönöm mindenkinek a felkészülését, az előadásokat, a türelmet, hogy végighallgattuk egymást és köszönöm azt a munkát is, amit az elkövetkezendő években együtt fogunk majd végezni annak érdekében, hogy ma még lehet, hogy álomnak tűnnek bizonyos feladatok, de a közeljövőben rövidebb-hosszabb távon ez valóság lesz.

Köszönöm a figyelmüket.

TARTALOMJEGYZÉK

ELMÉLET

Dr. Csabai György Világrend. 3

Dr. Vasvári Tibor A légielő logisztikai biztoításának rendje és a korszerúsítés, fejlesztés lehetséges irányai I. RÉSZ. 16

LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁS

Dr. Gáspár Tibor A technikai biztosítási rendszer korszerúsítése. 38

KATONAI MINŐSÉGÜGY

Mikula Iászló A hadfelszerelési anyagok kockázatkezelésének kérdései I. RÉSZ. 56

LOGISZTIKAI KONFERENCIA (2001. október 27. Budapest)

Dr. Tóth Rudolf Megnyitó. 68

Fodor Lajos A HVKF bevezető előadása. 71

Frigyer László A logisztikai modernizációs kutatómunka eddigi eredményei, a döntésre javasolt kérdések a koncepció véglegesítésére. 75

Mráz István A logisztikai támogatással szembeni elvárások a hadászati-hadműveleti tervezés végrehajtásához. 84

Zsiborás János A MH logisztikai támogatása minősített időszak (békeműködéstől eltérő) működésének rendje, a logisztikai modernizáció tükrében. 94

<i>Adorjáni István</i>	Koncepció a fogyasztói logisztika támogatási rendszer békeidejű működtetésére.	113
<i>Keszthelyi Gyula</i>	A szervezési és működési elképzelések, feltételrendszerek a logisztikai modernizáció megvalósításában.	124
<i>Halasi Zoltán</i>	A logisztikai modernizáció és a gazdálkodási modell kapcsolata, a szabályozórendszer kialakulásának fő irányai.	158
<i>Nagy Tibor</i>	A logisztikai modernizáció szükségessége és elgondolás annak megvalósítására a szárazföldi haderőnél.	165
<i>Németh István</i>	A logisztikai modernizáció szükségessége és elgondolás annak megvalósítására a légi haderőnél.	186
<i>Ronkovich József</i>	A logisztikai modernizáció megvalósításának rendje a haderő-átalakítás folyamatában.	200
<i>Báthy Sándor</i>	Az új típusú logisztikai szakállomány felkészítésének kérdései a logisztikai modernizáció megvalósítása során.	204
<i>Turcsányi Károly</i>	Az új üzembentartói szakállomány felkészítésének kérdései a logisztikai modernizáció megvalósítása során.	213
<i>Kovács Zoltán</i>	Hozzászólás.	235
<i>Havril András</i>	Vezérkarfőnök-helyettesi zárszó.	239

Szerkesztőség: 1395. Budapest Lehel u. 41.
Bp. Pf.: 423 (felelős szerkesztő)

Telefon: HM: 252-95

Kiadja: MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság